
Ekalingamahatmyam

——
एकलिंगमहात्म्यम्

——
Document Information

Text title : Ekalingamahatmyam

File name : ekalingamAhAtmyam.itx

Category : shiva, vAyupurANa

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : vAyupurANa

Latest update : August 18, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 20, 2025

sanskritdocuments.org

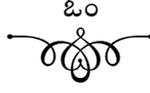
ఏకలింగమాహాత్మ్యమ్

1. Prathamo'Adhyāyah ప్రథమోఽధ్యాయః ।
2. Dvitiyo'Adhyāyah ద్వితీయోఽధ్యాయః ।
3. Tṛtīyo'Adhyāyah తృతీయోఽధ్యాయః ।
4. Caturtho'Adhyāyah చతుర్థోఽధ్యాయః ।
5. Pañcamo'Adhyāyah పంచమోఽధ్యాయః ।
6. Ṣaṣṭho'Adhyāyah షష్ఠోఽధ్యాయః ।
7. Saptamo'Adhyāyah సప్తమోఽధ్యాయః ।
8. Aṣṭmo'Adhyāyah అష్టమోఽధ్యాయః । కామధేనువరదానమ్ ।
9. Navamo'Adhyāyah నవమోఽధ్యాయః । ఇన్ద్రవరదానమ్ ।
10. Daśamo'Adhyāyah దశమోఽధ్యాయః । తీర్థయాత్రాఫలమ్ ।
- 10.1 Daśamo'Adhyāyah Pūrvārdha దశమోఽధ్యాయః పూర్వార్ధః
- 10.2 Daśamo'Adhyāyah Uttarārdha దశమోఽధ్యాయః ఉత్తరార్ధః
11. Ekādaśo'Adhyāyah ఏకాదశోఽధ్యాయః । రాష్ట్రశేషనాప్రాదుర్భావః ।
12. Dvādaśo'Adhyāyah ద్వాదశోఽధ్యాయః । కలిస్వరూపవర్ణనమ్ ।
13. Trayodaśo'Adhyāyah త్రయోదశోఽధ్యాయః । లోమశాశ్రమవర్ణనమ్ ।
14. Caturdaśo'Adhyāyah చతుర్దశోఽధ్యాయః । సోమనాథమాహాత్మ్యే మాహేస్త్రివర్ణనమ్ ।
15. Pañcadaśo'Adhyāyah పంచాదశోఽధ్యాయః । క్షీరేశ్వరమాహాత్మ్యమ్ ।
16. Ṣoḍaśo'Adhyāyah షోడశోఽధ్యాయః । గౌతమమాహాత్మ్యమ్ ।
17. Saptadaśo'Adhyāyah సప్తదశోఽధ్యాయః । గౌతమేశ్వరమాహాత్మ్యమ్ ।
18. Aṣṭādaśo'Adhyāyah అష్టాదశోఽధ్యాయః । వాయునారదసంవాదః ।
19. Ekonaviṃśo'Adhyāyah ఏకోనవింశోఽధ్యాయః । బాష్పమస్త్రసాధనమ్ ।
20. Viṃśo'Adhyāyah వింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయమ్ ।
21. Ekaviṃśo'Adhyāyah ఏకవింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయమ్ ।
22. Dvāviṃśo'Adhyāyah ద్వావింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయే ప్రాతఃకృత్యాదికథనమ్ ।
23. Trayoviṃśo'Adhyāyah త్రయోవింశోఽధ్యాయః । మన్తారాధనకథనమ్ ।

24. Caturviṃśo'Adhyāyah చతుర్వింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయే పఞ్చవక్త్రపూజాకథనమ్
|
25. Pañcaviṃśo'Adhyāyah పఞ్చవింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయే పూజాకథనమ్ ।
26. Ṣaḍviṃśo'Adhyāyah షడ్వింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయమ్ ।
27. Ṣaptaviṃśo'Adhyāyah సప్తవింశోఽధ్యాయః । శ్రీనారాయణప్రాదుర్భావః ।
28. Aṣṭāviṃśo'Adhyāyah అష్టావింశోఽధ్యాయః । తీర్థక్రమవర్ణనమ్ ।
29. Ekonatviṃśo'Adhyāyah ఏకోనవ్రింశోఽధ్యాయః । రాష్ట్రశ్యేనాపూజావిధిః ।
30. Trimśo'Adhyāyah త్రింశోఽధ్యాయః । గణేశమస్త్రకథనమ్ ।
31. Ekatriṃśo'Adhyāyah ఏకత్రింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయమ్ ।
32. Dvātriṃśo'Adhyāyah ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః । యాత్రావిధిమహోత్సవవర్ణనమ్ ।

ఏకలింగమాహాత్యమ్

॥ శ్రీమదేకలిజ్ఞో జయతి ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

అథ ఏకలింగమాహాత్యమ్ ।

(పౌరాణికమ్)

అథ ప్రథమోఽధ్యాయః ।

1. Query is asked about why Pṛthvī పృథ్వీ is also known as Medinī మేదినీ, and the significance of these two names.

యస్యోదయాస్తనమయే సురముకుటనిఘృష్టచరణకమలోఽపి ।
కురుతేఽజ్ఞాలిం త్రినేత్రః స జయతి సూర్యో నిధిర్ధామామ్ ॥ ౧-౧॥
జయతి జగతి జ్ఞానకరీ తస్కరదుర్గహరీ(హంస)వాహనీ ।
సువహా మోక్షస్య కృతౌ యా సా స్యాద్విదుషామలజ్కరణమ్ ॥ ౧-౨॥

నారద ఉవాచ -

భువనత్రితయం దృష్టం త్వయా వాయో సమస్తతః ।
తేషాం యథా యథా వృత్తం విస్తరాత్ కథితం మమ ॥ ౧-౩॥

సప్తదీపవతీం పృథ్వీం సశైలవనకాననామ్ ।
త్వదుక్తాం శ్రుతవానస్మి యతస్త్వం సర్వతోగతిః ॥ ౧-౪॥

త్వయా సర్వం జగద్వ్యాప్తం త్వయి ప్రాణాః ప్రతిష్ఠితాః ।
త్వత్సృష్టం మోదతే విశ్వం త్వద్భుక్తమథ పావనమ్ ॥ ౧-౫॥

సర్వజ్ఞస్తవమతో వాయో సంశయం ఛిన్తి మేఽనఘ ।
కస్మాత్ పృథ్వీతి విఖ్యాతా మేదినీతి కథం స్మృతా ॥ ౧-౬॥

వాయురువాచ -

కథయిష్యామ్యహం బ్రహ్మన్ యథాదృష్టం యథాశ్రుతమ్ |
ఆతీన్ద్రియజ్ఞాననిధే యన్మాం త్వం పరిపృచ్ఛసి || ౧-౭||

తథాపి కథయామ్యద్య సర్వలోకహితాయ వై |
భృగుగోత్రోద్భవః శ్రేష్ఠః శౌనకో నామ విశ్రుతః || ౧-౮||

తస్యైవ వర్తమానేఽత్ర యజ్ఞే ద్వాదశవార్షికే |
తత్రాగచ్ఛన్మునిగణా ఆహూతా బ్రహ్మవాదినః || ౧-౯||

తపః కృశాః సంయమినో గృణంతః పరమవ్యయమ్ |
వసిష్ఠః కశ్యపోఽత్రిశ్చ మరీచిర్భగవాన్ మునిః || ౧-౧౦||

గాలవో జమదగ్నిశ్చ విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః |
భారద్వాజోఽఙ్గిరాశ్చైవ కృష్ణాద్వైపాయనః శుకః || ౧-౧౧||

పరాశర ఋచీకశ్చ దుర్వాసా గర్గ ఏవ చ |
ఉద్దాలకస్తథా కఙ్కః కచః కణ్వోఽథ దేవలః || ౧-౧౨||

అగస్త్యిర్లోమశో రైభ్యో యాజ్ఞవల్క్యో బృహస్పతిః |
ఉశనాః పులహశ్చైవ పులస్తీః కపిలస్తథా || ౧-౧౩||

ఆసురిర్వామదేవశ్చ హారీతాద్యా మహర్షయః |
ఇన్ద్రాద్యాః సకలా దేవా యక్షవిద్యాధరాదయః || ౧-౧౪||

తత్రాగచ్ఛన్మునిగణా ఆహూతాః శౌనకేన హ |
ఆసనేఘాపవిష్టేషు సతాం సంసది తే తదా || ౧-౧౫||

సూతం యోగిషు మాన్యం చ శౌనకో వాక్యమబ్రవీత్ || ౧-౧౬||

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలిఙ్గమాహాత్మ్య ప్రథమోఽధ్యాయః | ౧||

అథ ద్వివీతీయోఽధ్యాయః |

2. Suta సూత నార్రates the story of MadhuKaiṭabha మధుకైటభ and how Vasundharā వసున్ధరా came to be known as Medinī మేదినీ and Pṛthvī పృథ్వీ.

శౌనక ఉవాచ -

అష్టాదశ పురాణాని కథితాని త్వయానఘ |

ఇతిహాసాని సర్వాణి రామస్య చరితం మహత్ ॥ ౨-౧॥

భారతానాం కథాశ్చిత్రా యథావత్ పరికీర్తితాః ।
పౌరాణికో భవాన్ తాత వరదానాన్న సంశయః ॥ ౨-౨॥

వాయోః పురాణమఖిలం త్వయోక్తం సూతనందన ।
జగత్ప్రయస్య యద్వృత్తం కథితం చ సమాసతః ॥ ౨-౩॥

కథం పృథ్వీతి విఖ్యాతా మేదిసీతి కథం ద్విజ ।
ఏతద్విస్తరతో బ్రూహి శ్రుతం యచ్ఛరితం మహత్ ॥ ౨-౪॥

సూత ఉవాచ -

పురాణమేతద్విపులం వాయునా పరికీర్తితమ్ ।
తదహం కథయిష్యామి యథాజ్ఞాతం యథాశ్రుతమ్ ॥ ౨-౫॥

ఏకార్ణవే పురా భూతే జగత్త్వానవరజ్జమే ।
తత్ర సుప్రో జగన్నాథః శేషమాస్తీర్య వీర్యవాన్ ॥ ౨-౬॥

మధుకైటభౌ మహాదైత్యౌ విష్ణుకర్ణమలోద్భవౌ* ।

(*ద్రష్టవ్య దుర్గా సప్తశతీ ౧౧౬౮)

నాభిసంజుజనంస్థౌ తౌ హస్త బ్రహ్మణముద్యతౌ ॥ ౨-౭॥

పితామహస్తతో దృష్ట్వా దుష్టభావం దురాత్మనోః ।
తుష్టావ యోగనిద్రాం తాం తయా ముక్తో జనార్దనః ॥ ౨-౮॥

ఉత్తస్థౌ భగవాన్ విష్ణుర్బాహుయుద్ధమథాకరోత్ ।
పఞ్చవర్షసహస్రాణి బహుమాయాపరో విభుః ॥ ౨-౯॥

తతో విమోహితౌ దైత్యౌ మాయయా పద్మయోనినా ।
ఉక్తవస్తౌ వరోఽస్మత్తో వ్రియతామితి కేశవమ్ ॥ ౨-౧౦ ॥

శ్రీభగవానువాచ -

భవేతామద్య మే తుష్టౌ మమ వధ్యావుభావపి ।
కిమన్యేన వరేణాత్రేతావద్వివృతం మయా ॥ ౨-౧౧॥

సూత ఉవాచ -

తావూచతుర్హరిం దైత్యౌ మహామాయావిమోహితౌ ।
మధుకైటభౌ దురాత్మానౌ దుఃప్రథర్ష్యౌ సురైరపి ॥ ౨-౧౨॥

ప్రీతా స్వప్రవ యుద్ధేన శ్లాఢ్యస్త్రవం మృత్యురావయోః ।
ఆవాం జహి న యత్రోర్వీ సలిలేన పరిప్లతా ॥ ౨-౧౩॥

సూత ఉవాచ -

తథేత్యుక్త్వా భగవతా శఙ్ఖచక్రగదాభృతా ।
కృత్వా చక్రేణ వై ఛిన్నే జఘనే శిరసీ తయోః ॥ ౨-౧౪॥
తతో వై మేదసాప్లావ్య పూరితేయం వసున్ధరా ।
మేదిసీతి చ విఖ్యాతా పృథ్వీసంజ్ఞామతః శృణు ॥ ౨-౧౫॥
పృథుర్వేన్యోఽభవద్రాజా ధార్మికో యజ్ఞకృచ్ఛుచిః ।
మధుకైటభదేహోత్తైర్మేదోఽస్యగ్భిస్తథాఽస్థిభిః ॥ ౨-౧౬॥
పూరితామవసీం దృష్ట్వా సమాం చక్రే ఏ పృథుస్తదా ।
తస్యా మహ్యాః స్వకం రూపం ప్రాదుశ్చకే పృథుః పురా ॥ ౨-౧౭॥

ధేనురూపం సమాస్థాయ వరదేత్యబ్రవీన్నృపమ్ ।

ధేనురువాచ -

వరదాఽహం నృపశ్రేష్ఠ వృణీష్యావహితో వరమ్ ॥ ౨-౧౮॥

పృథురువాచ -

యది ప్రసన్నా వరదే సస్యం దేహి మమాథ వై ।
మమ నామ్నా సుతా భూత్వా ఖ్యాతిం యాతుం త్వమర్హసి ॥ ౨-౧౯॥

వాయురువాచ -

ఏవం నారద తద్వాక్యం మేదిసీ హర్షసంయుతా ।
తథేత్యుక్త్వా నృపశ్రేష్ఠం వరదానేన తోషితమ్ ॥ ౨-౨౦॥

అన్తర్ధానం యయౌ ధేనుః పృథుః పృథ్వీం శశాస హా ।
ఇతి పృథ్వీతి నామ్నాయం మేదిసీతి బభూవ హా ॥ ౨-౨౧॥

కిమన్యత్ కథయామ్యద్య తద్భవాన్ వక్తుమర్హసి ॥ ౨-౨౨॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటియే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే ద్వితీయోఽధ్యాయః । ౨॥

అథ తృతీయోఽధ్యాయః ।

3. Query is made about significance of the name of the place called Medapāṭa మేదపాట. Suta సూత narrates the story where Śaṅkara శంకర makes appearance in Dāruvana

దారువన at behest of Pārvaī పార్వతీ in order to cause cittabhramṣā చిత్తభ్రంశ of the wives of the Muni-s మునయః. When the latter get infatuated with His appearance, the Muni-s మునయః, realizing the cause, curse Śaṅkara శంకర.

శౌనక ఉవాచ -

జమ్బుద్వీపస్య మాహాత్మ్యం ప్రమాణం కథితం త్వయా ।
యాని తీర్థాని యే దేశా యథావత్ పరికీర్తితాః ॥ ౧॥

అజ్గబజ్గకలిజ్ఞాశ్చ శూరసేనాశ్చ కేరలాః ।
మహారాష్ట్రాస్తథాన్ధ్యాశ్చ కార్ణాటా కుఙ్కుణాస్తథా ॥ ౩-౨॥

మాగధాశ్చ కురూషాశ్చ విదేహాః కైఙ్కణాశ్చ యే ।
కౌశలాః కురవశ్చైవ బైద్యా ద్రవిడపుణ్ణికాః ॥ ౩-౩॥

కున్తిభోజప్రభృతయః సర్వే తే పరికీర్తితాః ।
మేదపాటం కథం ప్రోక్తం తద్భవాన్ వక్తుమర్హతి ॥ ౩-౪॥

సూత ఉవాచ -

జమ్బుద్వీపస్య మధ్యే తు జాతం దారువనం మహత్ ।
సదాఫలం సదాపుష్పం కాన్తం బైవ వనం మహత్ ॥ ౩-౫॥

వసన్తి తత్ర మునయః సదా సంయమమాస్థితాః ।
గౌతమశ్చ భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథ కశ్యపః ॥ ౩-౬॥

వశిష్టో హ్యఙ్గిరాస్త్యత్రిః పులస్తీశ్చ తపోధనాః ।
న తత్ర వాతదణ్డః స్యాన్న శోషయతి భాస్కరః ॥ ౩-౭॥

కామవర్షీ సదా మేఘా న చాగ్నిస్తత్ర బాధతే ।
సత్త్వానాం న విరోధోఽస్తి మైత్రీం సత్త్వాని భేజిరే ॥ ౩-౮॥

ముసీనాం నియమాన్ మత్తః శృణుష్యావహితో ద్విజ ।
సదా త్రిషవణస్నాతాః సదాశౌచా దయాలవః ॥ ౩-౯॥

పఞ్చాయజ్ఞరతా నిత్యం నిత్యం చాతిథిపూజకాః ।
పితృదేవమనుష్యాణాం సదా తృప్తికరా మునే ॥ ౩-౧౦॥

గ్రీష్మే పఞ్చాగ్నిమధ్యస్థా వర్షాసు స్థణ్ణిలేశయాః ।
ఆర్ద్రవాసాశ్చ హేమన్తే తపస్యగ్రే వ్యవస్థితాః ॥ ౩-౧౧॥

ఏకాశినో నిరాహారా దన్తకుట్టాశ్మకుట్టకాః ।

పర్ణాశినోఽముభక్షాశ్చ వాయుభక్షాస్తపస్వినః ॥ 3-౧౨॥

తద్వనం మునిభిః పూర్ణం శుశుభే మునిసత్తమ ।

ఏకదా తద్వనం ప్రాప్య(ప్రాప్తః) శఙ్కరః పార్వతీయుతః ॥ 3-౧౩॥

భావిత్వాత్ పార్వతీ దేవీ శఙ్కరం వాక్యమబ్రవీత్ ।

దేవ్యువాచ -

తత్తే ఏ శమ్భో వనం రమ్యం మునీనామివ మానసమ్ ।

ఋషిపత్న్యః ప్రకాశన్తే పాతివ్రత్యం సమాశ్రితాః ॥ 3-౧౪॥

పతిభక్తిపరా నిత్యం నిత్యం పతిపరాయణాః ।

చిత్తమాసాం యథా భ్రశ్యేత్తథా కార్యం త్వయా విభో ॥ 3-౧౫॥

ఈశ్వర ఉవాచ -

మైవం వదస్వ కల్యాణి బ్రహ్మతేజో మహత్తరమ్ ।

శపేయుర్మాం మహాకోపాదకృత్యం క్రియతే కథమ్ ॥ 3-౧౬॥

దేవ్యువాచ -

యది కృత్యమకృత్యం వా క్రియతాం వచనాన్మమ ।

కథం శపేయుర్మునయో భవన్తం విశ్వరూపిణమ్ ॥ 3-౧౭॥

సూత ఉవాచ -

ఇత్యాదిష్టో జగన్నాథః కామరూప ఇవాభవత్ ।

సంవిన్మయో హ్యరుణభానుసహస్రకాన్తిః

పాశాఙ్కుశప్రవరకార్ముకపఞ్చబాణాన్ ।

ధ్యేయస్త్రీలోకవిజయీ స్వకర్తైర్గధానః

శ్రీసుందరో మణివిభూషణభూషితాఙ్గః ॥ 3-౧౮॥

విచచార వనే తస్మిన్ మునీనాం భావితాత్మనామ్ ।

కుశేద్మాహరణే యాతాశ్చైకచిత్తా బభూవరే ॥ 3-౧౯॥

వృద్ధాస్తరుణ్యో మోహేన తద్దర్శనపరాయణాః ।

చిత్తమాసాం సమాదాయ జగామాదర్శనం విభుః ॥ 3-౨౦॥

ముమూర్ఛుస్తా ముహుః స్వస్థా దదృశుశ్చ దిశో దశ ।

ఏతస్మిన్నస్తరే బ్రహ్మాన్ మునయన్తే సమాగతాః ॥ 3-౨౧॥

స్వపత్న్యో విధురా దృష్టాః ప్రోచున్తే చ పరస్పరమ్ ।

ధ్యానేన కారణం జ్ఞాత్వా సర్వే చైకమతే స్థితాః ॥ 3-౨౨॥

అశపన్ శక్కురం దేవం క్రోధయుక్తాస్తపస్వినః ।

యస్మాన్మోహయనే శభో భార్యాచారిత్రమాశ్రితాః ॥ 3-౨౩॥

అస్మచ్ఛాపాన్మహీప్యష్టే తవ లింగ పతిష్యతి ।

ఏవం శప్తో మునిగణైర్గతః శమ్భుర్భూతాగతః ॥ 3-౨౪॥

నాతివ్యగ్రా మునిగణాస్తేషుస్తే పరమం తపః ।

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే తృతీయోఽధ్యాయః । 3॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః ।

4. Story of atrocities of Daitya Tāraka దైత్య తారక and events preceding birth of Kārtikeya కార్తికేయ, including that of Lingapatana లింగపతన that causes much distress to Her.

వాయురువాచ -

అథ తారకనామాఽభూదైత్యః పరమకోపనః ।

లుప్తాధికారాస్త్రిదశాస్తేనేశం శరణం గతాః ॥ ౪-౧॥

తుష్టువుః సంయతా దేవాస్తం దేవం వృషభధ్వజమ్ ।

పుత్రార్థం దైత్యనాశాయ గౌర్యా చైకాన్తమాస్థితమ్ ॥ ౪-౨॥

భిత్త్వా తే సమయం దేవా ఔత్సుక్యాచ్చ సమాగమన్ ।

పినాకీ తాన్ స్థిరాన్ దృష్ట్వా త్యక్త్వా తల్పం సముత్థితః ॥ ౪-౩॥

తతో రేతోఽపతత్తస్య తద్రేతోఽగ్నిరగృహ్యత ।

పారాపతేన రూపేణ జాహ్నువ్యాముత్థిపన్ స హ ॥ ౪-౪॥

తతో దేవీ విరేతస్కం శక్కురం వీక్ష్య చామరాన్ ।

గర్భహీనేతి మత్వా సా వ్యశపత్తాన్ దివౌకసః ॥ ౪-౫॥

యస్మాద్రహోషితం శమ్భుం యాచితారోఽత్ర బాలిశాః ।

అహం గర్భేణ హీనాఽథ కృతా కారన్యమాశ్రితైః ॥ ౪-౬॥

తస్మాదపత్యరహితా ఆరభ్యేతో భవిష్యథ ।

కారన్యాదచిరాదుర్వాప్యం దృషత్త్వం ప్రాప్స్యథామరాః ॥ ౪-౭॥

యదీశ్వరోఽపి మాం త్యక్త్వా భవదన్తికమాగతః ।

అతో మునిగణైః శప్తో లింగభ్రంశో భవిష్యతి ॥ ౪-౮ ॥

తదద్య సత్యతాం యాతు మమ శాపాన్న సంశయః ।

సూత ఉవాచ -

తతో హహా కృతే శబ్దే దేవానాం సర్వతో దిశి ।

వాసుదేవో జగద్ధాత్రిం సాన్త్వయన్ వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౪-౯ ॥

శ్రీభగవానువాచ -

కోపం మాతః సంహరాశు త్వదీయః పుత్రో భావీ జాహ్నువీతీరసంస్థః ।

సేనానీస్తే భావ్యసా శత్రుహంతా గాఙ్గేయో వై వహ్నిభూః షణ్ముఖో యః ॥ ౪-౧౦ ॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే చతుర్థోఽధ్యాయః । ౪ ॥

అథ పంచమోఽధ్యాయః ।

5. Devi దేవీ presets the events that would follow the appearance of Śaṅkara's Liṅga శంకారలింగ in Kaṅṭakākhyadeśa కణ్ణకాఖ్యదేశ a.k.a. Amaraṅṭaka అమరకణ్ణక on Pṛthvī పృథ్వీ, and thereafter sequentially in Pātāla పాతాల and Medapāṭa మేదపాట.

సూత ఉవాచ -

అనునీతా తదా బ్రహ్మాన్ వాసుదేవేన చణ్డికా ।

త్యక్త్వా శోకం సుతం లభ్వా నారాయణమువాచ హ ॥ ౫-౧ ॥

దేవ్యువాచ -

నానృతం వచనం మేఽద్య యథా భవతి మారిష ।

తథా కాయం మయా విష్ణో శాపో హి దురతిక్రమః ॥ ౫-౨ ॥

మేదినీ మేదసాం పూరైః పూర్ణా సమ్ప్రతి వర్తతే ।

మాన్దాతుశ్చేతి నగరీ శుభకర్యన్తిసున్దరీ ॥ ౫-౩ ॥

లింగ పతతు తత్రాస్య న చిరాత్ శంకరస్య చ ।

దేశేఽస్మిన్ కణ్ణకాఖ్యే తు తూలరాశావివ స్ఫుటమ్ ॥ ౫-౪ ॥

భూమిం భిత్త్వాఽథ తత్రాపి పాతాలం తద్గమిష్యతి ।

మేదపాటీ పునర్దేన్వా స్మృతం ప్రాదుర్భవిష్యతి ॥ ౫-౫ ॥

పాషాణత్వం సురా యాస్తు లింగస్యాస్య సమీపతః ।

కుటిలత్వాదియం గణ్ణా మమ గర్భాపహారిణీ ॥ ౫-౬ ॥

కుటిలేతి నదీ తస్మాత్తత్సమీపే భవిష్యతి ।

సర్వతీర్థాని సరితః సాగరాశ్చ దివోకసః ॥ ౫-౭॥

మునయో గణగన్ధర్వా ఉరగాశ్చ సహస్రశః ।

లింగాభ్యర్ఘ్నే భవిష్యన్తి శాపానుగ్రహకారణాత్ ॥ ౫-౮॥

నారాయణోఽథం భవితా గణ్ధిక్యాం మునిపూజితః ।

విశేషేణ కలో ప్రాప్తే శాలగ్రామాఖ్యతాం గతః ॥ ౫-౯॥

యాదృశం యస్య దేవస్య రూపమాయుధవాహనమ్ ।

తాదృశీం దార్దదీం మూర్తిం ప్రాప్య పూజ్యా భవిష్యథ ॥ ౫-౧౦॥

యే మానవా భవన్మూర్తిమర్చయిష్యన్తి సర్వదా ।

శిష్యేభ్యః సహితా విప్రాః క్షత్రవైశ్యాశ్చ భక్తితః ॥ ౫-౧౧॥

తేషాం యథా యథాకామం పూరయధ్వం దివోకసః ।

కలౌ న దృష్టివిషయం దేవా యాస్యన్తు కర్హిత ॥ ౫-౧౨॥

తస్మాన్మానవపూజాభిః ప్రీతాః కామాన్ ప్రయచ్ఛథ ।

అహం స్నేహోర్చితం లింగ పరివేష్ట్య సమన్తతః ॥ ౫-౧౩॥

స్థాస్యామి భక్తలోకస్య చతుర్వర్గఫలప్రదా ।

పాశాఙ్కుశధనుర్బాణా సర్వాభరణభూషితా ॥ ౫-౧౪॥

రక్తవస్త్రపరీధానా సదా షోడశవార్షికీ ।

అపరాం మూర్తిమాస్థాయ విన్ధ్యవాసేతి విశ్రుతా ॥ ౫-౧౫॥

సర్వకామప్రదా దేవీ కుటిలాతీరవాసినీ ।

సూత ఉవాచ -

తథేత్యుక్త్వా ప్రణమ్యైనాం దేవా జగ్ముర్మథాగతాః ।

సాపి దేవీ మేదపాతే స్థానం చక్రేఽతిసుందరమ్ ॥ ౫-౧౬॥

శాపస్యానుగ్రహం కృత్వా ప్రత్యేవం సా దివోకసః ।

విన్ధ్యవాసాఽభవద్దేవీ భుక్తిముక్తిఫలప్రదా ॥ ౫-౧౭॥

ఇత్యేతత్ కథితం బ్రహ్మన్ కిమన్యచ్ఛోతుమర్హసి ॥ ౫-౧౮॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాతీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే పంచమోఽధ్యాయః । ౫॥

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః ।

6.1 Sūta సూత and Vāyu వాయు narrate the events following Liṅgapātana లింగపతన, including birth of Śaṅkara శంకర as NīlaVṛṣabha నీలవృషభ from the womb of Kāmadhenu కామధేను and curse to Nandī నందీ by Devī దేవీ that He be born on Earth as King Bāṣpa బాష్ప రాజు.

6.2 Devī దేవీ ordains that Jayā జయ and Vijayā విజయ reside in Medapāṭa మేదపాట as Rivers Varṇanāśā వర్ణనాశా and Gambhīrā గంభీరా respectively; while Gaṅgā గంజు would be known there as Kuṭilā కుటీలా. Thereafter, the Devī దేవీ goes to the Mountain Peaks of Vindhyādrī వింధ్యాద్రిశిఖర at the Nāgahrada Tīrtha నాగహ్రద తీర్థ.

శౌనక ఉవాచ -

విచిత్రమిదమాఖ్యానం త్వయోక్తం సూతనన్దన ।
తదహం శ్రోతుమిచ్ఛామి విస్తరాద్యక్షుమర్హసి ॥ ౧॥

కథం తదపతల్లింగ శంకరస్య మహాత్మనః ।
కస్మిన్ దేశే మహాభాగ కథ్యతామనుపూర్వశః ॥ ౧-౨॥

సూత ఉవాచ -

తతోఽపతచ్ఛంకరస్య లింగ తస్య మహాత్మనః ।
బ్రహ్మశాపాన్మునిశేష్ఠ కమ్పయత్ సకలం జగత్ ॥ ౧-౩॥

చచాల వసుధా దేవీ సశైలవనకాననా ।
సూర్యబిమ్బమివ వ్యోమ్నో వజ్రం శక్రకరాదివ ॥ ౧-౪॥

ఉల్కేవ నభసస్తూర్ణం ధూమ్రకేతురివాపరః ।
విద్యుజ్జ్వాలేవ నభసో మేరుశృంగమివ చ్యుతమ్ ॥ ౧-౫॥

బ్రహ్మాణ్ణమివ కలాన్తే యథా భౌమ ఇవ గ్రహః ।
చకితా విస్మితా దృష్ట్వా కిమేతదితి ఊచిరే ॥ ౧-౬॥

దేవాసురమనుష్యైశ్చ యక్షవిద్యాధరోరగైః ।
భ్రమద్వాత్యాభినంయుక్తైః పతన్నక్షత్రసంయుతైః ॥ ౧-౭॥

దిశోఽచలన్ వికమ్పేన ప్రాచలన్మకరాలయాః ।
పతితం తస్య తల్లింగ పాతాలమగమత్ క్షణాత్ ॥ ౧-౮॥

పతితే శంకరో దేవో ప్రీడాపీడాసమన్వితః ।

గోలోకమగమచ్ఛిప్రుం గర్భవాసాయ స ప్రభుః ॥ ౬-౯ ॥

తత్ర గర్భగతో ఘేనా స్రష్టా యో జగతాం ప్రభుః ।

కామధేనుస్తతో జజ్ఞే నీలం వృషభసంజ్ఞకమ్ ॥ ౬-౧౦ ॥

లోహితో౭థ సువర్ణేన ముఖే పుచ్ఛే చ పాణ్డురః ।

శ్వేతం(తః) ఖురవిషాణాభ్యాం స నీలో వృష ఉచ్యతే ॥ ౬-౧౧ ॥

వాయురువాచ -

అథ శైలాత్మజా బ్రహ్మన్ శోకవ్యాకులలోచనా ।

సద్దినం ప్రథమం బాష్పం సృజన్తీ తమువాచ హ ॥ ౬-౧౨ ॥

యస్మాద్బాష్పం సృజామ్యద్య వియోగాచ్ఛుక్కరస్య చ ।

పూర్వదత్తాచ్ఛ మే శాపాద్బాష్పో రాజా భవిష్యసి ॥ ౬-౧౩ ॥

కలౌ ప్రాప్తే ద్విజాగ్ర్యాణాం కులే మహతి పూజితే ।

తవ వంశస్య విచ్ఛిత్తిర్న కదాచిద్భవిష్యతి ॥ ౬-౧౪ ॥

ఆరాధ్య తం జగన్నాథం తీర్థే నాగహ్రాదే శుభే ।

రాజ్యం శక్ర ఇవ ప్రాప్య తతః స్వర్గమవాప్స్యసి ॥ ౬-౧౫ ॥

తవ వంశ్యాః శనైశ్చాథ వర్ణాశ్రమవినిన్దకైః ।

సంసర్గాద్ధర్మరహితాః శ్రుత్యుక్తాచారగర్హకాః ॥ ౬-౧౬ ॥

శూద్రా ఏవ భవిష్యన్తి శూద్రరూపః కలిర్యతః ।

జయాం చ విజయాం ప్రాహ దేవీ బాష్పాకులా సతీ ॥ ౬-౧౭ ॥

జయే త్వం వర్ణనాశాచ్ఛ వర్ణనాసా సరిద్వరా ।

భవిష్యసి కలౌ ప్రాప్తే మేదపాటే౭ఘనాశినీ ॥ ౬-౧౮ ॥

విజయాం చాశపద్దేవీ క్రోధేన కలుషాననా ।

గామ్భీర్యరక్షణే త్యక్తే గమ్భీరా త్వం నదీ భవ ॥ ౬-౧౯ ॥

మా కురుష్వేత్యతః కోపమిత్యవాచ సరిద్వరా ।

తాం శశాపాతిరోషేణ కుటిలేతి సరిద్భవ ॥ ౬-౨౦ ॥

గణ్గోవాచ -

కిమర్థం మాం శపస్యద్య సఖి శక్కరవల్లభే ।

హితోపదేశదాం దేవి శాపాన్మోచయ సున్దరి ॥ ౬-౨౧ ॥

పార్వత్యువాచ -

ఏకలిఙ్గస్య పురతో వారుణ్యాం దిశి నిత్యశః ।
 ప్రవాహేణ ప్రవర్తస్య లోకానాం చ హితాయ వై ॥ ౬-౨౨॥
 తత్ర త్వం త్రికుటాగేన్ద్రమధ్యే ధారాస్వరూపిణీ ।
 నిఃసర స్వర్గసంసిద్ధయై త్వన్మాహాత్మ్యం భవిష్యతి ॥ ౬-౨౩॥
 తత్రావిచ్ఛిన్నధారా తే దానహోమజపాదికమ్ ।
 కరిష్యత్యక్షయం సర్వం శమోః సాన్నిధ్యదం సదా ॥ ౬-౨౪॥
 తత్రైకలిఙ్గసామీప్యే కుటిలే తే సహస్రశః ।
 ధారాశ్చ సమభవిష్యన్తి ప్రాయశో గుప్తభావతః ॥ ౬-౨౫॥
 కూపే వాప్యాం చ నద్యాం చ సరసి నిర్ధరే తథా ।
 గుప్తభావం సమాసాద్య వర్తయిష్యన్తి సర్వతః ॥ ౬-౨౬॥
 తత్ర ధారేశ్వరం తీర్థం త్వన్నామ్నా సమభవిష్యతి ।
 తత్ర యో మాతృపితృణాం తర్పణం చ కరిష్యతి ॥ ౬-౨౭॥
 తస్య తే పితరస్తుష్టా దాస్యన్తి పుత్రపౌత్రకాన్ ।
 వైశాఖే తు విశేషేణ పూర్ణిమాయాం విధానతః ॥ ౬-౨౮॥
 యాస్యన్త్యముక్తాః సన్ముక్తిం గయాపిణ్డప్రదానతః ।
 కిం బహూక్షేన మేదిన్యాం గణ్ణాసాగరసఙ్గమాత్ ॥ ౬-౨౯॥
 విన్దన్తే యాం గతిం లోకాః సా గతిస్తత్ర తోయతః ।
 భూమణ్డలమభివ్యాప్య తోయేనాన్తఃప్రవర్తనీ ॥ ౬-౩౦॥
 పునీష్య సర్వతీర్థాని రాహుస్పర్శే విశేషతః ।
 సూత ఉవాచ -
 ఏవం సా స్వగణాన్ శప్తాః గోధామారుహ్య సత్వరమ్ ।
 సుధాఢ్యకలశం హస్తే గృహీత్వా ద్విజసత్తమ ॥ ౬-౩౧॥
 భక్తత్రాణపరా నిత్యం వరమాలాం కరద్యయే ।
 కృత్వా చాన్యేన హస్తేన వరం దాతుమిహైవ సా ॥ ౬-౩౨॥
 సర్వాలంకారసంయుక్తా సర్వదేవనమస్కృతా ।
 రక్తామృతధరా దేవీ పార్వతీ సుమహత్తపః ॥ ౬-౩౩॥
 విన్ధ్యాద్రిశిఖరే రమ్యే తీర్థే నాగపూదే శుభే ।
 చచార లోకజననీ లోకానాం హితకామ్యయా ॥ ౬-౩౪॥

ఏకలింగస్య చాభ్యుద్ధే విధినా న పరేచ్ఛయా || ౬-3౫||

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే షష్ఠోఽధ్యాయః | ౬ ||

అథ సప్తమోఽధ్యాయః |

7.1 Devatā-s దేవతాః eulogize Surabhi సురభి (Kāmadhenu కామధేను) with Nilavṛṣa నీలవృష and request Her to rescue the Śaṅkara's Liṅga శంకరలింగ to the stone i.e. Dārṣada దార్షద form - which would then be known as Ekaliṅga ఏకలింగ.

7.2 Kāmadhenu కామధేను assures them that She will accomplish the process in Nāgahrada నాగహ్రద in Medapāṭa మేదపాట and that the Devatā-s దేవతాః too should reach there in their stone i.e. Dārṣada దార్షద form.

శౌనక ఉవాచ -

తతః కిమభవత్సూత ఘేనా జాతే వృషే శివే |

విన్ధ్యాద్రౌ విన్ధ్యవాసాయాం గతాయాం తద్వదస్య నః || ౬-౧||

కౌతూహలమిదం సూత నారదాయ మహాత్మనే |

వాయునోఽఠిరితం యాదృక్ తాదృగ్ నో వద విస్తరాత్ || ౬-౨||

సూత ఉవాచ -

కామధేన్వాం హరే జాతే సర్వే దేవాః సవాసవాః |

సగణాః సహగన్ధర్వా ఋషిభిః పన్నగైర్యుతాః || ౬-3||

తుష్టువుస్తత్ర గత్వా తే సురభీం(భిం) నీలసంయుతామ్ |

ప్రణమ్య శిరసా ధేనుం కామదోగ్ధీం యశస్విసీమ్ || ౬-౪||

తామ్రకర్ణాం చ కపిలాం పీనోఘ్నిం పీవరస్తనీమ్ |

ద్వితీయేన్ద్రసమాం లేఖాం లలాటే బిభ్రతీం సదామ్ || ౬-౫||

బాలేన్ద్రనేవ సహితాం సన్ధ్యాం పాపప్రణాశినీమ్ |

సూత ఉవాచ -

దేవాః సిద్ధాఽథర్షయస్తాం ప్రణేముర్మాతర్విశ్వం పాహి పాహీత్యుదీర్య |

రుద్రాణాం వై వేదమాతా వదన్తి సా నో ధేనుః సర్వలోకస్య మాతా || ౬-౬||

అబ్ధౌ జాతాం మన్థనే రత్నహేతోః ప్రాహుశ్చైకే దక్షపుత్రీతి భూయః |

ద్రోణోద్భూతాం కేచిదన్యే వదన్తి శశ్వద్భూతాం త్వాం పరే జ్ఞానవన్తః || ౬-౭||

సూత ఉవాచ -

ఏవం దేవాన్ స్త్రాయమానాన్ విలోక్య హృష్టా వాక్యం వ్యాజహారాథ విద్వన్ ।
ధేనురువాచ -

కిం వః కార్యం కరణీయం యదస్తి తన్నో దేవా వీతశక్కా వదస్తు ॥ ౭-౮ ॥
నాహం దోగ్ధీ కేవలం పాయసానాం సర్వాన్ కామాన్ దాతుమిచ్ఛామి తుష్టా ।
యో యః కామో యస్య యస్యాస్తి దేవాస్తం తం కామం ప్రార్థయధ్వం సమేతాః ॥ ౭-౯ ॥

సూత ఉవాచ -

ఏవముక్తే తయా ధేన్వా ముముదుస్తే దివోకసః ।
ప్రణమ్య తాం జదగ్ధాత్రిమూచిరే వచనం తదా ॥ ౭-౧౦ ॥

దేవా ఊచుః -

శక్కురస్యాపి తల్లిజ్గ తీర్థే చామరకణ్ణకే ।
మునిశాపాజ్జగన్మాతః పాతాలమగమత్క్షణాత్ ॥ ౭-౧౧ ॥
నీలగ్రీవస్త్యయి జాతో నీలో వృష ఇతి శ్రుతః ।
అతో మాతా చ రుద్రాణామస్మాకం తు పితామహీ ॥ ౭-౧౨ ॥

లిజ్గముద్ధర కల్యాణ పాతాలాద్భువనేశ్వరి ।
భువస్తలే తు తల్లిజ్గ స్థితిమాప్నోతి సుందరి ॥ ౭-౧౩ ॥
తథా కార్యం చ పార్వత్యా వచనాద్దార్షదం భవేత్ ।
శ్రుత్యైతద్వచనం ధేనుర్వాక్యం తాన్ ప్రత్యభాషత ॥ ౭-౧౪ ॥
మేదోఽస్థిపూరితాం భూమిం మత్వా దైత్యవరస్య హా ।
కృష(శ) యా పాతితం లిజ్గ పార్వత్యాఽమరకణ్ణకే ॥ ౭-౧౫ ॥

పాతాలమగమత్స్థిప్రుముద్ధరిష్యే దివోకసః ।
గచ్ఛస్త్యథ పునర్దేవా ఋషికిన్నరపన్నగాః ॥ ౭-౧౬ ॥
ప్రదేశ కథయామ్యద్య సుకుమారం చ పావనమ్ ।
మేదసాం పాట ఇత్యాసీద్దేశో లోకేషు విశ్రుతః ॥ ౭-౧౭ ॥
మేదపాట ఇతి ఖ్యాతః కోమలస్తూలరాశివత్ ।
తత్ర గచ్ఛామ్యహం దేవాః స్థానే నాగహ్రాదే శుభే ॥ ౭-౧౮ ॥

భవద్భిస్తత్ర భావ్యం వై దార్షదీమూర్తిభిః సహ ।
శాపో భవాన్యాః సత్యోఽస్తు మా విలమ్బం కృథాః సురాః ॥ ౭-౧౯ ॥

సూత ఉవాచ -

తతో యయౌ కామదుధా జయవాద్యాదిపూజితా ।

మేదపాటమనుప్రాప్య తీర్థే నాగహృదే శుభే ॥ ౭-౨౦॥

సర్వతీర్థమయం బ్రహ్మాన్ సర్వదేవమయం శుభమ్ ।

నానాపుష్పలతాకీర్ణం మునిసిద్ధనిషేవితమ్ ॥ ౭-౨౧॥

కి బహూక్షేన సర్వేష్టదాయ నిత్యం న సంశయః ।

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే సప్తమోఽధ్యాయః । ౭॥

అథాష్టమోఽధ్యాయః । కామధేనువరదానమ్

8.1 Vāyu వాయు lists to Nārada నారద about the DārṣadīMūrṭiḥ దార్షదీమూర్తిః of the Devatā-s దేవతాః; and reveals the names of the trees, mountains and rivers in which they melded into, in that region. Devī దేవీ then consents to abide near the Ekaliṅga ఏకలింగ that has been rescued from the Pātāla పాతాల by Kāmadhenu కామధేను.

8.2 Devatā-s దేవతాః eulogize Śiva శివ who is in Ekaliṅga ఏకలింగ form. EkaliṅgaŚiva ఏకలింగశివ then blesses Kāmadhenu కామధేను - who had in a way been His Mother, tells Her that She could roam freely on the Pṛthvī పృథ్వీ - especially in the Jambudvīpa జమ్బుద్వీప.

8.3 Kāmadhenu కామధేను then goes to Amaraṅṭaka అమరకణ్ఠక, Oṅkāratīrtha ఓంకారతీర్థ, Mahākāla మహాకాల in Ujjainī ఉజ్జయినీ, Tryambaka త్ర్యంబక, Somanātha సోమనాథ etc., and after travelling around the Pṛthvī పృథ్వీ for seven times, She finally ascends to the Ākāśa ఆకాశ.

నారద ఉవాచ -

సర్వగస్త్యం సదా వాయో సతతం పశ్య మేఽనఘ ।

కియన్తో దేవతాస్తత దార్షదీం మూర్తిమాశ్రితాః ॥ ౮-౧॥

తేషాం పరాక్రమం చాపి పృథక్త్వేన వదస్య మే ।

వాయురువాచ -

భవాన్యా వచనాద్బ్రహ్మాన్ సర్వే పాషాణతాం గతాః ॥ ౮-౨॥

బ్రహ్మ విష్ణుర్మహేశశ్చ శక్రో వైశ్రవణో యమః ।

వరుణో వాయురగ్నిశ్చ గ్రహాః సర్వే సతారకాః ॥ ౮-3॥

సిద్ధా గణాశ్చ గన్ధర్వాః పిశాచోరగరాక్షసాః ।

సాధ్యాశ్చ మునయః సర్వే దార్షదీం ప్రాప్నువంస్తనుమ్ ॥ ౮-౪॥

పర్వతాః పర్వతేష్వాసన్ మేరుప్రభృతయోఽచలాః ।

పారిజాతాదయో వృక్షా వృక్షేషు స్థితిమాప్పుయుః ॥ ౮-౫॥

గజగాద్యాః సాగరాద్యాశ్చ వాపీకూపసరిత్సు చ ।

సర్వం జగదిదం దృశ్యం తత్రాసీద్యత్ర శక్కురః ॥ ౮-౬॥

తేఽపూచుస్తాం తదా సర్వే సున్దరీం శివవల్లభామ్ ।

త్వద్వాక్యాదేవ శ్రీమాతః సర్వే దార్షత్త్వమాశ్రితాః ॥ ౮-౭॥

త్వమప్యస్మిన్ ప్రదేశే వై దార్షదీం మూర్తిమాశ్రితా ।

వరదా భవ సర్వేషాం లోకత్రాణహితేఽనఘే ॥ ౮-౮॥

శ్రీదేవ్యువాచ -

స్థాస్యామి వో యథాభీష్టమేకలిङ్గస్య సన్నిధౌ ।

సూత ఉవాచ -

తత్ర గత్వా తు సా ధేనుః సర్వదేవసమన్వితా ।

సస్మార శక్కురం దేవం పయఃప్రసవణీ తదా ॥ ౮-౯॥

మాతృస్నేహాదతో బ్రహ్మన్ శక్కురస్య మహాత్మనః ।

పాతాలాదుత్థితం లిङ్గమేకలిङ్గమితి శ్రుతమ్ ॥ ౮-౧౦॥

తస్య రూపం ప్రవక్ష్యామి భజతాం సర్వసిద్ధయే ।

జ్వలద్వహ్నిప్రతీకాశం సూర్యకోటిసమప్రభమ్ ॥ ౮-౧౧॥

పాతాలాదేవ నిష్కాన్తం దివ్యం రత్నచయత్విషమ్ ।

బడవాయా ముఖాదేవ బడవానలముత్థితమ్ ॥ ౮-౧౨॥

వహద్గ్లామ్భసః ప్రోతః శశాఙ్కకృతశేఖరమ్ ।

సురభీపయసా స్నాతమమృతేనేవ సిఞ్చితమ్ ॥ ౮-౧౩॥

గజచర్మపరీధానం మహావృషభవాహనమ్ ।

భస్మాలిప్తం చలత్సర్పకుణ్డలాఙ్గదభూషణమ్ ॥ ౮-౧౪॥

పఞ్చువక్త్రం చతుర్బాహుముమయా సహితం ప్రభుమ్ ।

శూలం కపాలం వరదం త్రినేత్రమభయప్రదమ్ ॥ ౮-౧౫॥

దివ్యామృతస్రగాలేపదివ్యాభరణభూషితమ్ |
 కస్తూర్యగరుకర్పూరకుంజుమోదకచందనైః || ౮-౧౬ ||
 మృగమదాదీక్షైర్ద్వివ్యభూషణవిగ్రహమ్ |
 రత్న సింహాననే దివ్యే విమానాన్తర్గతం శివమ్ || ౮-౧౭ ||
 శ్రియా చ పరయా యుక్తం సర్వలోకహితే రతమ్ |
 ప్రేక్ష్య తం ముదితా దేవా జయపూర్వం ప్రణమ్య చ || ౮-౧౮ ||
 పుష్పవృష్టిం తదా చక్రుర్వాదిత్రాణి త్వవాదయన్ |
 మృదంగపణవాః శఙ్ఖా భేరీదున్దభినిఃస్వనాః || ౮-౧౯ ||
 ఝల్లరీపటహాదీని వాదిత్రాణి ప్రదఘ్నురే |
 సరితో మార్గవాహినోఽపి దిశో వైర్మల్యమాయయుః || ౮-౨౦ ||
 సుఖస్పర్శస్తథా వాతో బభృవ విమలం నభః |
 శుభమాసీజగత్యస్మిన్నాన్నిభూతే జగత్పతౌ || ౮-౨౧ ||
 సూత ఉవాచ -
 అథ దేవా నమస్కృత్య శఙ్కరం లోకశఙ్కరమ్ |
 తుష్టువుర్వాగ్భిర్రాభిర్బ్రహ్మస్పతిపురోగమాః || ౮-౨౨ ||
 దేవా ఊచుః -
 లోకానాం త్వం సృష్టికర్తా మహేశః
 పాతామీషాం భువనానాం హితాయ |
 సర్వస్యాదిస్త్యం న కోఽపి త్వదాది-
 రీశో నేశస్త్యదృతేఽన్యోఽస్తి భూయః || ౮-౨౩ ||
 స్థూలః సూక్ష్మో వ్యక్తవ్యక్తేతరశ్చ
 దీర్ఘత్వేఽపి త్వం గురుత్వే వృత్తోఽసి |
 త్వం వై వంద్యో నో తవైవాస్తి వంద్య
 ఆరాధ్యస్త్యం న త్వదారాధనీయః || ౮-౨౪ ||
 ధాతా విశ్వస్యాపి ధాతా న తేఽస్తి
 పాతా లోకస్యాపి పాతా న తేఽభూత్ |
 సంహర్తా త్వం సంహరేత్త్వాం న కశ్చిత్
 సర్వజ్ఞస్త్యం సర్వదా సర్వగోఽసి || ౮-౨౫ ||

విద్యాం వేత్త త్వాం న విద్యా విదన్తి
దాతా త్వం వై నైవ దాతా తవాన్తి ।
స్తుత్యో లోకే స్తుత్య ఏవాన్తి నో తే
పూజ్యో లోకే నైవ పూజ్యస్తవాన్తి ॥ ౮-౨౬ ॥

త్వం వై బ్రహ్మ విష్ణురూపోఽమరేన్ద్ర-
స్తవం వై సూర్యస్తవం చ సోమో నభస్వాన్ ।
పృథ్వీ వ్యోమ హ్యగ్నిరూపః ప్రచేతా
భూతాత్మా త్వం విశ్వరూపస్తవమేవ ॥ ౮-౨౭ ॥

ఏతన్ముక్త్యా పావనం నైవ కశ్చిద్-
భోజ్యం భోక్తా జ్ఞానవాన్ జ్ఞానమగ్ర్యమ్ ।
శాస్తా శాస్యం సృష్టికర్తా చ సృజ్యం
హవ్యం హోతా యజ్ఞయాజ్యస్తవమాహుః ॥ ౮-౨౮ ॥

ఏతద్దీనం విద్యతే నైవ కిఞ్చిద్-
హీనస్తవం వా కేనచిన్నైవ శమోభా ।
విద్యాపూర్ణస్తద్గుర్ణస్తానపూర్ణం (గుణైః స్తాదపూర్ణః)
సర్వం పశ్యే(న్)త్వాం న పశ్యన్తి కేచిత్ ॥ ౮-౨౯ ॥

విశ్వం తేఽన్తస్తవం న తస్యాన్తరీశ
తస్యాదిస్తవం నైవ కిఞ్చిత్తవాదిః ।
ఆధారస్తవం న త్వదాధారతాన్తి
విశ్వం రూపం నైవ రూపం తవాన్తి ॥ ౮-౩౦ ॥

ఏకో రుద్రో న ద్వితీయస్తథాఽఽహుః
పాతాలే వా చాన్తరిక్షే చ నాకే ।
వృక్షే తోయే ఖే తడిత్తోయదేషు
కూపే వాఘో సాగరే ప్రాతృరితు ॥ ౮-౩౧ ॥

దేశే దేశే లింగరూపేణ సర్వం
గుహాపాథః పర్వతేష్వాటవీషు ।
క్షేత్రే సస్యే సర్వవస్తుస్వరూపం
విశ్వం ధత్సే సర్వమూర్తే నమస్తే ॥ ౮-౩౨ ॥

సర్గాదౌ యే కర్మకారాదయోఽపి
శిల్పా యే త్వాం నిత్యయుక్తా యజన్తే ।

ఆసంఖ్యేయైరాత్మభిశ్చైవ సృష్టా
యజ్ఞా(యాః) పుత్రా జౌరసా విశ్వమూర్తే || ౮-33||

తథా విప్రాన్ క్షత్రియాన్ వైశ్యశూద్రాన్
అన్యాన్ స్వే స్వే కర్మణి త్వం నియు(యో)జ్య |
రాజ్ఞో సీత్యా పాలనే యత్పుజానాం
చాతుర్వర్ణ్యం వేదమూర్తే నివేశ్య || ౮-34||

యే యే భక్త్యా త్వాముపాసంత ఈశ
నేశం పాపా మన్యమానాః కుతర్కైః |
తే తే స్వైః స్వైః కర్మభిః పుణ్యపాపై-
ర్నిష్కన్తే వై నాభవత్యేష్వభేదః || ౮-35||

త్వం వై జ్యేష్ఠో నైవ జ్యేష్ఠాస్తు తే తే
వాచామీశస్త్యం న తే వాచ ఈశాః |
కావ్యే కావ్యే త్వం కవిర్నైవ చాన్యః
కస్తే విన్యాదేవమనో(న్తం) మహిమ్నః || ౮-36||

దుష్టాన్ సర్వాన్ సంహరాశ్వేకలింగ
పుష్పైర్బాణైః పంచుకైరాశు శమోభ |
ప్లేచాచాన్ పాపాన్ ధర్మమార్గస్య శత్రూన్
బద్ధ్వా శీఘ్రం నాగపాశేన దూరే || ౮-37||

క్షిప్త్వా సర్వా దేవతాః సౌమ్యరూప
త్రాహి ప్రీత్యా నేవకాన్ విశ్వమూర్తే |
సంసారాబ్ధౌ పాతితం విశ్వమీక్ష్య
ధృత్వా హస్తే చాఙ్కశం తేన పాహి || ౮-38||

సూత ఉవాచ -
ఏవం స్తుతశ్చామరైరేకలింగైః
ప్రీతో దేవాన్ వ్యాజహారేతి వాణీమ్ |
యస్మాచ్ఛ్రావై హైమవత్యా భవన్తో
వస్తవ్యం మే సన్నిధానే భవద్భిః || ౮-39||

శ్రీమదేకలింగ ఉవాచ -
ద్వారదీం మూర్తిమాస్థాయ వస్తవ్యమకుతోభయైః |

ఇహ వాసోఽస్తు దేవానాం మత్సమీపే సమన్తతః ॥ ౮-౪౦॥

కుటిలాయాం చ విధినా స్నాత్వా ఇన్ద్రసరస్వథ |
వృషం పూర్వం సమభ్యర్చ్య ద్వారదేశే విధానతః ॥ ౮-౪౧॥

మత్పూజానస్తరం పూజ్యా యూయం చాత్ర మదాజ్ఞయా |
మదాబ్రుత్తిత్వమాయాతు మద్భక్తానాం హితాయ వై ॥ ౮-౪౨॥

అర్చయిష్యన్తి భక్త్యా యే మానవా భువి మత్పరాః |
తేషాం కామాన్ ప్రయచ్ఛధ్వం భుక్తిముక్త్యాదికాన్ బహూన్ ॥ ౮-౪౩॥

గీతైన్మత్స్యైస్తథా వాద్వైధూపగ్ధానులేపవైః |
దీపైశ్చ బలివైవేద్వైః సుమనోభిః సుగంధిభిః ॥ ౮-౪౪॥

దదధ్వం తేషు కామాంశ్చ భుక్తిముక్త్యాదికాన్స్తథా |
సదా మూర్తిషు వస్తవ్యం నాన్యలోష్ఠేషు దేవతా(తాః) ॥ ౮-౪౫॥

రేవామృతే గణ్డకీం వా ఏష వోఽనుగ్రహాః కృతః |
సూత ఉవాచ -

తతోఽబ్రవీత్స తాం ధేనుమేకలిఙ్గో జగత్పతిః ॥ ౮-౪౬॥

శ్రీమదేకలింగ ఉవాచ -
యస్మాత్స్మృతో భవత్యాఽహం పాతాలాదిహ సువ్రతే |
తస్మాద్భవస్వ రుద్రాణాం మాతా త్వం వచనాన్మమ ॥ ౮-౪౭॥

చరస్వ జగతీం కృత్వాం జమ్బుద్వీపే విశేషతః |
న చ ప్రాప్స్యన్తి మాం లోకా ఏకలింగం విదూరతః ॥ ౮-౪౮॥

బహులింగ తు మాం ధేనో కురుష్వ వచనాన్మమ |
అవిచ్ఛిన్నప్రసూతిస్త్వం వరదానాద్భవిష్యసి ॥ ౮-౪౯॥

ఇతి తస్యై వరాన్ దత్వా మాత్పన్నేహాత్ స్తుతిం వ్యధాత్ |
అధీశోఽపి పరానన్ద ఏకలిఙ్గో జగత్పతిః ॥ ౮-౫౦॥

త్వం ధేనో పావసీ సత్యం స్నానం త్వత్పాదపాంశునా ॥ ౮-౫౧॥

దుగ్ధం మూత్రం గోమయం వై ధృతం చ దధ్నా యుక్తం పఞ్చగవ్యం వదన్తి |
త్వత్సమ్భూతా ధేనవో యా భవేయుర్యజ్ఞానాం తా అగ్ర్యమిన్ద్రం ప్రధానమ్ ॥ ౮-౫౨॥

సీమాయాం త్వం శాసనే బ్రాహ్మణానాం మూర్తి ప్రాప్యాలక్ష్మసీయా భవస్వ |

క్షేత్రే గ్రామే దేవదాయేఽథ సీమ్ని త్వాముల్లక్ష్మ్య బ్రహ్మహ్నుస్తే భవన్తి || ౮-౫౩||

యే వై పాపా గోచరం రోధయన్తే తే తే యాన్తి తామసా రౌరవం వై |

ధేనుగ్రాసం యో దదాతి ద్విజో వై భక్త్యా నిత్యం ప్రీతయే కామధేనో |

స స్యాత్ సత్యం సర్వసంపుత్ప్రదాయా భోక్తా భోగాన్ ధైనవం ప్రాప్య లోకమ్ || ౮-౫౪||

తృణమన్నజలం యద్యత్తత్సర్వ స్వల్పమప్యత |

స విధూయేహ పాపాని ప్రేత్యానన్దసుఖం లభేత్ || ౮-౫౫||

అవధ్యా త్వం భవస్వాద్య గచ్ఛ కామగతిః సుఖమ్ |

సూత ఉవాచ -

ఏవముక్తా తతో ధేనుస్తమాపుచ్ఛ్య సురేశ్వరమ్ || ౮-౫౬||

జగామ త్వరితా దేవీ తీర్థం చామరకణ్ణకమ్ |

గత్వా సా పూర్వవిధినా స్మృతో దేవో వృషధ్వజః (ఽస్మరద్దేవం వృషధ్వజం) || ౮-౫౭||

ఉత్తస్థా భగవాన్ రుద్రో అమరేశ ఇతి ప్రభుః |

కుణ్ణమధ్యాన్మహాదేవః ప్రాదుర్భూతో జగద్ధితం(తః) || ౮-౫౮||

తస్మిన్ కుణ్ణే నర్మదా చ జ్యోతిష్మత్యథ సర్వదా |

శోణభద్ర ఇతి ఖ్యాతో నదో హిరణ్యగర్భజః || ౮-౫౯||

ప్రత్యక్షతాం హితార్థాయ అద్యాపి మునిసత్తమ |

వర్తన్తే తత్ర చాన్యేఽపి దృషద్రూపా దివౌకసః || ౮-౬౦||

తస్మిన్ తీర్థే నరః స్నాత్వా చతుర్వర్గానవాప్పుయాత్ |

తతో యయా కామధేనుర్యమోఙ్కారం విదుర్బుధాః || ౮-౬౧||

ఊఁకారే యో నరః స్నాత్వా రేవాకపిలసఙ్గమే |

పితౄన్ సన్తర్ప్య విధినా శ్రాద్ధం యః కురుతే శుచిః || ౮-౬౨||

నమస్కృత్య తథోఙ్కారం బ్రహ్మలోకమవాప్పుయాత్ |

వారాణస్యాం జలే ముక్తిరుజ్జయిన్యాం జలే స్థలే || ౮-౬౩||

మఞ్చస్థోఽపి న మఞ్చస్థ ఓఙ్కారేఽమరకణ్ణకే |

శౌనక ఉవాచ -

ఓంఙ్కారాదథ సా ధేనుః క్వ గతా సూతనన్దన || ౮-౬౪||

శృణ్వన్న మే మనస్తుష్టిముపయాతి కుతూహలాత్ |

సూత ఉవాచ -

సజ్జేపాద్యచ్చి తే బ్రహ్మాన్ కామధేనుర్యథా యథా ॥ ౮-౬౫॥

(Shloka/Line formatting and numbering from 66 to 69

in the source text, seems to require some editing)

చచార పృథ్వీమేనాం సప్తకృత్యః ప్రదక్షిణా(ణాః) ।

తతోఽగమన్మహాకాలముజ్జయిన్యాం చ పూర్వవత్ ।

గోవర్ధనం తతో గత్వా గోదావర్యాస్తథే శుభే ॥ ౮-౬౬॥

తతోఽగచ్ఛత్కపాలేశం రామలక్ష్మణసంయుతమ్ ।

సీతయా సహితం రామం గోదావర్యాస్తథే పునః ।

తతో బ్రహ్మగిరిం గత్వా త్ర్యమ్బకం చాగమత్ పునః ॥ ౮-౬౭॥

సోమనాథం చ సౌరాష్ట్ర సరస్వత్యాస్తథే పునః ॥ ౮-౬౮॥

కామధేనుస్తమామస్త్ర్య యయౌ ద్వారవతీం పునః ।

తతోఽగచ్ఛత్ సరస్వత్యాం రుద్రం ద్రష్టుం మహామతే ।

అర్బుదం చ తతో గత్వా శారణేశ్వరమేవ చ ॥ ౮-౬౯॥

తతో జగామ కేదారం స్మర్తుకామా పినాకినమ్ ।

గజగాకూలద్వయం తీర్త్వా ప్రయాగమగమత్ క్షణాత్ ॥ ౮-౭౦॥

దృష్ట్వా చ మాధవం దేవం వారాణస్యాం యయౌ పునః ।

విశ్వనాథం తతో దృష్ట్వా కోటిలిఙ్గాని తత్ర సా ॥ ౮-౭౧॥

యా పురీ భూమిసంస్థాఽపి త్రిశూలస్థేతి గద్యతే ।

యస్యాం తు జన్తవః ప్రాణాంస్త్వక్త్వా మోక్షం వ్రజన్తి హి ॥ ౮-౭౨॥

అనన్తాన్యేవ లిఙ్గాని తతోఽదర్శత్(పశ్యత్) సహస్రశః ।

బాహుల్యాన్నైవ కథ్యన్తే సజ్జిప్య కథితం మయా ॥ ౮-౭౩॥

ఏవం సా కామధేనుశ్చ చచార పృథివీమిమామ్ ।

సప్తకృతోఽభగవతీ తమాపృచ్ఛయ ఖముద్యయౌ ॥ ౮-౭౪॥

ఇతి సమ్యక్ కామధేనోశ్చరిత్రం కీర్తయేత్తు యః ।

శృణుయాద్వా ప్రయత్నైన సర్వానిష్ఠానవాప్పుయాత్ ॥ ౮-౭౫॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటియే శ్రీమదేకలిఙ్గమాహాత్మ్యే కామధేనువరదానో(నం)నామాష్టమోఽ

। ౮॥

అథ నవమోఽధ్యాయః | ఇన్ద్రవరదానమ్ |

9.1 Śiva శివ tells Devatā-s దేవతాః that they should especially stay in Medapāṭa మేదపాట and in general anywhere in Jambudvīpa జమ్బుద్వీప.

9.2 Vāyu వాయు mentions that despite being Ekaliṅga ఏకలింగా Śiva శివ manifested as Bahuliṅga బహులింగా due to His Benevolence towards mankind - being established in SataYuga సతయుగ by Indra, TretāYuga త్రేతాయుగ by Nandinī Dhenu నన్దినీ ధేను, in DvāparaYuga ద్వాపరయుగ by Takṣaka తక్షక and in KaliYuga కలియుగ by the duo Bāṣpa-Hārīta బాష్ప-హారీత.

9.3 Story of Vṛtrāsura వృత్రాసుర (that happened during SataYuga సతయుగ including the NārāyaṇaStuṭiḥ నారాయణస్తుతిః by Devatās దేవతాః eulogizing His Daśāvatāra-s దశావతారాః is given in this chapter. Indra ఇన్ద్ర worships VindhyaVāsāDevī విన్ధ్యవాసా; and as also advised by Bṛhaspati బృహస్పతి, worships Ekaliṅga ఏకలింగా. Ekaliṅga Śiva ఏకలింగా శివ Blesses Indrasaras ఇన్ద్రసరస్ - the lake created by Indra ఇన్ద్ర during that process.

సూత ఉవాచ -

తస్యాం ధేనౌ గతాయాం చ గోలోకం శక్కరః ప్రభుః |
దేవస్తాన్ స్థాపయామాస మూర్తిభిః స్వసమీపతః || ౯-౧ ||

ఈశ్వర ఉవాచ -

భవద్భిరిహ వస్తవ్యం మేదపాటే విశేషతః |
జమ్బుద్వీపేఽథ వై దేవా యత్ర యస్య రుచిర్భవేత్ || ౯-౨ ||

గ్రామే గ్రామే తథాఽరణ్యే పత్రనే ఖేటపల్లిషు |
పర్వతేషు చ దుర్గేషు మత్సమీపే విశేషతః || ౯-౩ ||

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య ప్రణమ్యాథ త్రిలోచనమ్ |
తద్విస్మృష్టాస్తథేత్యుక్త్వా తేఽపి దేవాః ఖముద్యయః || ౯-౪ ||

వాయురువాచ -

ఏవం స ఏకలింగోఽపి బహులింగోఽభవద్విభుః |
లోకానాం కృపయా బ్రహ్మాన్ భక్తానాం వరదో హరః || ౯-౫ ||

ఆరాధితః కృతయుగే శక్రేణేహ మహాత్మనా |
నన్దిన్యా చ తథా ధేన్వా త్రేతాయాం పార్వతీపతిః || ౯-౬ ||

ద్వాపరే తక్షణేహ బాష్పహారీతయోః కలౌ ।
 శ్రుత్వవైతచ్ఛానకో వాక్యం సూతమాహ సవిస్మయః ॥ ౯-౭॥
 విస్తరేణేదమాఖ్యానమనుపూర్వం వదస్వ నః ।
 సూత ఉవాచ -
 వాయునా కథితం బ్రహ్మన్ నారదాయ మహాత్మనే ।
 తస్మాజ్జాతం మయా పూర్వం మయోక్తం శృణు శౌనక ।
 త్వష్టా ప్రజాపతిశ్చాసీద్ధేవశ్రేష్ఠో మహాతపాః ॥ ౯-౯॥
 స పుత్రం వై త్రిశిరసమిన్ద్రుహమథాస్పజత్ ।
 తస్యాశయమను జ్ఞాత్వా శక్రో బలనిషాదనః ॥ ౯-౧౦॥
 వజ్రం ముమోచ పుత్రాయ త్వష్టస్త్రిశిరసే రుషా ।
 తేన వజ్రప్రహారేణ చిన్నమూర్ధాభవత్ క్షణాత్ ॥ ౯-౧౧॥
 హతే తస్మిన్ పితా తస్య పుత్రమన్యమజిజ్ఞసత్ ।
 ఇన్ద్రశత్రో వివర్ధస్వ సదైవ మమ తేజసా ॥ ౯-౧౨॥
 ఏవముక్తోఽతః(భ)వత్పుత్రో వృత్రో నామేతి విశ్రుతః ।
 వృద్ధిస్తస్య మహాత్యాసీచ్ఛక్రం జేతుం ప్రచక్రమే ॥ ౯-౧౩॥
 స గత్వా తరసా నాకం శక్రం జిత్వాఽమరాన్వితమ్ ।
 ఇన్ద్రోఽభూదథ వృత్రోఽసౌ కమ్పయన్నివ మేదినీమ్ ॥ ౯-౧౪॥
 కృతశ్చాన్యతమః సూర్యః సోమోఽన్యో వహ్నిరేవ చ ।
 స్వాహాకారవషట్కారై రహితం భూమిమణ్డలమ్ ॥ ౯-౧౫॥
 దిశో నైవ వికాశన్తే విపరీతం తదా జగత్ ।
 అథ దేవాశ్చ మునయో గుహ్యకిన్నరయక్షకాః ॥ ౯-౧౬॥
 సాధ్యాః సగణగన్ధర్వా బృహస్పతిపురోగమాః ।
 జగ్ముర్నారాయణం దేవం ప్రణిపత్యోపతస్థిరే ॥ ౯-౧౭॥
 దేవా ఉఃచుః -
 మత్స్యః కూర్మో వామనస్తవం నృసింహో
 రామో విష్ణుః శూకరో భార్గవశ్చ ।
 దత్తాత్రేయో బుద్ధరూపోఽథ భావీ
 కల్కిరూపః పాలయామాస విశ్వమ్ ॥ ౯-౧౮॥

భూమేర్భారం త్వదృతే కః సమర్థో
 వోఢుం దైత్యాన్ హస్తుమన్యో న చాస్తి ।
 మాత్స్యం రూపం యో విధాయార్ణవామ్భు-
 స్తూర్ణం భిత్త్వా సర్వవిద్యామయత్వమ్ ॥ ౯-౧౯ ॥

నావం కృత్వా తత్ర విశ్వం నిధాయ
 వేదాన్ యో వై బ్రహ్మణే తాన్ దదౌ హి ।
 కూర్మో భూత్వా స్వస్య పృష్ఠే నిధాయ
 ఊణీం న్యస్య తత్ర వైనం శిరస్సు ॥ ౯-౨౦ ॥

విశ్వం దధ్రే విశ్వకర్తా య ఏకః
 కస్తే పారం జ్ఞాతుమన్యః సమర్థః ।
 కృత్వా రూపం శూకరం యో మహాత్మా
 మగ్నాం పృథీవీం హేలయోవైష్పశ్చచార ॥ ౯-౨౧ ॥

సైంహీ మూర్తిః కశిపు యో హిరణ్య-
 పూర్వం దధ్రే పాణిజైర్వక్షసీహ ।
 అజో జాతో వామనో వామనః సన్
 ప్రాస్వాద్ధ్యస్వం యో విధాయాచ్ఛరూపమ్ ॥ ౯-౨౨ ॥

ధాతాఽదిత్యాం పుత్రతాం ప్రాప్యమానః
 పాతాలే వైరోచనం చచ్చలేన ।
 రామేణ త్రిఃసప్తకృత్వో రుషా తు
 హస్తుం క్షత్రం హైహయం వై విజిత్య ॥ ౯-౨౩ ॥

ప్రూదం కృత్వాఽసృగ్భిరాశు స్వకీయాన్
 యో వై పితౄనతర్పయత్ రామకూపే ।
 దశగ్రీవం యో నిహత్యాజిభూమౌ
 రామౌ భూత్వా లక్ష్మణోనానుయుక్తః ॥ ౯-౨౪ ॥

బధ్వా నేతుం వానరైః సాగరేఽపి
 పౌలస్త్యం యో వై మైథిలీమానినాయ ।
 దేవక్యాం యః పుత్రతామేతి భూయః
 కంసం జిత్వా భూమిభారస్య హర్తా ॥ ౯-౨౫ ॥

హత్వా వైద్యాన్నారకాదీంశ్చ సర్వాన్
 ఇన్ద్రే రాజ్యం కల్పయామాస నాకే ।

యోగం యో(౭)గా(ద్)యో బుధస్యైవ రూపో
నిర్వాసారో విశ్వకృద్విశ్వరూపః ॥ ౯-౨౬ ॥

ధ్యానం చక్రే యోగమాలాం గృహీత్వా
యోగిధ్యేయో నాస్తి పూజ్యోఽస్య కశ్చిత్ ।
స్మర్తుం వేదానత్రిపుత్రో భవాంశ్చ
దత్తాత్రేయో విశ్వయోనేః సకాశాత్ ॥ ౯-౨౭ ॥

హృతాన్ మత్వా మాయయా విప్రపుత్రాన్
భూయోఽదాద్వై బ్రాహ్మణేభ్యో మహాత్మా ।
యో వేదానాం బహుమార్గం వ్యధత్త
పారాశర్యో విశ్వముఖ్యస్య హేతోః ॥ ౯-౨౮ ॥

విస్తారత్వం యశ్చకారాథ వేదే
సంసారాబ్ధౌ పాతితం విశ్వమీక్ష్య ।
ఏవం విశ్వం యో బిభర్తి స్వరూపై-
రాసంజ్ఞేయైస్తస్య సంజ్ఞాం న విద్యః ॥ ౯-౨౯ ॥

త్రాహి-త్రాహి త్రాతుమేకః సమస్తాన్
దేవాన్ వృత్రాల్లప్తసర్వాధికారాన్ ।
సూత ఉవాచ -

ఇతి తేభ్యః స్తుతీః శ్రుత్వా విష్ణుస్తానబ్రవీత్తతః ।
సురా వః సర్వదా కార్యం కార్యం చ హితమిచ్ఛతామ్ ॥ ౯-౩౦ ॥

గస్తవ్యం తత్ర యుష్మాభిర్యత్రాసౌ వర్తతేఽసురః ।
సన్ధిః కార్యోఽథ తేనైవ యథా వక్తి తథా తథా ॥ ౯-౩౧ ॥

సాహాయ్యం వః కరిష్యామి సమయః ప్రతిపాల్యతామ్ ।
ఛలేన హన్యతాం దేవా త్వష్ట్రాఽసౌ బలవాన్ కృతః ॥ ౯-౩౨ ॥

ఇతి శ్రుత్వా తతో దేవా వాసుదేవస్య తద్వచః ।
ప్రణమ్య తం తథేత్యుక్తాః తు సన్ధిమనన్తరమ్ ॥ ౯-౩౩ ॥

గత్వా తస్య సమీపం తు మునిభిః సహితాః సురాః ।
అబ్రువంస్తం మదోన్మత్తం సాన్త్యపూర్వమిదం వచః ॥ ౯-౩౪ ॥

దేవా ఊచుః -

త్వయా వశీకృతం సర్వం జగత్ప్నావరజ్జమమ్ ।

నిర్జితాస్తు తథా దేవా నిఃసత్త్వాస్తే త్వదోజసా || ౯-౩౫||

సఖ్యం కర్తుమిహోచ్ఛన్తి త్వయా సాకం బలీయసా |

అతో భవాన్ వచోఽస్మాకమనుమస్తుమిహార్హసి || ౯-౩౬||

వృత్ర ఉవాచ -

కిం తేజసాం భవేత్సఖ్యం తైజసాశ్చేహ దేవతాః |

మయా హృతం భవద్రాజ్యం తేన యూయం సమత్పరాః || ౯-౩౭||

మయోక్తేనైవ విధినా సఖ్యం వో యది రోచతే |

తదా కార్యం మయా సాకం భవద్భిః కృతనిశ్చయైః || ౯-౩౮||

మహాస్త్రేణ న శస్త్రేణ న కాష్ఠేన న చాశ్మనా |

న దివా న చ వా రాత్రౌ శుష్కేనార్ద్రేణ ముష్టినా || ౯-౩౯||

అవధ్యోఽహం చ భవితా యుష్మాకం చ సదాఽమరాః |

తదా సఖ్యం భవత్వద్య సహస్మాకం సురైః పునః || ౯-౪౦||

సూత ఉవాచ -

ఏవమస్త్వితి తే తస్య వచః స్వీకృత్య పూర్వవత్ |

సఖ్యం చక్రుస్తతో దేవాః సహ దివ్యైర్మహర్షిభిః || ౯-౪౧||

తయోర్జాతి తదా సఖ్యే వృత్రవాసవయోర్ద్దివి |

శశాస భువనం దైత్యో నాతివిశ్వస్తమానసః || ౯-౪౨||

అధైకస్మిన్నవసరే తత్ర స త్రిదశైః సహ |

సన్ధ్యాం స్మర్తుం జలనిధౌ వివేశ పరపీరహా || ౯-౪౩||

వాసవోఽవసరం జ్ఞాత్వా హస్తుకామశ్చలేన తమ్ |

ఫేనం దృష్ట్వాద్రికూటాభం స్మరన్ విష్ణోర్వరం హృది || ౯-౪౪||

నైతచ్ఛస్త్రం న శుష్కం హి నార్ద్రమశ్మ న దారు వా |

న దినం న చ రాత్రిశ్చ హస్తవ్యోఽయం మయాఽధునా || ౯-౪౫||

వాసుదేవమనుస్మృత్య ఫేనమాదాయ సత్వరమ్ |

ముమోచాసురనాథాయ చక్రవజ్రాన్వితం రుషా || ౯-౪౬||

వైష్ణవేన ప్రభావేణ భిన్నో భూమిం పపాత హ |

నిహతే దానవాస్తత్ర శేషాః పాతాలమాయయుః || ౯-౪౭||

వాయురువాచ -

ఏవం హత్వా రిపుం బ్రహ్మాన్ వాసవో బ్రహ్మహత్యయా ।
పరాభూతజ్వరోఽభూత్ స వృత్రహస్తు(న్తా) నిహత్య తమ్ ॥ ౯-౪౮॥

ఛద్యనా నిహతస్నేన వృత్రః స్వామిత్వమాస్థితః ।
ఇతి సఞ్ఞాన్య మనసా బృహస్పతిమువాచ హ ॥ ౯-౪౯॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ -

వాచస్పతే జ్వరో మేఽద్య బ్రహ్మహత్యాసముద్భవః ।
కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి శాధి త్వం మాం బృహస్పతే ॥ ౯-౫౦॥

బృహస్పతిరువాచ -

పృథివ్యాం భారతే క్షేత్ర మేదపాటేఽతివిశ్రతే ।
కుటిలాయాస్తటే రమ్యే సర్వతీర్థమయే శుభే ॥ ౯-౫౧॥

కల్పవృక్షవనాస్తస్థే రత్నమణ్ణపమధ్యగే ।
దేవదానవగన్ధర్వయక్షకిన్నరసేవితే ॥ ౯-౫౨॥

తత్రైకలిఙ్గదేవోఽస్తి తమారాధయ సత్వరమ్ ।
విన్ధ్యాద్రివాసినీం దేవీం పూర్వమూరాధ్య భక్తితః ॥ ౯-౫౩॥

తతస్తుష్టే జగన్నాథే హత్యాయా న భయం తవ ।
ఇత్యుక్తః స జగామాశు తీర్థం నాగపూదం మునే ॥ ౯-౫౪॥

తత్ర గత్వాఽథ తాం దృష్ట్వా విన్యవాసామథామ్బికామ్ ।
సౌవర్ణామ్బుజమధ్యస్థాం త్రినేత్రాం చ తడిత్ప్రభామ్ ॥ ౯-౫౫॥

శఙ్ఖచక్రవరాభీతీర్థధతీం ముకుటోజ్జ్వలామ్ ।
సర్వాభరణసంయుక్తాం దివ్యవస్త్రపరిష్కృతామ్ ॥ ౯-౫౬॥

పఞ్జాననస్య పార్శ్వస్థాం హసత్సఖీభిరావృతామ్ ।
ప్రణమ్యతాం చ తుష్టావ శక్రః సూనృతయా గిరా ॥ ౯-౫౭॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ -

దేవి శ్రీస్తవం శారదా సిద్ధిరూపా
బుద్ధిస్మృతిరానభూతా త్వమేవ ।
జాయా కీర్తిః సుఖదా మోక్షదా చ
ధాత్రీ పృథ్వీ ద్యౌస్తథా చాన్తరిక్షమ్ ॥ ౯-౫౮॥

ప్రజ్ఞా మేధా పార్వతీ కాలరాత్రి-

ర్షిశానిద్రాసౌమ్యరూపాఽప్యరూపా ।

లజ్జా మూర్తిర్దివ్యరూపాభయా చ

ప్రీతిః శాన్తిస్తుష్టిదా చ క్షుధా చ ॥ ౯-౫౯ ॥

స్వాహా స్వధాలంవషడోగనిద్రా

కాన్తిర్మోహా పాపనాశా తథాసి ।

కలా కాష్ఠాఽనన్తరూపా చ తృప్తా

దయారూపా బ్రహ్మయుక్తా తృషా చ ॥ ౯-౬౦ ॥

అస్మిన్ వై తే(౭)దృశ్యరూపం తథాఽన్యద్

దృశ్యం రూపం విద్యతే దేవి యచ్ఛ ।

సర్వం తే వై రూపమాహుర్మునీన్ద్రా-

స్త్వయా హీనం నాస్తి నాస్త్వద్య కిఞ్చిత్ ॥ ౯-౬౧ ॥

హతే శుమ్భే మాహిషే వై నిశుమ్భే

త్వయా దైత్యాః కోటిశో నిర్జితాశ్చ ।

సూత ఉవాచ -

ఏవం స్తుతాథ శక్రేణ విన్ద్యవాసా మహామునే ।

ప్రీతా తమబ్రవీదిన్ద్రం వరదాస్మీతి తం వృణు ॥ ౯-౬౨ ॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ -

యది తుష్టాసి మే దేవి బ్రహ్మహత్యా న బాధతే ।

తథా కార్యం త్వయా మాతరుషాయం తం వదస్య మే ॥ ౯-౬౩ ॥

దేవ్యువాచ -

ఏకలింగం మయా సార్థమారాధయ శతక్రతో ।

తుష్టేఽస్మిన్ సకలం విశ్వం తుష్టం స్యాచ్ఛ మయా సమమ్ ॥ ౯-౬౪ ॥

తపః కృత్వా మహాశాన్తమేకలింగస్య సన్నిధౌ ।

విధూతపాపో భవితా (భూత్వా వై) పునః శక్రత్వమాప్స్యసి ॥ ౯-౬౫ ॥

సూత ఉవాచ -

తథేత్యుక్త్వా తు దేవేన్ద్రస్తపస్యగ్రే వ్యవస్థితః ।

ఏకలింగస్య పురతః పూర్వస్యాం దిశి వృత్రహా ॥ ౯-౬౬ ॥

కృత్వా పర్ణకుటీం రమ్యాం సరస్తత్ర నిఖన్య చ ।

వజ్రేణ సితధారేణ స్వకీయేన మహాత్మనా ॥ ౯-౬౭ ॥

శివం ధ్యాయన్ శివాం తద్వత్తత్ర సంస్మృత్య వాసవః ।

తపసా తోషయిత్వా తమేకలింగ తదా మునే ॥ ౯-౬౮॥

ప్రార్థయామాస విప్రేన్ద్ర లోకానాం హితకామ్యయా ।

ఏతత్సరసి యో మర్త్యః స్నానసన్ధ్యాదికం తపః ॥ ౯-౬౯॥

కరిష్యతీహ దేవేశ తస్యాశు వరదో భవ ।

ఇతీన్ద్రస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహస్యోవాచ శక్కురః ॥ ౯-౭౦॥

శ్రీమదేకలింగ ఉవాచ -

తవ నామ్నా సరశ్చేదం ఖ్యాతిమేష్యతి వాసవ ।

అస్మిన్ సరసి యః స్నాత్వా సర్వతీర్థఫలప్రదమ్ ॥ ౯-౭౧॥

యత్కించ్చిత్కియతే పుణ్యం తదక్షయఫలం భవేత్ ।

సూత ఉవాచ -

ఇతి శ్రుత్వా౭థ దేవేన్ద్రః స్తుత్వా నత్వా ప్రహర్షతః ॥ ౯-౭౨॥

స విధూయేహ పాపాని పునః స్వర్గం జగామ హ ।

ఇతి తే కథితం బ్రహ్మన్ సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।

యత్పుష్టం చ త్వయా సర్వమన్యచోఽఛ్చతుం కిమర్హసి ॥ ౯-౭౩॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే ఇన్ద్రవరదానం నామ నవమో౭ధ్యాయః । ౯॥

అథ దశమో౭ధ్యాయః । తీర్థయాత్రాఫలమ్ ।

౧౦.౧ అథ దశమో౭ధ్యాయః - పూర్వార్ధః ।

10.1.1 Story of the Nandinī Dhenu నన్దినీ ధేను (that happened during TretāYuga త్రేతాయుగ), is given in this chapter. Nandinī Dhenu నన్దినీ ధేను, who belongs to Rṣi Vasiṣṭha ఋషి వసిష్ఠ received Blessings from Ekaliṅga Śiva ఏకలింగ శివ and Devī దేవీ and defies the army of Rṣi Viśvāmitra ఋషి విశ్వామిత్ర and is able to return to Her rightful owner.

10.1.2 Further, the Story of Takṣaka Nāga తక్షక నాగ (that happened during DvāparaYuga ద్వాపరయుగ), is given in this chapter. Takṣaka Nāga తక్షక నాగ, dreading the SarpaSattrā సర్పసత్ర from Pāṇḍava King Janamejaya పాండువ రాజు జనమేజయ, did Trikāla Ārādhana

త్రికాల ఆరాధనా of Śiva శివ in a Kuṇḍa కుణ్డ that he dug up in Kuṭilā కుటిలా. Śiva శివ grants him the boon of ŚivaSānīdhya శివసాన్నిధ్య, and the Kuṇḍa కుణ్డ cam to be known a NāgaHrada Kuṇḍa నాగహ్రద కుణ్డ.

10.1.3 Caṇḍa చణ్డ and Nandī నందీ, who had previously been cursed by The Devī దేవీ towards a human birth, traversed around in KaliYuga కలియుగ on the Pṛthvī పృథ్వీ as Hārīta Muniహారీత ముని and Bāṣpa Rājā బాష్ప రాజు. They spent their time in worshipping Maheśvara మహేశ్వర and Devī Vindhyaṅāśā దేవీ విన్ధ్యవాసా. She Granted a Boon to Hārīta Muniహారీత ముని that his speech will be a mix of Gadya-Padya గద్య-పద్య (i.e. Prose-Poetry) and advised him to thus eulogize Śiva శివ. The Hārītakṛta ŚivaStavaḥ హారీతకృత శివస్తవః thus has initial 6 Padya పద్య (Stanzas / Verses) and latter part is a long Lalita Gadya లలిత గద్య (Lyrical Prose).

వాయురువాచ -

త్రేతాయాం నన్దినీ ధేనుర్వశిష్టస్య మహాత్యనః |
ఆరరాధైకలిఙ్గం సా విశ్వామిత్రకృతాద్భయాత్ || ౧౦ పూ-౧||

నారద ఉవాచ -

విశ్వామిత్రాత్ కథం భీతా నన్దినీ సా ప్రభజ్జన |
ఏతద్విస్తరతో బ్రూహి విచిత్రాణి హి భాషసే || ౧౦ పూ-౨||

వాయురువాచ -

పురా త్రేతాయుగే బ్రహ్మన్ వశిష్టో భగవాన్మృషిః |
తపశ్చచార సుమహదరున్ధత్యా సహైవ సః || ౧౦ పూ-3||

తస్య సా నన్దినీ ధేనుః కామధేనురివాపరా |
ఏకాంతారాధితా ధేనుః సర్వకామదుఢా కిల || ౧౦ పూ-౪||

కామదోర్గీత్యమస్యాస్తు విశ్వామిత్రో నృపాత్మజః |
శ్రుత్వా ధేనుసహస్రేణ ప్రార్థయామాస తం మునిః || ౧౦ పూ-౫||

నైచ్చద్దాతుం సహస్రేణ గవాం స భగవాన్ మునిః |
విశ్వామిత్రః క్రూరభావాదపహర్తుమియేష తామ్ || ౧౦ పూ-౬||

సాతస్య క్రూరభావం హి విదిత్వా౭థ త్వరాన్వితా |
ఏకలిఙ్గమగాచ్ఛీప్తుం విశ్వామిత్రకృతాద్భయాత్ || ౧౦ పూ-౭||

హస్తుం శక్యా న తేనేయం న దేవైరసురైరపి |

తతోఽస్య వ్యత్యయో మా భూదితి మత్వా జగమ హ ॥ ౧౦ పూ-౮ ॥
 ఏకలింగం చ దేవీం సా భక్త్యా గన్ధాదిభిస్తథా ।
 ఆరాధ్య రక్ష రక్షేతి విశ్వామిత్రకృతాద్భయాత్ ॥ ౧౦ పూ-౯ ॥
 తజ్ఞాత్వా దేవదేవోఽపి విహస్య చ వరాన్ దదౌ ।
 మా భైషీర్షిని తస్మాద్భయం తే న భవిష్యతి ॥ ౧౦ పూ-౧౦ ॥
 మత్ప్రభావేణ త్వం భూయో హ్యజేయా సర్వజన్తుషు ।
 ఇతి శ్రుత్వా తతో దేవీ నన్దినీ హర్షసంయుతా ॥ ౧౦ పూ-౧౧ ॥
 ఏకలింగం ప్రణమ్యాథ సహితం విన్ద్యవాసయా ।
 తాభ్యాం సా సాధితా ధేనుః పునః ప్రాప్తా మునేర్వనమ్ ॥ ౧౦ పూ-౧౨ ॥
 విశ్వామిత్రస్య తత్రైన్యం జిత్యా సా శ్క్లంకపట్టిశైః ।
 వశిష్ఠం తోషయామాస నన్దినీ మునినన్దినీ ॥ ౧౦ పూ-౧౩ ॥
 ఏవమారాధితో దేవస్తేతాయాం శక్కురః ప్రభుః ।
 నన్దిన్యా చైకలింగోఽసౌ సహితో విన్ద్యవాసయా ॥ ౧౦ పూ-౧౪ ॥
 ద్వాపరే తక్షకేణేహ భయాదారాధితస్తథా ।
 శ్శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్ యథావృత్తం పురా యుగే ॥ ౧౦ పూ-౧౫ ॥
 సోమవంశోద్భవో రాజా పాణ్డవో జనమేజయః ।
 సర్పసత్రే వర్తమానో తక్షకోఽస్య భయాన్వితః ॥ ౧౦ పూ-౧౬ ॥
 ఏకలింగం యయౌ భీతః కుటిలాయాం నిఖన్య చ ।
 కుణ్డం చకార సుమహత్తత్ర స్థిత్యా సుసంయతః ॥ ౧౦ పూ-౧౭ ॥
 త్రికాలం పూజయన్నిత్యం భక్త్యా పరమయా పునః ।
 త్రాపి త్రాపీతి సమృద్ధ్య జనమేజయతః ప్రభో ॥ ౧౦ పూ-౧౮ ॥
 ఇత్యుదీర్య తతో బ్రహ్మన్ వినయేన ప్రణమ్య చ ।
 స్థితః శివస్య పురతస్తస్య తుష్టో మహేశ్వరః ॥ ౧౦ పూ-౧౯ ॥
 దదౌ వరం భక్తియుక్తం వాక్యం చైనమువాచ హ ।
 హే తక్షక వరో మేఽద్య తవ భక్తిమతః సతః ॥ ౧౦ పూ-౨౦ ॥
 సదా సర్వేషు మే ప్రీతిః సాన్నిధ్యం మే భవిష్యతి ।
 భాగినీయో హి భవతో హ్యస్తీకో వై భవిష్యతి ॥ ౧౦ పూ-౨౧ ॥

రక్షితా సర్పసత్రాద్యస్తస్మాత్ క్షేమమవాప్సుధ ।

సూత ఉవాచ -

ప్రణమ్య శక్జరం సోఽథ సమయం ప్రతిపాలయన్ ।

భాగినీయం తమాస్తీకం ప్రాప్యోఽసౌ రక్షితో మఖాత్ ॥ ౧౦ పూ-౨౨॥

అథ సర్వాశ్రితం స్థానం సర్వతశ్చాభిహూరితమ్ ।

న దుష్టా మనుజ్జేష్వాసన్ తస్మిన్నాగహ్రాదే కిల ॥ ౧౦ పూ-౨౩॥

తేన నాగహ్రాదం నామ జాతం తక్షకకుణ్డతః ।

నాగహ్రాదం ద్విజాగ్రేభ్యో నృపైర్దత్తం యుగే యుగే ॥ ౧౦ పూ-౨౪॥

తత్రాగత్య నరో యస్తు స్నాత్వా నాగహ్రాదే శుచిః ।

విప్రాన్ సమ్పూజ్య భక్త్యా తాన్ తేభ్యశ్చాశిషమానతః ॥ ౧౦ పూ-౨౫॥

ఏకలింగప్రసాదో యః సులభో జాయతే చిరాత్ ।

అథాన్యదపి తే వచ్చి సావధానతయా శ్శృణు ॥ ౧౦ పూ-౨౬॥

కలౌ ప్రాప్తే యథావృత్తమేకలింగప్రసాదజమ్ ।

పురా శస్తౌ రుషా బ్రహ్మన్ భవాన్యా చణ్డనన్దినౌ ॥ ౧౦ పూ-౨౭॥

భవేతాం మనుజౌ తత్ర మేదపాటే ఉభావపి ।

హారీతబాష్పనామానౌ చేరతుస్తావితస్తతః ॥ ౧౦ పూ-౨౮॥

భావిత్వాత్ కర్మణాం ప్రాప్తావేకలింగం మహేశ్వరమ్ ।

సిద్ధసాధకధర్మజ్ఞౌ గురుశిష్యస్వరూపిణౌ ॥ ౧౦ పూ-౨౯॥

తత్ర తేపే తపో బ్రహ్మన్ హారీతో మునిసత్తమః ।

వాషపః సు(శు)శ్రూషణం చక్రే హారీతస్య శివస్య చ ॥ ౧౦ పూ-౩౦॥

చక్రే త్రిషవణం స్నానం సదా సంయమమాశ్రితః ।

క్షమావాన్ కృపయా యుక్తః సర్వభూతహితే రతః ॥ ౧౦ పూ-౩౧॥

గ్రోష్యే పశ్చాన్నిమధ్యస్థో వర్షాసు స్థణ్ణిలేశయః ।

ఆర్ధ్రవాసాస్తు హేమస్తే భక్త్యా చక్రే మహత్తపః ॥ ౧౦ పూ-౩౧॥

ఏవమారాధయామాస విన్ద్యవాసాం మహేశ్వరమ్ ।

తయోర్భక్త్యా కృపాఞ్చక్రే విన్ద్యవాసా కృపాన్వితా ॥ ౧౦ పూ-౩౩॥

అహో కలియుగే ప్రాప్తే తపస్తప్తం న శక్యతే ।

ఏవం మత్వా తు సా దేవీ ప్రాదుర్భాత్వా(య) వచోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౦ పూ-౩౪॥

దేవ్యవాచ -

గచ్ఛ హారీత వేగేన గద్వైస్తోషయ శక్కురమ్ ।

మత్ప్రసాదాచ్ఛ తే వాణీ గద్యపద్యా భవిష్యతి ॥ ౧౦ పూ-౩౫॥

సూత ఉవాచ -

తాం నమస్కృత్య హారీతః స్తుతిం గద్వైశ్చకార హ ।

శౌనక ఉవాచ -

తాని గద్యాని సూత త్వం పవిత్రం శ్రావయాశు మామ్ ।

యైర్గద్వైస్తోషయిత్వేశం హారీతో హరతాం గతః ॥ ౧౦ పూ-౩౬॥

సూత ఉవాచ -

తద్గద్యం త్వాం ప్రవక్ష్యామి సద్యః పాపహరం పరమ్ ।

యత్సోత్రపఠనాదేవ దేవదేవోపమో భవేత్ ॥ ౧౦ పూ-౩౭॥

హారీత ఋషిరువాచ -

ఇస్థ్యః సర్వసురేశ్వరః కృతయుగే భక్త్యా యమారాధయత్

త్రేతాయాం సకలాభిలాషఫలినీ ధేనుస్తథా ద్వాపరే ।

నాగేశః కిల తక్షకః కలియుగే హారీతనామా మునిః

సోఽయం సర్వజగద్గురుర్విజయతే శ్రీదైకలింగః ప్రభుః ॥ ౧౦ పూ-౩౮॥

కుటిలాసరిత్యమీపే త్రికూటగిరిగహనభూషణీ నిత్యమ్ ।

అభిమతఫలప్రదాత్రీ దేవీ శ్రీవిన్ధ్యవాసినీ జయతి ॥ ౧౦ పూ-౩౯॥

ఘనవంశకదమ్బకమధ్యగతం రసకూపమవైహి దురాపతరమ్ ।

పరిగృహ్య రసం సరసం వపుషః స్థిరతాం కురు తాపసవీర తతః ॥ ౧౦ పూ-౪౦॥

జయతి జగత్త్రయనాథో జయతి పరిపూజితః సదా శమ్భుః ।

వాఞ్చితఫలప్రదోఽయం శ్రీమానిత్యేకలింగాఖ్యః ॥ ౧౦ పూ-౪౧॥

జయత్యేకశరాఘాతవిదారితపురత్రయః ।

ధనుర్ధరాణాం ధౌరేయః పినాకీ భువనత్రయే ॥ ౧౦ పూ-౪౨॥

న స్వర్ధునీ న ఫణినో న కపాలదామ

నేన్దోః కలా న గిరిజా న జటా న భస్మ ।

యత్రాస్తి నాన్యదపి కింఞ్చ విచిత్రహేతో

రూపం పురాణమునిసేవితమీశ్వరస్య ॥ ౧౦ పూ-౪౩॥

ఓం నమః శివాయ -

జయత్యఖిలలోకశక్కురః శివః సర్వసర్వపసర్వదప్రణతజనపశుపాశపటల-
 పాటసలమ్పటప్రసాదశీలతాలక్కుతశరీరః, దక్షదక్షమఖమథనధాతృముఖకుహనిర్ధర-
 దఖిలవేదవిద్యాసురసరిజ్ఞాత్కారముఖరితత్రిదశకులక్షైలరాజః, మాలతీమల-
 యమన్దారకుటజకున్దకడమోబ్బన్మత్తకేతకీకల్లారకర్పూరపారిజాతకమధురమధుకర-
 కనకచమ్పకమల్లికాబిల్వపత్రపాటలీశతపత్రికార్కకింశుకబకులకమలకర్ణి-
 కారత్రిసన్ధ్యాగస్త్యబర్పరికాకజ్జోలకాఞ్చనారకరవీరాగరు-శ్రీఖణ్డయక్షకర్ణ-
 మలిప్తాజ్గశరీరః, సతతసంయుక్తకీన్నరకామినీభృజ్గ(వృన్)గీతనృత్యవంశవాద్య-
 వీణావేదధ్వనిభరితభువనకైలాశశిఖరశిఖరాగ్రశైలరాజః, పఞ్చార్థత్థిర్-
 తరతిభువనరతితృప్తయోగ-యోగదయోగినిర్వాణదః, పార్వతీనఖప్రణచిహ్నిత-
 శరీరనిర్మలనిష్కలనిష్కలజ్జః, విషవిషమవిషయమృత్యుమకరకులాకులాన్దోలి-
 తకలిజలజరాస్మీప్తఫనజన్మోర్మిమాలాసంసారసాగరసముత్తరణైకపోతః, సద-
 సదుత్పత్తిపాలనవిలయకారణధరాద్యష్టతనుపరిపాలితజగత్త్రితయసకలసురాసుర-
 కరాకర్షణజనితజవమన్దరపరివర్తితఘోరాఘాతనిర్మథితదుగ్ధోదధిజాతకాల-
 కూటవటులానలకవలేనకృష్ణకణః శ్రీకణః, బ్రహ్మచక్రలబ్ధిజ్ఞావసానపరి-
 పూర్ణః, పరితృప్తదశవదనప్రచణ్డోర్ణణమణ్డపోత్కలితకైలాశశ్శృంగవలన-
 భయచకీతరణరణీతరమణీయమణీఖచితకనకనూపురమధురరవముఖరిత
 చరణకమలఃగౌరీకుచకలశకుఙ్కమపఙ్కలాఞ్చితశరీరః, విపులపీనాఙ్గః
 శశిశేఖరః శివః శాన్తః శాశ్వతః, హరికరఖరనఖరసమూహతీవ్రకిరణవట-
 లాట్టాట్టహాసభాసురకరతలచపేటాపాటితవికటకరికుమ్భస్థలోచ్ఛలితవిమల-
 ముక్తాఫలఖచితహరినారీచర్మవిచిత్రనితమ్పబిమ్పః, ప్రణతశచీపతికర్ణపూర-
 పల్లవోల్లిఖితపాదపీఠః, కణ్డోల్లరితకపాలమాలాభరణభూషితశరీరః,
 జన్మజరామరణభయవర్జితః, త్ర్యమ్బకో బకులకుసుమసురభితమణిశిలాతలస-
 ముల్లసితవిమలజలవిలులితకలహంసమధురధ్వననిర్మలయోనిమధుమథనమధుర-
 సామధ్వనిసంస్తాయమానః, సహజానన్దోఽతిబలోఽణిమాదిసిద్ధిగుణనిధానః,
 ప్రణతజనవత్సలప్రలయజలదతడిదంశుదుర్ధరధగధగితనిర్గతకిరణశ్రేణీపిశఙ్గ-
 తవరలలాటలోచనోచ్ఛలచ్ఛటలశిఖానిర్ధగ్ధమకరధ్వజశరీరః, హరో నిఖి-
 లదుఃఖహరస్త్రిదశశేఖరః, ఊరజ్జలక(చ)చక్రవాలకవలితసకలదిగ్వల-
 యశూలనిర్భన్నదుర్ధరాన్ధకమహాసురః ప్రమథనాథః, సప్తలోకేశ్వరప్రవరపినాకము-
 క్తైకశరనిర్గతవిషయవిశిఖశిఖాసితప్రతాపతాప్యమానదనుజ్ఞేన్ద్రకర్ణపూరభుజ-
 యుగలభస్మీకృతత్రిపురత్రితయః, రుద్రో రౌద్రో రౌద్రభూతాట్టసజ్ఞామలమ్పటనిశితని-

ర్మిశశూలపరశుపాశాఙ్కశాశనిశక్తితూణతోమరభల్లికర్ణనాలికనారావశర-
 శార్ణవక్రగదావజ్రముద్గరదణ్ణభిన్దిపాలహలముసలశమ్బలఖడ్గ(చ)ఛురికా-
 కర్తరీకుణపకుస్తఫలకఫలికాభుశుణ్ణీశఙ్కస్ఫోటపరిధిపట్టిశప్రభృతివరాయు-
 ధధరః, ప్రహతపటుపటహాటతటితబధిరితగగనగమనదుర్లలితసకలసురాసురమౌలి-
 లీనచరణకమలలీలాలసాఙ్కలీతలనిర్దలితదశవదనముఖాసురసేవితవికట-
 కిరీటకోటీరభారః, వలితాఙ్కభుజఙ్కాభరణో భవో భవ్యో భావ్యో భూతేశో
 విభవప్రదో భవార్తిహరో విశుద్ధవదనో భుజఙ్కమణివిస్ఫుర్జితహృదయః,
 కాలకాలమహాకాలనలకర్ణపూరశిరోమణిః, కపాలమాలాఖణ్ణమణ్ణితబటాఙ్కా-
 టహారిబలవదనకాలకూటలెఖోద్ధటనాఙ్కీతకణ్ణికదేశః, శృశానభస్మోద్ధూలితస-
 కలవిగ్రహో హారీకృతమహాభుజఙ్కః, కపిలకృతసకలవిగ్రహో విగ్రహార్ధనారీ-
 ధరో భైరవమహాభైరవభైరవవైతాలమాతృపరివృతః, శుభదశనముఖమయూఖఖచిత-
 హసితదీప్తివిదలితబహులార్ధకారః పితృవనసమారబ్ధతాణ్ణవ ప్రసారితభుజ-
 సహస్రదుర్నిరీక్షితాకాణ్ణబ్రహ్మోణ్ణమణ్ణపో వరో వరపరశుధరః, పరాపరః పవిత్రః
 పవమానఃపవనకమ్పితకనకచమ్పకలతాపతితకుసుమధూలిధవలితత్రిశూలఃపుఘ-
 కైలాశగిరికన్ధరనివాసః, శరణదధ్యానదఙ్కానదమోక్షదః, శుద్ధస్ఫటికమణి-
 సఙ్కశుభ్రదేహః, హిమధామధవలితసకలభువనాన్తరాలః, శశికోటివిఘటన-
 వికటకిరీటకోటీరభారః, సజలజలదజలశుద్ధఙ్కానైకతత్త్వకరినపాపానఙ్కా-
 ఙ్కూటనాకుణ్ణితకుఠారః, సురకరికపోలామలవిగలితబహులసముజ్జ్వలగన్ధ-
 లుబ్ధమధుపవదదలితకనకపఙ్కజరజఃపుఙ్కాపిఙ్కారితగగనగమనమన్దాకినీస్ర-
 వాహప్రోక్షితతృతీయనయనః, పాఞ్చుజన్యకుటిలార్ధలోచనవరవరవృషభస్కన్ధరతః,
 గజాసురకృత్రివసనో బాణాసురరిపుదర్పనాశనః, తత్త్వదృష్టిమార్గానురతః,
 క్షుభితలక్ష్మీకరకమలాన్తోలితోద్ధామహేమమణిమయదణ్ణమణ్ణితచారుచామర-
 మరుద్వీజితచరణశతపత్రః, సత్యాసత్యవృత్తిః, త్రిభువనైకనాథప్రభుః ।

శ్రీమదేకలింగదేవ భక్తజనోపజీవ్యమానమోక్షాద్యనన్తకల్పపాదప, అభి-
 లలితనీలోన్మీలితసాన్ద్యమన్దారకుడులోద్ధామహేమమకరన్దపానమదిరామత్తష-
 ట్పదకులసన్తోహసున్దరసున్దరీర్ఘఙ్కారభూషితాఙ్గీతామరసయుగలావ్యయాక్షయబ్రహ్మ-

ప్రాజాపత్యద ! విష్ణుచక్రద ! ఇన్ద్రరాజ్యద ! వజ్రివజ్రిద ! నన్దిగణాధిపత్యద !
 ఉపమన్యుక్షీరోదధిదుగ్ధద ! నరకోదధిముహ్యమానాసిపత్రవనసముత్తరణైకప్రసాద-
 పోత ! యమసీతికాలకూట ! జనసీజనజీవితైశ్వర్యన్దః(ద) శఙ్కకర్ణన్దనదకమ-
 లజశక్రవక్రధరప్రముఖసురాసురసేవితమన్దిరద్వారః(ర) త్రివిష్టపప్రకటాటన-

విజయకరణకృష్ణరుక్మిణీయుక్తరథగమనతుహినపర్వతనితమ్బబిమ్బచుమ్మితసుర-
 సరిదమ్బుప్రవాహధారాధాతథవలోపలతమోపవిష్టమునిజనవిశుద్ధధ్యానసంతానపూ-
 జితదత్తభైరవహస్తావలమ్బనః(న) భైరవరూప సన్త్రాసితాసురగణః(ణ)
 అవజ్ఞాలనవామకరాజ్యస్థనఖనికృత్రితపితామహపఞ్చమశిరఃకమలః(ల)
 శరభవచ్చఞ్చునఖముఖాహతరుషితనరసింహవిగ్రహః(హ) విగ్రహార్ధనారీధరః(ర)
 పూష్టాః దశనపాతనః(న) పాతితకృష్ణకేశస్తమ్భితవజ్రవజ్రః(జ)
 బాహులేయసనత్కుమారయోగాపహారకారకః(క) తీవ్రతరణీకీరణనివహవికసి-
 తకమలదలవిపులనయనః(న) శశికరనికరవర్షశతశక్కుకర్ణః(ణం)
 హారీతఋషిశోకానలహరో(ర) హర నమస్తే హర నమస్తే హర నమస్తే ।

(ఇతి పూర్వార్థః । అథోత్తరార్థః)

౧౦.౨ అథ దశమోఽధ్యాయః - ఉత్తరార్థః ।

10.2.1 Pleased with the eulogy by Hārīta Muni హారీత ముని, Ekalinga Śiva ఏకలింగ శివ grants respectively sought boons to Hārīta Muni హారీత ముని and Bāṣpa Rājā బాష్ప రాజు. Hārīta Muni హారీత ముని accompanies Śiva శివ to His Abode; while, Bāṣpa Rājā బాష్ప రాజు stays in Medapāta మేదపాట - Citrakūṭa చిత్రకూట, protected by Rāṣṭrasenā రాష్ట్రసేనా.

10.2.2 In present times, Medapāta మేదపాట and Citrakūṭa చిత్రకూట are known as Mevāra (Mevar) మేవాడ and Cittauragarha (Chittorgarh) చిత్రాడగఢ respectively.

కీర్తనేనైకలింగస్య పాపం యాతి సహస్రధా ।
 ప్రచణ్ణవవనేనై(నే) వ సఘనం ఘనమణ్ణలమ్ ॥ ౧౦ ఉ-౧॥

ఇతి సులలితమిష్టం యస్తు హారీతగద్యం
 పరిపఠతి మనోజ్ఞం భావయుక్తః ప్రశాంతః ।
 భవతి స ఇహ లోకే వల్లభః సుందరీణా-
 ముపరమతి చ లోకే చేశ్వరత్వం ప్రయాతి ॥ ౧౦ ఉ-౨॥

సూత ఉవాచ -
 హారీతేన స్తుతశ్చైవం తుష్టః ప్రాదురభూచ్ఛివః ।
 ఉవాచ వచనం ప్రీత్యా స్తుత్యా భక్త్యా చ తోషితః ॥ ౧౦ ఉ-3॥

వరం వరయ హారీత యత్తే హృద్యం హృది స్థితమ్ ।

వాయురువాచ -

తయోరేకో దివం గన్తుం స్వశరీరేణ శక్యరమ్ ।
విమానేనార్కవర్ణేన ప్రార్థయామాస సత్వరమ్ ॥ ౧౦ ఉ-౪॥

అపరో బాష్పనామాపి రాజ్యమైచ్ఛదవిమ్యతమ్ ।
మేదపాటే చ విపులే చిత్రకూటే స్థితి పునః ॥ ౧౦ ఉ-౫॥

శ్రీమదేకలిఙ్గ ఉవాచ -

గచ్ఛ హారీత శీఘ్రం త్వం విమానేనార్కవర్చసా ।
కైలాశం చణ్డరూపేణ మోదస్వ మమ సన్నిధౌ ॥ ౧౦ ఉ-౬॥

బాష్ప త్వమపి భూప్యష్టే చిత్రకూటాధిపో భవ ।
వదాన్యో ధార్మికః శ్రీమాన్ ప్రజానాం పరిపాలకః ॥ ౧౦ ఉ-౭॥

సర్వైర్నృపగణైర్మృతైః సత్యవాదీ సదా శుచిః ।
అవిచ్ఛిన్నాఽస్తు తే కీర్తిః సంతతిశ్చ భవిష్యతి ॥ ౧౦ ఉ-౮॥

రాజ్యం వై మేదపాటస్య మత్ప్రసాదాన్న సంశయః ।
సాన్నిధ్యాస్యమ దేశోఽయం హృష్టపుష్టజనః సదా ॥ ౧౦ ఉ-౯॥

గోభిరశ్వాదిభిః పూర్ణో రోగహీనో భవిష్యతి ।
దుర్భిక్షస్య భయం నాస్తి యవనానాం న వై భయమ్ ॥ ౧౦ ఉ-౧౦॥

సదాఫలః సదాపుష్పః సదాసస్యః సదాజలః ।
కృపాలుజనసమ్పన్నః పరిపూర్ణమనోరథః ॥ ౧౦ ఉ-౧౧॥

రాష్ట్రనేనేతి నామ్ని చ దేవీ రజ్ఞం విధాస్యతి ।
సూత ఉవాచ -

ఏవం దత్త్వా తయోః శమ్భుర్వనమన్తర్దధే పునః ।
హారీతోఽప్యగమత్స్యర్గం వాఞ్శో రాజా బభూవ హ ॥ ౧౦ ఉ-౧౨॥

క్షాత్రేణ కర్మణా పృథీవీం శశాస స ద్విజోత్తమః ।
నిత్యం శివే రతిస్తస్య రాజ్ఞోఽమాత్యపురోహితైః ॥ ౧౦ ఉ-౧౩॥

శివ ఏవ గతిర్యస్య న తస్య విద్యతే భయమ్ ।
అస్మిన్ దేశే విశేషేణ శివభక్తిపరా నరాః ॥ ౧౦ ఉ-౧౪॥

భవిష్యన్తి ద్విజశ్రేష్ఠ శివాజ్ఞాపరిపాలకాః ।
ఇతి తే కథితం సర్వమాఖ్యానం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౧౦ ఉ-౧౫॥

య ఇదం కీర్తయేద్భక్త్యా శివలోకం స గచ్ఛతి |
 శృణుయాద్వా ప్రయత్నేన భక్త్యా పరమయా పునః || ౧౦ ఉ-౧౬ ||
 సర్వా(ర్వం)బాధావినిర్ముక్తో ధనధాన్యసమన్వితః |
 పుత్రప్రాత్రాదీకైర్ముక్తః సదా భక్త్యా శివో భవేత్ || ౧౦ ఉ-౧౭ ||
 సర్వతో న భయం తస్య దస్యతో వా న రాజతః |
 న శస్త్రానలతోయాఘాత్ కదాచిన్న భవిష్యతి || ౧౦ ఉ-౧౮ ||
 గ్రహపీడా న వా తస్య దుష్టాణాం న భయం తథా |
 యం యం ప్రార్థయతే కామం తం తం ప్రాప్నోత్యసంశయమ్ || ౧౦ ఉ-౧౯ ||
 సర్వతీర్థఫలం తస్య సర్వకృతుఫలం తథా |
 సర్వవ్రతఫలం తస్య ఇష్టాపూర్తఫలం లభేత్ || ౧౦ ఉ-౨౦ ||
 మోక్షమార్గమవాప్నోతి దేహాన్తే నాత్ర సంశయః |
 తత్ర స్నాత్వా తు యః శ్రాద్ధం పితృణాం తర్పణాదికమ్ || ౧౦ ఉ-౨౧ ||
 కృత్వాప్నోతి సదా మర్త్యో వాఞ్చితం శివశాసనాత్ |
 ఏకలింగం సమభ్యర్చ్య విన్యవాసాసమన్వితమ్ || ౧౦ ఉ-౨౨ ||
 సర్వమేతత్ఫలం ప్రాప్య యన్మయోక్తం మహామునే |
 ప్రాప్నోతి పరమం స్థానం యద్గత్వా న నివర్తతే || ౧౦ ఉ-౨౩ ||
 ఏకలింగస్య చరితం తాపత్రయహరం మునే |
 కీర్తనాదపి తత్సర్వం భవేన్నాత్ర విచారణా || ౧౦ ఉ-౨౪ ||
 ఇహ తీర్థే నరో యాత్రాం కుర్యాత్ పర్వణి పర్వణి |
 బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాముపపాతకకర్మణామ్ || ౧౦ ఉ-౨౫ ||
 క్షయం కరోతి భూతేశ ఏకలింగః కలౌ యుగే |
 న తీర్థేర్న తపోదానైర్న యజ్ఞైర్బ్రహ్మవిస్తరైః || ౧౦ ఉ-౨౬ ||
 యత్ఫలం ప్రాప్యతే బ్రహ్మన్నైకలింగావలోకనాత్ |
 కేదారం విశ్వనాథం చ మాధవం చార్బుదం తథా || ౧౦ ఉ-౨౭ ||
 హరిద్వారం ప్రయాగం చ పూర్వసాగరమేవ చ |
 త్ర్యమ్బకం చ తథోఽకారం మహాకాలవనం తథా || ౧౦ ఉ-౨౮ ||
 ద్వారవత్యాం హృషీకేశం సేతుబద్ధం చ నైమిషమ్ |
 గంగాద్యాః సరితః సర్వాః సప్త యే(యాః) (శుచయః) స్మృతాః || ౧౦ ఉ-౨౯ ||

పుష్కరాద్యాని తీర్థాని దృష్ట్వా స్నాత్వా ఫలం చ యత్ |

తత్ఫలం సమవాప్నోతి చైకలిజ్ఞే యుగే యుగే ||

ఇష్టాపూర్వైర్వ్యతైరవ్యైర్న తత్ఫలమవాప్నుయాత్ || ౧౦ ఉ-౩౦||

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే తీర్థయాత్రాఫలం నామ
దశమోఽధ్యాయః | ౧౦||

అధైకాదశోఽధ్యాయః | రాష్ట్రశ్యేనాప్రాదుర్భావః |

11. Upon being requested by Nārada నారద, Vāyu వాయు yet again describes the TirthaKṣetra తీర్థక్షేత్ర in proximity to Ekalinga ఏకలింగ. The origin of Rāṣṭrasenā రాష్ట్రసేనా, whose task is protection of Medapāṭa మేదపాట, has been attributed to Vindhyavāsā విన్ద్యవాసా.

నారద ఉవాచ -

ఏకలింగస్య మాహాత్యం త్వయోక్తం చ శ్రుతం మయా |

సమీపే యాని లింగాని యాని తీర్థాని శంస మే || ౧౧-౧||

రాష్ట్రసేనేతి యా దేవీ తన్మమాచక్ష్య సర్వగ |

వాయురువాచ -

ఏకలిజ్ఞే గతే తత్ర కైలాశః పర్వతోత్తమః |

స త్రికూటోఽభవచ్ఛుక్లి సర్వవృక్షసమన్వితః || ౧౧-౨||

మానసం తత్సరో జాతం జాహ్నవీ కుటిలాఽభవత్ |

అధైకలింగస్థాగ్నేయాం దిశి కుణ్డం మహత్తరమ్ || ౧౧-౩||

భవాన్యా కామధేనూత్థం పఞ్చగవ్యం నివేశితమ్ |

స్వకరేణైవ కుణ్డేఽస్మిన్ తత్కరజ ఇతి కథ్యతే || ౧౧-౪||

లోకానాం పాపనార్థాయ సర్వతీర్థమయం పునః |

తస్మిన్ కుణ్డస్థతోయేన ఉద్వృత్తేన సమాహితః || ౧౧-౫||

స్నాత్వా తత్రైకలింగస్య ప్రీతయే శుభమాచరేత్ |

సర్వాన్ కామానవాప్యాన్తే శివలోకమవాప్నుయాత్ || ౧౧-౬||

దర్శనే కరకుణ్డస్య యత్ఫలం సమవాప్నుయాత్ |

తత్ఫలం సమవాప్నోతి స్మరణాదేవ నిత్యశః ॥ ౧౧-౭॥

శివపార్శ్వేన్ద్రసరసి యజ్జలం దృశ్యతే మునే ।
అగ్నిషోమస్వరూపం తజ్జానీహి సర్వకామదమ్ ॥ ౧౧-౮॥

తత్రాభిషేకం యః కుర్యాత్ సర్వతీర్థఫలం లభేత్ ।
తస్మిన్ సరసి యః స్నాత్వా కరోతి పితృతర్పణమ్ ॥ ౧౧-౯॥

శ్రాద్ధం కృత్వా నమస్కృత్య విన్ధ్యవాసాం తతో హరమ్ ।
సర్వాన్ కామానవాప్నోతి రుద్రతోకం స గచ్ఛతి ॥ ౧౧-౧౦॥

ఏకలింగాదుదీచ్యాం వై జాతం తీర్థద్వయం పరమ్ ।
కేదారకుణ్డే యః స్నాత్వా స్నాత్వా కుణ్డేఽమృతాఖ్యకే ॥ ౧౧-౧౧॥

కేదారేశ్వరమభ్యర్చ్య అమృతేశం తథా మునే ।
సర్వాన్ కామానవాప్నోత్యై హ్యమరత్వమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౧-౧౨॥

సూత ఉవాచ -

అథ సా విన్ధ్యవాసా తు పూర్వస్యాం దిశి నారద ।
పర్వతాగ్రే హ్యథారామే సర్వత్తుర్కుసుమోద్భవే ॥ ౧౧-౧౩॥

ప్రాకారాన్తర్గతే హర్మ్యే స్వర్ణసింహాసనే శుభే ।
స్థిత్యా తత్ర మతిం చక్రే రాష్ట్రరక్షణహేతవే ॥ ౧౧-౧౪॥

స్వదేహాద్రాష్ట్రసేనాం తాం సృష్ట్యా స్థాప్యాథ తత్ర సా ।
తస్యాః స్వరూపే దృష్ట్వా వై హృష్టా వాక్యమువాచ హ ॥ ౧౧-౧౫॥

శ్యేనారూపం సమ్యగస్థాయ దేవి
రాష్ట్రం త్రాహి త్రాహ్యతో వజ్రహస్తా ।
దుష్టాన్ దైత్యాన్ రాక్షసాన్ వై పిశాచాన్
భూతాన్ ప్రేతాన్ యోగినిజృమ్భకేభ్యః ॥ ౧౧-౧౬॥

దుష్టగ్రహాభ్యోఽన్యతమేభ్య ఏవం
శ్యేనే త్రాణం మేదపాటస్య కార్యమ్ ।
యేఽస్మిన్ దేశే ప్రాతియోత్యస్యి కేచిత్
తే హస్తవ్యా మాయయా దుష్టరూపాః ॥ ౧౧-౧౭॥

జయః కార్యః స్వదేశీయే భూపాలే చ తథా జనే ।
అస్య లోకస్య భూపస్య నిత్యం పూజా భవిష్యతి ॥ ౧౧-౧౮॥

అష్టమ్యాం చ చతుర్దశ్యాం సజ్కాన్త్యాదిషు పర్వసు ।
 పూజయేత్తాం రాష్ట్రసేనాం తద్రూపాం చ స్త్రియం తథా ॥ ౧౧-౧౯ ॥
 బ్రాహ్మణానపి సమ్నూజ్య దేవీ ప్రీత్యై విశేషతః ।
 తేన తుష్టా రాష్ట్రసేనా పూజకానాం వరప్రదా ॥ ౧౧-౨౦ ॥
 తస్మాత్ సమ్నూజయేద్భక్త్యా రాష్ట్రసేనాం విధానతః ।
 చైత్రమాస్యసితే పక్షే భక్త్యా నిత్యం ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౧-౨౧ ॥
 రాష్ట్రసేనేతి నామ్నీయం మేదపాటస్య రక్షణమ్ ।
 కరోతి న చ భక్తోఽస్య యవనేభ్యోఽపరాగ(ద)పి ॥ ౧౧-౨౨ ॥
 ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే రాష్ట్రశ్యేనాప్రాదుర్భావో
 నామైకాదశోఽధ్యాయః । ౧౧ ॥

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః । కలిస్వరూపవర్ణనమ్ ।

12.1 Upon being requested by Śaunaka శౌనక, Sūta సూత re-describes the Devata-s దేవతాః
 and Svayambhū Liṅga-s స్వయమ్నూభ లింగాః that are in proximity of Ekalinga ఏకలింగ.
 12.2 Nārada నారద attempts to understand from Vāyu వాయు about how the Pṛthvī పృథ్వీ
 is sustained in KaliYuga కలియుగ.

శౌనక ఉవాచ -

ఏకలింగస్య మాహాత్మ్యం త్వయోక్తం విదితం మయా ।
 యాని లింగాని దేశేఽస్మిన్ యత్ర యత్ర స్థితాన్యత ॥ ౧౨-౧ ॥

కథయస్వ సమాసేన మూర్తయశ్చాత్ర యాః స్థితాః ।
 స్వయమ్నూతాని లింగాని ధేనుసంస్కరణాదపి ॥ ౧౨-౨ ॥

జాతాని కథమన్యాని మూర్తయశ్చాభవన్ కథమ్ ।
 కే దేవాః పరితస్తస్థురేకలింగం వదస్వ నః ॥ ౧౨-౩ ॥

సూత ఉవాచ -

వాయునా కథితం బ్రహ్మన్నారదాయ సువిస్తరమ్ ।
 త్వయా పుష్టం చ తత్సర్వం కథయిష్యామ్యశేషతః ॥ ౧౨-౪ ॥

సర్వవిశ్వమయో దేవ ఏకలింగ ఇతి స్మృతః ।
 తస్మిల్లిజ్జే స్థితో బ్రహ్మ వాసుదేవో జగద్విభుః ॥ ౧౨-౫ ॥

శక్రో వైశ్రవణః సూర్యో వాయుర్వరుణ ఏవ చ |
 వహ్నిగ్రహాస్తథా తారా యమో దేవా మహర్షయః || ౧౨-౬ ||
 యజ్ఞాః సిద్ధాః సగన్ధర్వాః సాధ్యాః కిన్నరపన్నగాః |
 సర్వే దేవగణాస్తత్ర స్థితాశ్చ పరమాత్మని || ౧౨-౭ ||
 ద్యౌర్భూమిరన్తరిక్షం చ తథా పాతాలమేవ చ |
 గణ్ణాద్యాః సరితః సర్వాస్తథా సప్తైవ సాగరాః || ౧౨-౮ ||
 మహీధరాస్తథా సర్వే జగత్ స్థావరజగ్గమమ్ |
 దర్పణే చ యథా తోయే ప్రతిబింబం ప్రదృశ్యతే ||
 తద్వదస్మిన్ జగత్ సర్వం దృశ్యతే పరమాత్మని || ౧౨-౯ ||
 సర్వదేవమయః శమ్భురేకలింగ ఇతి స్మృతః |
 తత్సమీపే గణాధ్యక్షః సిద్ధిబుద్ధిప్రదః ప్రభుః || ౧౨-౧౦ ||
 నివసన్తి సురాః పూజ్యా యక్షకిన్నరపన్నగాః |
 సర్వకార్యసమారంభే మన్యన్తే యే సదా బుధైః || ౧౨-౧౧ ||
 ప్రథమం ప్రార్థయన్ సిద్ధిమారాధ్యః సర్వకర్మసు |
 సేనాధిపత్యం దేవానాం చక్రే యోఽమితవిక్రమః || ౧౨-౧౨ ||
 విజిఘ్నే తారకం దైత్యం జన్మతః ప్రథమేఽహని |
 హేలయా క్రౌఞ్చమభిద(న)త్ శక్త్యా యో జాహ్నువీసుతః || ౧౨-౧౩ ||
 షణ్ముఖస్య విశేషేణ పూజనాద భయనాశనమ్ |
 కరిష్యతి న సన్దేహో భక్త్యా తుష్టశ్చ షణ్ముఖః || ౧౨-౧౪ ||
 మయూరవాహనో నిత్యమేకలింగస్య సన్నిధౌ |
 ఆస్తే హ్యత్రైవ సర్వేషాం దుఃఖనాశనహేతవే || ౧౨-౧౫ ||
 ఆసురానజయత్ సజ్ఞ్యే దేవానాం హితకామ్యయా |
 తత్ర తే ప్రమథాః సర్వే నన్దిప్రభృతయస్తథా || ౧౨-౧౬ ||
 వానరాస్యాస్త్రహిముఖా మహిషోష్ఠ్రముఖాస్తథా |
 ఖరోలూకమృగాస్యాశ్చ మకరాశ్వముఖాస్తథా || ౧౨-౧౭ ||
 నానాస్యాశ్చ తథా త్ర్యక్షా ద్విశీర్షా భయవర్ధనాః |
 త్రిముఖాశ్చ చతుర్వక్త్రాః పంచువక్త్రాః షడాననాః || ౧౨-౧౮ ||

లమ్బోష్ఠా దన్తురాః కుబ్జా దీర్ఘజిహ్వాః కృశోదరాః ।
 లమ్బుగ్రీవాశ్చలజ్జిహ్వో హ్రాస్వహస్తా దిగమ్బరాః ॥ ౧౨-౧౯ ॥
 గజచర్మంపరీధానా ఏణసింహాజినామ్బరాః ।
 యాదృశం యస్య వదనం తాదృశం తస్య వాహనమ్ ॥ ౧౨-౨౦ ॥
 ఏవం తే ప్రమథా బ్రహ్మాన్నానారూపాః సమన్తతః ।
 వసన్తి చైకలింగస్య సామీప్యేఽథ సహస్రశః ॥ ౧౨-౨౧ ॥
 తథా భవానీ బహుభీ రూపైస్తస్య సమీపతః ।
 ఉవాచ జగతాం ధాత్రీ బహునామా(మ్న)భవదుభవి ॥ ౧౨-౨౨ ॥
 చాముణ్డా విన్ధ్యవాసేతి కాలికాథామ్బికేతి చ ।
 గ్రామనామ్నీ క్వచిద్దేవీ తీర్థపర్వతగోత్రజా ॥ ౧౨-౨౩ ॥
 విష్ణుభ్యః పాతి లోకాస్త్రీన్ యథా మాతా సుతాని చ ।
 ఉవాచ తత్ర మార్తణ్డో ద్వాదశాత్మా త్రయీతనుః ॥ ౧౨-౨౪ ॥
 శుభాశుభానాం యో దేవః సదా సాక్షీ చ కర్మణామ్ ।
 ప్రత్యక్షో దృశ్యతే వ్యోమ్ని సర్వదేవమయో విభుః ॥ ౧౨-౨౫ ॥
 ప్రాతః పైతామహం రూపం ధత్తే యోఽసౌ చతుర్ముఖః ।
 మధ్యాహ్నే శామ్భవం రూపం జటాభస్మాస్థిభూషితమ్ ॥ ౧౨-౨౬ ॥
 ఆస్తే నారాయణం రూపం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ।
 ప్రత్యూషే ఋజ్జుయో దేవో మధ్యాహ్నే స యజుర్మయః ॥ ౧౨-౨౭ ॥
 అపరాహ్నే సామరూపస్త్రయీరూపో నిగద్యతే ।
 చతుర్దశే తథా విద్యా భువనాని చతుర్దశ ॥ ౧౨-౨౮ ॥
 తత్సర్వం విద్యతే తస్మిన్నాతోఽన్యా దేవతాః క్వచిత్ ।
 ఆహుత్యా(౭౭)ప్రాయతే సూర్యస్తస్మాద్వృష్టిః ప్రజాయతే ॥ ౧౨-౨౯ ॥
 వృష్ట్యా సస్యాదిసమ్మత్తిః సస్యప్రాణా హి జన్తవః ।
 కల్పాన్తే యుగపదిశ్శ్వం తప్త్యా ద్వాదశమూర్తిభిః ॥ ౧౨-౩౦ ॥
 సముద్రానపి సంశోష్య ప్రదహత్యఖిలం జగత్ ।
 ఉదయాస్తం వ్రజన్ విశ్వం పాతి ఘాతం నివారయన్ ॥ ౧౨-౩౧ ॥
 స్వాహా స్వధాదికం కర్మ ప్రవర్తయతి స ప్రభుః ।
 వహ్నిరూపేణ యో విశ్వం పుష్టాత్యాహారభక్షణాత్ ॥ ౧౨-౩౨ ॥

స్వాహాకారవషట్కారైస్తర్పయన్ దేవతాన్ పితృన్ |
 స మార్తణ్ణశ్చ భగవాన్ జగత్తిమిరనాశనః || ౧౨-౩౩||
 ఉవాస పరితస్త్వస్య దేవో ద్వాదశమూర్తిభిః |
 అచలాయాం చ సప్తమ్యాం మాఘమాసే సమాహితః || ౧౨-౩౪||
 కుటిలాయామథ స్నాత్వా సూర్యం సమ్పూజ్య భక్తితః |
 ఆర్ధ్యాదినా విశేషేణ ప్రాప్నోతి పరమాం గతిమ్ || ౧౨-౩౫||
 గణ్ణ్యాం యః శిలాస్థానం ధత్తే నారాయణో విభుః |
 యోగిధ్యేయః స భగవాన్ శాలగ్రామాఖ్యతాం గతః || ౧౨-౩౬||
 అవతారో న మే గ్రాహ్యః కలావతి శిలామయః |
 పాతి విశ్వమరూపోఽపి కృపయా భక్తవత్సలః || ౧౨-౩౭||
 శాలగ్రామం తు యో భక్త్యా కలావభ్యర్చయేన్నరః |
 రాజసూయసహస్రేణ తేనేష్టం ప్రతివాసరమ్ || ౧౨-౩౮||
 శిలాత్రయం తు యో బ్రహ్మన్నర్చయేద్భక్తితత్పరః |
 మన్యేఽహం తేన కృతినా పూజితం భువనత్రయమ్ || ౧౨-౩౯||
 శిలా ద్వాదశ యః కశ్చిదర్చయేత్ వా కలౌ యుగే |
 తస్య పుణ్యస్య సంరవ్యాం నో చిత్రగుప్తోఽపి వేత్స్యలమ్ || ౧౨-౪౦||
 ఏవం ద్వారవతీచక్రం సహితం త్వర్చయేద్భువి |
 మహాపాపోపపాపైశ్చ వృతో యాతి న రౌరవమ్ || ౧౨-౪౧||
 శివనాభం సమభ్యర్చ్య భక్త్యా పరమయా పునః |
 హరిహరాత్మకః సౌ(కోఽసౌ) వై భవేదేవ న సంశయః || ౧౨-౪౨||
 మత్స్యః కూర్మో వరాహశ్చ నారసింహోఽథ వామనః |
 రామో రామశ్చ కృష్ణశ్చ బౌద్ధః కల్కి త్వతే(త్విమే) దశ || ౧౨-౪౩||
 భూమేర్భారావతారాయ వాసుదేవో జగత్ప్రభుః |
 అవతారైర్ద్రుషద్రూపైరవతీరో మహీతలే || ౧౨-౪౪||
 నారాయణోఽథ భగవాన్ దామోదర ఇతి క్వచిత్ |
 త్రివిక్రమో విశ్వరూపో గోవిందోఽథ ఇతి క్వచిత్ || ౧౨-౪౫||
 గదాధరో మాధవశ్చ చక్రపాణిరితి క్వచిత్ |

ఏవం రూపైర్బహువిధైర్ధత్తే యః పృథివీమిమామ్ || ౧౨-౪౬ ||
 జలశాయీ క్వచిత్తత్త్వాత్ క్వచిల్లక్ష్మ్యా యుతః ప్రభుః |
 తార్క్ష్యారూఢః క్వచిద్దేవః శేషే సుప్తః క్వచిత్ప్రభుః || ౧౨-౪౭ ||
 నృత్యన్ వేణుజనాదేన గోపీభిః పరివేష్టితః |
 ఏవంవిధైర్బహువిధైర్ధత్తే యః పృథివీమిమామ్ || ౧౨-౪౮ ||
 సోఽవసత్తత్సమీపేఽథ ఏకలింగస్య కేశవః |
 ఇన్ద్రోఽగ్నిర్ధర్మరాజశ్చ వరుణో వాయురేవ చ || ౧౨-౪౯ ||
 కుబేరాద్యాః సురాః సర్వే న్యవసంస్తత్సమీపతః |
 సిద్ధచారణగన్ధర్వాః పిశాచోరగకిన్నరాః || ౧౨-౫౦ ||
 మునయః సాగరా నద్యః పర్వతాః సకలం చ యత్ |
 పర్వతాః పర్వతేష్వాసన్ వృక్షా వృక్షేషు సంస్థితాః || ౧౨-౫౧ ||
 తీర్థాని కూపవాపీషు నదీషు చ సరస్సు చ |
 క్షేత్రపాలాస్తథా సర్వే దిక్షు సర్వాసు సంస్థితాః || ౧౨-౫౨ ||
 భూతప్రేతపిశాచాశ్చ రక్షాం కుర్వన్తి యే సదా |
 ఉవాస హనుమాన్స్తత్ర శాకినీ రక్షసాం గణః || ౧౨-౫౩ ||
 విషమజ్వరదుష్టాదిభయహంతా నృణాం భువి |
 ఏవం మునే జగత్సర్వమేకలింగసమీపతః || ౧౨-౫౪ ||
 హితాయ సర్వభూతానాం సర్వకామార్థసిద్ధయే |
 వసన్తి తత్ర చాన్యేఽపి సూక్ష్మరూపసమాశ్రితాః || ౧౨-౫౫ ||
 ఏకలింగస్య పురతః పూర్వస్యాం దిశి తీర్థరాట్ |
 తదాగం వర్తతే తత్ర సమీపే శక్కరస్య యత్ || ౧౨-౫౬ ||
 ఇన్ద్రతీర్థమితి ఖ్యాతమిన్ద్రహత్యావినాశకమ్ |
 యత్ర స్నాతః కృతయుగే ముక్తో వృత్రస్య హత్యయా || ౧౨-౫౭ ||
 ఏకలింగం సమారాధ్య ప్రాప్తం రాజ్యమకణ్ణకమ్ |
 త్రేతాయాం నన్దినీ ధేనుః స్నాత్వా పీత్వా పయోఽథ వై || ౧౨-౫౮ ||
 ప్రణమ్య శక్కరం పశ్చాదజైషీద్ధాధినన్దనమ్ |
 ద్వాపరే తక్షకో నాగస్తత్ర స్నాత్వా చ శక్కరమ్ || ౧౨-౫౯ ||

సమారాధ్య భయం లేభే సర్పసత్రాన్నిరామయః |
దదౌ నాగపూదం గ్రామం ద్విజాగ్రేభ్యః స తక్షకః || ౧౨-౬౦||
అతో నాగపూదం తీర్థం విఖ్యాతం భువి సర్వతః |
హృదో నాగేన విహితస్తక్షకేణ మహాత్మనా || ౧౨-౬౧||
తత్ర స్నాత్వా భయం నాస్తి విషాత్స్నానవరజ్జగమాత్ |
శ్రావణస్య సితే పక్షే పఞ్చమ్యాం స్త్రీ నరోఽపి చ || ౧౨-౬౨||
తత్ర స్నాత్వా తక్షకేశం దృష్ట్వా స్వర్గమవాప్నుయాత్ |
సర్పతో న భయం తస్య దస్యతో వా న రోగతః || ౧౨-౬౩||
తత్ర స్నాత్వా ప్రదాతవ్యం సర్పాణాం ప్రీతయే నరైః |
తతః కలౌ తు సమ్ప్రాప్తే వాష్పహారీతకావుభౌ || ౧౨-౬౪||
ఇన్ద్రతీర్థే కృతస్నానౌ స్వం స్వం కామమవాపతుః |
తస్మిన్ సరసి యః స్నానం కృత్వా తు పితృతర్పణమ్ || ౧౨-౬౫||
నమస్కృత్యైకలింగం తు విన్ద్యవాసాం తథామిబ్బకామ్ |
సురానన్యాన్నమస్కృత్య శివలోకం చ గచ్ఛతి || ౧౨-౬౬||
మాఘస్నానం తు యః కుర్యాత్ ప్రాతః స్నానమథాపి వా |
సర్వపాపవినిర్ముక్త మోదతే శివసన్నిధౌ || ౧౨-౬౭||
ఉపోష్య శివరాత్రిం యః స్నాత్వా తస్మిన్ సరోవరే |
బ్రాహ్మణాయ వృషం దత్వా రుద్రసాయుజ్యమశ్నుతే || ౧౨-౬౮||
బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యః శూద్రశ్చాన్యోఽపి మానవః |
స్నాత్వా కింఞ్చిత్ ప్రదత్వా చ సర్వమక్షయ్యమాప్నుయాత్ || ౧౨-౬౯||
మహాపాతకయుక్తోఽపి తథా యుక్తోఽపి పాతకైః |
స్నాత్వా ముఞ్చతి పాపాని జీర్ణత్వచమివోరగః || ౧౨-౭౦||
ఏకలింగస్య పురతో వేదపారాయణం ద్విజః |
అధీత్య పురతః శమ్భో రాజనూయఫలం లభేత్ || ౧౨-౭౧||
గీతం నృత్యం తథా వాద్యం కృత్వా పూజాదికం నరః |
ఇహలోకే భవేద్రాజా మృతో రుద్రగణో భవేత్ || ౧౨-౭౨||
భూమిదానహిరణ్యాదిధేనువస్త్రాన్నమేవ చ |

ఘృతాదికం ప్రియం చాన్యద్ధత్వానస్తఫలం ఆన్ లభేత్ || ౧౨-౭౩||

పఞ్చామృతేన యో దేవం స్నాపయేద్భక్తితత్పరః |

గర్భవాసం న చాప్నోతి న వా రౌరవమజ్జనమ్ || ౧౨-౭౪||

కరజే కుణ్డకే కశ్చిదభిషేకం సకృత్కలా |

కురుతేన చ గర్భేషు మజ్జితే దేవరూపభాక్ || ౧౨-౭౫||

అష్టమ్యాం చ చతుర్దశ్యాం నవమ్యాం విన్ద్యవాసినీ(మ్) |

సమూహ్య జప్త్వా హుత్యా చ చిన్త్రితం ప్రాప్నుయాత్ ఫలమ్ || ౧౨-౭౬||

గన్ధపుష్పాద్వివేద్యైర్గీతైర్బుద్ధ్యైరథామిభికామ్ |

అర్చయన్ బ్రాహ్మణో విద్యామితరో ధనమాప్నుయాత్ || ౧౨-౭౭||

కుటిలాయాం భవేద్యేషాం దేహదాహం శరీరిణామ్ |

గచ్ఛన్తి తే దీవం యుక్తాః సగరస్య సుతా ఇవ || ౧౨-౭౮||

అర్థోదకే యోఽనశనం కుర్యాత్ కాష్ఠాధిరోహణమ్ |

వారాణస్యాం ప్రయాగే వా మరణాదధికం భవేత్ || ౧౨-౭౯||

చాతుర్మాస్యే తు యస్తత్ర వసతీహ జితేన్ద్రియః |

వారాణస్యామామరణం తత్ఫలం ప్రాప్నుయాన్నరః || ౧౨-౮౦||

దేవీం దేవం తు యో భక్త్యా పరితోష్య ప్రదక్షిణామ్ |

కుర్యాత్ ప్రదక్షిణీ భూమిః కృతా తేన ససాగరా || ౧౨-౮౧||

శత్రైః సహస్త్వైః పుష్పాణాం లక్షైర్వా కమలాదికైః |

అర్చయేదేకలిఙ్గం యో భవేత్పూజ్యో జగత్త్రయే || ౧౨-౮౨||

తృణైః కాష్ఠేశ్చ పాషాణైర్యః కుర్యాద్దేవతాలయమ్ |

న వసేజ్జననిగర్భే మోక్షం యాతి స నిశ్చయమ్ || ౧౨-౮౩||

జీర్ణోద్ధారణ ద్విగుణం తత్ఫలం ప్రాప్నుయాన్నరః |

వాపీకూపతడాగానామారామాణాం విశేషతః || ౧౨-౮౪||

దేవానామర్చునాయైవ కురుతే పుష్పవాటికామ్ |

ఇహలోకే భవేద్భోగీ మృతః స్వర్గమవాప్నుయాత్ || ౧౨-౮౫||

యతిభ్యస్తాపనేభ్యశ్చ దీనానాథేభ్య ఏవ చ |

భైక్ష్యమన్నం తు యో దద్యాత్ సోఽమృతం పివతే దివి || ౧౨-౮౬||

విద్యాదానం తు యస్తత్ర ద్విజాతిభ్యః ప్రయచ్ఛతి ।

అ(అ)మోక్షాన్న జహాత్యేవ సో నయత్యమృతం పునః ॥ ౧౨-౮౭॥

యో ధర్మపథినీం శాలాం కురుతే తత్ర మానవః ।

తాపత్రయవినిర్ముక్తః స స్వర్గే సుఖమేధతే ॥ ౧౨-౮౮॥

యే చాన్యే కుర్వతే దానం జపహోమార్చనాదికమ్ ।

తేనైవ సంశయో బ్రహ్మన్నైకలింగ పరాత్మని ।

విలయం యాన్తి కర్మభ్యస్తమః (కర్మాణి తమః) సూర్యోదయే యథా ॥ ౧౨-౮౯॥

వాయురువాచ -

అథాన్యం మేదపాటేఽస్మిన్ లింగం స్థావరజగ్గమమ్ ।

యథా దృష్టం చ తత్సర్వం కథయిష్యామి విస్తరమ్ ॥ ౧౨-౯౦॥

కలా ద్వాదశ సూర్యస్య మాసే మాసే తు యాః స్తుతాః ।

ఏకలింగే స్థితిం కృత్వా మూర్తిభిః పరితః స్థితాః ॥ ౧౨-౯౧॥

ప్రతిమాసం చా యా విష్ణోమూర్తయః పరికీర్తితాః ।

అనుగ్రామం తథైవోక్తాః సమన్తాత్ సర్వదిక్ష్వథ ॥ ౧౨-౯౨॥

వినాయకాస్తథా బ్రహ్మన్ దిక్షు సర్వాసు సంస్థితాః ।

ఘటితాని తు లింగాని శక్కురస్యేహ భూతలే ॥ ౧౨-౯౩॥

వ్యాకర్తుం నైవ శక్యన్తే మయా వక్త్రశతైరపి ।

క్షేత్రపాలాస్తథా హ్యసన్ క్షేత్రరక్షకరా భువి ॥ ౧౨-౯౪॥

అనుగ్రామం స్థితా దేశే మేదపాటేఽభయప్రదా ।

భూతప్రేపిశాచాదిరాక్షసానాం నివారణే ॥ ౧౨-౯౫॥

ఆజ్ఞనేయోఽకరోన్మూర్తిం యో లక్ష్మోమదహద్విభుః ।

హనుమద్భక్తిమాత్రేణ ఏకలింగస్య సన్నిధౌ ॥ ౧౨-౯౬॥

నివసేన్నైవ సన్దేహో హనుమత్పూజనాత్ సదా ।

ఏకం దేవాస్త్రయస్త్రింశతోఽటయో భువి సంస్థితాః ॥ ౧౨-౯౭॥

యక్షా విద్యాధరాః సర్పా మునయోఽత్ర సమస్తతః ।

ప్రత్యక్షతాం న తే జగ్ముర్మనుజానాం కలౌ యుగే ॥ ౧౨-౯౮॥

అర్చితా మూర్తిభిస్తత్ర భుక్తిముక్తిప్రదా నృణామ్ ।

రత్నథాతుప్రవాలాదిమూర్తయశ్చాశ్మజాః శుభాః ॥ ౧౨-౯౯॥

పూజనీయా మనుష్యైశ్చ తథా స్థావరజఙ్గమాః ।
 జమ్బుద్వీపే తు యా మూర్త్యో యాని లిఙ్గాని భాగశః ॥
 కథితుం వైవ శక్యన్తే మయా వక్రశతైరపి ॥ ౧౨-౧౦౦ ॥

నారద ఉవాచ -

స్వయంభువానాం లిఙ్గానాం శ(స)కలీకరణం కృతమ్ ।
 కామధేన్వా స్వపయసా తథా స్పృష్టా నివేశితాః ॥ ౧౨-౧౦౧ ॥

అన్యాసాం కథమత్రాసీన్మూర్తీనాం తు ప్రభజ్జాన ।
 కథయస్వ మయా పుష్టః సర్వజ్ఞస్త్వం మతం మమ ॥ ౧౨-౧౦౨ ॥

వాయురువాచ -

తపస్తప్తాః సృజద్భ్రహ్మ బ్రాహ్మణాన్ వేదగుప్తయే ।
 తృప్త్యర్థం పితృదేవానాం ధర్మసంరక్షణాయ చ ॥ ౧౨-౧౦౩ ॥

భూమిదేవాస్తథా విప్రాస్తేషాం వాక్యముదీరితమ్ ।
 వాసుదేవవరాత్తచ్చ నాన్యథా జాయతే క్వచిత్ ॥ ౧౨-౧౦౪ ॥

అతో వేదాగమోక్తైశ్చ పురాణస్మృతిచోదితైః ।
 సకలీకరణం విద్ధి దేవానాం మూర్తిధారణమ్ ॥ ౧౨-౧౦౫ ॥

నారద ఉవాచ -

సకలీకరణం జ్ఞానం త్వదుక్తం చ తథా తథా ।
 దేవత్వం యది మూర్తీనాం భగ్నే తాసాం కథం భవేత్ ॥ ౧౨-౧౦౬ ॥

యవనాగ్న్యోదిఘాతానాం పతనాదిసముద్భవమ్ ।
 సంశయం చిన్తి మే వాయో సర్వజ్ఞస్త్వం మతో మమ ॥ ౧౨-౧౦౭ ॥

వాయురువాచ -

యథా దైత్యాస్తు దేవానాం హింసనే మతిమాదధుః ।
 యవనాద్యాస్తథా బ్రహ్మన్ మూర్తిభజ్గే కృతోద్ద్యమాః ॥ ౧౨-౧౦౮ ॥

ప్రభావైస్తే శపేయుర్న పూర్వవైరనియన్త్రితాః ।
 ప్రతిమా యది భగ్నా చేదన్యాం స్థాప్య సులక్షణామ్ ॥ ౧౨-౧౦౯ ॥

ఆవాహ్య తత్ర వాభ్యర్చేదన్యథా నిష్ఫలం భవేత్ ।
 అన్యే యే నాస్తికాః క్రూరా వేదబాహ్యైశ్చ నిస్థకాః ॥ ౧౨-౧౧౦ ॥

పాషణ్ణీనో వికర్మస్థా బిడాలబకవృత్తయః ।

కర్మతో యవనాన్ విద్ధి విశేషేణ కలౌ యుగే ॥ ౧౨-౧౧౧॥

ప్రభావేణాపి దేవస్తాన్న శాపం దత్తవానిహ ।

మహత్పాపేన తే శప్తా నరకానేకవిశతి(తీః) ॥ ౧౨-౧౧౨॥

భుక్త్వాఽతిదుఃఖం భూయస్తే కుయోనిషు పతన్తి వై ।

కాణాః కుబ్జాః కురూపాశ్చ పఙ్గస్థా వ్యాధిపీడితాః ॥ ౧౨-౧౧౩॥

దరిద్రా బహుశోకాశ్చ జాతిహీనా మృతప్రజాః ।

తాపత్రయేణ సన్తప్తా దుఃఖైరన్యైః సమన్వితాః ॥ ౧౨-౧౧౪॥

కుయోనిషు చ సమ్భూయ స్థావరాః కృమికీటకాః ।

పచ్యన్తే నరకేష్యేవ యావదాహూతసమ్ప్లవమ్ ॥ ౧౨-౧౧౫॥

రుద్రో వహ్నిర్యథా(?)విశ్వం కల్పాన్తే కాలచోదీతః ।

తథా మూర్తిగర్త సర్వం నశ్యతే కాలభావతః ॥ ౧౨-౧౧౬॥

సఙ్గత్యా వై పాపకృన్మానవానాం తుల్యం దణ్ణం సాధవః సంస్పృశన్తి ।

శుష్కేణార్ద్రం దహ్యతే మిశ్రభావాత్ తస్మాత్ పాపైః సఙ్గమం నైవ కుర్యాత్ ॥ ౧౨-౧౧౭॥

మనఃప్రసన్నతాశౌచం దేవతాం మనసి స్మరన్ ।

ప్రాయశ్చిత్తీ చ విధివద్బ్రాహ్మణానర్చయేద్భువి ॥ ౧౨-౧౧౮॥

స విధూయేహ పాపాని పరం బ్రహ్మాధిగచ్ఛతి ।

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి ప్రేత్య చానుత్తమం సుఖమ్ ॥ ౧౨-౧౧౯॥

నారద ఉవాచ -

కలౌ ప్రాప్తే తు లోకానాం య ఆచారో భవిష్యతి ।

తస్మమాచక్ష్య వేగేన భవాత్మా యం(త్వం) యతః స్మృతః ॥ ౧౨-౧౨౦॥

వాయురువాచ -

కృతే తు మానవా ధర్మాస్త్రేతాయాం గౌతమస్మృతిః ।

ద్వాపరే శఙ్ఖలిఖితౌ కలౌ పారాశరీ స్మృతిః ॥ ౧౨-౧౨౧॥

పారాశరీమజానన్తః స్వకర్మపరిపాలకాః ।

తేషాం న తత్ఫలం ప్రోక్తం వికుర్వాణా ద్విజాతయః ॥ ౧౨-౧౨౨॥

అతః కాలభవో మృత్యుస్తాన్ హినస్త్యఖిలాన్ జనాన్ ।

బ్రాహ్మణస్తు కృతః ప్రోక్షస్తేతా చ క్షత్రియః స్మృతః ।
 ద్వాపరో వైశ్య ఇత్యాహుః కలిః శూద్ర ఉదాహృతః ॥ ౧౨-౧౨౩॥
 కలౌ శూద్రా హి రాజానో భవిష్యన్తి శనైః శనైః ।
 వేదమార్గవిహీనాశ్చ స్వేచ్ఛాచారబహిర్ముఖాః ॥ ౧౨-౧౨౪॥
 వర్ణాశ్రమాచారధర్మా న(న్న) జానన్తో ద్విజాతయః ।
 ఉన్మార్గగామినో నిత్యం యథా రాజా తథా ప్రజాః ॥ ౧౨-౧౨౫॥
 శూద్రాదీనాం కలౌ ప్రాప్తే సమృద్ధిర్జాయతే భృశమ్ ।
 శూద్రాః శూద్రేషు దాస్యన్తి బుద్ధరూపో జనార్దనః ॥ ౧౨-౧౨౬॥
 కృతే చాస్థిగతాః ప్రాణాస్తేతాయాం మేదసి స్థితాః ।
 ద్వాపరే రుధిరే ప్రోక్తాః కలావన్నే ప్రకీర్తితాః ॥ ౧౨-౧౨౭॥
 కృతే రాష్ట్రం తథా లిప్యేత్తేతాయాం గ్రామమేవ చ ।
 ద్వాపరే కులమేకం చ కలౌ కర్తా చ లిప్యతే ॥ ౧౨-౧౨౮॥
 కలౌ ప్రాప్తే మానవా సత్యహీనాః పాపాచారా దుష్టసగ్గః కురూపాః ।
 స్వల్పాయుష్యా ధర్మహీనాః కృతఘ్నశ్చౌరా దుష్టా నాస్తికా దుష్టభావాః ॥ ౧౨-
 ౧౨౯॥
 నో మన్యన్తే మాతరం భ్రాతరం చ పూజ్యం జ్యేష్ఠం పితృదేవాదితీర్థమ్ ।
 నైవ ప్రాజ్ఞం నో గురుం భ్రాతృజాయాం నో ధర్మం నో వేదమార్గం న శాస్త్రమ్ ॥ ౧౨-
 ౧౩౦॥
 పౌరాణోక్తం స్మృతిమార్గం న బైవ ఇష్టాపూర్త్యం నైవ జానన్తి కిఞ్చిత్ ।
 తపో వ్రతం కృత్యమకృత్యమేవం న తేషు వై స్యాత్ శుభం(భః) కర్మభావం (వః) ॥ ౧౨-
 ౧౩౧॥
 కామక్రోధౌ లోభమోహౌ చ దమ్భో మాత్సర్యం వార(ఽగ)మ్యగామిత్వమేవ ।
 పైశున్యం వై దుష్టభావః పరేషు యేషాం తుష్టిర్జాయతేఽన్యప్రవిఘ్నై ॥ ౧౨-౧౩౨॥
 కీర్తిర్ద్రైర్దేతోర్దాతుమిచ్ఛా తదీయా వ్యావృత్యా వా కార్యహేతోశ్చ కామాత్ ।
 లోభాన్మోహాన్నైవ ధర్మార్థహేతోః సర్వం దత్తం భస్మసాత్తన్నరాణామ్ ॥ ౧౨-౧౩౩॥
 జీవనార్థం హి తీర్థస్య యాత్రాం కుర్వన్తి మానవాః ।
 ద్విజాతయో వ్రతం వాపి విద్యాభ్యాసమథాపి వా ॥ ౧౨-౧౩౪॥
 అతిథిం తత్ర నాహూయ శ్రాద్ధే మిత్రాభిమన్తణమ్ ।

కన్యాయా విక్రయశ్చైవ వేదవిక్రయ ఏవ చ || ౧౨-౧౩౫||

మహాదానప్రతిగ్రాహీ బ్రాహ్మణో వృషలీపతిః |

పంచాయజ్ఞవిహీనశ్చ సర్వాశీ సర్వవిక్రయీ || ౧౨-౧౩౬||

ఆసన్మార్గరతో లోకో నిజమార్గాపహారకః |

జితాశ్చైరైశ్చ రాజానః స్త్రీభిశ్చ పురుషా జితాః || ౧౨-౧౩౭||

న శాస్త్రం శృణుతే లోకో విటగోష్ఠీవిశారదః |

సన్మార్గగామినో ధర్మం తర్కయన్తి విమార్గగాః || ౧౨-౧౩౮||

ఏవంవిభైరనేకైశ్చ దోషైర్ముక్తైశ్చ మానవాః |

కలో ప్రాప్తే భవిష్యన్తి బుద్ధరూపే జనార్దనే || ౧౨-౧౩౯||

నారద ఉవాచ -

ధ్రియతేఽసౌ ధరా కస్మాత్ శేషనాగేన మూర్ధని |

పజ్జన్యో వర్షతే కస్మాత్ నాభిః ప్లావయతే కథమ్ || ౧౨-౧౪౦||

వాయురువాచ -

గోభిర్విప్రశ్చ వేదైశ్చ సతీభిః సత్యవాదిభిః |

అలుబ్ధైర్దానశీలైశ్చ సప్తభిర్ధార్యతే మహీ || ౧౨-౧౪౧||

కృతే తు దశభిర్వర్షస్తేతాయాం హాయనేన యత్ |

ద్వాపరే తచ్చ మాసేన హ్యహోరాత్రేణ తత్ కలౌ || ౧౨-౧౪౨||

ధ్యాయన్ కృతే యజన్ యజ్ఞస్తేతాయాం ద్వాపరేఽర్చయన్ |

యదాప్నోతి తదాప్నోతి కలౌ సజ్కీర్త్య కేశవమ్ || ౧౨-౧౪౩||

భారాక్రాంతా కలౌ భూమిర్గోరూపేణ దివం యయౌ |

పితామహం నమస్కృత్య స్తుత్వోవాచ సుదుఃఖితా || ౧౨-౧౪౪||

నాహం భారసహా బ్రహ్మన్ లోకానాం పాపకర్మణామ్ |

రసాతలం గమిష్యామి నో చేత్ త్రాహి పితామహ || ౧౨-౧౪౫||

బ్రహ్మోవాచ -

యః కశ్చిజ్ఞానవాన్ దాన్తః శుచిర్దాతాఽనసూయకః |

పంచాయజ్ఞరతః శాస్త్రో వేదవిద్వేదమార్గగః || ౧౨-౧౪౬||

యుగత్రయే య ఆచారస్సేన వర్తేత కర్షిచిత్ |

స వోధవ్యస్త్యయా దేవి కిమన్యయైనరకాదిభిః ॥ ౧౨-౧౪౭॥

ఇత్యేతత్ కథితం సర్వం కిమన్యత్ కథయామి తే ॥ ౧౨-౧౪౮॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే కలిస్వరూప- వర్ణనం నామ
ద్వాదశోఽధ్యాయః । ౧౨॥

అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః । లోమశాశ్రమవర్ణనమ్ ।

13.1 Nārada నారద enquires from Vāyu వాయు about how even the evil or wicked people manage to acquire the Grace of Ekaliṅga ఏకలింగ. Vāyu వాయు responds with mention of certain communities and about ŚivaPūjana శివపూజన.

13.2 Sūta సూత narrates story of ṚṣiŚrīṅga ఋషిశ్రీంక and Daśaratha దశరథ.

13.3 There is mention about Parāśara పరాశర, Vyāsa వ్యాస, Śuka shuka; and description about Parāśara పరాశర staying near the Ekaliṅga ఏకలింగ. Likewise detailed is the stay of Lomaśa లోమశ near the Ekaliṅga ఏకలింగ and significance of Piṭṛtarpaṇa పితృతర్పణ in that place.

నారద ఉవాచ -

కతా ప్రాప్తే మనుష్యేషు జరారోగాదికేషు చ ।

సంసారార్థవమ్నోషు న స్వమార్గే ప్రవర్తిషు ॥ ౧౩-౧॥

నిష్ఠురేషు కృతఘ్నేషు పిశునేషు దురాత్మసు ।

శాస్త్రార్థస్యానభిజ్ఞేషు స్వస్వమత్యుపజీవిషు ॥ ౧౩-౨॥

జీవనార్థోపదేశం వై కృత్వా ధర్మపరేషు చ ।

దృషే(?)శయోర్మధ్యదేశే స్థితాః(౨)ధర్మపరేషు చ ॥ ౧౩-౩॥

ఈశ్వరస్య చ విప్రస్య పూజాయాం వ్యుత్క్రమేషు చ ।

సంసారసాగరస్యాన్తఃపతితేషు సమీరణ ॥ ౧౩-౪॥

ఏతాదృశేషు దృష్టేషు స్వస్వపక్షాశ్రితేషు చ ।

ఏకలింగః కృపాం చక్రే కథం తేషు వదస్వ మే ॥ ౧౩-౫॥

వాయురువాచ -

సాక్ష్యైర్నైయామి కేశ్చైవ జైనపాశుపతాదిభిః ।

చారాక్షైర్బౌద్ధమతిభిః పన్థానో బహవః కృతాః ॥ ౧౩-౬॥

పాషణ్ణీభిస్తథాలృజ్జైర్విస్తృతాః క్రూరబుద్ధిభిః ।
 భ్రామితం చ జగత్సర్వం రజోవత్తైరివోద్ధతమ్ ॥ ౧౩-౭॥
 అనీశ్వరం జగదితి వదన్త్యనేయ కుతార్కికాః ।
 తేషాం మతం ను విజ్ఞాయ కలౌ ప్రాప్తే మహామునే ॥ ౧౩-౮॥
 ఏకలింగోఽథ భగవాన్ మనుష్యేష్యకరోత్ కృపామ్ ।
 అష్టభిర్మూర్తిభిశ్చాథ ధత్తే స్థావరజ్జమమ్ ॥
 పరోపకృతయే శమ్భుర్భూతనాథో నిగద్యతే ॥ ౧౩-౯॥
 గురూపదిష్టమార్గేణ దేవం సమ్పూజ్య బుద్ధిమాన్ ।
 శివసాయుజ్యమాస్నోతి శివభక్త్యా మహామునే ॥ ౧౩-౧౦॥
 యతేరన్త్యాశ్రమస్యాపి శాస్త్రజ్ఞస్య శివస్య చ ।
 గురుత్వం చాథ నాన్యేషాం కదాచిత్ సమ్భవేద్భువి ॥ ౧౩-౧౧॥
 నమః కపర్దినే చేతి వ్యుప్తకేశాయ చేతి చ ।
 విశిఖం(ఖే) యతిమాత్రం(త్రే) తు గురుత్వం శ్రుతిరాహ వ ॥ ౧౩-౧౨॥
 అసంఖ్యాతైస్తు రుద్రైశ్చ పాల్యతే భువనత్రయమ్ ।
 కృతాదిషు త్రిషు శ్రీశో మత్స్యోఽభూద్వామనస్తథా ॥ ౧౩-౧౩॥
 కూర్మో నృసింహ ఇత్యాసీద్రామో రామ ఇతి ప్రభుః ।
 కలౌ ప్రాప్తే స భగవాన్ బుద్ధో యోగీశ్వరో హరిః ॥ ౧౩-౧౪॥
 యో విష్ణుః స చ వై రుద్రో యో రుద్రః స జనార్దనః ।
 యో బ్రహ్మో స చ వై శమ్భుః ప్రధానోఽపి స వై సృష్టతః ॥ ౧౩-౧౫॥
 హత్యా దైత్యాన్ వాసుదేవః శ్రాన్తః శాన్తశ్చ పాలనే ।
 బుద్ధరూపధరో దేవః కలౌ యోగీశ్వరోఽభవత్ ॥ ౧౩-౧౬॥
 బుద్ధరూపం హరిం జ్ఞాత్వా శక్జురో లోకశక్జురః ।
 అతః కృపాం మనుష్యేషు నాథో(౭)నాథేషు చాకరోత్ ॥ ౧౩-౧౭॥
 వైద్యనాథమయైర్లిజ్జైరసజ్ఞేయైరభూద్విభుః ।
 సోమనాథ ఇతి ఖ్యాతిం తథా విశ్వస్య పాలనాత్ ॥ ౧౩-౧౮॥
 వైద్యనాథస్య లిజ్జాని బహున్యాసన్ సమన్తతః ।
 మేదపాటేఽన్యదేశేషు జమ్బూద్వీపే విశేషతః ॥ ౧౩-౧౯॥

వైద్యనాథ ఇతి ఖ్యాతో రామాఖ్యో రామరూపధృక్ |
 యస్తం పశ్యతి దేవేశం సర్వవ్యాధిహరం హరమ్ || ౧౩-౨౦||
 తస్య రోగభయం నాస్తి నరకస్య భయం న చ |
 దారీర్ద్రస్య భయం నైవ న పాపస్య న శత్రు తః || ౧౩-౨౧||
 రవివారే చ యః శమ్భుం పశ్చామ్నతసముద్భవైః |
 స్నాపయేత్తీర్థపానీయైః పుష్పధూపాదిభిస్తథా || ౧౩-౨౨||
 తస్య రోగస్య శోకస్య న భయం విద్యతే క్వచిత్ |
 దేహస్తే పరమం స్థానం యత్ర గత్వా న శోచతి || ౧౩-౨౩||
 సూత ఉవాచ -
 ఋషిశృంగస్య మాహాత్మ్యం మయోక్తం శృణ్వతః పరమ్ || ౧౩-౨౪||
 పురా దశరథో రాజా సూర్యవంశసముద్భవః |
 సర్వైర్పృపగుణైర్మృక్తో జనం పాలయతి ప్రభుః || ౧౩-౨౫||
 తస్యైవం శాసతో భూమిం శరదామయుతం యయౌ |
 సస్తతిస్తస్య నైవాసీత్ ఋషిశృంగమతోఽభ్యగౌత్ || ౧౩-౨౬||
 వశిష్ఠస్య మతేనైవ పుత్రేపునః స మహీపతిః |
 తత్ర తం మృగరూపేణ చరన్తం మృగజాతిషు || ౧౩-౨౭||
 లోభయామాస వివిధైర్భుక్ష్యభోజ్యైరితస్తతః |
 అలక్ష్మతాభిర్నారీభిర్వంశవీణాదిభిస్తథా || ౧౩-౨౮||
 లోభితస్తేన స మునిర్విభాణకసుతస్తతః |
 ఏకచిత్తతయా సర్వం విష్ణురూపమపశ్యత || ౧౩-౨౯||
 లోభితస్తేన స మునిరాసీతో నిజమన్దిరమ్ |
 పుత్రేష్టిం కారయామాస వశిష్ఠానుమతేన చ || ౧౩-౩౦||
 చత్వారౌ య(జ)జ్ఞరే తస్య రామాద్యాః కులభూషణాః |
 చతుర్భిరంశైర్భగవాన్ వాసుదేవో జగత్పతిః || ౧౩-౩౧||
 భావిత్యాదవత్త్రిోఽసౌ రావణస్య వధాయ చ |
 భూమేర్భారం లఘు కర్తుం విశ్వస్య స్థితయే పునః || ౧౩-౩౨||
 రామోఽథ భరతః శ్రీమాన్ లక్ష్మణస్తదనన్తరమ్ |
 శత్రుహౌ వైవ శత్రుఘ్నశ్చత్వారో నృపసూనవః || ౧౩-౩౩||

యత్ప్రసాదాత్సుతాశ్చాసంస్తస్య రాజ్ఞో మహాత్మనః ।
 తమాప్రచ్యుతతః సోఽథ ఋషిశ్శృంగః సమాగతః ॥ ౧౩-౩౪ ॥
 తేజస్వీ జ్ఞానసంపన్నః సర్వభూతహితే రతః ।
 ఋషిశ్శృంగః స్థితస్తత్ర యస్య శ్శృంగమభూత్తతః ॥ ౧౩-౩౫ ॥
 ఏకలింగస్య సాన్నిధ్యమువాస మునిసత్తమః ।
 వాయుభక్షోఽభవద్దీమాన్ నిర్ద్వంద్వో నిః(నిష్)పరిగ్రహః ॥ ౧౩-౩౬ ॥
 వాతాతపసహో నిత్యం నిరాహారః సదా శుచిః ।
 లోభితోఽహం నృపతినా త్యక్త్వా లోభమథావిశత్ ॥ ౧౩-౩౭ ॥
 నిర్జలే పర్వతే బ్రహ్మాన్ ఫలహినే ఫలప్రదః ।
 భద్రేమాసి మునిశ్రేష్ఠ యాత్రా తస్య మునేః స్మృతా ॥ ౧౩-౩౮ ॥
 పశ్చామ్యాం కృష్ణపక్షస్య తర్పయిత్వా పితౄన్ సురాన్ ।
 శ్రాద్ధం కృత్వా తథాన్వైశ్చ పాయసైర్భోజయైన్నవైః ॥ ౧౩-౩౯ ॥
 ఋషిశ్శృంగం తథాఽభ్యర్చ్య పశ్చామ్నతసముద్భవైః ।
 పుష్పైర్ధూపైశ్చ నైవేద్యైః పాయసైర్దీపకైస్తథా ॥ ౧౩-౪౦ ॥
 సర్వాన్ కామానవాప్నోతి పుత్రాన్ వంశధురన్ధరాన్ ।
 అథాపరో మునివరః పారాశర ఇతి స్మృతః ॥ ౧౩-౪౧ ॥
 అనాదిజగతామాదిర్బ్రహ్మ లోకపితామహః ।
 తస్మాదభూద్వశిష్ఠశ్చ శక్తిస్తస్మాదభూన్మునిః ॥ ౧౩-౪౨ ॥
 తతః స భగవాన్ శక్తిః పరాశర ఇతి స్మృతః ।
 తస్మాద్వాస్యసోఽభవచ్ఛ్రీమాన్ కృష్ణద్వేపాయనో విభుః ॥ ౧౩-౪౩ ॥
 శుకస్తస్మాదభూద్వోగీ సమః సర్వేషు జన్తుషు ।
 ఏవం బ్రహ్మకులే విప్రజాతోఽసౌ మునిసత్తమ ॥ ౧౩-౪౪ ॥
 అతః పరాశరమునిః ఖ్యాతోఽభూన్మునిపుంగవః ।
 ఏకలింగం స్థిరం మత్వా వాసం తత్ర వ్యరోచయత్ ॥ ౧౩-౪౫ ॥
 పాతాలాదానయామాస గంఠాం త్రిపథగామినీమ్ ।
 తత్ర స్నాత్వా చ పీత్వా చ గంఠాస్నానఫలం లభేత్ ॥ ౧౩-౪౬ ॥
 స్నానం తర్పణశ్రాద్ధం చ దానం హోమం తథా జపమ్ ।

సర్వమక్షయతాం యాతి గజ్జోద్భేదే కలౌ యుగే || ౧౩-౪౭||

తత్సమస్తాత్ తతో దేవా అశ్రమూర్తిభిరూషిరే |

వాసుదేవో జగద్వ్యాపిమార్తణ్డాద్యా గ్రహస్తథా || ౧౩-౪౮||

లిఙ్గాని తత్ర బహుశో దేవ్యశ్చాత్ర సమస్తతః |

క్షేత్రపాలస్తథా తత్ర గణేశో విఘ్ననాశనః || ౧౩-౪౯||

ముదమాన్ మాదనోన్మాదో హార్షః ప్రహ్లాదనస్తథా |

ప్రహ్లాదనం నమస్కృత్య సర్వవిఘ్నచ్ఛిదం భువి || ౧౩-౫౦||

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి శక్కురస్య గణో భవేత్ |

కస్తూర్యగరుకర్నూరైశ్చన్ద్రవైః కుక్కుమాదిభిః || ౧౩-౫౧||

పుష్పైర్ధూపైస్తథా దీపైః శుభ్రైర్మోదకసంఘయైః |

గీతైర్వాద్యైస్తథా నృత్యైః స్తుతిభిశ్చ గణేశ్వరమ్ || ౧౩-౫౨||

నిర్విఘ్నో జాయతే జన్తుః సదా ప్రహ్లాదనార్చుకః |

చతుర్థ్యాం యో గణేశం తమర్చయేదతిభక్తిమాన్ || ౧౩-౫౩||

తస్య విఘ్నభయం నాస్తి ఆజన్మమరణాద్భువి |

అనుప్రవాహం నద్యాశ్చ వైద్యనాథః పరే తటి || ౧౩-౫౪||

తత్ర స్నాత్వా తమభ్యర్చ్య సర్వపాపప్రణాశనమ్ |

సర్వకామప్రదం దేవం రోగశోకహరం పరమ్ || ౧౩-౫౫||

ఇహలోకే సుఖం ప్రాప్య ప్రేత్య చానుత్తమం సుఖమ్ |

దురితాచ్చ వినిర్ముక్తః పరం బ్రహ్మధిగచ్ఛతి || ౧౩-౫౬||

నద్యాశ్చ దక్షిణే కూలే లోమశస్యాశ్రమం మహత్ |

తపశ్చచార సుమహల్లోమశో మునిసత్తమః || ౧౩-౫౭||

చాన్ద్రాయణైర్యయౌ కాలం కృచ్ఛసాస్తపవైస్తథా |

పరాకైస్పత్యకృచ్ఛైశ్చ పాదకృచ్ఛాద్దికైస్తథా || ౧౩-౫౮||

ఏకభక్తేన నక్తేన తథైవాయాచితేన చ |

ఉపోషైరనయత్ కాలం నిత్యం ధ్యానపరః శుచిః || ౧౩-౫౯||

పక్షే గతేఽథవా స్నాతి మాసే వాఽహని చాగతే |

యః కణ్ణకైర్వితుదతి చన్ద్రవైర్వా విలిమ్పతి || ౧౩-౬౦||

అక్షుద్ధః పరితుష్టశ్చ సమస్తస్య చ తస్య చ ।
 గ్రీష్మే పశ్చాద్గిమధ్యస్థో వర్షాసు స్థణ్ణిలేశయః ॥ ౧౩-౬౧॥
 ఆర్ద్రవాసాస్తు హేమస్తే రాత్రావపు వసన్మునిః ।
 వాయుభక్షోఽముఖభక్షశ్చ పర్ణభక్షః క్వచిత్క్వచిత్ ॥ ౧౩-౬౨॥
 నిరాహారః క్వచిదపి అస్థిమాత్రకలేవరః ।
 తదోజసా వనం దీప్తమాకాశమివ భానునా ॥ ౧౩-౬౩॥
 లోమశస్య శరీరాచ్చ మహాకల్పే మహాత్మనః ।
 లోమైకం భ్రత్యతే బ్రహ్మన్ తేన వైరాగ్యమాగతః ॥ ౧౩-౬౪॥
 న కుటీం కురుతే సోఽథ వినాశిత్వాన్నిరాశవాన్ ।
 అభైకస్మిన్నవసరే లిజ్జైః పూర్ణాం మహీమిమామ్ ॥ ౧౩-౬౫॥
 ఏకలింగస్య సాన్నిధ్యే కామధేనోః ప్రభావతః ।
 దృష్ట్వా మునివరః శ్రేష్ఠః శివలింగం చకార హ ॥ ౧౩-౬౬॥
 మత్వాఽవినాశి పాషాణం మహ్యో సార్థం యుగక్షయే ।
 అతః పిఞ్జులికాం బద్ధ్వా కాష్టానాం మునిసత్తమః ॥ ౧౩-౬౭॥
 లింగం సస్మార స మునిః శక్కురస్య మహాత్మనః ।
 కాష్ఠేశ్వర ఇతి ఖ్యాతో దృషత్త్వం ప్రాప్య శక్కురః ॥ ౧౩-౬౮॥
 తస్మై వేత్రాసనం దత్తం తయా నద్యాం ప్రభావతః ।
 తేన వేత్రవతీ నామ్నా ఖ్యాపితా లోమశేన హ ॥ ౧౩-౬౯॥
 తస్యాం నద్యాం నరః స్నాత్వా కృత్వా చ పితృతర్పణమ్ ।
 గణ్ఠాయాః ఫలమాప్నోతి సర్వతీర్థఫలం లభేత్ ॥ ౧౩-౭౦॥
 సమస్కృత్య మహేశం తం లోమశం చ మునీశ్వరమ్ ।
 స విధూయేహ పాపాని పరం బ్రహ్మధిగచ్ఛతి ॥ ౧౩-౭౧॥
 నద్యా ఉత్తరతో బ్రహ్మన్ శేషేతి జగదమ్మికామ్ ।
 అపూజయత్ పరాం రాజా సురథో నామ వీర్యవాన్ ॥ ౧౩-౭౨॥
 సమాధిశ్చ తథా వైశ్యో భక్త్యా పరమయా యుతః ।
 శేషేతి చాస్య విశ్వస్య పూజ్యా దేవగణైః సహ ॥ ౧౩-౭౩॥
 సృష్ట్వాదౌ చ తథాస్తే చ మధ్యే యా సర్వదా పరా ।
 ధ్యేయా సర్వస్య జననీ యస్యామాదౌ న కర్హిచిత్ ॥ ౧౩-౭౪॥

వరప్రదా చ భక్తానాం తేన శేషేతి కథ్యతే ।

తౌ తాం మహిమయాం మూర్తిమర్చయామాసతుః సదా ॥ ౧౩-౭౫॥

సమాధిసురథౌ త్యక్తౌ బన్ధుభిర్లోభమోహితైః ।

తయోస్తుష్టా జగద్ధాత్రీ త్రిభిర్వరైరితాత్మనోః ॥ ౧౩-౭౬॥

దదౌ యథేప్పితం కామం తేన సా ఖ్యాతిమాగతా ।

అష్టమ్యాం చ నవమ్యాం చ చతుర్దశ్యాం విశేషతః ॥

నద్యాం స్నాత్వా ప్రణమ్యైనామీప్పితం లభతే ఫలమ్ ॥ ౧౩-౭౭॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే లోమశాశ్రమవర్ణనం నామ
త్రయోదశోఽధ్యాయః । ౧౩॥

అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః । సోమనాథమాహాత్మ్యే మాహేస్త్రీవర్ణనమ్ ।

14.1 Nārada నారద enquires about the Vaidyanātha వైద్యనాథ, Somanātha సోమనాథ, Viśvanātha విశ్వనాథ et al Jyotirlinga జ్యోతిర్లింగ.

14.2 Vāyu వాయు thus narrates the story of Somanātha సోమనాథ who was worshipped by Soma సోమ for relief from the curse by Dakṣa దక్ష for having favoured only Rohiṇī రోహిణీ amongst his 27 wives who were the daughters of Dakṣa దక్ష. Somanātha సోమనాథ advises Soma సోమ to take dip in the Svāmī River స్వామీ నదీ, relieves him of the disease due to the curse and establishes his path in the NakṣatraMaṇḍala నక్షత్రమణ్డల.

14.3 There is a brief mention of Vaidyanātha వైద్యనాథ and Viśvanātha విశ్వనాథ Jyotirlinga జ్యోతిర్లింగ and establishment of Śivaliṅga శివలింగ in each village.

14.4 Nārada నారద enquires about the Svāmī River స్వామీ నదీ, to which Vāyu వాయు responds with story of Mahiṣa Daitya మహిష దైత్య - who having won over the Deva-s దేవాః was causing atrocities against humans. Somanātha సోమనాథ instructs Skanda స్కన్ద to annihilate Mahiṣa Daitya మహిష దైత్య. Skanda స్కన్ద deploys the Vidyutprabhā Śakti విద్యుత్ప్రభా శక్తి for the same; following which, Mahiṣa Daitya మహిష దైత్య enters Pātāla పాతాల. Further, there is description about the Svāmī River స్వామీ నదీ (the underground Sarasvatī River సరస్వతీ నదీ in that region), MāhendraTīrtha మాహేన్ద్రతీర్థ and Māhendri River మాహేన్ద్రీ నదీ.

నారద ఉవాచ -

వైద్యనాథాదిలింగాని త్వయోక్తాని సమాసతః ।
సోమనాథ ఇతి ప్రోక్తః క్వాసౌ తిష్ఠతి శక్కురః ॥ ౧౪-౧॥

సోమనాథః క్వ సమ్భూతో విశ్వనాథః ప్రచక్షతే ।
ఏతద్విస్తరతోఽస్మాకం కథయస్వ ప్రభజ్ఞాన ॥ ౧౪-౨॥

వాయురువాచ -

ఏకలింగా(ద్)దక్షిణతో యోజనానాం చ సప్తకాత్ ।
స్మృతోఽసౌ కామధేన్వా చ స్వయమ్భూతో మహేశ్వరః ॥ ౧౪-౩॥

పురా దక్ష ఇతి ఖ్యాతో విశ్వస్యాస్య ప్రజాపతిః ।
పుత్రాణామస్సృజత్ సోఽథ సహస్రం భూరితేజసామ్ ॥ ౧౪-౪॥

సృష్ట్యర్థం తు ప్రజాః సృష్ట్యా తానువాచేతి పుత్రకాన్ ।
భువః ప్రమాణం విదితం భవద్భిర్నేతి తేఽబ్రువన్ ॥ ౧౪-౫॥

తేనోక్తం బైవ సర్వేభ్యో జ్ఞాతవ్యా భూః ప్రమాణతః ।
సృష్టిః స్యాదధికా హ్యేషా పృథ్వీ కిం వాఽధికా పునః ॥ ౧౪-౬॥

విషమత్వం భవేదద్య తస్మాదుర్వీం విలోక్యతామ్ ।
తథేతుక్త్వా తు తే సర్వే దిక్షు సర్వాసు జగ్గిరే ॥ ౧౪-౭॥

అధ్యాపి న నివర్తనే భువోఽన్తమనవాప్య చ ।
తతో దక్షోఽస్సృజత్ పుత్రసహస్రమపరం కిల ॥ ౧౪-౮॥

తమభ్యేత్య మునే తే హి పూర్వమార్గే నివేశితాః ।
తేషాం గతిమను జ్ఞాత్వా తతో దక్షోఽస్సృజత్ పునః ॥ ౧౪-౯॥

దుహిత్రాణాం సహస్రం చ సృష్ట్యర్థం భగవాన్ పునః ।
సోమాయ చ దదౌ సప్తవింశతిం సృష్టిహేతవే ॥ ౧౪-౧౦॥

సోమస్తాభిర్మనోజ్ఞాభిర్ముముదే దేవవల్లభః ।
తథాఽసౌ రోహిణీం భార్యామధిచక్రే సుమధ్యమామ్ ॥ ౧౪-౧౧॥

అన్యాసు న తథా ప్రీతిర్వర్తతే తస్య కామినః ।
తాభిరుక్తం చ సర్వం వై జ్ఞాత్వా తదాఽశపద్విధుమ్ ॥ ౧౪-౧౨॥

దక్షోఽపి జ్ఞానదృష్ట్యా వై బుద్ధ్యా క్రుద్ధస్తరాన్వితః ।
గత్వా చన్ద్రమసో గేహమిత్సువాచ మహామునే ॥ ౧౪-౧౩॥

యస్మాన్ మమ సుతాః సోమ వ్యక్తిభేదేన పశ్యసి ।
తస్మాత్ క్షయా భవాద్యాశు మమ శాపాన్న సంశయః ॥ ౧౪-౧౪ ॥

సూత ఉవాచ -

క్షీణీభూతే తతశ్చన్ద్రే జగత్ స్థావరజ్జమమ్ ।
క్షీణరూపం తథా హ్యసీత్తతః సోమో జగామ హ ॥ ౧౪-౧౫ ॥

ఆరిరాధయిషుః శమ్భుం సోమనాథం క్షయాన్వితః ।
గన్ధాదినా తమభ్యర్చ్య భక్త్యా పరమయా పునః ॥ ౧౪-౧౬ ॥

తం తు ప్రణమ్య దేవేశం స్తుతిం చక్రే మహాత్యనః ।
సోమ ఉవాచ -

ధత్తే విశ్వం విశ్వకృద్యో విధాయ
మూర్తీరష్టౌ పాలయన్ యో జగన్తి ।
దేహ దేహ దీపవత్ స్వప్రకాశః
కృత్వా చాన్తే సజ్జహారాథ విశ్వమ్ ॥ ౧౪-౧౭ ॥

యస్య స్మృత్యా పాతకానామముష్మిన్
లోకే లోకస్యాశు దుఃఖాపహరః ।
దుర్వాసా వై మునిరత్రిప్రసూత-
స్తపశ్చక్రే ఆనసూయత్వమీహన్ ॥ ౧౪-౧౮ ॥

బ్రహ్మణ్డాద్యాం నిఃసృతాం జహ్నుకన్యాం
దృష్ట్వా చాస్యా ఉగ్రతాపాచ్ఛ భూమేః ।
భేదం మత్వా యాం వ్యవత్తాథ మూర్ధ్నా
నమస్తస్మై సోమనాథాయ నిత్యమ్ ॥ ౧౪-౧౯ ॥

రోషాత్ కామం భస్మసాద్యశ్చకార
యోషిద్రూపైర్మోహయన్తం జగన్తి ।
కృత్వాఽనన్గం తం చ సృష్టయార్థమేవ
నమస్తస్మై సోమనాథాయ నిత్యమ్ ॥ ౧౪-౨౦ ॥

కైలాశాద్రిముజ్జిహీర్షుం దశాస్యం
యో వై చక్రే పీడితం స్వాఙ్ఘ్రిభారాత్ ।
ఉమాభీత్యా శ్లేషతుష్టోఽస్య నూనం

నమస్తస్మై సోమనాథాయ నిత్యమ్ || ౧౪-౨౧||

జ్ఞాతుం బ్రహ్మ యస్య రూపం తథోర్ధ్వ-

మగాద్విష్ణురప్యథస్తాద్యదన్తమ్ |

తాభ్యామస్తస్య న జ్ఞాత ఏవ

నమస్తస్మై సోమనాథాయ నిత్యమ్ || ౧౪-౨౨||

యజ్ఞధ్వంసం యశ్చకారోగ్రరూపో

రూపో(?)దక్షస్యాశురోషాద్భవాన్యాః |

బహూని రూపాణ్యస్పృజద్య ఏకో

నమస్తస్మై సోమనాథాయ నిత్యమ్ || ౧౪-౨౩||

పురా దేవైర్మన్తనే సాగరేఽపి

తస్మాజ్ఞాతేష్వాశు రత్నేషు భూయః |

విషం కోఽన్యస్త్యదృతే భక్షతే వా

నమస్తస్మై సోమనాథాయ నిత్యమ్ || ౧౪-౨౪||

కలౌ ప్రాప్తేఽనాథవత్సు

నాథో భూత్వా సోమనాథేన నామ్నా |

పజ్ఞానన్దాన్ దద్రుకుష్ఠాదితప్తాన్

రోగగ్రస్తాన్ త్వదృతే (కురుతే) యో నవీనాన్ || ౧౪-౨౫||

సూత ఉవాచ -

ఏవం స్తుతః సోమనాథః సోమేన క్షయరోగిణా |

తుతోషాస్మై కరుణయా సోమం వాక్యమువాచ హ || ౧౪-౨౬||

సోమనాథ ఉవాచ -

యథా క్షయా భవాన్ జాతః సోమే(మ) విదితమేవ హి |

నద్యాం స్వామ్యాం సమాప్లుత్య సమారాధయ సత్వరమ్ ||

క్షీణశాపస్తోత్రో భూత్వా క్షీణోఽక్షీణో భవిష్యసి || ౧౪-౨౭||

కృష్ణపక్షే తనుక్షీణః సితేఽక్షీణవపుః పునః |

ప్రోసవృద్ధ్యా చ కలయా పక్షే పక్షే భవిష్యసి || ౧౪-౨౮||

దర్శే దర్శే తు మాం దృష్ట్వా స్నాత్వా స్వామ్యాం నిశాకర |

మోదయస్వ మ(ము)దం ప్రాప్య జగత్ స్థావరజగ్గమమ్ || ౧౪-౨౯||

సోమనాథో భవిష్యామి త్వన్నామ్నాఽహం యుగే యుగే |

యో భక్త్యాఽఽరాధయేన్నిత్యం సోమవారే విశేషతః ॥ ౧౪-౩౦॥

తస్య రోగభయం న స్యాత్ కిం వా శోకభయం పునః ।

పాపాఘమఖిలం హన్మి దుఃఖతోఽథ భయం తథా ॥ ౧౪-౩౧॥

కామమన్యమభీష్టం వా దద్యాం భక్తస్య చన్ద్రమః ।

అహం యాస్యామి లిఙ్గత్వం కలౌ ప్రాప్తే దృషన్మయమ్ ॥ ౧౪-౩౨॥

వాయురువాచ -

ఇతి శ్రుత్వా ప్రణమ్యైసం తపస్తప్త్యాఽథ చన్ద్రమాః ।

తత్ప్రసాదాద్వరం ప్రాప్య గతో నక్షత్రమణ్డలమ్ ॥ ౧౪-౩౩॥

ఏవం స భగవాన్ రుద్రో బహ్వీభిశ్చ స్వమూర్తిభిః ।

పాలయామాస భువనం పితా పుత్రానివౌరసాన్ ॥ ౧౪-౩౪॥

క్వచిత్ సోమేశ్వర ఇతి వైద్యనాథ ఇతి క్వచిత్ ।

అనీశ్వరం జగదితి వాక్యం శ్రుత్వా కుతర్కిణామ్ ॥ ౧౪-౩౫॥

భువనం పాతి విశ్వాత్మా విశేషేణ కలౌ యుగే ।

విశ్వనాథః పరానన్దః పాతి నిత్యం జగత్త్రయమ్ ॥ ౧౪-౩౬॥

పఞ్చక్రోశాత్మకో భూత్వా వారాణస్యాం సదా మునే ।

కృతాదిషు త్రిషు హరిరవతీర్య ముహుర్మహీమ్ ॥ ౧౪-౩౭॥

వాతి రూపైర్పుసిహౌద్వైర్బుద్ధః సోఽద్య కలౌ స్థితః ।

అతోఽనిశం కలియుగం మత్వా శాస్తి జగత్ప్రభుః ॥ ౧౪-౩౮॥

సోమేశవిశ్వనాథాద్వై రూపైర్వాప్యస్య మహీమిమామ్ ।

జస్తూన్ కుష్ఠాదిభి రోగైర్గస్తాన్ దృష్ట్వా పునర్నవాన్ ॥ ౧౪-౩౯॥

కరోతి కృపయా శమ్భుః స్వభక్తాన్ భక్తవత్సలః ।

పఞ్చామృతాద్వైర్యో దేవం సోమవారే విశేషతః ॥ ౧౪-౪౦॥

స్నాపయన్వైవ సో(స) యాతి మాతుర్గర్భే పునః క్వచిత్ ।

శత్రైః సహస్రైః పుష్పాణాం తథా లక్షైః సకృత్కలౌ ॥ ౧౪-౪౧॥

సోమేశమర్చయేద్భక్త్యా సోఽర్చ్యః స్యాద్భువనత్రయే ।

గన్ధధూపాదిగీతాద్వైర్వైవేద్వైస్తర్చయేచ్ఛివమ్ ॥ ౧౪-౪౨॥

తాపత్రయవినిర్ముక్తో వసేద్రుద్రస్య సన్నిధౌ ।

ఉపోష్య శివరాత్రిం యో రాత్రీ జాగరణం(జాగ్రయాన్) నరః ॥ ౧౪-౪౩॥

స్వర్గేపుంః స్వర్గతిం యాతి మోక్షేపుర్వోక్షమాప్పుయాత్ |
యేన కేనైవ కామేన సోమేశం పూజయేన్నరః || ౧౪-౪౪||

తం తం కామమవాప్నోతి లభేద్వాఙ్శ్చాధికం ఫలమ్ |
పుత్రార్థీ లభతే పుత్రాన్ ధనార్థీ చ తథా ధనమ్ || ౧౪-౪౫||

సుఖమారోగ్యమృద్ధిం చ రాజ్యమాయుః శుభాం మతిమ్ |
సుకలత్రం తథారోగ్యమైశ్వర్య లోకపూజ్యతామ్ || ౧౪-౪౬||

సర్వప్రియత్వం సౌభాగ్యం సత్కీర్తిం శుభజన్మతామ్ |
విదవత్త్వం చ శుభం చాన్యత్ సర్వ హి ప్రాప్పుయాన్నరః || ౧౪-౪౭||

ఏకరాత్రం ద్వీరాత్రం చ త్రిచతుఃపఞ్చరాత్రకమ్ |
వసేత్సోమేశసామీప్యే నరో నార్యథవా శిశుః || ౧౪-౪౮||

సప్తజన్మ భవేద్భోగీ హీనస్తాపత్రయేణ చ |
అన్వే శివం పరం ధామ ప్రాప్నోతి స న సంశయః || ౧౪-౪౯||

స్తుతిం కరోతి దేవస్య వేదపారాయణం ద్విజః |
సప్తజన్మ భవేద్విప్రో ధనాఢ్యో వేదపారగః || ౧౪-౫౦||

వేదాన్తస్యోక్తవిధినా మోక్షభాగ్జాయతే నరః |
క్షత్రియో రాజ్యమాప్నోతి వైశ్యః శూద్రో ధనం లభేత్ || ౧౪-౫౧||

అన్యోఽపి సోమనాథం తమర్చయిత్వా కలౌ యుగే |
యం యం ప్రార్థయతే కామం తం తం ప్రాప్నోత్యసంశయమ్ || ౧౪-౫౨||

సోమనాథస్య లిక్ఖాని వైద్యనాథస్య చైవ చ |
గ్రామే గ్రామే స్థితిం జగ్ముః స్వయమ్భూస్థాపితాని చ || ౧౪-౫౩||

తత్ర తత్ర స్థితః శమ్భుర్జగతః పరిపాలనమ్ |
కరోతి రోగశోకార్తితప్తానాం భక్తవత్సలః || ౧౪-౫౪||

పరలోకేఽన్యదేవానామర్చాభిః ప్రాప్యతే ఫలమ్ |
పరశ్రేహా చ దేవస్య సోమేశస్య ఫలం లభేత్ || ౧౪-౫౫||

కలినా పీడితాన్ దృష్ట్వా మనుష్యాన్ సోమశక్జరః |
కృపాం మనుష్యేష్వకరోద్దీనానాథేషు రోగిషు || ౧౪-౫౬||

సర్వరోగాభిభృతేషు జనేషు ఫలదః ప్రభుః |

కతా రోగాపహో నిత్యమృతే నాస్తికకిల్విషాత్ || ౧౪-౫౭||

జపహోమాదిభిర్జాతు గంధూపైశ్చ భక్తిభిః |

పాపరోగవినిర్ముక్తాన్ సద్వైద్యశ్చైషధైరివ || ౧౪-౫౮||

హిసస్త్వర్కో యథా ధ్వాంతం స్మృతః పాపమివాచ్యుతః |

రోగపాపం తథా జన్తోః సోమః శో (సోమేశో) నాశయేత్పునః || ౧౪-౫౯||

పరోపకృతయే శమ్భురష్టమూర్తిరితి స్మృతః |

మహిమా నైవ వాచ్యోఽస్య మయా వక్త్రశతైరపి || ౧౪-౬౦||

వాయురువాచ -

ఇదం యః కీర్తయేజ్జన్తుః సోమేశచరితం మహాత్ |

పాప రోగవినిర్ముక్తః పరాం సిద్ధిమవాప్నుయాత్ || ౧౪-౬౧||

తాపత్రయభయం నాస్తి సుఖమత్యన్తమశ్నుతే |

యత్రైతద్విద్యతే లిజ్గం సోమనాథస్య నారద || ౧౪-౬౨||

తత్ర రోగభయం న స్యాత్ శోకపాపభయం నహి |

కాలే వర్షతి పర్జన్యో మహి సస్యాభిపూరితా || ౧౪-౬౩||

కాలే చ సఫలా వృక్షా హృష్టపుష్టా నృపాస్తథా |

హృష్టపుష్టజనః సర్వో న భయం తత్ర విద్యతే || ౧౪-౬౪||

నారద ఉవాచ -

సోమనాథస్య మాహాత్మ్యం త్వయోక్తం చ శ్రుతం మయా |

స్వామినామ్ని కథం జాతా నదీ తత్ర వదస్వ నః || ౧౪-౬౫||

వాయురువాచ -

పురా మహిషనామాఽభూద్దైత్యో దేవబలార్దనః |

విజిత్య సమరే దేవాన్ ప్రాప్య్యాథ మాహిషం వపుః || ౧౪-౬౬||

తతో భూమిమనుస్రాప్తో మానవానప్యపీడయత్ |

పీడయిత్వా మహీం సర్వాం సోమనాథసమీపతః || ౧౪-౬౭||

గత్వాఽసౌ విఘ్నమకరోద్మనుజానాం సమన్తతః |

తం దృష్ట్వా సోమనాథోఽథ స్కన్దమాహ మహేశ్వరః || ౧౪-౬౮||

శక్త్యైనం జహి కల్యాణ లోకవిఘ్నకరం శతమ్ |

స్వామినాఽథ తముద్దిశ్య శక్తివిద్యుత్ప్రభా మునే || ౧౪-౬౯||

ముక్తా సతీ తస్య పార్శ్వం కింశ్చిద్భిత్త్వా వ్యవస్థితా |
బ్రహ్మణో వరదానాత్తు న బిభేద శరీరకమ్ || ౧౪-౨౦||
మహిషోఽథ తథా విద్ధః శక్త్యా సహ పలాయితః |
మాహేస్త్వోమగమచ్ఛ్రుం శక్తివహ్నిప్రదీపితః || ౧౪-౨౧||
తాపార్తశ్చ ప్రహారోఽజలేపుః స జలప్రియః |
నద్యా హ్రదం చాభ్యపతద్మహిషస్తప్తమానసః || ౧౪-౨౨||
పాతాలమగమచ్ఛ్రుం యత్ర తే దానవాః స్థితాః |
జిఘ్నుః శక్తిమగమత్ స్కన్ధో వేగేన పృష్ఠతః || ౧౪-౨౩||
శక్తిలేఖామనుస్రాప్య తతో జగ్రాహ తాం పునః |
ఆచక్ర కరేణైవ శక్తిం నేనాపతిస్తదా || ౧౪-౨౪||
రేఖామన్వవహత్తత్ర స్వామినామ్ని సరస్వతీ |
భూమిమధ్యస్థతా నిత్యం వర్తతేఽన్తర్జలా నదీ || ౧౪-౨౫||
అతః స్వామీతి నామ్నా సా నదీ ఖ్యాతా మహీతలే |
తస్యాం (యః) కురుతే స్నానం సరస్వత్యాః ఫలం లభేత్ || ౧౪-౨౬||
కార్తికేయోఽథ తాం శక్తిం గృహీత్వా శక్కరప్రియః |
వాల్మీకిం తోషయామాస మాహేస్త్వీతీరవాసినమ్ || ౧౪-౨౭||
మహిషం శప్తః (శప్తు) కామం తం తపోవ్యయకృతక్షమమ్ |
వాల్మీకినా దత్తవరః కుమారోఽమితవిక్రమః || ౧౪-౨౮||
ఆపృచ్ఛ్య తం మునివరం పునరాగాన్మహేశ్వరమ్ |
వాల్మీకిః స్వాశ్రమం గత్వా జహో మహిషజం భయమ్ || ౧౪-౨౯||
తత్ర త్వాదిహ్రదం నామ తీర్థం మాహేస్త్వసమ్భవమ్ |
తత్ర స్నాత్వా చ పీత్వా చ వసేదిన్ద్రస్య సన్నిధౌ || ౧౪-౩౦||
మాహేస్త్వాం స్నానమాత్రేణ లభతే వాఙ్ఘాతం ఫలమ్ |
బ్రహ్మహా మధ్యపః స్త్రీయా తత్సజ్గీ గురుతల్పగః |
మాహేస్త్వీస్నానమాత్రేణ దహ్యాన్తే తూలరాశివత్ || ౧౪-౩౧||
నద్యాం స్నానం తు యః కశ్చిన్మాహేస్త్వాం కురుతే నరః |
మాహేస్త్వీస్నానమాత్రణ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || ౧౪-౩౨||

ఉపపాపాని సర్వాణి తథా క్షుద్రాణ్యనేకశః ।
 ప్రయాగస్య సమం ప్రోక్తం విశేషేణ కలౌ యుగే ॥ ౧౪-౮౩ ॥

యథా మహేస్థో దేవానాం గరుడశ్చ పతత్రిణామ్ ।
 నక్షత్రాణాం యథా సోమో గ్రహాణాం చ దివాకరః ॥ ౧౪-౮౪ ॥

పూదాణాముదధిః శ్రేష్ఠో మేరుః శిఖరిణామివ ।
 ధాతునాం చ యథా హేమ మాహేస్థీ చ సరిద్వరా ॥ ౧౪-౮౫ ॥

కృత్వా స్నానం (చ) మాహేస్థయాం తర్పయిత్వా పితృంస్తతః ।
 శ్రాద్ధం కృత్వా నరో యాతి మాహేస్థస్య చ సన్నిధౌ ॥ ౧౪-౮౬ ॥

న దానైర్న తపోభిశ్చ న వ్రతైస్సీర్థగాహనైః ।
 యా గతిః ప్రాప్యతే పుష్కర్మహేస్థయాం సా గతిర్భవేత్ ॥ ౧౪-౮౭ ॥

మాహేస్థీతి కలౌ ప్రోక్తా మహత్త్వాచ్చ విశేషతః ।
 సర్వతీర్థాధికా కృత్వా మునిభిః పరికీర్తితా ॥ ౧౪-౮౮ ॥

మాహేస్థ్యాం తు నరః స్నానం కుర్యాత్ పర్వణి పర్వణి ।
 తస్య పుణ్యస్య సజ్ఞాస్యం నో చిత్రగుప్తోఽపి వేత్స్యలమ్ ॥ ౧౪-౮౯ ॥

ఇతి తే కథితం సర్వం సోమనాథస్య కీర్తనమ్ ।
 స్వామినద్యాశ్చ మాహేస్థ్యాః కిమన్యత్ కథయామి తే ॥ ౧౪-౯౦ ॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే సోమనాథమాహాత్మ్యే
 మాహేస్థీవర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః । ౧౪ ॥

అథ పంచదశోఽధ్యాయః । క్షీరేశ్వరమాహాత్మ్యమ్ ।

15.1 Śaunaka శౌనక asks Sūta సూత about the path taken by Kāmadhenu కామధేను towards reaching Amarakaṇṭaka అమరకణ్ఠక; to which Sūta సూత responds by describing several tīrthasthala తీర్థస్థల including Kuṇḍeśvara కుణ్డేశ్వర, Guheśvara గుహేశ్వర, Somanātha సోమనాథ, Vaidyanātha వైద్యనాథ, Nīlakaṇṭha/Nīlavaraṇaka నీలకణ్ఠ/నీలవర్ణక, Kedāra కేదార, Kapileśa కపిలేశ, Viśvanātha విశ్వనాథ, Pātāleśvara పాతాలేశ్వర, Acaleśa అచలేశ, Rāmeśvara రామేశ్వర, and rivers including Gomatī గోమతీ, Candrabhāgā చంద్రభాగా.

15.2 The story of Kṣīreśvara Śiva క్షీరేశ్వర శివ is narrated.

శౌనక ఉవాచ -

కథితం చ త్వయా సర్వ యత్పుష్టం సూతనన్దన ।
 ఏకలింగస్య మాహాత్మ్యం సురాణామపి దుర్లభమ్ ॥ ౧౫-౧॥
 వైద్యనాథాదిలింగాని సోమనాథస్య చైవ హి ।
 ఏకలింగాత్ కథం ధేనుర్గతా సాఽమరకణ్ణకమ్ ॥ ౧౫-౨॥
 కేన మార్గేణ వా సూత దిశి కస్యామథాపి వా ।
 ఏతద్విస్తరతో బ్రూహి పురాణస్యార్థవిద్యవాన్ ॥ ౧౫-౩॥
 సూత ఉవాచ -
 మునినా నారదేనైతద్వాయుః పృష్టః సవిస్తరమ్ ।
 తదహం కథయిష్యామి శృణుష్వైకమనా ద్విజ ॥ ౧౫-౪॥
 ఏకలింగాత్తతో ధేనుః పశ్చిమాం దిశమాశ్రితా ।
 క్రోశద్వయమితం జ్ఞాత్వా గర్జయామాస సా తదా ॥ ౧౫-౫॥
 ఏకలింగం స్మరన్ భూమౌ న్యఖనచ్ఛుక్లకోటినా ।
 తేన సన్తోషయామాస గర్జమధ్యాన్మహేశ్వరః ॥ ౧౫-౬॥
 ఆవిభూర్తో మునిశ్రేష్ఠ కుణ్డేశ్వర ఇతి ప్రభుః ।
 తస్య దర్శనమాత్రేణ భవాద్భౌ న నిమజ్జతి ॥ ౧౫-౭॥
 తత్ర సా సుచిరం స్థిత్యా ఉదీచ్యాం సత్వరం పురా ।
 జగమ మేదపాటాన్తం కృత్వా లింగమయం పురా ॥ ౧౫-౮॥
 తతోఽభ్యగచ్ఛన్ముదితా స్మృత్వా దేవం మహేశ్వరమ్ ।
 యత్ర యత్ర చ సా ధేనుశ్చచార పృథివీమిమామ్ ॥ ౧౫-౯॥
 తత్ర తత్రాభవన్ బ్రహ్మాన్ లింగానామథ కోటయః ।
 గుహేశ్వరః సోమనాథో వైద్యనాథస్తథైవ చ ॥ ౧౫-౧౦॥
 నీలకణ్ఠః కాపిలేశో విశ్వనాథ ఇతి స్మృతః ।
 కుణ్డేశ్వర ఇతి ఖ్యాతో పాతాలేశ్వర ఇత్యపి ॥ ౧౫-౧౧॥
 అచలేశ ఇతి ఖ్యాతో రామేశ్వర ఇతి ప్రభుః ।
 దేవర్షిగణగర్భర్వయక్షవిద్యాధరోరగైః ॥ ౧౫-౧౨॥
 బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యైః శూద్రైరపి మహామునే ।
 వేదోక్తేనైవ విధినా మన్తైర్వేదికసమ్భవైః ॥ ౧౫-౧౩॥
 స్థాపనం చార్చనం తేషాం త్రైవర్ణ్యానాం శుభప్రదమ్ ।

శూద్రాణాం నామమస్త్రైశ్చ విధిరేష సనాతనః ॥

న వైదికైర్యజేచ్ఛాద్రః స్వధర్మమనుపాలయన్ ॥ ౧౫-౧౪॥

శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వనుష్ఠితాత్ ।

స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః ॥ ౧౫-౧౫॥

(శ్రీమద్భగవద్గీతా 3।3౫)

యేన యేనైవ యల్లిఙ్గం స్థాపితం యత్ర యత్ర చ ।

తత్రన్నామ్నా మహేశోఽభూత్ సర్వలిఙ్గమయో విభుః ॥ ౧౫-౧౬॥

స్థావరం జఙ్గమం వాపి పార్థివం వా స్వయం విభుః ।

అర్చయేచ్ఛుక్చరం భక్త్యా న వనేద్గర్భమన్దిరమ్ ॥ ౧౫-౧౭॥

కృత్వా లిఙ్గసహస్రాణి గచ్ఛన్న(న్ద్ర)మరకణ్ణకమ్ ।

కామధేనురథాపశ్యల్లావణ్యహ్రాదముత్తమం ॥ ౧౫-౧౮॥

దృష్ట్వా తు తత్పుభావం చ సా ధేనుర్ముదితాఽభవత్ ।

రుద్రాణాం చ స్థితిం మత్వా సస్మారైకాదశైవ సా ॥ ౧౫-౧౯॥

రుద్రానేకస్థితాన్ కర్తువోకానాం హితమిచ్ఛ(న్)తీ ।

అథ తత్ర స్థిరా భూత్వా ధ్యాయస్తీ నీలవర్ణకమ్ ॥ ౧౫-౨౦॥

ప్రసవేణాభివర్షస్తీ భువం కోష్ఠేన తత్ర చ ।

పయసాం భూమిసంయోగాత్ ప్రవాహః సమపద్యత ॥ ౧౫-౨౧॥

గోమతీతి నదీ తత్ర ఖ్యాతా లోకే బభూవ హా ।

పయసా సిఞ్చితా భూమిరమృతేనైవ భూయసా ॥ ౧౫-౨౨॥

ఆవిశ్చకార రుద్రాణాం షట్కపఞ్చాధికం తదా ।

ధయస్తీ తర్ణకం ధేనుర్మాత్రోద్ధారం చకార హా ॥ ౧౫-౨౩॥

తత్ర కుణ్డత్రయం జాతం పుష్కరత్రితయం పరమ్ ।

చన్ద్రభాగా షోడశధా ఆవిర్భూతా సమన్తతః ॥ ౧౫-౨౪॥

భూషణార్థం చ రుద్రాణాం తత్రాభూదపరా సరిత్ ।

చన్ద్రభాగేతి విఖ్యాతా గోమత్యా సహ సఙ్గతా ॥ ౧౫-౨౫॥

గోమత్యాశ్చన్ద్రభాగాయాః కుణ్డేభ్యో యః సముత్థితః ।

ప్రవాహస్త్రివిధో భూత్వా పశ్చాదైక్యం జగామ హా ॥ ౧౫-౨౬॥

తత్సంకమే నరః స్నాత్వా ప్రయాగస్య ఫలం లభేత్ |
 వృషోత్సర్గ తు యః కుర్యాత్ తత్ర క్షీరేశసన్నిధౌ || ౧౫-౨౭ ||
 మోక్షతీర్థఫలం తస్య గయాపిణ్డేన యత్ఫలమ్ |
 తత్ఫలం సమవాప్నోతి పిశాచో న త్వయం భవేత్ || ౧౫-౨౮ ||
 భూతప్రేతోఽపి వా బ్రహ్మన్ దుష్టత్వేన మృతోఽపి వా |
 మోక్షం స లభతే వేగాద్మహాపాపోఽపి నిశ్చితమ్ || ౧౫-౨౯ ||
 ప్రయాగం విదధే బ్రహ్మ ప్రజానాం హితకామ్యయా |
 తథా త్రిసంకమం చైతద్భక్తిముక్తిప్రదం కలౌ || ౧౫-౩౦ ||
 తస్మిన్ కుణ్డే నరః స్నానం తర్పణం శ్రాద్ధమేవ చ |
 త్రిపుష్కరఫలం తస్య తత్సర్వమక్షయం భవేత్ || ౧౫-౩౧ ||
 కేదారే ఉదకం పీత్వా స్నాత్వా చైవ పృథూదకే |
 తత్ఫలం సమవాప్నోతి కుణ్డేఽస్మిన్నాత్ర సంశయః || ౧౫-౩౨ ||
 రుద్రైకాదశకం తత్ర కామధేనుశ్చకార హ |
 ఏకాదశ తథా రుద్రాః ప్రాదురాసన్మహితలాత్ || ౧౫-౩౩ ||
 తాన్ దృష్ట్వా బ్రహ్మహా శుద్ధ్యేత్ కిముతాన్యే దురాత్మ(త్మా)నః |
 క్షీరేశ్వర ఇతి ఖ్యాతో జగదాదిర్మహామునే || ౧౫-౩౪ ||
 తమభ్యర్చ్య నరా యాన్తి స్వర్గే దేవగణా ఇవ |
 కామధేనుర్యథా కామం కామం చింతామణిర్యథా || ౧౫-౩౫ ||
 కల్పవృక్షో యథా కామం ప్రయాగశ్చ యథా ఫలమ్ |
 క్షీరేశ్వరస్తథా పుంసాం సర్వాన్ కామాన్ ప్రయచ్ఛతి || ౧౫-౩౬ ||
 సహితో దశభీ రుద్రైర్నాస్తి తత్ర విచారణా |
 క్షీరేశ్వరః క్షీరప్రదః సర్వకామప్రదస్తథా || ౧౫-౩౭ ||
 భుక్తిముక్తిప్రదః శమ్భుస్తథా లక్ష్మీప్రదః ప్రభుః |
 కామదో మోక్షదశ్చైవ సుకలత్రప్రదస్తథా || ౧౫-౩౮ ||
 విద్యాప్రదశ్చ విప్రాణాం రాజ్ఞాం చ పృథివీప్రదః |
 పుత్రదశ్చైవ నారీణాం తథా సౌభాగ్యదో విభుః || ౧౫-౩౯ ||
 అవైధవ్యప్రదస్తాసాం సౌఖ్యా రోగ్యప్రదస్తథా |

జయప్రదో నృపాణాం చ భక్తానాం సుమతిప్రదః ॥ ౧౫-౪౦॥

ఉపోష్య శివరాత్రిం యో రాత్రౌ జాగరణం త్విహా ।

కరోతి చ నరో నారీ సర్వాన్ కామానవాప్పుయాత్ ॥ ౧౫-౪౧॥

శౌనక ఉవాచ -

క్షీరేశ ఇత్యథాఖ్యాతః కస్మాజ్జాతో వదస్వ నః ।

క్షీరేశస్య చ మాహాత్మ్యం వర్ణయస్వ విశేషతః ॥ ౧౫-౪౨॥

సూత ఉవాచ -

గోక్షీరాదుద్గతం లింగం తేన క్షీరేశ్వరోఽభవత్ ।

దుగ్ధం చన్ద్రం రసం చైవ గోమూత్రం యుగపత్ స్థితమ్ ॥ ౧౫-౪౩॥

హ్రదే తస్మిన్నతః ఖ్యాతిర్లావణ్యహ్రద ఇత్యపి ।

గణేశ్వరాస్తత్ర వాసం చక్రుర్విష్ణుహారా నృణామ్ ॥ ౧౫-౪౪॥

మాతరః సప్త చాన్యాశ్చ వసన్తి స్మ తదన్తికే ।

వివస్వాన్ కర్మసాక్షీ చ వేదత్రయమయో విభుః ॥ ౧౫-౪౫॥

బ్రహ్మవిష్ణుమయశ్చైవ తథా రుద్రమయః ప్రభుః ।

విద్యామయో జ్యోతిర్మయో విశ్వాత్మా విశ్వకృద్విభుః ॥ ౧౫-౪౬॥

భూర్భువః స్వర్మధ్యతో యస్తమోహంతా దివాకరః ।

అగ్నిషోమమయో దేవః సర్వదేవమయః ప్రభుః ॥ ౧౫-౪౭॥

సర్వదేవమయో భాస్వానోఙ్కారార్ణమయః పురా ।

యస్య దేహే సర్వదేవా నద్యశ్చ భువనాని చ ॥ ౧౫-౪౮॥

తీర్థాణి చైవ సర్వాణి సాగరాః సరితస్తథా ।

మహీధ్రాః పన్నగాః సర్వే యత్కించోద్విద్విద్యతే జగత్ ॥ ౧౫-౪౯॥

దృశ్యతే బ్రహ్మణి యథా జగత్ స్థావరజ్జమమ్ ।

సోఽభవద్భగవాన్ సూర్యో విశ్వసాక్షీ జగత్ప్రభుః ॥ ౧౫-౫౦॥

నారాయణస్తథానన్తో దశభిః సహ విశ్వస్యక్ ।

రూపైర్మత్స్యాదిభిరిహ వసతి స్మ శ్రియా యుతః ॥ ౧౫-౫౧॥

క్షేత్రపాలోఽథ భగవాన్ క్షేత్రరక్షకరః ప్రభుః ।

శ్మశానవాసీ యో నిత్యం భూతప్రేతయుతః సదా ॥ ౧౫-౫౨॥

కరాలవదనో ఘోరశ్చలజ్జిహ్వాః కృశోదరః ।
 కపాలమాలాభరణః స్థూలమూర్ధా శునాం ప్రియః ॥ ౧౫-౫౩ ॥
 భక్తానాం రక్షణం కుర్వన్ భూతప్రేతాదికాన్ ఫలన్ ।
 ఆతః క్షేత్రపస్తీత్యర్థం సురామాంసాదిభిర్యుతః ॥ ౧౫-౫౪ ॥
 పూజయేద్భక్తిభావేన చతుర్వర్గప్రసిద్ధయే ।
 హనుమానాంజ్ఞనేయోఽథ యో లక్ష్మోమదహత్ పురీమ్ ॥ ౧౫-౫౫ ॥
 సహాయో రామభద్రస్య హనుమానితి విశ్రుతః ।
 బ్రహ్మశాపపరామృష్టః స్వవీర్యజ్ఞానయన్త్రియః(తః) ॥ ౧౫-౫౬ ॥
 కదాచిన్నాకరోద్వీర్యం స్మారితో వాఽకరోద్భలమ్ ।
 తుతోష సీతాం సన్దేశై రామస్య మహిషీం ప్రియామ్ ॥ ౧౫-౫౭ ॥
 సూర్యాద్వాక్యకరణం లేభే జఘ్నేఽసంజ్ఞాన్ స రాక్షసాన్ ।
 య ఉల్లక్ష్మ్యాభిసహితాముర్వీమామేరుదర్శనాత్ ॥ ౧౫-౫౮ ॥
 ఓషధీశ్చ సమం తూర్ణమాజహారాచలం విభుః ।
 శిశుత్వే సూర్యబిమ్బం యః ఫలభ్రాన్తోత్పపాత హ ॥ ౧౫-౫౯ ॥
 తముతస్సృజ్యోభ్యగౌత్తూర్ణం రాహుమత్తుం పరాక్రమీ ।
 దేవేభ్యో యో వరం ప్రాప్య శక్త్యా(ఽ)భేద్యోఽమరోఽభవత్ ॥ ౧౫-౬౦ ॥
 కౌబేర్యాం దిశి రామస్య కీర్తిస్తమ్భ ఇవ స్థితః ।
 యోఽజనస్య ధ్వజే పంచుశతభూతైః సమస్తతః ॥ ౧౫-౬౧ ॥
 స్థితోఽపశ్యత్ కురూణాం చ పాణ్డవైః సుమహత్క్షయః(యమ్) ।
 బ్రహ్మచారీ స భగవాన్ వాయుపుత్రో మహాబలః ॥ ౧౫-౬౨ ॥
 దేవైరేకాదశో రుద్రః పృథివ్యాం యోఽవతారితః ।
 రక్షోభూతపిశాచాదిశాకిన్యాదిమహద్భయమ్ ॥ ౧౫-౬౩ ॥
 చింతి పూజితో నిత్యం బాల్యేనాపి మహద్విభుః ।
 నిరాకరోతి భూతానాం డాకిన్యాదిమహద్భయమ్ ।
 ఉవాస హనుమాంస్తత సర్వైః సముదితో గుణైః ॥ ౧౫-౬౪ ॥
 నారద ఉవాచ -
 కథితం చాస్య తీర్థస్య మాహాత్యమఖిలం త్వయా ।
 ప్రత్యయం బ్రూహి మే వాయో శ్రద్ధధామి తథా పునః ॥ ౧౫-౬౫ ॥

వాయురువాచ -

సూర్యవంశోద్భవో రాజా ధ్రువసన్నిరితి శ్రుతః ।

వదాన్యో యజ్ఞవాన్ ధీమాన్ ప్రజానాం పరిపాలకః ॥ ౧౫-౬౬ ॥

స కదాచిన్నుపో బ్రహ్మాన్ మృగయారసికో భృశమ్ ।

వనం జగామ సుమహద్వారా(మా)దివ్యహాసంవృతః ॥ ౧౫-౬౭ ॥

బద్ధగోలాఙ్గులీత్రాణో ధనుఃశరకరో నృపః ।

భూమేర్ధురం సమారోప్య మూలమాప్తేషు నిశ్చలమ్ ॥ ౧౫-౬౮ ॥

వనాద్వనం యయౌ రాజా మృగానుపదమేవ చ ।

స కదాచిద్దశపురం జగామాథ మహీపతిః ॥ ౧౫-౬౯ ॥

వినేష్యన్నివ దుష్టాని సత్త్వాని చ దివానిశమ్ ।

మృగయాక్రీడతో రాజా కాంతారే గహనే ద్విజ ॥ ౧౫-౭౦ ॥

దైత్యపుత్రో దురాత్మానౌ నామ్నా జమ్భకరమ్భకౌ ।

హస్తుకామౌ నృపం వైరాత్ స్వపితుః సింహరూపిణీ ॥ ౧౫-౭౧ ॥

అన్వేష్యన్తైః ఛతోపాయం తద్వనం సమగచ్ఛతామ్ ।

తస్మిన్నవసరే రాజా మృగయాథమపశ్యత(ద్వ) ॥ ౧౫-౭౨ ॥

దృష్ట్వా హయేనాభ్యపతన్మనసా సమరంహసా ।

విత్రస్తే మృగయాథే తు మృగమేకమగాన్నృపః ॥ ౧౫-౭౩ ॥

గచ్ఛన్దమను దైత్యౌ తౌ జగ్ముతుర్వాతరంహసౌ ।

సింహరూపధరో దుష్టో హస్తుకామౌ ఛలాస్పృపమ్ ॥ ౧౫-౭౪ ॥

తౌ భూపం పురతో దృష్ట్వా యథా (?) శూన్యం నృపాత్మజమ్ ।

తౌ దృష్ట్వా నృపతిశ్రేష్ఠో బాణవర్షైరివాకిరన్ ॥ ౧౫-౭౫ ॥

ముఖమేకస్య వేగేన పూరయన్ శరవృష్టిభిః ।

తూణీరమివ పూర్ణాస్యం హతం దృష్ట్వా పరోఽసురః ॥ ౧౫-౭౬ ॥

వేగేన ధనురుద్యమ్య జఘాన సహయం రథమ్ ।

శిరస్తస్య పురా దైత్యశ్చకర్తాస్యేన(స్త్రైణ) వీర్యవాన్ ॥ ౧౫-౭౭ ॥

గృహీత్వా తచ్చిరో దూరమగమత్స వనాద్వనమ్ ।

ప్రగృహ్య కుణ్డలే దుష్ట ఉత్సనర్ణ శిరో వనే ॥ ౧౫-౭౮ ॥

పలాయితస్తతః శీఘ్రం పితురాన్పణ్యమేయివాన్ |
 ప్రత్యూషే తచ్చిరః శ్యేనో గృహీత్వా వ్యోమని స్థితః || ౧౫-౭౯||
 ఆగతస్తత్ర వేగేన క్షీరేశో యత్ర శక్కురః |
 నద్యాస్త్రీసన్గమే వృక్షం సమీపస్థం దదర్శ హ || ౧౫-౮౦||
 శ్యేనస్తత్రోపవిశ్యాశు భక్షయామాస తచ్చిరః |
 కపాలం సంస్థితం తస్య తరోః శాఖావలమ్బితమ్ ||
 గతః శ్యేనః స్వమార్గేణ మాంసతృప్తః స్వనీడకమ్ || ౧౫-౮౧||
 వాయురువాచ -
 ఏతస్మిన్నస్తరే బ్రహ్మాన్ రాజ్ఞస్తస్య పదానుగాః |
 సమీక్షంతో నృపం సర్వే హయమార్గే ప్రచక్రముః || ౧౫-౮౨||
 దృష్ట్వా తు తే నృపం తత్ర హతం సింహేన దుఃఖితాః |
 రురుదుః పరివార్త్యేనం జగదుర్ముషితా ఇతి || ౧౫-౮౩||
 న పశ్యన్తః శిరస్తస్య బభ్రుముః సర్వతో దిశమ్ |
 శరీరం తస్య నృపతేరదహంస్తే విధానతః || ౧౫-౮౪||
 పురం దాశరథం నీత్వా కాష్ఠేశ్చాగరుసమ్భవైః |
 వేదోక్షేన విధానేన గతః స్వర్గం నృపాత్మజః || ౧౫-౮౫||
 కామగేన విమానేన యజ్ఞకృద్ధార్మికః శుచిః |
 విరూపవదనో జాత(తః) అదాహోచ్చిరసస్తదా || ౧౫-౮౬||
 అతస్యత నృపో బ్రహ్మాన్ స్వకర్మ పరిచిన్తయన్ |
 జగామ శక్కురం దేవం యం దృష్ట్వా నైవ శోచ్యతే || ౧౫-౮౭||
 నత్వా౭థ శక్కురం రాజా స్తుత్వా వైనమువాచ హ |
 రాజోవాచ -
 భగవన్ సూర్యవంశీ యో రాజా తే శరణం గతః || ౧౫-౮౮||
 దుష్కృతం న కృతం శమోభా యేన మే వికృతాననమ్ |
 జాతం న తం(తత్) స్మారామ్యద్య ఆజన్మమరణాదితి || ౧౫-౮౯||
 భవేదపి మయి స్థాణో కృపయా శంస సత్వరమ్ || ౧౫-౯౦||
 ఈశ్వర ఉవాచ -
 నిహతస్త్యం నృపశ్రేష్ఠ సింహేన గహనే వనే |

ఉత్కృత్య తే శిరో దూరాత్ త్యక్తం దుష్టాత్మనా రుషా || ౧౫-౯౧||

తచ్ఛిరో వాయువేగేన శ్యేనేనాప్యాహృతం నృప |
లావణ్యపూదనామాఖ్యే తీర్థే క్షీరేశసన్నిధౌ || ౧౫-౯౨||

నిక్షిప్తం సజ్గమే నద్యా గోమత్యాస్తీరజే ద్రుమే |
తత్ర గత్వా నృపశ్రేష్ఠ సరితః సజ్గమే శుభే || ౧౫-౯౩||

కపాలం తద్ధృగ్మాత్తోయే సజ్గమేఽస్యా నివేశయ |
ఏవం తే వదనం భూయః సోమాబ్జనదృశం నృప || ౧౫-౯౪||

భవిష్యతి చ తత్తీర్థం ప్రభావాత్ శజ్కరస్య చ |
వాయురువాచ -

ఏతచ్చుత్వా నృపశ్రేష్ఠః ప్రణమ్య వృషభధ్వజమ్ || ౧౫-౯౫||

జగామ త్వరితస్తత్ర క్షీరేశో యత్ర శజ్కరః |
త్రిసజ్గమే కపాలం తత్ క్షిప్త్వా స్నాత్వా చ శజ్కరమ్ || ౧౫-౯౬||

ప్రణమ్యాథ యయో రాజా విమానేశసన్నిధౌ |
స్తూయమానః సగన్ధర్వైరప్సరోగణనేవితః || ౧౫-౯౭||

ఇతి తే కథితం సర్వ తీర్థస్యాస్య ఫలం మహాత్ |
య ఇదం కీర్తయేన్నిత్యం రుద్రలోకం స గచ్ఛతి || ౧౫-౯౮||

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే క్షీరేశ్వరమాహాత్మ్యం నామ
పంచదశోఽధ్యాయః | ౧౫||

అథ షోడశోఽధ్యాయః | గౌతమమాహాత్మ్యమ్ |

16.1 Vāyu వాయు continues to narrate that after annihilating Vṛtra వృత్ర, Indra ఇంద్ర along with other Deva-s దేవాః ask Bṛhaspati బృహస్పతి about relief from the sin. Bṛhaspati బృహస్పతి guides them to go to Kurumā Nadī కురుమా నదీ near Medapāṭa మేదపాట and conduct a process that results in manifestation of River Sarasvatī సరస్వతీ that by nature relieves from sin and debts. The Deva-s దేవాః bathed in its waters and having gotten freed from their sins and debts reach their abode. Kāmadhenu కామధేను reaches there too and this is followed by manifestation of Ṛṇamocana Śiva ఋణమోచన శివ.

16.2 Upon being requested by Nārada నారద about Godvāra గోదావర, Vāyu వాయు narrates the story of Ṛṣi Gautama ఋషి గౌతమ and his curse to his wife Ahalyā అహల్యా and Indra ఇంద్ర) at Brahmagiri బ్రహ్మగిరి in Daṇḍakāraṇya దణ్డకారణ్య. Following the episode, Ṛṣi Gautama ఋషి గౌతమ accidentally hits the Dhenu ధేను albeit due to the error of some Muni-s మునయః. He conducts intense penance for this act; whereby, Śiva శివ makes an appearance and declares him sinless. Per the request by Ṛṣi Gautama ఋషి గౌతమ, Śiva శివ resides at Tryambaka Parvata త్ర్యంబక పర్వత as Gautameśvara గౌతమేశ్వర, with Gaṅgā గంజ్గా following suit.

వాయురువాచ -

అతః పరం మార్గవశాద్గచ్ఛన్త్యమరకణ్ణకమ్ |
కురుమేతి పురా ప్రోక్తా భూమౌ గుప్తా సరస్వతీ || ౧౬-౧ ||

తస్యాః ప్రభావం వక్ష్యేఽహం యథాఽభూత్సా సరిద్వరా |
పురా వృత్రే హతే దేవైశ్చద్మనా సాగరాన్తికే || ౧౬-౨ ||

హత్యాభిభూతాస్త్రీదశాః సంసర్గాద్వాసవస్య చ |
బృహస్పతిం దేవగురుమప్సవ్చన్ సహితాః సురాః || ౧౬-౩ ||

దేవా ఊచుః -

బృహస్పతే యథాస్మాకం బ్రహ్మహత్యా న బాధతే |
తథా కురు మహాభాగ ఏనసోఽస్య ఉయో భవేత్ || ౧౬-౪ ||

బృహస్పతిరువాచ -

గచ్ఛధ్వం సహితా దేవా మేదపాటాన్తికం పునః |
కురుమేతి నదీ పుణ్యా జాఙ్గలే పర్వతే స్థితా || ౧౬-౫ ||

తత్ర గత్వా గిరేః శ్ంక్లం ధర్మో వైవస్వతః ప్రభుః |
భినత్తు దణ్డేన మహీం తతః ప్రాదుర్భవిష్యతి || ౧౬-౬ ||

ఆప్సవ్య తే తథేత్యుక్త్వా దేవా ధర్మపురఃసరాః |
తస్మిన్ దేశే చ సహితాః సవిద్యాధరకిన్నరాః || ౧౬-౭ ||

మహర్షిగణగన్ధర్వా జాఙ్గలే పర్వతోత్తమే |
ధర్మరాజోఽథ దణ్డేన బిభేద గిరిమస్తకమ్ || ౧౬-౮ ||

తస్మాద్భేదాన్నదీ జాతా పుణ్యతోయా సరస్వతీ |

బహుప్రవాహో గజ్జేవ శీతైరుష్ణః క్వచిజ్జలైః ॥ ౧౬-౯ ॥

ఋణహో పాపహో దేవీ ఖ్యాతిం యాతా మహీతలే ।

నారద ఉవాచ -

ఋణహేతి కథం జాతా పాపహేతి కథం పునః ॥ ౧౬-౧౦ ॥

ఏతద్విస్తరతో వాయో బ్రూహి త్వం సర్వగో యతః ।

వాయురువాచ -

వృత్రస్యాపి పురా దేవై రాజ్యం సమృత్తిపాదితమ్ ॥ ౧౬-౧౧ ॥

వాచా దత్తం మైత్ర్యభావాత్ ఛద్మనాపహృతం పునః ।

తతో హత్యాభిభూతాస్తే స్నానం చక్రుర్దివోకసః ॥ ౧౬-౧౨ ॥

తేన సా పాపహో జాతా ఋణహో ఋణమోచనాత్ ।

తత్ర దేవాస్త్రయస్త్రింశతోఽటయో ఋణమోచనే ॥ ౧౬-౧౩ ॥

స్నానం కృత్వా తు విధివత్ ప్రయాతా వ్రతకర్షితా(తాః) ।

వాచా ఋణేన నిర్ముక్తా(తాః) పాపముక్తాస్తతోఽన్యతః ॥ ౧౬-౧౪ ॥

యమకుణ్డం తతః ప్రోక్తం యమహత్యావ్యపోహనమ్ ।

కత్తంరీతి చ లోకేషు ఖ్యాతిం చైవ పృథక్ పృథక్ ॥ ౧౬-౧౫ ॥

తేషు కుణ్డేషు యః స్నానం కరోతి భువి మానవః ।

వాచా ఋణేన చాన్యేన ముచ్యతే తత్క్షణాదపి ॥ ౧౬-౧౬ ॥

వాణ్యా యక్క్రియతే పాపం వాణ్యా యద్ధారితం పునః ।

తత్సర్వం విలయం యాతి తత్ర స్నాత్వా న సంశయః ॥ ౧౬-౧౭ ॥

తతో దేవాః కృతస్నానాః శుద్ధాశ్చాసన్ మహామునే ।

విమానాని సమారుహ్య స్వం స్వం భవనమాయయుః ॥ ౧౬-౧౮ ॥

తతో మార్గవశాద్దేనుర్గతా సా ఋణమోచనమ్ ।

పీత్వా తత్రాపి పానీయం జ్ఞాత్వా తీర్థం ప్రహర్షితా ॥ ౧౬-౧౯ ॥

సస్మార శంకరం దేవీ స్మృతః ప్రాదురభూచ్ఛవః ।

ఋణమోచననామాఽసౌ భువి ఖ్యాతో మహేశ్వరః ॥

తత్ర స్నాతస్తమభ్యర్చ్య సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౧౬-౨౦ ॥

తస్య లిఙ్గస్య సాన్నిధ్యే వనం జాతం మహత్తరమ్ ।

వత్సరామ్రైశ్చ పాలాశైర్బమ్బూదుమ్బరపాటలైః ॥ ౧౬-౨౧ ॥

అశ్వత్థవారభల్లాతైః కరవీరైశ్చ దాడిమైః ।
 కేతకైః శతపత్రైశ్చ వానీరైరర్జునైస్తథా ॥ ౧౬-౨౨ ॥
 మాలతీభిః సనారజ్జైశ్చమ్ముకైశ్చ మనోహరైః ।
 మధు(ధూ)కైర్బిజపూరైశ్చ కదలీభిః సకర్ణికైః ॥ ౧౬-౨౩ ॥
 కదమ్బైర్బిజపూరైశ్చ పనసైశ్చాపి సున్దరైః ।
 కరజ్జావజ్జులైశ్చైవ ముచుకున్దైః సుగన్ధిభిః ॥ ౧౬-౨౪ ॥
 లతాభిశ్చ తథా పూర్ణమన్యవృక్షైః సహస్రశః ।
 సదాఫలం సదాపుష్పం మృగపక్షిగణాశ్రితమ్ ॥ ౧౬-౨౫ ॥
 మత్తభ్రమరసంయుక్తం కోకిలారావపూరితమ్ ।
 వనం దృష్ట్వా౩థ సా ధేనుర్ముదితా౨భూన్మహామునే ॥ ౧౬-౨౬ ॥
 మహీమచ్ఛిన్నసలిలాం చక్రే తాం చ సరస్వతీమ్ ।
 తస్యాః ప్రవాహే యః స్నానం కరోతి భువి మానవః ॥
 స విధూయేహ పాపాని శక్రలోకే సదా వసేత్ ॥ ౧౬-౨౭ ॥
 రవివారే చ సజ్కాన్తౌ దర్శే వాప్యన్యపర్వసు ।
 ప్రవాహే వైధూతే తస్యాః స్నానం దానం విశేషతః ॥ ౧౬-౨౮ ॥
 కరోతి యో నరః స్నానం తర్పణం దేవతార్చునమ్ ।
 తత్సర్వమక్షయం బ్రహ్మాన్ భవతీహ న సంశయః ॥ ౧౬-౨౯ ॥
 దృష్ట్వా తాం సరితం ధేనుః స్మృత్వా చాథ మహేశ్వరమ్ ।
 పునర్యయౌ మార్గవశాన్మాహేన్ద్ర్యాం ద్విజసత్తమ ॥ ౧౬-౩౦ ॥
 తత్ర పీత్వా జలం ధేనుర్గతా మార్గేణ సా పునః ।
 కిరీతానాం మహత్సైన్యం పర్వతాగ్రాద్వినిఃసృతమ్ ॥ ౧౬-౩౧ ॥
 ధనుః పాశవిషాణైశ్చ శరపూర్ణైశ్చ పూరితమ్ ।
 శక్తితోమరఖడ్గైశ్చ శస్త్రైరవైః సమన్వితమ్ ॥ ౧౬-౩౨ ॥
 దృష్ట్వా ధేనుర్వేలయైవ దుష్టభావం చ తస్య తత్ ।
 జ్ఞాత్వైవ సా౩థ సురభీ జనకాచలమాశ్రితా ॥ ౧౬-౩౩ ॥
 జనకాచల ఇత్యత్ర దేవః ఖ్యాతిం సమాగతః ।

దుష్టభావం విదిత్వా సా తస్య సైన్యస్య కోపితా ॥ ౧౬-౩౪ ॥

పుచ్చముత్థాప్య వేగేన తతో(థో)న్నమ్య శిరోధరామ్ ।

హుక్కురానథ కృత్వా తు ననాద సా ముహుర్ముహుః ॥ ౧౬-౩౫ ॥

త్రాసయామాస తత్సైన్యం కైరాతం శృజ్యపట్టిశైః ।

ఖురాభిఘాతైః పుచ్చేన తుణ్ణేనైవోరసా పునః ॥ ౧౬-౩౬ ॥

విద్రుతం తత్క్షణాత్ సైన్యం దిశో భేజే భయాతురమ్ ।

తతో ధేనూ రుషా సైన్యమశపద్యనవాసినామ్ ॥ ౧౬-౩౭ ॥

యస్మాద్విష్ణుం కృతం మేఽద్య భవద్భిః క్రూరబుద్ధిభిః ।

విబన్త్యాః స్వేచ్ఛ్యా తోయం మాహేన్ద్ర్యాం చ కిరాతకాః ॥ ౧౬-౩౮ ॥

దేశేఽస్మిన్నుపముఖ్యానాం తస్మాద్వశ్యా భవిష్యథ ।

జలద్రోగభయం చాద్య దినాన్నిత్యం భవిష్యతి ॥ ౧౬-౩౯ ॥

నృపా యేఽత్ర భవిష్యన్తి వదాన్యాశ్చిరజీవినః ।

న తేషు తోయరోగోత్థం భయం స్యాన్న భవద్భయమ్ ॥ ౧౬-౪౦ ॥

ఇతి శప్తా తు సా ధేనుర్యయౌ గోద్వారసంజ్ఞకమ్ ।

యత్రేశ్వరో జగద్వ్యాపీ గుహాయాం సంస్థితో విభుః ॥ ౧౬-౪౧ ॥

నారద ఉవాచ -

గోద్వారమితి యతోప్రేక్షం కథం జాతం సమీరణ ॥ ౧౬-౪౨ ॥

కథం స భగవాన్ శమ్భురావిర్భూతో జగత్ప్రభుః ।

ఏతద్విస్తరతః సర్వం కథయస్వ మమానఘ ॥ ౧౬-౪౩ ॥

వాయురువాచ -

పితామహసుతః శ్రీమాన్ గౌతమో నామ విశ్రుతః ।

స కదాచిత్తపస్తప్తు దణ్డకారణ్యమావిశత్ ॥ ౧౬-౪౪ ॥

తత్ర బ్రహ్మగిరిర్నామ పర్వతో భువి విశ్రుతః ।

తస్య తీరే స భగవాన్ గౌతమో మునిసత్తమః ॥ ౧౬-౪౫ ॥

తపశ్చకార సుమహదహాల్యాసహితో విభుః ।

సదా త్రిషవణస్నానీ వేదాభ్యాసరతః సదా ॥ ౧౬-౪౬ ॥

పశ్చాగ్నినిరతో గ్రీష్మే వర్షాసు స్థణ్ణిలేశయః ।

హేమన్తే చ వనేదపు శీతవాతసహో మునిః || ౧౬-౪౭||

ఊనం న సత్వేష్వధికో బబాధే తత్ప్రభావతః |

న దావాగ్నిభయం తత్ర ఝావాతభయం న చ || ౧౬-౪౮||

సదాఫలం సదాపుష్పం వనం చైత్రరథం యథా |

శాలైస్తాలైస్తమాల్వైశ్చ పనసైర్బకులైరపి || ౧౬-౪౯||

ప్రియాలనాలికేరైశ్చ ఖర్జూరైశ్చ సదాఫలైః |

పూగీఫలైరనేకైశ్చ జమ్బూదుమ్బరపాటలైః || ౧౬-౫౦||

వటాశ్వత్థకపిత్థైశ్చ చూతాశోకార్జునైస్తథా |

పలాశఖదిరాకైశ్చ నిమ్బచిఞ్చిణ్ణికైస్తథా || ౧౬-౫౧||

బిల్వామలకభల్లతైః కరణ్చధవతిన్దకైః |

మధూకైః శల్లకీభిశ్చ చారుభిశ్చ హరీతకైః || ౧౬-౫౩||

నిగూరీకర్మదీభిశ్చ వైతసైశ్చ సహస్రశః |

లవణ్గలానాగవల్లిద్రాక్షాజాతీఫలైస్తథా || ౧౬-౫౪||

చముకైః కరవీరైశ్చ దాడిమైశ్చ సదాఫలైః |

జమ్పిరైర్పిజపూరైశ్చ నారిఞ్ణైశ్చ సమన్తతః || ౧౬-౫౫||

జాతీభిః శతపత్రీభిర్ముచకున్దైర్జవాదిభిః |

కదలీకేతకీభిశ్చ అన్యైశ్చ వివిధైర్దుమైః || ౧౬-౫౬||

సదాఫలం సదాపుష్పం సదాపాన్థనషేవిత్రమ్ |

న తత్ర దుర్భిక్షభయం గౌతమస్య ప్రభావతః || ౧౬-౫౭||

కామవర్షీ సదా మేఘః కృష్ణా కృష్ణా సదా మహీ |

సదా సస్యసమాయుక్తా బహుతోయా సదాఫలా || ౧౬-౫౮||

సశాద్వలా సదా బ్రహ్మాన్ గావః క్షీరప్రదాః సదా |

నైవ రోగభయం తత్ర నైవ శోకభయం తథా || ౧౬-౫౯||

మునేః ప్రభావాద్దేశేన్మిన్ సర్వసౌఖ్యం ప్రవర్తతే |

కస్మిన్శ్చిదథ కాలే తు జనో దుర్భిక్షపీడితః || ౧౬-౬౦||

అఖిలేష్వపి దేశేషు వర్షద్వాదశసంఖ్యయా |

అభాగ్యాఞ్చైవ లోకానాం నవవర్షర్బలాహకాః || ౧౬-౬౧||

అథ ద్విజాః క్షత్రియాశ్చ విశః శూద్రాస్తథా పరేః ।
 దుర్భిక్షపీడితా జగ్ముర్యత్రాసా గౌతమో మునిః ॥ ౧౬-౬౨॥
 గత్వా తత్ర తథా సర్వే హృష్టాః పుష్టా బభూవిరే ।
 ఫలాన్నమధుపానాని చక్రన్తే స్వేచ్ఛయా సదా ॥ ౧౬-౬౩॥
 పుష్టాఙ్గాశ్చాభవన్ సర్వే సపుత్రపశుబాన్ధవాః ।
 ఏతస్మిన్నన్తరే శక్రః కామబాణైః ప్రపీడితః ॥ ౧౬-౬౪॥
 అహల్యాం కామసన్తప్త ఋషిభార్యాం తపస్వినీమ్ ।
 సదా స సంస్కరన్ మూఢస్తం దేశమగమత్ క్షణాత్ ॥ ౧౬-౬౫॥
 తత్ర గత్వా మునే రూపం గౌతమస్య చకార హా ।
 స సమిత్కుశమాహర్తుం గతే తస్మిన్ ద్విజర్షభే ॥ ౧౬-౬౬॥
 అహల్యాం ప్రార్థయామాస కాన్తాం మనోహరాం గృహే ।
 విస్మయన్తి తు సా తత్ర సత్రపా గృహమావిశత్ ॥ ౧౬-౬౭॥
 అను పశ్చాద్యయౌ శక్రః కామబాణప్రపీడితః ।
 గౌతమస్తత్క్షణాదేవ భావిత్వాదగమద్గృహమ్ ॥ ౧౬-౬౮॥
 శక్రోఽథ గౌతమం దృష్ట్వా చకమ్పే భయవిహ్వలః ।
 మార్జారరూపమాస్థాయ గన్తుమేవోపచక్రమే ॥ ౧౬-౬౯॥
 గౌతమోఽథ బిడాలం తం జ్ఞాత్వా ధ్యానేన వాసవమ్ ।
 అహల్యామబ్రవీత్ క్రుద్ధః కోఽయం మే గృహమాగతః ॥ ౧౬-౭౦॥
 మునిం తమబ్రవీత్ సాధ్వీ మార్జార ఇతి శక్జీతా ।
 తతోఽశపద్ధౌతమస్తం దేవేన్ద్రం మునిసత్తమః ॥ ౧౬-౭౧॥
 యస్మాన్మదీయదారాంస్త్యం ధర్షనే పాపమోహితః ।
 అప్పరసాం సహస్రేషు తవాధీనేషు సర్వతః ॥ ౧౬-౭౨॥
 తస్మాద్భగసహస్రేణ యుక్తదేహో భవిష్యసి ।
 అహల్యామశపత్కృద్ధః కమ్పన్తి కదలీమివ ॥ ౧౬-౭౩॥
 శిలారూపా భవస్వాద్య మమ శాపాచ్ఛ పుంశ్చలి ।
 తయానునీతో భగవాన్ ప్రణమ్య చ పునః పునః ॥ ౧౬-౭౪॥
 నాపరాధోఽస్తి మే కశ్చిన్మనోవాక్కాయసమ్భవః ।
 వశ్చీతాఽహం త్వదీయేన వేషేణైవ దురాత్మనా ॥ ౧౬-౭౫॥

క్షన్తవ్యమితి మే బ్రహ్మన్ యథా శాపో న బ్రాధతే ।
 తథా కార్యం మునిశ్రేష్ఠ కృపాం కృత్వా మమోపరి ॥ ౧౬-౭౬ ॥
 తదా శాపం చ విజ్ఞాయ గౌతమో వాక్యమబ్రవీత్ ।
 నాన్యతం వచనం మేఽద్య శాపో హి దురతిక్రమః ॥ ౧౬-౭౭ ॥
 శాపమోక్షం చ తే వచ్చి శృణుష్టైకమనాః శుభే ।
 సూర్యవంశాన్వయే జాతో రామో దాశరథిః స్మృతః ॥ ౧౬-౭౮ ॥
 లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతాయా (సీతయా) సహితః ప్రభుః ।
 వనమేష్యతి ధర్మాత్మా నియోగాత్పితృరాత్మనః ॥ ౧౬-౭౯ ॥
 తత్పాదరజసా పూతా శాపాన్మోక్ష్యసి దారుణాత్ ।
 అహల్యామనుకమ్పాధ గౌతమో మునిసత్తమః ॥ ౧౬-౮౦ ॥
 తపశ్చకార విపులం తస్మిన్ బ్రహ్మగిరౌ మునే ।
 శక్రోఽథ గర్జితం రూపం నిరీక్ష్య భగచేష్ఠితమ్ ॥ ౧౬-౮౧ ॥
 ఆత్మానం గర్జయామాస సకామం దుర్మదేన చ ।
 ధిక్కామం దుర్మదం శత్రుం దేహస్థమపరాజితమ్ ॥ ౧౬-౮౨ ॥
 అమార్గగామినం పాపం సదా సన్తాపకారకమ్ ।
 తావత్కులస్య గణనా శీలస్యాపి శ్రుతస్య చ ॥ ౧౬-౮౩ ॥
 మాతృపిత్రోర్భయం తావత్స్వజనస్య నృపస్య చ ।
 లజ్జా తావన్నృణాం దేహే తావచ్ఛాస్త్రార్థజ్ఞోఽన్తనమ్ ॥ ౧౬-౮౪ ॥
 యావన్నారీషు కామోఽయం చిత్తం న్యస్యతి పాపకృత్ ।
 ధర్మస్యార్థస్య హన్తారం యశశశ్చ వినాశనమ్ ॥ ౧౬-౮౫ ॥
 పాపరాశిమిమం కామం కో జిత్వా సుఖమేధతే ।
 నారీతి రూపం దృష్ట్వాఽత్ర ముహ్యన్తి మాదృశా నరాః ॥ ౧౬-౮౬ ॥
 అస్తిస్తమ్భం వసాబద్ధం మాంసం రక్తకలేవరమ్ ।
 చర్మావనద్ధమశుచి పూర్ణం మూత్రపురీషయోః ॥ ౧౬-౮౭ ॥
 భ్రూదిరక్షితం నిత్యం సంయోగే మరణప్రదమ్ ।
 నారాః శరీరమీదృక్ తద్దృష్ట్వా ముహ్యన్తి మద్విధాః ॥ ౧౬-౮౮ ॥
 కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి హతవీర్య ఇవోరగః ।

ఇతి సఞ్చిన్య మనసా లోకాలోకమగాత్ సరః ॥ ౧౬-౮౯ ॥
 తత్ర గత్వాణురూపోఽభూత్ కృమిః పద్మవనే మునే ।
 నాలం భిత్వా లయం లేభే భీతః కృత్యం విగర్హయన్ ॥ ౧౬-౯౦ ॥
 తతో దేవా గతే శక్రే మునిభిః సహితాస్తదా ।
 అరాజకం తతో దృష్ట్వా జ్ఞాత్వా తస్యైవ కారణమ్ ॥ ౧౬-౯౧ ॥
 తీర్థేఽవగాహనే శుద్ధిం జ్ఞాత్వా చైవం ప్రచోదితః ।
 పుష్కరాద్యాని తీర్థాని స్నాత్వా చ విధినా తతః ॥ ౧౬-౯౨ ॥
 కృతతీర్థోఽథ శక్తశ్చ గతపాపస్తదా మునే ।
 సహస్రనేత్రో మునిభిశ్చక్రే రాజ్యమకణ్ణకమ్ ॥ ౧౬-౯౩ ॥
 గౌతమోఽథ మునిశ్రేష్ఠస్తపస్యగ్రే వ్యవస్థితః ।
 కదాచిత్స ద్విజాన్ దృష్ట్వా ముదితాన్నిజసన్నిధౌ ॥ ౧౬-౯౪ ॥
 పానదేహాన్ సుపుష్టాఙ్గాన్ తానువాచ హితం వచః ।
 బ్రహ్మణా బ్రాహ్మణాః సృష్టాస్తపసా చ మహాత్మనా ॥ ౧౬-౯౫ ॥
 తృప్స్యర్థం పితృదేవానాం ధర్మసంరక్షణాయ చ ।
 తస్మాత్తపః ప్రకర్తవ్యం తపోమూలా ద్విజాతయః ॥ ౧౬-౯౬ ॥
 కిం కాయేన సుపుష్టేన అధ్రువేణేహ దేహినః ।
 తపసా ప్రాప్యతే స్వర్గం తపసా మోక్ష ఏవ చ ।
 తపసానన్తసౌఖ్యాని నాసాధ్యం తపసః కిము ॥ ౧౬-౯౭ ॥
 గౌతమస్య వచః శ్రుత్వా మునయోఽన్తః సమత్సరాః ।
 ఉపాయం చిన్తయన్తస్నే దేహం త్యక్తుం సగౌతమమ్ ॥ ౧౬-౯౮ ॥
 అథ మాయామయాం ధేనుం కపిలాం వత్ససంయుతామ్ ।
 నిర్మాయ గౌతమాభ్యాశే శాలిక్షేత్రసమీపగామ్ ॥ ౧౬-౯౯ ॥
 సా సఞ్చరన్తీ కలమాన్ స్వయంరూఢానితస్తతః ।
 దృష్ట్వా తాం గౌతమో రక్షన్నభ్యధావత్స్వరాన్వితః ॥ ౧౬-౧౦౦ ॥
 కుశాగ్రేణైవ ధేనుం తాం తాడయామాస వేగవాన్ ।
 సా తాడితా కుశాగ్రేణ సద్యః ప్రాణైర్వ్యయుజ్యత ॥ ౧౬-౧౦౧ ॥
 గౌతమోఽప్యథ తాం దృష్ట్వా మృతాం మోహం సమావిశత్ ।
 లబ్ధసంజ్ఞః పునః సోఽపి రురోద భృశదుఃఖితః ॥ ౧౬-౧౦౨ ॥

మునయో రుదితం శ్రుత్వా గౌతమస్య మహాత్మనః ।
 ఆగత్య తత్సమీపం చ హోహతి తమథాబ్రువన్ ॥ ౧౬-౧౦౩॥

నతమాశ్వాస్య శనకైరాజగ్ముః స్వాశ్రమం ప్రతి ।
 యే(య) ఆగతా యయుస్తైఽథ సర్వే సాగ్నిపరిగ్రహాః ॥ ౧౬-౧౦౪॥

గతేషు తేషు మునిషు గౌతమో మునిసత్తమః ।
 జ్ఞాత్వా తదా స్వయం ధ్యానాత్తపస్తప్తం ప్రచక్రమే ॥ ౧౬-౧౦౫॥

గోచర్మణా పరీతాఙ్గీ నిరాహారో జితేన్ద్రియః ।
 శీతవాతాతపసహః సర్వభూతహితే రతః ॥ ౧౬-౧౦౬॥

శివమారాధయామాస పదేనైకేన సంస్థితః ।
 తస్యైవమారాధయతస్త్వమ్భుకం పూజితం తదా ॥ ౧౬-౧౦౭॥

వర్షాణామయుతం బ్రహ్మన్ జగామ దివస్యైః క్వచిత్ ।
 దీపితం తద్వనం సర్వం తపసా గౌతమస్య చ ॥ ౧౬-౧౦౮॥

పిఙ్గీకృతస్తజసాఽద్దిర్ద్వరాన్మేరురివాబభౌ ।
 వహ్నిజ్ఞాసలేవ మహతీ వడవానలసమ్భవా ॥ ౧౬-౧౦౯॥

తపసా ప్రబలం మత్వా గౌతమస్య మహాత్మనః ।
 శమ్భురావిరభూత్తత్ర భక్త్యా తుష్టో మహామునే ॥ ౧౬-౧౧౦॥

దేవదేవో జగన్నాథస్త్వమ్భుకో వృషవాహనః ।
 ప్రాదుర్భూతో మునిం ప్రాహ శక్కురో లోకశక్కురః ॥ ౧౬-౧౧౧॥

ఈశ్వర ఉవాచ -
 మునే మా సాహసం కార్షిస్తపోరాశిర్యన్తో భవాన్ ।
 కిం తవానేన తపసాఽసాధ్యం జగతి విద్యతే ॥ ౧౬-౧౧౨॥

న దూరం తమహం మన్యే శాధి కిం కరవాణ్యహమ్ ।
 గౌతమ ఉవాచ -
 శాలిక్షేత్రగతా ధేనుః కుశాగ్రేణైవ తాడితా ॥ ౧౬-౧౧౩॥

మయా పూర్వం మృతా సద్యః సా మద్భాగ్యవిపర్యయా ।
 గోఘ్నం మాం త్రాహి భగవన్ పాపాదస్మాన్ మహేశ్వర ॥ ౧౬-౧౧౪॥

ఈశ్వర ఉవాచ -

కృత్రిమేయం కృతా ధేనుర్మునిభిః కిల ఛద్మనా ।

కథం హత్యా ప్రభవతి త్వయి పాపహరే నృణామ్ ॥ ౧౬-౧౧౫॥

యస్తాస్వం పశ్యతి గోఘ్నాఽపి బ్రహ్మహా గురుతల్పగః ।

సురాపో హేమహారీ చ ఉపపాపం సమాశ్రితః ॥ ౧౬-౧౧౬॥

సద్యః స ముచ్యతే పాపాద్వివా దానతపోఽధ్వరైః ।

గౌతమ ఉవాచ -

యది ప్రసన్నో భగవాన్ కృపాం కురు మమోపరి ॥ ౧౬-౧౧౭॥

స్వర్గే పృథీవ్యాం పాతాలే లిఙ్గరూపధరో భవ ।

మనుష్యలోకస్య యథా గమ్యా భూత్వా బలప్రదః ॥ ౧౬-౧౧౮॥

తథా కురు మహేశ ర్త్వ (త్వం?) త్రిషు లోకేషు సంస్థితః ।

గణ్ణామానయ వేగేన ఆస్మిన్ బ్రహ్మగిరౌ విభో ॥ ౧౬-౧౧౯॥

ఈశ్వర ఉవాచ -

కుశావర్తం కురు మునే త్వమిహోపరి పర్వతమ్ ।

అధస్తాచ్చ తథా బ్రహ్మన్ గణ్ణాఽత్రావిర్భవిష్యతి ॥ ౧౬-౧౨౦॥

అహం చ త్రిషు లోకేషు లిఙ్గరూపధరో మునే ।

స్థాస్యామి సతతం తుష్ట్యై త్ర్యమ్బకః పర్వతోత్తమే ॥ ౧౬-౧౨౧॥

తథాఽధస్తాద్భవిష్యామి త్ర్యమ్బకో భూమిసంస్థితః ।

ఉజ్జయిన్యాః ప్రదేశే తు జనకాచలవిశ్రుతః ॥ ౧౬-౧౨౨॥

సమీపం తస్య గత్వా త్వం గోద్వారం కురు సత్వరమ్ ।

గౌతమేశ్వరనామాహం తత్ర స్థాస్యామి లిఙ్గవాన్ ॥ ౧౬-౧౨౩॥

అతః స్వర్గే చ పాతాలే భూమ్నాం చైవ త్రిధా స్మృతః ।

మనుష్యదేవసర్పాణాం భవిష్యామి సుపూజితః ॥ ౧౬-౧౨౪॥

ఇతి దత్వా వరం శమ్భుర్గౌతమస్య మహాత్మనః ।

అదృశ్యోఽభూజ్జగన్నాథః స్తుత్యా భక్త్యాథ తోషితః ॥ ౧౬-౧౨౫॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలిङ్గమాహాత్మ్యే గౌతమమాహాత్మ్యం నామ

షోడశోఽధ్యాయః । ౧౬॥

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః । గౌతమేశ్వరమాహాత్మ్యమ్ ।

17.1 Vāyu వాయు continues to describe about establishment of Śivaliṅga శివలింగ in Kuśāvarta కుశావర్త, Janakācala జనకాచల, Godvāra గోద్వార etc.

17.2 In the same context, there is description about GautameśaMāhātmyam గౌతమేశమాహాత్మ్యమ్ and Karmabhūmi కర్మభూమి.

17.3 Kāmadhenu కామధేను journeys from Gautameśvara గౌతమేశ్వర to Ujjayini ఉజ్జయినీ.

వాయురువాచ -

త్ర్యమ్భకాచ్చ వరం ప్రాప్య గౌతమో మునిసత్తమః ।
త్ర్యమ్భకం పర్వతే స్థాప్య కుశావర్తం తదగ్రతః ॥ ౧౭-౧॥

తథా చాద్రిః సమీపస్థం భూమౌ స్థాప్య మహేశ్వరమ్ ।
కుశావర్తం చ విన్యస్య సర్వపాపప్రణాశనమ్ ॥ ౧౭-౨॥

తతో జగామ త్వరితో జనకాచలసన్నిధౌ ।
తత్సమీపే మునివరో గోద్వారం చ చకార హ ॥ ౧౭-౩॥

కుశాగ్రేణ మహాతేజా భూమిం భిత్త్వా వరం స్మరన్ ।
తతో గోద్వారమభవద్విపులం భూమిమణ్డలే ॥ ౧౭-౪॥

ప్రవిశ్య తత్ర భగవాన్ సస్మార త్రిపురాన్తకమ్ ।
స్మృతః ప్రాదురభూచ్చమ్భర్గోతమస్య తదా మనే ॥ ౧౭-౫॥

దేవదేవో జగన్నాథస్త్రినేత్రో వృషభధ్వజః ।
కృత్తివాసాః కపాలీ చ త్రిశూలీ చ పినాకధృక్ ॥ ౧౭-౬॥

ఉమయా సహితః స్థాణుః శశాంకకృతశేఖరః ।
పచ్చావక్త్రో దశభుజః కపర్ది భస్మభూషితః ॥ ౧౭-౭॥

నాగకుంజలకేయూరఖట్యాజ్ఞీ త్రిపురాన్తకః ।
కామారీరష్టమూర్తిశ్చ తథానన్తవపుః ప్రభుః ॥ ౧౭-౮॥

త్రయీమయో జ్ఞానమయః సర్వజ్ఞః శంకరో హరః ।
స్రష్టా పాతా చ సంహర్తా సూర్యకోటిసమప్రభః ॥ ౧౭-౯॥

శరీరే దృశ్యతే చాస్య జగత్త్నావరజంగమమ్ ।
గంజాద్యాః సరితః సర్వా భువనాని చతుర్దశ ॥ ౧౭-౧౦॥

సాగరాః సప్త దృశ్యన్తే మేరుప్రభృతయోఽచలాః ।

సప్తద్వీపవతీ పృథ్వీ సశైలవనకాననా ॥ ౧౭-౧౦॥

పుష్కరాద్యాని తీర్థాని దృశ్యన్తే పరమాత్మని ।

బ్రహ్మ విష్ణుస్తథా రుద్ర ఇంద్రాద్యాః సర్వదేవతాః ॥ ౧౭-౧౧॥

యక్ష కిన్నరగన్ధర్వా మునిసర్పాసురాదయః ।

వేదాః సాక్షాః పురాణాని దర్శనాని షడేవ చ ॥ ౧౭-౧౩॥

స్మృతివ్యాకరణాదీని జ్యోతిఃశాస్త్రమథాపి వా ।

కలాకాష్టాముహూర్తాదిగ్రహనక్షత్రదేవతాః ॥ ౧౭-౧౪॥

ఆశ్రమాస్తత్ర దృశ్యన్తే ద్విజాతీనాం పృథక్ పృథక్ ।

శరీరే విశ్వరూపస్య శక్కురస్య మహాత్మనః ॥ ౧౭-౧౫॥

యత్కించద్విద్యతే చాన్యత్ శరీరే వాస్య దృశ్యతే ।

ఇత్థం స గౌతమో దృష్ట్వా శక్కురస్య మహాత్మనః ॥ ౧౭-౧౬॥

సమస్కృత్య స్తుతిం చక్రే జయపూర్వం మహామునే ।

స్తుత్యా భక్త్యా చ సన్తుష్టః శక్కురో లోకశక్కురః ॥ ౧౭-౧౭॥

తుష్టోఽస్మీత్యబ్రవీచ్ఛముఖైర్గౌతమం మునిసత్తమమ్ ।

ఈశ్వర ఉవాచ -

యమిచ్ఛసి వరం బ్రహ్మాన్ మత్తః ప్రార్థయం సువ్రత ।

తపసా తోషితః పూర్వం స్తుత్యా భక్త్యా త్వయాఽనఘ ॥ ౧౭-౧౮॥

గౌతమ ఉవాచ -

యది ప్రసన్నో దేవేశ స్థాతవ్యమిహ నిత్యశః ।

గౌతమేశ ఇతి ఖ్యాతో భక్తానామభయప్రదః ॥ ౧౭-౧౯॥

గణ్గద్వారం ప్రభవతు నిత్యం గోద్వారతః ప్రభో ।

ఉపవీతం త్వదీయే తు లిజ్జే భూయాద్భ్యుగే యుగే ॥ ౧౭-౨౦॥

సూత ఉవాచ -

తథేత్యుక్త్వా తు భగవాన్ గౌతమేశోఽభవద్విభుః ।

భుక్తిముక్తిప్రదః శమ్ముః సర్వదః సర్వజన్తుఘ ॥ ౧౭-౨౧॥

వాయురువాచ -

ఏవం స భగవాన్ రుద్రో గౌతమేన మహాత్మనా ।
 స్వర్గే పృథివ్యాం పాతాలే స్థిరః స్థాణుః కృతో మునే ॥ ౧౭-౨౨॥
 గోద్వారే సంస్థితస్తేన హేతునా జగతాం పతిః ।
 భుక్తిముక్తిప్రదః శ్రీమాన్ సర్వపాపప్రణాశనః ॥ ౧౭-౨౩॥
 తత్ర సా కామధేనుశ్చ జగామామితవిక్రమా ।
 సస్మార గౌతమేశం తం గోద్వారే మునిసత్తమ ॥ ౧౭-౨౪॥
 స్నానం చ పయసా చక్రే శక్కురస్య మహాత్మనః ।
 కృతస్నానోఽథ భగవాన్ వరం తస్యై దదౌ విభుః ॥ ౧౭-౨౫॥
 దార్షదం లింగమాస్థాయ ప్రసన్నాత్మా జగద్గురుః ।
 భక్తానాం వరదః శమ్భుర్విశేషేణ కలౌ యుగే ॥ ౧౭-౨౬॥
 తస్మిన్ కుణ్డే నరః స్నానం కృత్వా చ పితృతర్పణమ్ ।
 శ్రాద్ధం కృత్వా ద్విజాతిభ్యః కపిలాం యః ప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౭-౨౭॥
 సప్తజన్మ భవేద్రాజా వదాన్యీ జనవల్లభః ।
 రుక్మం చ రక్తికామాత్రం బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౭-౨౮॥
 తదక్షయం భవేత్తస్య వసేచ్చ శివసన్నిధౌ ।
 వస్త్రమన్నం ఫలం మూలముపానత్కమ్బలాదికమ్ ॥ ౧౭-౨౯॥
 దత్వా నరో భవేత్పూతో ధనాఢ్యోఽతిథివల్లభః ।
 అస్థిక్షేపం తు యః కుర్యాత్ తస్మిన్ తోయే సమాహితః ॥ ౧౭-౩౦॥
 న తావన్నరకం యాన్తి తస్య తే మృతపూర్వజాః ।
 యావదస్థి మనుష్యస్య గణ్గాతోయే నిమజ్జతి ॥ ౧౭-౩౧॥
 తావద్వర్షసహస్రాణి విష్ణులోకం న ముఞ్చతి ।
 తన్నిర్జరభవే తోయే అస్థిర్యస్య పతిష్యతి ॥ ౧౭-౩౨॥
 దృషత్త్వం చ భవేదస్థి గణ్గాతోయాధికం యతః ।
 స యాతి పరమం స్థానం సగరస్య సుతా యథా ॥ ౧౭-౩౩॥
 అస్థిక్షేపాలయే తస్మిన్ దేవరూపధరో భవేత్ ।
 పృథివ్యామవతీర్ణోఽసౌ రాజా భవతి ధార్మికః ॥ ౧౭-౩౪॥
 ఆయుష్మాన్ పుత్రవాన్ శ్రీమాన్ రూపవాన్ శీలవానపి ।

కులీనో జ్ఞానవాన్ దాతా పూజ్యో నీరుక్ సదా సుఖీ || ౧౭-౩౫ ||

పఞ్చామృతేన యః స్నానం కారయేద్ధౌతమేశ్వరమ్ |

తీర్థతోయైస్తథా చాస్యైర్గర్భపుష్పైర్మనోరమైః || ౧౭-౩౬ ||

ధూపదీపైశ్చ నైవేద్వైర్గీతైర్వాద్వైరనేకశః |

ప్రీతిం యః కురుతే శమ్భా నృపతావివ యః పుమాన్ || ౧౭-౩౭ ||

సదా స రమతే స్వర్గే విమానేనార్కవర్చసా |

అప్సరోభిర్వృతః శ్రీమాన్ ద్వితీయ ఇవ భాస్కరం(రః) || ౧౭-౩౮ ||

కర్మభూమిరియం బ్రహ్మాన్ ఇహ కర్మ శుభాశుభం |

కరోతి యో నరో మోహాత్ ర ప్రేత్య ఫలమశ్నుతే || ౧౭-౩౯ ||

న పితా బన్ధజననీభ్రాతృపుత్రసుహృత్ప్రియాః |

సుఖదుఃఖస్య భోక్తారః స్వయం భుక్త్యైవశః పుమాన్ || ౧౭-౪౦ ||

ధనభాగీ బన్ధవర్గః సుఖభాగీ ధనే సతి |

న పరత్రేహ భాగోఽస్తి కస్యచిత్ పుణ్యపాపయోః || ౧౭-౪౧ ||

మమ పుత్రః సుహృద్భ్రాతా పితా మాతా ప్రియా ధనమ్ |

వక్తీతి చ నరో జీవన్ మృత ఏకోఽపి గచ్ఛతి || ౧౭-౪౨ ||

హాహేతి బాన్ధవా జన్తుం పరివార్య మృతం పురః |

రుదన్తి స్వార్థతస్తత తస్య హేతోర్న తే పునః || ౧౭-౪౩ ||

మృతం శరీరముత్సృజ్య కాష్టలోష్టసమం ఊతౌ |

విముఖా బాన్ధవా యాన్తి ధర్మస్తమనుగచ్ఛతి || ౧౭-౪౪ ||

(మనుం అంక శ్లోం ౨౪౧)

యథా నటో బహువిధైర్వర్ణయత్యాత్మనో వపుః |

నానారూపాణి కుర్వాణస్తథాత్మా కర్మజాం తనుమ్ || ౧౭-౪౫ ||

కాణః కుబ్జోఽథ పఙ్గుశ్చ దన్తురో బధిరస్తథా |

అన్ధో మూకశ్చ వికలో అపస్మారీ దరిద్రకః || ౧౭-౪౬ ||

షణ్ణోఽథ వామనః కుష్ఠీ క్షయరోగాన్వితో బహు |

సదా దుఃఖీ సశోకశ్చ పరాధీనో మలిముచః || ౧౭-౪౭ ||

ప్రేతరూప ఇవాభాతి పృథీవ్యాం బహుదుఃఖితః |

సదా చౌరశ్చ పిశునః పరదారోపనేవకః ॥ ౧౭-౪౮ ॥

పరనిన్దారతః పాపః పరవిఘ్నేన తోషితః ।

న్యాసహర్తా కృతఘ్నుశ్చ కూటసాక్షీ సదాఽన్మతీ ॥ ౧౭-౪౯ ॥

బకవృత్తిర్మనుష్యేషు జాయతే పాపకర్మతః ।

పుణ్యకర్మఫలం బ్రహ్మాన్ కథయామి తవానఘ ॥ ౧౭-౫౦ ॥

స్వర్గప్రాప్తే యతో జన్మ శేషపుణ్యేన జాయతే ।

కులే మహతి వర్ణానాం సదాచారే సమున్నతే ॥ ౧౭-౫౧ ॥

దీర్ఘాయుశ్చ శ్రియా యుక్తో రూపవాంశ్చ గుణాధికః ।

సదా భోగీ సుఖీ చైవ జగత్పూజ్యో బహుప్రజః ॥ ౧౭-౫౨ ॥

ధనధాన్యసమాయుక్తో వ్యాధిహీనశ్చ కీర్తిమాన్ ।

ఉపజీవ్యశ్చ బన్ధూనాం దీనానాం చ సదా భువి ॥ ౧౭-౫౩ ॥

విద్వానసీచః సుమతిః సర్వభూతహితే రతః ।

పరవృద్ధ్యా సదా హృష్టః కృతజ్ఞో ధార్మికః శుచిః ॥ ౧౭-౫౪ ॥

నిజమార్గతో నిత్యం సదా శాస్త్రార్థచింతకః ।

ఇష్టాపూర్వరతో నిత్యం న్యాయాగతధనస్తథా ॥ ౧౭-౫౫ ॥

పితృదేవాతిథీనాం చ ప్రీతిదః సత్యవాగ్యమీ ।

యం యం ప్రార్థయతే కామం తం తం ప్రాప్నోతి నిశ్చయమ్ ॥ ౧౭-౫౬ ॥

భూతగ్రహభయం నశ్యేచ్ఛ్రాగ్నాద్విదిభయం తథా ।

పూర్వోక్తగుణసమ్పన్నో దేవో భూత్వా చిరం దివి ॥ ౧౭-౫౭ ॥

ఇహలోకే సుఖం ప్రాప్య పునర్దేవః పునర్నరః ।

ముక్తిమార్గం తతో యాతి శుభకర్మప్రభావతః ॥ ౧౭-౫౮ ॥

నాస్తికా దామ్బికాః క్రూరాః శోకవ్యాధిదరిద్రకాః ।

పతన్తి నరకేష్యేవ జాయన్తే కృమియోనిషు ॥ ౧౭-౫౯ ॥

యథా సతీ స్వభర్తారం పరలోకేఽధిగచ్ఛతి ।

తథా మనుష్యం ప్రకృతిరసుయాతి యుగే యుగే ॥ ౧౭-౬౦ ॥

(శిశుపాలవధ ప్రథమ స్కంధోఽం ౭౨)

ఇహలోకే పరే లోకే భుజ్యతే కర్మణః ఫలమ్ ।

అర్థభాగీ భవేద్భస్మః పాపభాగీ న కశ్చన ॥ ౧౭-౬౧॥

ఏవం విచిన్త్య యో ధీమాన్ పుణ్యమార్గే ప్రవర్తతే ।

స విధూయేహ పాపాని స్వర్గమార్గం స (చ) గచ్ఛతి ॥ ౧౭-౬౨॥

ఇతి జ్ఞాత్వా తు యో విష్ణుం శక్కురం వాఽర్చయేన్నరః ।

ఇష్టాపూర్తశతం తేన కృతం స్యాత్ ప్రతివాసరమ్ ॥ ౧౭-౬౩॥

గోద్వారే గౌతమేశం చ సర్వకామఫలప్రదమ్ ।

సమభ్యర్చ్య నరో యాతి శక్కురస్యాలయం ప్రతి ॥ ౧౭-౬౪॥

దృష్ట్వా బ్రహ్మగిరేః శృంగం దృష్ట్వా దేవం చ త్ర్యమ్బకమ్ ।

మహాపాపవినిర్ముక్తః సింహస్థే చ విశేషతః ॥ ౧౭-౬౫॥

అబురై గౌతమం దృష్ట్వా సింహస్థే చ బృహస్పతౌ ।

గౌతమ్యాం ద్వాదశగుణమమాయాం సోమవాసరే ॥ ౧౭-౬౬॥

గౌతమం భౌమవారేణ దర్శ్య సర్వాష్టకేషు చ ।

తత్ఫలం సమవాప్నోతి దృష్ట్వా చ గౌతమేశ్వరమ్ ॥ ౧౭-౬౭॥

భూమి భిత్త్వా కుశాగ్రేణ గౌతమేన మహేశ్వరః ।

ఆవిఃకృతో మహీపుత్రో వారేణ తు మహాత్ఫలమ్ ॥ ౧౭-౬౮॥

వాయురువాచ -

కామధేనుస్తమామస్త్య గౌతమేశం జగత్ప్రభుమ్ ।

ఉజ్జయిన్యాం యయౌ బ్రహ్మన్ శివలిక్ఖాని పశ్యస్తీ ॥ ౧౭-౬౯॥

య ఇదం కీర్తయేచ్ఛమ్నోశ్చరిత్రం గౌతమస్య చ ।

సర్వతీర్థఫలం తస్య సర్వదానఫలం భవేత్ ॥ ౧౭-౭౦॥

వ్యాధితో ముచ్యతే రోగీ నిర్ధనో ధనమాప్నుయాత్ ।

అపుత్రో లభతే పుత్రాన్ రాజ్యార్థి రాజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౧౭-౭౧॥

విద్యార్థి లభతే విద్యాం సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ।

దేహస్తే పరమం స్థానం స గచ్ఛేన్నాత్ర సంశయః ॥ ౧౭-౭౨॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే గౌతమేశ్వరమాహాత్యం నామ

సప్తదశోఽధ్యాయః । ౧౭॥

అథాష్టాదశోఽధ్యాయః | వాయునారదసంవాదః |

18.1 Vāyu వాయు continues to describe about the journey taken by Kāmadhenu కామధేను, who reaches Ujjayinī ఉజ్జయినీ after bathing in the Carmaṇvatī Nadī చర్మణ్యతీ నదీ.

18.2 The significance of intent in reaping benefit from Dharma ధర్మ, Tīrtha తీర్థ, Dāna దాన is emphasized.

18.3 Vāyu వాయు narrates the story about Kṛṣṇa కృష్ణ advising Pāṇḍava-s పాండవాః to proceed towards Himādrī హిమాద్రి. Thereafter, in Dvārāvātī ద్వారావతీ, Kṛṣṇa కృష్ణ remembers Pṛthvī పృథ్వీ who appears in form of a cow. Kṛṣṇa కృష్ణ tells her that in KaliYuga కలియుగ her role will be greater than ever and that she will have to protect any human who by any chance is on the righteous path. The path of dharma ధర్మ in three yuga యుగాః has been detailed in this context.

18.4 At behest of Pārvatī పార్వతీ, Brahma బ్రహ్మ and other devata-s దేవతాః manifest as stone idols i.e. PāṣāṇaMūrti-s పాషాణమూర్తయః in order to reduce the adverse effect of KaliYuga కలియుగ.

వాయురువాచ -

తతో జగమ సా ధేనురవన్తిం ప్రథితాం భువి |

విస్తారయన్తి లిక్ష్ణాని తస్మిన్ దేశే సమన్తతః || ౧౮-౧||

రన్తిదేవస్య నృపతేః కీర్తిభూతా మహీతలే |

తావచ్ఛర్మణ్యతీం ప్రాప్య యయా తోయం యదృచ్ఛయా || ౧౮-౨||

యత్ర స్నాత్వా నరా యాన్తి వైకుణ్ఠసదనం జ్వలత్ |

న తీరేనం తపోదానైర్న వ్రతైరాప్యతే నృభిః || ౧౮-౩||

యా గతిః ప్రాప్యతే తస్యాం స్నానమాత్రేణ సత్సరమ్ |

తామతీశ్య నదీం ధేనురుజ్జయిన్యాం జగమ హ || ౧౮-౪||

తం చ దృష్ట్వా మహాకాలం సర్వదేవమయం విభుమ్ |

పయసా స్నాపయిత్వా తం దేవం చ వృషభధ్వజమ్ || ౧౮-౫||

భుక్తిముక్తిప్రదాతారం కామదం త్రిపురాన్తకమ్ |

పఞ్చవక్త్రం దశభుజం త్రినేత్రం శూలపాణినమ్ || ౧౮-౬||

కపాలఖట్యాఙ్గధరం జటాముకుటభూషితమ్ |

భస్మాస్థివ్యాలశోభాఢ్యం సేవితం సనకాదిభిః ॥ ౧౮-౭॥

మహాకాలం చ సంస్కృత్య వభ్రామోచ్చైరితస్తతః ।

లిఙ్గాని సం(సమ)భవంస్తత్ర శతశోఽథ సహస్రశః ॥ ౧౮-౮॥

బ్రహ్మాద్యాః సకలా దేవా వాసుదేవస్య మూర్తయః ।

వినాయకాస్తథా రుద్రా బ్రహ్మాన్ దేవ్యస్తథాఽవసన్ ॥ ౧౮-౯॥

హరసిద్ధిప్రభృతయః క్షేత్రపాలాః సమస్తతః ।

శక్తిభేదః కుమారేణ కృతస్తత్ర మహాత్మనా ॥ ౧౮-౧౦॥

తీర్థానాం చ తథా షష్టిరాసీత్తత్రాధికాష్టభిః ।

సరితస్తత్ర సమ్భూతా నివసన్తి సమస్తతః ॥ ౧౮-౧౧॥

నిరాయాసేన భవతి ముక్తిర్యత్ర నృణాం భువి ।

మరణం స్వేచ్ఛయా యత్ర మోక్షమార్గో న దూరతః ॥ ౧౮-౧౨॥

కీచకోఽపి మృతో యత్ర ముక్తిం యాతి విశక్కితః ।

వినా దానేన తపసా నియమేన వ్రతేన చ ॥ ౧౮-౧౩॥

వినా తీర్థేన యజ్ఞేన శుభేన స్వేన కర్మణా ।

హేలయా ప్రాప్యతే ముక్తిరుషిత్యా యత్ర నిశ్చితమ్ ॥ ౧౮-౧౪॥

అసంస్కృతః సంస్కృతో వా విధినాఽవిధినా తథా ।

యస్యాం దేహాత్యయం ప్రాప్య న శరీరం పునర్లభేత్ ॥ ౧౮-౧౫॥

అఙ్గానీ ఙ్గానవాన్ వాపి ముక్తో భవతి నిశ్చితమ్ ।

మరణాదుఙ్గాయిన్యాం చ వినా నాస్తికవఙ్చకాత్ ॥ ౧౮-౧౬॥

భావేనాన్యేన దుహితురాశ్లేషో జాయతే యథా ।

తథా కాన్తస్య కాన్తాయాన్తస్మాద్భావో హి కారణమ్ ॥ ౧౮-౧౭॥

(సగ్గీర్తరాజ రసరత్నకోశ)

ధర్మే తపసి సత్యే చ తీర్థే దానే తథా శ్రుతే ।

మరణే చ యథా భావస్తథా సిద్ధిర్న సంశయమ్ ॥ ౧౮-౧౮॥

వాసం కరోతి యస్తత్ర మతిపూర్వం సునిశ్చయః ।

యథా తథా మృతస్తస్యాం ముక్తిం యాతి వినిశ్చితమ్ ॥ ౧౮-౧౯॥

మూర్ఖో వా పఙ్గితో వాపి పాపీయానథ పుణ్యకృత్ ।

నరో నార్కుత్తమో హీనో మృతస్తత్రామృతం లభేత్ || ౧౮-౨౦||

తస్యామవన్త్యాం సురభీ మహాకాలం విలోక్య చ |

తమాప్సృచ్ఛ్యాగమచ్ఛిప్సుం క్షేత్రం చామరకణ్ణకమ్ || ౧౮-౨౧||

తస్మిన్ మార్గే తు లింగాని వినివేష్ట్య సమస్తతః |

ప్రాప్య రేవాం చ తత్రాపః పీత్వాఙ్కారం దదర్శ హ || ౧౮-౨౨||

పయసా స్నాపయిత్వా తమోఙ్కారం సురభీ తదా |

నివేశ్య తత్ర లింగాని శంకరస్య సహస్రశః || ౧౮-౨౩||

నమస్కృత్య తథోఙ్కారం శంకరం జగతః ప్రభుమ్ |

సంస్థాప్య దేవతాస్తత్ర బ్రహ్మాద్యా ఋషయస్తథా || ౧౮-౨౪||

పరిభ్రామ్య మహీం కృత్వాంసం సతైలవనసాగరామ్ |

లింగపూర్ణాం విధాయేమాం గోలోకం సా జగామ హ || ౧౮-౨౫||

ఇతి తే కథితం సర్వం లింగానాముద్భవం భువి |

సూత ఉవాచ -

కలౌ ప్రాప్తే విశేషేణ దృషన్మూర్తిషు దేవతాః || ౧౮-౨౬||

ఆరాధ్యాశ్చ నృణాం బ్రహ్మాన్ సర్వకామఫలప్రదాః |

కృతాదిషు పురా దేవో వాసుదేవో జగత్పతిః || ౧౮-౨౭||

నిరాకారోఽపి భూభారమవతీర్యం చ సంహృతః |

అవతారం న కురుతే కలావాచారవర్జితే || ౧౮-౨౮||

బుద్ధరూపం సమాస్థాయ యోగమార్గే వ్యవస్థితః |

కృతాదిషు చతుర్దేవ య ఆచారో బుధైః స్మృతః || ౧౮-౨౯||

శంస తం మే సమీర త్వం వర్ణానామనుపూర్వశః |

వాయురువాచ -

ద్వాపరాంతం పురా దృష్ట్వా వాసుదేవో జగత్పతిః || ౧౮-౩౦||

ప్రాప్తం కలియుగం దృష్ట్వా పాణ్ణవానిదమబ్రవీత్ |

భగవానువాచ -

నాతః పరం మహాసత్త్వా(త్వాః) స్థాతవ్యం వై మహీతల || ౧౮-౩౧||

న శక్యతే కలౌ ప్రాప్తే రాజ్యం కర్తుం భవాద్మతైః |

ఉపాయో నాస్తి వై సౌమ్యా(మ్యాః) స్వర్గతిం ప్రతి నాన్యతః || ౧౮-౩౨||

భవన్తస్త్వరితా యాన్తు బిలమ్బా నాత్ర యుజ్యతే |
 గోత్రపాత్యాభిభూతానాం తథా భ్రూణాదిహత్యయా || ౧౮-33||
 హతాస్తే న్యాయతో దుష్టాస్తథైవాన్యే మహాత్తరాః |
 గచ్ఛధ్యమచలం యూయం హిమాద్రి ద్రౌపదీయుతాః || ౧౮-34||
 తమద్రమవగాహ్యోథ గమిష్యథ పరాం గతిమ్ |
 వాయురువాచ -
 తథేతు్యక్త్వా గతేష్యేవ పాణ్ణవేషు మహాత్మసు |
 స్థిరో ద్వారావతీం కృష్ణః సంస్మరన్ జగతీప్రభుః || ౧౮-35||
 స్మృతా తేనాథ వసుధా గౌర్భూత్వావిరభూన్మునే |
 ప్రణమ్య దేవకీపుత్రం తమువాచాథ మేదిసీ || ౧౮-3౬||
 పృథ్వీ ఉవాచ -
 సర్వంసహా హ్యహం విష్ణో త్వత్కృతా దుష్టశాసనాత్ |
 భగవానువాచ -
 కృతాదిషు త్రిష్వపి తే న భారో విద్యతే తథా || ౧౮-3౭||
 భవిష్యతి కలౌ తద్వన్ మహాభారోఽతిదుఃసహః |
 కృతాదిషు యథా దేవి వర్తన్తే దివి దేవతాః || ౧౮-3౮||
 తథా భువి సమాహూతా యజ్వి(జ్వ)భిర్మునిపుణ్ణవాః |
 నృపా ద్విజాతిముఖ్యాశ్చ యథా భువి తథా దివి || ౧౮-3౯||
 వర్తన్తే స్వేచ్ఛయా దేవి ద్యోభూమ్యోర్నాన్తరం క్వచిత్ |
 బ్రాహ్మణో వేదమార్గేణ సర్వభూతహితే రతః || ౧౮-౪౦||
 సదాచారస్తపస్వీ చ క్షమావాననసూయకః |
 యతేన్ద్రియస్తత్త్వవేత్తా దేవతాతిథిపూజకః || ౧౮-౪౧||
 పఞ్చయజ్జరతో నిత్యం న్యాయాగతథనస్తథా |
 సదా పితృమనుష్యాణాం తృప్తిదః సత్యవాక్ శుచిః || ౧౮-౪౨||
 ఇష్టాపూర్తరతో నిత్యం గురుభక్తః సదా శుభే |
 ఏతైరేవ గుణైర్ముక్తః క్షత్రియో వైశ్య ఏవ చ || ౧౮-౪3||
 సషేకాద్యాః శ్మశానాన్తాస్తేషాం చైవ పృథక్ క్రియాః |
 బ్రహ్మచర్యే గృహస్థే వై వానప్రస్థే యతివ్రతే || ౧౮-౪౪||

బ్రహ్మక్షత్రవిశః సర్వే వర్తన్తే చానుపూర్వశః ।
 చత్వారో హ్యశ్రమాః ప్రోక్తా బ్రాహ్మణానాం యుగే యుగే ॥ ౧౮-౪౫॥
 క్షత్రియస్య త్రయః ప్రోక్తా ద్వావేకో వైశ్యశూద్రయోః ।
 బ్రాహ్మణీం క్షత్రియాం వైశ్యాం పరిణేత(ణయేద్) ద్విజో యతః ॥ ౧౮-౪౬॥
 క్షత్రియః క్షత్రియాం వైశ్యాం వైశ్యః శూద్రశ్చ శూద్రజామ్ ।
 వేదస్పృతిపురాణేషు వర్తన్తే బ్రాహ్మణాస్తథా ॥ ౧౮-౪౭॥
 శూద్రాణాం ద్విజశుశ్రూషా వైశ్యానాం క్రయవిక్రయః ।
 ప్రఘానం క్షత్రియాణాం చ ప్రజానాం పరిపాలనమ్ ॥ ౧౮-౪౮॥
 కుసీదే కృషివాణిజ్యం పశుపాల్యం విశః స్పృతమ్ ।
 స్వవర్ణాశ్రమధర్మేషు వర్తన్తే తేఽతిధార్మికాః ॥ ౧౮-౪౯॥
 నృపో విప్రార్చనపరః స్వర్గమార్గావిరోధకః ।
 వర్ణానాం బ్రాహ్మణాః శ్రేస్తాస్తేషాం పూజ్యో యతిః స్పృతః ॥ ౧౮-౫౦॥
 యతేః పూజ్యో న కోఽప్యప్తి తస్మాత్ పూజ్యో యతిః స్పృతః ।
 యేషాం పూజనమాత్రేణ పూజితాః సర్వదేవతాః ॥ ౧౮-౫౧॥
 వాసుదేవస్య ద్వే మూర్తీ చరం చాచరమేవ చ ।
 చరం నన్యాసినాం రూపమచరం ప్రతిమాదికమ్ ॥ ౧౮-౫౨॥
 యుగత్రయేష్వతో భూమేః కామవర్షీ చ తోయదః ।
 బహుసన్యా తథా త్వం వై బహుదుగ్ధాశ్చ ధేనవః ॥ ౧౮-౫౩॥
 సదాఫలా భూమిరుహః శుభమన్యత్ ప్రవర్తతే ।
 శరదామయుతం నృణామాయుః సర్వత్ర దృశ్యతే ॥ ౧౮-౫౪॥
 గోమహిష్యాదిభూతాని బహ్వాయూంషి మహాన్తి చ ।
 నాకాలే మరణం తేషు న జరారోగజం భయమ్ ॥ ౧౮-౫౫॥
 వ్యక్తిక్రమాన్న మరణం జాయతే చ జగత్త్రయే ।
 స్వర్గే మోక్షే చ వర్తన్తే నరకేషు న తే క్వచిత్ ॥ ౧౮-౫౬॥
 మహాపాపీపపాపేషు జాయతే న మతిర్పుణామ్ ।
 కథశ్చిత్ పాపసంపూర్కాత్ ప్రాయశ్చిత్తం చరన్త్యతః ॥ ౧౮-౫౭॥
 పుణ్యా లఘీయసా యే తు వోధవ్యాన్తే త్వయాఽనఘే ।
 దురాచారాశ్చ యే తత్ర అవతీర్య మయా హతాః ॥ ౧౮-౫౮॥

అవతారో న మే గ్రాహ్మః కలౌ ప్రాప్తే చ మేదిని ।
 దురాచారాశ్చ మనుజా భవిష్యన్తి సదా భువి ॥ ౧౮-౫౯ ॥
 అతో దృషన్మయై రూపైరవత్తిర్ణా దివౌకసః ।
 గోభిర్విప్రైశ్చ వేదైశ్చ సతీభిః సత్యవాదిభిః ॥ ౧౮-౬౦ ॥
 అలుబ్ధైర్దానశీలైశ్చ స్థిరా త్వం భవ మేదిని ।
 యః కశ్చిద్వింశతౌ భాగే సన్మార్గేషు ప్రవర్తతే ॥ ౧౮-౬౧ ॥
 స వోధవ్యశ్చిరం దేవి కిమన్యైః పాపకర్మభిః ।
 కలౌ ప్రాప్తే చ మనుజాః సదా లోభేన పూరితాః ॥ ౧౮-౬౨ ॥
 నిధిచ్ఛవో భవిష్యన్తి జరాభయవిముక్తయే ।
 నిధీః పద్మమహాపద్మౌ తథా మకరకచ్ఛపౌ ॥ ౧౮-౬౩ ॥
 ముకున్దన(కు)న్దనౌ నీలశఙ్ఖఖర్వా అనుక్రమాత్ ।
 సత్త్వాశ్రితో మహాపద్మ స్థిరశ్చ కులమణ్డనః ॥ ౧౮-౬౪ ॥
 రతిస్తస్య భవేత్ తీర్థే యత్స్మితాగ్నికర్మసు ।
 తామసో మకరశ్చైవ నాన్యం గచ్ఛతి తత్సుఖమ్ ॥ ౧౮-౬౫ ॥
 శస్త్రప్రియోద్యమకరో ధనార్థం మృత్యుమీహకః ।
 తమోగుణః కచ్ఛపోఽపి స చైకపురుషం వసేత్ ॥ ౧౮-౬౬ ॥
 కర్మ సంహారతే చైవ విశ్వాసో వైవ కుత్రచిత్ ।
 రజోగుణో ముకున్దోఽపి భోగవృత్త్యాదితుష్టికృత్ ॥ ౧౮-౬౭ ॥
 దాతా కుటిలమల్లాదివిటేష్యేవ న సాధుషు ।
 రజఃసత్త్వమయో నన్దః స్థిరశ్చానప్తపూరుషః ॥ ౧౮-౬౮ ॥
 మానకృచ్ఛ కులాధారో బహుభార్యోఽతిమానకృత్ ।
 తమః సత్త్వమయో నీలస్తిష్ఠతి పురుషత్రయమ్ ॥ ౧౮-౬౯ ॥
 భోగారామతడాగాదిచైత్యకూపేషు యో రతః ।
 రజస్తమోమయః శఙ్ఖః కృపణశ్చైకభుగ్రహః ॥ ౧౮-౭౦ ॥
 వజ్ఞుకః స్వసుతానన్యానస్మృతో ముజ్ఞుతి కష్టతః ।
 నిధయోఽష్టౌ సమాఖ్యాతాస్తేషాం శ్రీరథిదేవతా ॥ ౧౮-౭౧ ॥

విశేషేణ కలౌ శఙ్ఖనిధిరాశ్ర(శ్రీ)యతే నరైః ।
 పద్మినీ చిత్రిణీ జాత్యా హస్తినీ శఙ్ఖినీతి చ ॥ ౧౮-౨౨॥
 చతుర్విధాః స్త్రియః ప్రోక్తా గుణతో రూపతస్తథా ।
 విశేషేణ కలౌ ప్రాప్తే శఙ్ఖినీ జాయతే భువి ॥ ౧౮-౨౩॥
 పద్మినీ పద్మవద్గన్ధా చిత్రరూపాణి(హి)చిత్రిణీ ।
 హస్తినీ హస్తవద్దేహో ఊరగన్ధా చ శఙ్ఖినీ ॥ ౧౮-౨౪॥
 బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యః శూద్రో యుగచతుష్టయమ్ ।
 క్రమాదతః కలౌ ప్రాప్తే క్వచిచ్ఛూద్రా ఇవ ద్విజాః ॥ ౧౮-౨౫॥
 కలౌ ప్రాప్తే మయా దేవి కృష్ణద్వైపాయనేన చ ।
 బ్రాహ్మణాద్యాశ్చ చత్వారః పృథక్కేచిన్నివేశితాః ॥ ౧౮-౨౬॥
 జ్ఞాతిబంధః కృతోఽమీషాం వర్ణసంకరజాదృభయాత్ ।
 వివాహ్యో బ్రాహ్మణీ విప్రైః క్షత్రియా క్షత్రియేణ చ ॥ ౧౮-౨౭॥
 వైశ్యా వైశ్యేన వోఢవ్యా శూద్రీ శూద్రేణ చైవ హి ।
 యత్ర తత్ర న భోక్తవ్యం అనిన్యామన్త్రణాదృతే ॥ ౧౮-౨౮॥
 జాతీయేషు గృహేషేవ భుజ్ఞాన్తోషైర్ను లిప్యతే ।
 న మాంసభుగ్ధవేద్విప్రో నాజ్ఞాతం భక్షయేత్క్వచిత్ ॥ ౧౮-౨౯॥
 దీక్షితో బ్రహ్మసూత్రీ చ యష్టిమాన్ సకమణ్డలుః ।
 సదాచారః కలియుగే తేనేయం జగతీ ధృతా ॥ ౧౮-౩౦॥
 కలో నృపతయః సర్వే వ్యవహారమయా యతః ।
 జితాశ్చైరైః సదా భూపాః ప్రజాపీడనతత్పరాః ॥ ౧౮-౩౧॥
 లుభాశ్చ క్రూరమతయో మదోన్మత్తా వివేకినః ।
 కుపాత్రత్యాగినః సర్వే సన్మార్గనిరతాః క్వచిత్ ॥ ౧౮-౩౨॥
 ఇష్టాపూర్తాదికం కర్మ న జానన్తి వికర్మిణః ।
 కామాదివిషయాసక్తా భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ॥ ౧౮-౩౩॥
 తథా క్షత్రవిశ్చైవ భవిష్యన్తి చ శూద్రవత్ ।
 బ్రహ్మచారిప్రభృతిషు స్వాశ్రమేషు చతుర్షపి ॥ ౧౮-౩౪॥
 మోహాద్ధృహస్థనామ్నైవ భవిష్యన్తి న ధర్మతః ।

యథా వర్ణాశ్చ చత్వారిః కృతాద్యాశ్చ తథా యుగాః ॥ ౧౮-౮౫ ॥

అతః శూద్రః కలియుగః శూద్రాచారా ద్విజాతయః ।

బహూనాం జన్మనామస్తే స్వధర్మవిషయేషు చ ॥ ౧౮-౮౬ ॥

రతిం ప్రాప్యేహ కష్టేన మోక్షధర్మే ప్రవర్తయేత్ ।

యావనే పలితః సర్వ ఆకాలమరణం కతౌ ॥ ౧౮-౮౭ ॥

న శాస్త్రగామినో వర్ణా న స్వమార్గేషు గామినః ।

ఉత్పథే గమనం తేషాం ప్రభిన్నకరిణామివ ॥ ౧౮-౮౮ ॥

న మాతా న గురుస్తేషాం న పితాఽన్యో న దేవతా ।

వేదస్మృతిపురాణాని న ధర్మో (౨) ధర్మకీర్తన(మ్) ॥ ౧౮-౮౯ ॥

పాషణీనో వికర్మస్థాః పరదారోపనేవకాః ।

మహాపాపాపపాపైశ్చ యుక్తాశ్చైరాశ్చ నామ తే ॥ ౧౮-౯౦ ॥

ధృతభార్యాన్ కలియుగే దృష్ట్వా ప్రీతో భవిష్యతి ।

కతౌ స్వల్పజలా మేఘా అల్పపుష్పఫలద్రుమాః ॥ ౧౮-౯౧ ॥

స్వల్పక్షీరాస్తథా గావః స్వల్పసస్యా చ మేదిన్లి ।

నార్యో ద్వాదశమే వర్షే బహుపుత్రాల్పపుత్రకాః ॥ ౧౮-౯౨ ॥

మకరాదిభయం తత్ర దుర్భిక్షశ్వాదిచౌరజమ్ ।

తాపత్రయభయం నిత్యమకాలమరణాదభయమ్ ॥ ౧౮-౯౩ ॥

శ్రుతిస్మృతిభవా మార్గాః సరిదోఘాః శుచావివ ।

దృష్టాదృష్టా భవిష్యన్తి మయి బౌద్ధత్వమాగతే ॥ ౧౮-౯౪ ॥

శూద్రః కలియుగో నామ విలోక్యావనిమణ్ణలమ్ ।

దురాచారాంశ్చ మనుజాన్ హర్షం ప్రాప్య ముహుర్ముహుః ॥ ౧౮-౯౫ ॥

ఆధిక్యం స్త్రీషు శూద్రేషు చకార వసుధే సదా ।

తత్ర త్వయా చ రక్షీయా (రక్షణీయా) సదాచారా ద్విజాతయః ॥ ౧౮-౯౬ ॥

ఇష్టాపూర్తరతా వేదశాస్త్రజ్ఞాః సత్యవాదినః ।

త్యాగినోఽలుభకాశ్చైవ గావో నార్యః పతివ్రతాః ॥ ౧౮-౯౭ ॥

ఆర్తారే ముదితే హృష్టా ప్రోషితే మలినా కృశా ।

ఆయాన్తీం పతిసంయుక్తాం విమానస్థాం సతీం కిల ।

సూర్యస్త్యజతి తన్మార్గం భయాన్మణ్ణలభేదతః ॥ ౧౮-౯౮ ॥

ధృతస్త్రీ పతిమన్వేతి మృతం చాస్మిన్ కలో యుగే ।

సాపి తారయతే కాంతం యుగేష్వన్వేషు కిముపనః ॥ ౧౮-౯౯ ॥

ధృతాయాశ్చ సుతః శ్రాద్ధే పిణ్ణక్షేత్రాధిపాయ చ ।

దద్యాత్పూర్వం తతస్తస్య పిత్రాదేరనుపూర్వశః ॥ ౧౮-౧౦౦ ॥

అన్వేషామపి పాపానాం కలౌ ప్రాప్తే నృణాం భువి ।

విశుద్ధిర్దానతీర్థేన భృగ్వగ్న్యనశనామ్బుభిః ॥ ౧౮-౧౦౧ ॥

సక్లామే గోగృహే వాపి సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ।

కలౌ పాపమతిర్జన్తుః ప్రాయశ్చిత్తం కథం చరేత్ ॥ ౧౮-౧౦౨ ॥

తత్పురశ్చరణం దానం తీర్థం చాన్తేఽగ్నిసేవనమ్ ।

న్యాయాగతధనస్తత్త్వజ్ఞాననిష్ఠోఽతిథిప్రియః ॥ ౧౮-౧౦౩ ॥

శ్రాద్ధకృతృత్ప్రవాదీ చ గృహస్థోఽపి విముచ్యతే ।

అస్మిన్ కలియుగే ప్రాప్తే బహవః పాపకారిణః ॥ ౧౮-౧౦౪ ॥

యద్యేషు చ బహుష్వేకో ధార్మికో విద్యతే క్వచిత్ ।

తస్యైకస్య త్వయా రక్షా కర్తవ్యా చైవ మేదిని ॥ ౧౮-౧౦౫ ॥

రత్నగర్భేతి తే నామ సత్యం భవతు నిశ్చిత్తమ్ ।

స వోధవ్యశ్చిరం దేవి మదృశ్కో ధార్మికః శుచిః ॥ ౧౮-౧౦౬ ॥

కలినా నూరమతినా క్లేశితం ధార్మికం పరమ్ ।

రక్ష రక్ష సదా తస్మాత్ పాపాద్గణేవ మానవమ్ ॥ ౧౮-౧౦౭ ॥

ఈదృగివిధేన భూమే త్వం ధార్యసే పుణ్యకర్మణా ।

రక్షేనం చ ప్రయత్నేన కిమన్యయై రక్షితైస్త్వయా ॥ ౧౮-౧౦౮ ॥

కలేరన్యత్ర న భయం విద్యతే ధార్మికే నరే ।

తస్మాత్ త్రాహి నరం శీఘ్రం చణ్ణీన్ద్రం మహిషాదివ ॥ ౧౮-౧౦౯ ॥

ఇతి శ్రుత్వా మహి దేవీ శ్రీకృష్ణస్య చ తద్వచః ।

తథేతుశ్చైవ ప్రణమ్యైనం జగామాదర్శనం మునే ॥ ౧౮-౧౧౦ ॥

వాయురువాచ -

ఇత్థం లఘీయసీం కర్తుమవతేరుర్మహితలే ।

బ్రహ్మాద్యా దేవతాః సర్వాః పార్వత్యా వచనాన్మునే ॥ ౧౮-౧౧౧॥
 గ్రామే గ్రామే తథా తీర్థే జమ్బుద్వీపే కలౌ యుగే ।
 దృషన్మూర్తి విధాయాశు లోకానాం హితకామ్యయా ॥ ౧౮-౧౧౨॥
 య ఇదం కీర్తయేద్విప్రో దేవానామగ్రతో మునే ।
 యం యం ప్రార్థయతే కామం తం తం ప్రాప్నోత్యసంశయమ్ ॥ ౧౮-౧౧౩॥
 పారాయణం పురాణస్య కుర్యాదభ్యర్థ్యం దేవతాః ।
 విద్యాశ్చతుర్దశఫలం రాజసూయఫలం లభేత్ ॥ ౧౮-౧౧౪॥
 తాపత్రయవినిర్ముక్తః ప్రహృష్టః పుత్రపౌత్రకైః ।
 విద్యాచారధనాయుర్భిరభవేదచ్ఛిన్నసన్తతిః ॥ ౧౮-౧౧౫॥
 గ్రహపీడా న తస్యాస్తి నాగ్నిచౌరనృపాదభయమ్ ।
 రక్షోభూతపిశాచాదిరోగశోకం న చాప్పుయాత్ ॥ ౧౮-౧౧౬॥
 మహాపాపోపపాపం చ వాఙ్మనఃకర్మభిః కృతమ్ ।
 తత్సర్వం విలయం యాతి తమఃసూర్యోదయే యథా ॥ ౧౮-౧౧౭॥
 అభిమానీ కృతఘ్నోఽపి నిన్దకో దామ్భికోఽశుచిః ।
 కృపణోఽనూయకః కాపీ నిద్రాతన్ద్రాసమన్వితః ॥ ౧౮-౧౧౮॥
 య ఇదం కీర్తయేజ్జహ్యోదేనసోఽహిరివ త్వచమ్ ।
 పురాణకీర్తితా దేవాః సంసారాబ్ధిం విలక్ష్మ్య చ ॥ ౧౮-౧౧౯॥
 యేన కేనాపి కామేన పురాణం కీర్తయేద్విజః ।
 అనాయాసాత్పుమానస్మింల్లభేద వాఙ్మూఢికం ఫలమ్ ॥ ౧౮-౧౨౦॥
 ఇదం సద్వాచకాదబ్రాహ్మన్ శ్రుత్వా భక్తీసమన్వితః ।
 నియమస్థః శుచిః శ్రోతా శృణ్వన్ స ఫలమత్నుతే ॥ ౧౮-౧౨౧॥
 అప్సరోగణసంకీర్ణం విమానం లభతే మహత్ ।
 ప్రహృష్టః స తు దేవైశ్చ దివం యాతి న సంశయః ॥ ౧౮-౧౨౨॥
 దివ్యమాల్యామ్బరధరో దివ్యగన్ధానులేపనః ।
 దివ్యాఙ్గనాదిభూషాఢ్యో వాచస్పతిరివాపరః ॥ ౧౮-౧౨౩॥
 దివ్యం విమానమారుహ్య చరేన్నిత్యం జగత్త్రయే ।
 చన్ద్రశ్శివప్రతీకాశ్చైర్వయైర్ముక్తం మనోజవైః ॥ ౧౮-౧౨౪॥

సేవ్యమానో వరస్త్రిణాం చన్ద్రాకారముఖైః శుభైః ।
 మేఖలానాం నినాదేన నూపురాణాం చ నిఃస్వవైః ॥ ౧౮-౧౨౫॥
 అఙ్గే పరమనారీణాం సుఖసుప్తో విబుధ్యతే ।
 భుక్త్వా భోగాన్ యథా బాష్పో ముక్తిమాపైకలింకాత్ ॥ ౧౮-౧౨౬॥
 తస్మాచ్ఛతురాశ్రమిణామప్యస్మిన్నధికారితా ।
 కిం బహూక్తేన సర్వేష్టదాయని త్వం(న్యత్ర) న సంశయః ॥ ౧౮-౧౨౭॥
 ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే వాయునారదసంవాదే
 అష్టాదశోఽధ్యాయః । ౧౮॥

అథ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః । బాష్పమన్తసాధనమ్ ।

19.1 Nārada నారద enquires from Vāyu వాయు about how did Bāṣpa బాష్ప conduct Śiva Pūjā శివ పూజా, and how was his lineage i.e. vaṃśa వంశ.

19.2 Vāyu వాయు narrates the story of a Vedajña Brāhmaṇa వేదజ్ఞ బ్రాహ్మణ called Śivaśarmā శివశర్మా, who was a devotee of Ekaliṅga ఏకలింగ. During Caitrī Yātrā చైత్రీ యాత్రా, a Ṛṣi ఋషి came to his house, and Śivaśarmā శివశర్మా went along with him for Ekaliṅga darśana ఏకలింగ దర్శన. There he spent his lifetime in study of Vedānta వేదాంత and took Saṃnyāsa సంన్యాస. When he passed away, his son Bāṣpa బాష్ప stayed at the site of Ekaliṅga ఏకలింగ. Bāṣpa బాష్ప practiced the Sanātana Mantra సనాతన మన్త of the form of HaṃSa హంస.

19.3 Pañcopacāra pūjā పంచోపచార పూజా and the list of articles for naivedya నైవేద్య that include preparation of pakvāna పక్వాన్న, pAnaka పానక, sandhānaka సన్ధానక are described.

నారద ఉవాచ -

బాష్పస్య చాన్వయం బ్రూహి ద్విజాగ్ర్యస్యాథ తస్య చ ।
 కేన పుణ్యప్రభావేణ శక్కురశ్చాకరోత్ కృపామ్ ॥ ౧౯-౧॥

సేవా చ కీదృశీ తస్య కథయస్వ యథాయథమ్ ।
 కిం జప్తం కేన విధినా పూజితం చ ద్విజన్మనా ॥ ౧౯-౨॥

సన్దేహోఽస్త్యత్ర మే వాయో యథావదనువర్ణయ ।
 ఏకలింగస్య భక్తస్య వృత్తాంతం వేత్సి నాపరః ॥ ౧౯-౩॥

తత్సర్వం కథ్యతాం వాయో తస్య చోత్పత్తిపూర్వకమ్ ।
సస్తతిస్తస్య భూపస్య కీదృగాసీన్మహాత్మనః ॥ ౧౯-౪॥

వాయురువాచ -

వక్ష్యమాణం యథా బ్రహ్మాన్ సావధానతయా శృణు ।
ధన్యోఽసి కృతకృత్యోఽసి సర్వజ్ఞోఽసి విశేషతః ॥ ౧౯-౫॥

జానన్నప్యథ మాం ప్రప్లుముద్యుక్తోఽసి యథాఽజ్ఞవత్ ।
లోకోపకారకం ప్రశ్నం న కేనాపి కృతం పురా ।
దుర్లభం త్రిషు లోకేషు తచ్చృణుష్వ వదామ్యహమ్ ॥ ౧౯-౬॥

కలాలాధనఫలమేకలింగ్గాచ్చ లబ్ధవాన్ ।
తస్య చారిత్రమాకర్ణ్య ప్రాప్నుయాత్ పరమాం గతిమ్ ॥ ౧౯-౭॥

మేదపాటస్య మధ్యే యచ్చిత్రకూటస్య సన్నిధౌ ।
అథానన్దపురం నామ పత్తనం మహదద్భుతమ్ ॥ ౧౯-౮॥

తత్రాసీచ్చివశర్మాఖ్యో బ్రాహ్మణో వేదపారగః ।
సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో యాజ్ఞాకో ధార్మికః శుచిః ॥ ౧౯-౯॥

పుత్రసౌత్రాదికైర్ద్యుక్తః ప్రజావాన్ పశుమాన్ గృహీ ।
అతిథీనాగతాన్నిత్యం భోజనావసరే తతః ॥ ౧౯-౧౦॥

అన్నాఛా(చ్చా)దనద్రవ్యేణ వాణ్యా చాపి తు తోషయన్ ।
ఏకలింగస్య చ ధియా పశ్యన్ సర్వానపూజయత్ ॥ ౧౯-౧౧॥

ఏవం ప్రవర్తమానే తు చైత్రీయాత్రార్థముద్యతాః ।
ఋషయస్తే సమాయాతాస్తద్గృహం ప్రతి నారద ॥ ౧౯-౧౨॥

అతిథీనాగతాన్ దృష్ట్వా పూజయామాస భక్తితః ।
తేభ్యశ్చాశిషమాదాయ పృష్టవానితి తాన్ ప్రతి ॥ ౧౯-౧౩॥

కుతః సమాగతాః యూయం కిఞ్చీకీర్షు(చ కర్తు)మిహేచ్ఛథ ।
ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా అథర్వా త్వబ్రవీదిదమ్ ॥ ౧౯-౧౪॥

చైత్రీ యాత్రా సమాయాతా ఏకలింగస్య వార్షికీ ।
తస్మాద్వయం గమిష్యామ ఏకలింగస్య సన్నిధౌ ॥ ౧౯-౧౫॥

ఇన్యాద్యా దేవతాః సర్వా యక్షగన్ధర్వకిన్నరాః ।

ఋషయో మునిసిద్ధాశ్చ తత్రాయాస్యన్తి వై తదా ॥ ౧౯-౧౬ ॥
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా శివశర్మాఽప్యవచ తమ్ ।
 మయాఽపి వార్షికీ యాత్రా క్రియతే ప్రతివత్సరమ్ ॥ ౧౯-౧౭ ॥
 ఇత్యుక్తాః(కైః) సర్వసమ్భరాన్ రథేసం స్థాప్య ప్రస్థితః ।
 తేషాం సహైవ హర్షణ ఏకలింగదిదృక్షయా ॥ ౧౯-౧౮ ॥
 సపుత్రపౌత్రభార్యాదిబన్ధుభృత్యసమన్వితః ।
 మార్గే చాన్మార్గినామన్నం దదన్నిత్యం సమాగతః ॥ ౧౯-౧౯ ॥
 కుటిలాద్యష్టతీర్థం స్నాత్వాఽభ్యర్చ్యైకలింగకమ్ ।
 స్తుత్వా నత్యా తథాగత్య వైరృత్యాం దిశి సంస్థితమ్ ॥ ౧౯-౨౦ ॥
 ఆకరోతేన విధినా దిక్పాలనర్చ్యువాస్తుపమ్ ।
 అథా(ఆథ)ర్వణస్య పార్శ్వే తు వేదాన్తశ్రవణాదినా ॥ ౧౯-౨౧ ॥
 కాలం నిర్ణయ్య పశ్చాత్తు వేదాన్తే మతిమాదధత్ ।
 స్వవిత్తం భాగశః కృత్వా పుత్రేభ్యో వ్యభజచ్చ తత్ ।
 స్వకీయం భాగమాదాయ ఆథర్వణ(ణా)ర్థమాదరాత్ ॥ ౧౯-౨౨ ॥
 మఠం సమ్యగథారచ్య దీపస్థానం విలోక్య చ ।
 తత్ర సంస్థాప్య స్వగురుమథర్వాణం సుతాపసమ్ ॥ ౧౯-౨౩ ॥
 తపశ్చవార సుమహచ్ఛివశర్మాఽథ స ద్విజః ।
 అన్తే సంన్యస్య విధినా పఠం ధామ అవాప సః ॥ ౧౯-౨౪ ॥
 అపరే బ్రాతరః సర్వే కాలే కాలవశం గతాః ।
 తతః స బాష్పః సుమహత్ పితురన్వేష్టిమాదరాత్ ॥ ౧౯-౨౫ ॥
 కృత్వాత్త్రైవ స్థితః పశ్చాజ్జజాప మనుముత్తమమ్ ।
 పరాప్రాసాదమన్త్రోఽయం సర్వమన్త్రోత్తమం మహత్ ॥ ౧౯-౨౬ ॥
 నారద ఉవాచ -
 కుతో లభ్యోఽథ మన్త్రోఽయం మమాచక్ష్య సమీరణ ।
 కస్మిన్ కాలే చ మాహాత్మ్యం విధానమపి సువ్రత ॥ ౧౯-౨౭ ॥
 మన్తస్య దేవతా కాఽత్ర స్వరూపమపి బ్రూహ్యథ ।
 సూత ఉవాచ -
 ఇతి నారదవాక్యం తచ్చుత్వా వాయురథాబ్రవీత్ ॥ ౧౯-౨౮ ॥

హారీతాదితి సజ్జిప్య పునః సమ్యగభ్రావీత్ |
 క్షణం విచిన్త్య స్వాత్మానం హంసరూపం సనాతనమ్ || ౧౯-౨౯ ||
 హకారేణ విశంతం తం సకారేణ వినిర్గతమ్ |
 శక్తిం చ పరమానందరూపిణీం పరదేవతామ్ || ౧౯-౩౦ ||
 వర్ణధ్వయమయం మస్త్రమోజ్కారేణేంద్రసంయుతమ్ |
 సర్వదేహేషు జీవోఽయం వర్తతే మునిసత్తమ || ౧౯-౩౧ ||
 మాహాత్యమపి మస్త్రస్య వర్ణితుం కేన శక్యతే |
 వేదాస్తవిజ్ఞానఫలం మస్త్రోఽయం మునిపూజితః || ౧౯-౩౨ ||
 మోక్షరూపస్య మస్త్రస్య వర్ణితుం కేన శక్యతే |
 శివశక్త్యాత్మకో మస్త్రో మస్త్రీణాం సిద్ధిదః క్షణాత్ || ౧౯-౩౩ ||
 అనేన మస్త్రరాజేన సాఙ్గన్యాసయుతేన చ |
 వేదాగమోక్తవిధినా పూజితః సుఫలప్రదః || ౧౯-౩౪ ||
 ఇతి శ్రుత్వా వచో వాయో నారదః పర్యపుచ్చత |
 నారద ఉవాచ -
 హారీతః కేన విధినా దత్తవాన్ స ద్విజన్మనే || ౧౯-౩౫ ||
 హారీతేన కుతో లబ్ధో మస్త్రరాజః పరాభిధః |
 ఏతత్సర్వం చ సజ్జిప్య కథయస్వ సమీరణ || ౧౯-౩౬ ||
 వాయురువాచ -
 కదాచిదాగతావస్మిన్ కేత్రే నాగపూదాభిధే |
 చైత్రే సూర్యోపరాగే తు స్థితావేకత్ర తౌ ద్విజో || ౧౯-౩౭ ||
 హారీతమభివాద్యైవ సాష్టాఙ్గం వినయేన చ |
 బాష్పః పప్రచ్చ భోః స్వామిన్ గురో దీక్షాం ప్రదేహి మే || ౧౯-౩౮ ||
 కేన మార్గేణ జీవోఽయం తత్క్షణాద్భ్రహ్మాతాం వ్రజేత్ |
 సంశయం చిన్ధి మే బ్రహ్మాన్ సద్యః ప్రత్యయకారకమ్ || ౧౯-౩౯ ||
 హారీత ఉవాచ -
 భజన్య త్వరయా బాష్ప ఏకలింగం మహాప్రభుమ్ |
 తత్క్షణాన్మోక్ష్యనే దుఃఖాదిహాముత్ర న సంశయః || ౧౯-౪౦ ||

త్రికోణాంతఃసమాసీనం చంద్రసూర్యాయుతప్రభమ్ ।
 ఏవం స్వహృది సఙ్ఘోచ్చయ మూర్ధ్ని వా గురుమాతృనః ॥ ౧౯-౫౪॥
 భావయిత్వా చిరం కాలం ముద్రాదశకమాచర ।
 లింగం యోనిం చ సురభిం త్రిశూలం జ్ఞానమేవ చ ॥ ౧౯-౫౫॥
 పుస్తకం పానపాత్రం చ వనమాలాం న (చ) భాతృకమ్ (?) ।
 సతిముద్రాం చ సంరచ్య మనసా సమ్ప్రపూజయ ॥ ౧౯-౫౬॥
 ఆహ్వనాద్యుపచారైశ్చ భోజనావసరే తతః ।
 మన్తం ప్రజప సాహస్రం శ్వాసోచ్ఛ్వాసవివర్జితః ॥ ౧౯-౫౭॥
 ఏవం తు వర్షమాత్రం యః ప్రజపేన్నియతః సుధీః ।
 దశాంశతోఽథ పుత్రైవం బ్రాహ్మణానపి భోజయ ॥ ౧౯-౫౮॥
 తేభ్యశ్చాశిషమాదాయ భుజ్జ్వ నైవేద్యమాదరాత్ ।
 పురాణశ్రవణం పశ్చాత్ కుర్యాద్వేదాంతచింతనమ్ ॥ ౧౯-౫౯॥
 వాయురువాచ -
 ఇతి సంశిక్ష్య తం వాష్పం హారీతో మునిసత్తమః ।
 తత్కర్ణే కథయామాస ఋష్యాదిన్యాసపూర్వకమ్ ॥ ౧౯-౬౦॥
 మన్తరాజమముం బ్రహ్మన్ సహౌమ్భిస్తుయతం శనైః ।
 సఫలం కరమాదాయ తస్య మూర్ధ్నస్థథ దత్తవాన్ ॥ ౧౯-౬౧॥
 అన్తర్బుది నియంతారం బహిశ్చ గురురూపిణమ్ ।
 ఉభయత్రైకలిఙ్గాఖ్యం సంస్మృత్య చ మహర్షిణా ॥ ౧౯-౬౨॥
 ఆశీర్దత్తాథ బాషాయ తవ యద్యదభీషితమ్ ।
 తత్సర్వం సఫలం యాతు ఏకలింగప్రసాదతః ॥ ౧౯-౬౩॥
 బాషృశ్చాపి వినీతోఽయం పూజయామాస తం గురుమ్ ।
 ధూపదీపైశ్చ నైవేద్యైః సుమనోభిః సుగన్ధిభిః ॥ ౧౯-౬౪॥
 పశ్చోపచారమార్గేణ విత్తశాత్యవివర్జితః ।
 శుశ్రూషయాఽథ సన్తోష్య ముదం లేభే పరం తదా ॥ ౧౯-౬౫॥
 యస్య చానుగ్రహాదేవ మహర్షే తత్తణాత్ కిల ।
 తస్య చారిత్ర్యమాహాత్మ్యం వక్షుం కేనేహ శక్యతే ॥ ౧౯-౬౬॥
 ఇతి తే కథితం బ్రహ్మన్ వాష్పస్యారాధనం శుభమ్ ॥ ౧౯-౬౭॥

నారద ఉవాచ -

పశ్చోపచారపూజాం మే సజ్జేపేణ సమీరణ |
వదస్య యేన విధినా సర్వమజలదా భవేత్ || ౧౯-౬౮ ||

వాయురువాచ -

హారీతేన యథాఽకారి పూజా చ శాస్త్రవర్తనా |
బాష్పద్వారా సమాసేన తత్తవార్గే వదామ్యహమ్ || ౧౯-౬౯ ||

అష్టాద్రవ్యోద్భవం గన్ధమేకలింగాయ చార్పయత్ |
అక్షతాన్స్తణ్ణులాన్పశ్చాత్ కాశ్మీరయుతమాదరాత్ || ౧౯-౭౦ ||

సమర్వ్య పత్రపుష్పాణి ధూపదీపౌ విధానతః |
నివేద్య చాథ నైవేద్యం తదా భక్త్యా మహామునే || ౧౯-౭౧ ||

తోషయామాస స గురు వాష్పో వై ద్విజసత్తమః |
శ్రూయతాం మునిశార్దూల శ్రవణాన్మనసః సదా || ౧౯-౭౨ ||

సన్తోషమేష్యతి సదా నైవేద్యస్య చ భక్షణే |
పాయసం చాథ సంయావం లడుకాః పూరికా వటాః || ౧౯-౭౩ ||

ఖణ్ణమణ్ణకనామాని క్షీరమోదకమేవ చ |
అపూపం పోలికా ఖాద్యం సోహలీ ఘృతపూరకమ్ || ౧౯-౭౪ ||

సుఖాపూపకసంజ్ఞం చ మణ్ణకాని చ ఘూరికా |
ఖణ్ణవర్తికమిన్దూరం టూటిరీచకరజ్జుకాః || ౧౯-౭౫ ||

కర్పూరనలికా చైవ లలత్ప్రాసీకసంజ్ఞకమ్ |
సమ్యక్ష్విష్పన్నరోటీ చ ఫేనసంజ్ఞం చ ముర్మురమ్ || ౧౯-౭౬ ||

శాల్యన్నం కలమాన్నం చ గన్ధశాలిభవం తథా |
రాజాన్నం సజ్జుసంజ్ఞం చ చక్రోదర్యభిధం తథా || ౧౯-౭౭ ||

కామోదం శ్వేతసంజ్ఞం చ షష్టికాద్యాదివౌదనమ్ |
ముద్గదాలికయా జాతం నిస్త్యచాసూపముత్తమమ్ || ౧౯-౭౮ ||

సత్వగ్నిః కేవలైర్ముద్గైర్ముద్గధ్యమం సూపమేవ చ |
కదాపి న కృతం తేన వర్జినా బాష్పధీమతా || ౧౯-౭౯ ||

తువరీచణకాద్వైశ్చ సూపాధమముదాహృతమ్ |

తద్య (ద) త్ర న మయా దృష్టం తస్య నైవేద్యభాజనే || ౧౯-౮౦||

గవ్యం ఘృతం ప్రశస్తం స్యాత్సద్యః సన్తాప్య నిర్మితమ్ |
తదేవ చ ఘనీభూతముత్తమోత్తమముచ్యతే || ౧౯-౮౧||

మాహిషం మధ్యమం ప్రోక్తమజాదీనాం తథాధమమ్ |
నానీతం తేన విప్రేణ ఉత్తమాస్తే న సర్వదా || ౧౯-౮౨||

చతుర్విధాని శాకాని ప్రశస్తాని నివేదనే |
తాడితే(తం)భరితం చైవ రస్థితం బాష్పితం తథా || ౧౯-౮౩||

శిమ్బ్యాదిభిః ఫలైః శాకైర్ఘృతపాకైశ్చ తాడితమ్ |
వర్షైః ఫల్లైర్ఘృతైః పక్షైర్ఘృతం శాకౌ(కం) ఉచ్యతే || ౧౯-౮౪||

శాలిపర్పటకాదీని భరితం పరిచక్షతే |
వాస్తూకపత్రశాకాది రస్థితం పరిచక్షతే || ౧౯-౮౫||

కన్దాద్యా బాష్పితాః ప్రోక్తాః శాకభేదా నివేదనే |
తదపి ప్రత్యహం దృష్టం భాజనే చ పృథక్ పృథక్ || ౧౯-౮౬||

నానీతం శునం శాకం గురునైవేద్యకర్మణి |
అతిపక్వమపక్వం చ పూతిదుర్గంధవస్తు(త్తు) యత్ || ౧౯-౮౭||

సంస్కారహీనం విరసం రహితం మరిచాదిభిః |
పానకాని చ తత్రైవ దృష్టాని మునిసత్తమ || ౧౯-౮౮||

శృంఖిష్టైకాగ్రమనసా వక్ష్యామ్యుద్దేశమాత్రతః |
అమ్లికాసమ్భవం శ్రేష్ఠమేకభాగస్తథాఽమ్లికా || ౧౯-౮౯||

భాగత్రయం తు ఖణ్డస్య మారీచస్త్రిశకో మతః |
ఏలాయాస్తు తథా భాగశ్చతుఃషష్ఠిః ప్రకల్పితః || ౧౯-౯౦||

లవణస్య తథా భాగః శతాంశపరికల్పితః |
తథా కర్పూరసంయుక్తం సుగంధిసుమనాంసి చ || ౧౯-౯౧||

దత్వాఽథ వాసయిత్వాఽథ అష్టాంశేన జలం పునః |
నిక్షిప్య తత్సమాసీయ గురవే చ సమర్పితమ్ || ౧౯-౯౨||

ఏవం పానకయోగం తు నిమ్బుక్యాదౌ తథా చరేత్ |
అమ్లాని యాని వస్తాని నారణ్ణ్యాదీని తైరపి || ౧౯-౯౩||

ద్రాక్షాఖర్జురకాదీనాం మధ్యే చిజ్ఞాపిమిశ్రితమ్ |
 అష్టమేన తు భాగేన నిమ్బునారజ్జకం తథా || ౧౯-౯౪ ||
 కాదలే పానసే వైవ పానకక్రమ ఏషకః |
 తథా శిఖరిణీ దత్తా తత్ప్రకారోఽధునోఽచ్యతే || ౧౯-౯౫ ||
 అనన్తం చ తథా(దధి)గ్రాహ్యం నిర్జలం స్ఫేటయేచ్ఛ తత్ |
 ఘనీభూతస్య దద్దుశ్చ భాగైకః శర్కరా సమా || ౧౯-౯౬ ||
 ఆమ్లికా వింశకో భాగో దుగ్ధభాగశ్చతుర్థకః |
 మరిచస్య తథా భాగో ద్వాత్రింశచ్ఛార్ణితస్య చ ||
 చతుఃషష్ఠితమో భాగ ఏలాయాః పరికల్పితః || ౧౯-౯౭ ||
 సుశ్లష్ణే ధవలే వస్త్రే సర్వమేతత్తు గాలయేత్ |
 సుశీతలే తథా స్థానే వ్యజనైర్విజ్య వాసితమ్ || ౧౯-౯౮ ||
 శిఖరిణీమితి బ్రహ్మన్ గురురూపశివాయ వై |
 సమర్ప్య చ తతః పశ్చాద్దధ్యోదనసమీ(మధీ)శ్వరే || ౧౯-౯౯ ||
 నివేదితం సుభక్త్యా తచ్ఛృణ్వతాం సుఖదం సదా |
 అష్టావశిష్టం దుగ్ధం స్యాచ్ఛతుర్థాంశావశేషితమ్ || ౧౯-౧౦౦ ||
 దధి స్యాన్మధురం తద్వత్ససితం పితృహారకమ్ |
 సస్థానకాని యద్దత్తం తచ్చ వజ్ఞ్యామ్యవిస్తరమ్ || ౧౯-౧౦౧ ||
 నీమూఖకార్ద్రకమాతకన్దకదలీకౌశాతకీ కర్కషీ-
 ధాశ్రీబిల్వకరీరకైర్విరచితాన్యానన్దసంవృద్ధయే |
 నానాదేశసముద్భవాన్యపి తథా కిం వర్ణయామ్ముత్తమా-
 న్యన్యాన్యాదరపూర్వకాణి సతతం తస్మై తదా దత్తవాన్ || ౧౯-౧౦౨ ||
 కర్పూరవాసితం తోయం హిమశీతలనిర్మలమ్ |
 దత్వా పానార్థమేవం హి తామ్బూలం చ తతోఽర్పయత్ || ౧౯-౧౦౩ ||
 గురుభక్త్యా చ స గురుర్వారీతోఽజ్ఞీకృతః ప్రభుః |
 స్తుత్వా చ బహుధా భక్త్యా ననామాష్టాజ్గవన్దనైః || ౧౯-౧౦౪ ||
 ఏవం పశ్చోపచారైః స బాషో ద్విజవరస్తుతమ్ |
 హారీతం చ తథా తస్య గురు తద్గురుమేవ చ || ౧౯-౧౦౫ ||

పూజయామాస ధర్మాత్మా శివబుద్ధ్యా మహామునే ।

హారీతోఽపి ప్రసన్నాత్మా పూజాం సీక్వత్య చాత్మవిత్ ॥ ౧౯-౧౦౬ ॥

శాస్త్రే యద్యద్రహస్యం స్యాత్తత్సర్వం కథితం తదా ।

బాషోఽపి వినయేవైవ గృహీత్వా శివమ(మా)ర్చయత్ ॥ ౧౯-౧౦౭ ॥

ఇతి నారద యత్పృష్టం తత్సర్వం కథితం మయా ।

ప్రసక్తోఽతు పునశ్చాత్ర మునే కిం ప్రష్టమీహనే ॥ ౧౯-౧౦౮ ॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలిజ్జమాహాత్యే బాషమస్త్రసాధనం
నామైకోనవింశోఽధ్యాయః । ౧౯ ॥

అథ వింశోఽధ్యాయః । బాషాన్వయమ్ ।

20.1 Vāyu వాయు describes about Śaḍṛtu షడ్ బుతు in Ahorātra అహోరాత్ర.

20.2 Sadāśiva సదాశివ makes His appearance to Bāṣpa బాష and his Guru Hārīta గురు హారీత. He instructs that should proceed to Bāṣpa బాష to Citrakūṭa చిత్రకూట and Hārīta హారీత to Svarga స్వర్గ.

20.3 Bāṣpa బాష; in accordance with Vaikhānasa Dharma వైఖానస ధర్మ (i.e. of Vānaprastha వానప్రస్థ, hands over the reins of his kingdom to his son and goes to ĀtharvaṇaGuru ఆథర్వణగురు in Nāgahrada నాగహ్రద and requests him for Saṃnyāsa సంన్యాస.

20.4 Hearing about the same, his son Bhoja భోజ rushes to meet him. Bāṣpa బాష pacifies is son and thereafter conducts Guru Pūjana గురు పూజన.

20.5 There is description about NṛpaDharma/Rājadharmā నృపధర్మ/రాజధర్మ, Saṃnyāsa సంన్యాస and GuruParamparā గురుపరమపారా in that context.

20.6 Sadāśiva సదాశివ, Īsvara ఈశ్వర, Rudra రుద్ర, Viṣṇu విష్ణు, Brahmā బ్రహ్మ, Nakulīsa నకులీశ, Gaurīsa గౌరీశ, Atrīsa అత్రీశ, Mitreśa మిత్రేశ, Kapilāṇḍa కపిలాణ్డ, Siddhaśāsana సిద్ధశాసన, Piṅgākṣa పిఙ్గాక్ష, Maṇuṣya మనుష్య, Puṣpadanta పుషపదన్త, Śantanu శన్తను, Agastī అగస్తీ, Durvāsā దుర్వాసా, Kauśika కౌశిక, Jaigīśa జైగీశ, Kauṇḍinya కౌణ్డిన్య, Bhairavāṣṭaka భైరవాష్టక, Oṃkāra ఓంకార, Viśvanātha విశ్వనాథ, Someśvara సోమేశ్వర, Vaśiṣṭha వశిష్ఠ, Śakti శక్తి, Parāśara పరాశర, Vyāsa వ్యాస, Śuka శుక, Gauḍapāda గౌడపాద, Govinda గోవింద, Śaṅkarācārya శంకరాచార్య; and thereafter the 4 Maṭhāḥ ౪ మఠాః

established by Śaṅkarācārya శంకరాచార్య and the GuruŚiṣyaParamparā గురు శిష్య పరమపారా are mentioned.

20.7 According to Ātharvaṇa Ācārya ఆథర్వణ ఆచార్య, Rājā Bhoja రాజ భోజ - the son of Bāṣpa బాష్ప, conducted Guru Pūjana గురు పూజన every year. After a long time of his rule, he adopted YogaMārga యోగమార్గ and stayed at Ekalinga ఏకలింగ until and where he breathed his last. The name of his Guru గురు was Vedagarbha Muni వేదగర్భ ముని.

నారద ఉవాచ -

తతః కిమభవద్వాయో బాష్పస్య చ విశేషతః ।

శృణ్వంతో మే మనస్తుష్టిరుపయాతి కుతూహలాత్ ॥ ౨౦-౧॥

స షడ్గుతుషు గ్రీష్మాదితపసా తోషితస్తదా ।

ఇత్యుక్తో న చ మర్యాదాం శ్రుతవానహమాదితః ॥ ౨౦-౨॥

వాయురువాచ -

సూర్యోదయం సమారభ్య ఘటికాదశసంక్రమాత్ ।

ఋతవః స్యుర్వసంతాద్యా హ్యహోరాత్రం దినే దినే ॥ ౨౦-౩॥

వసన్తగ్రీష్మవర్షాఖ్యశరద్దేమన్తశైశిరాః ।

హేమన్తః శాన్తికే ప్రోక్తో వసన్తో వశ్యకర్మణి ॥ ౨౦-౪॥

శిశిరః స్తమ్భనే జ్ఞేయో విద్వేషే గ్రీష్మ ఈరితః ।

ప్రావృడుచ్ఛాటనే జ్ఞేయః శరన్మారణకర్మణి ॥ ౨౦-౫॥

ఆవిర్భూతోఽథ కలయా పరయా స సదాశివః ।

ఉవాచ వచనం ప్రీత్యా బాష్పం తద్గురుమేవ చ ॥ ౨౦-౬॥

గచ్ఛ బాష్ప స్వకం స్థానం చిత్రకూటాభిధం పరమ్ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య ప్రణమంశ్చ ముహుర్ముహుః ॥ ౨౦-౭॥

హారీతోఽప్యగమత్స్విర్గమేకలింగాభ్యనుజ్ఞయా ।

అథ బాష్పో గతస్తత్ర చిత్రకూటం సరత్పకమ్ ॥ ౨౦-౮॥

ప్రాకారతోరణైర్వ్యక్తగోపురాట్టాలమణ్డితమ్ ।

చతుర్ద్వారసమోపేతం దివ్యసోపానసంయుతమ్ ॥ ౨౦-౯॥

నానాజనపదాకీర్ణమాపణారామసంవృతమ్ ।

స్వజ్ఞాత్యామథ చోద్వాహ్య ఏకపత్నివ్రతేన చ ॥ ౨౦-౧౦॥

ప్రత్యుష్టం సోమపాయీ చ బ్రాహ్మణైః సహ భూమిపః ।
 స్వాశ్రమోచితధర్మా యే జ్ఞాత్వా తాన్ ప్రతిపాలయన్ ॥ ౨౦-౧౧॥
 మాతృవత్పరదారేషు లోష్టవత్పరవస్తుని ।
 పశ్యన్ సదైకలింగాత్మరూపం ధ్యాయంశ్చచార సః ॥ ౨౦-౧౨॥
 న్యాయాగతధనస్తద్వత్ప్రజా ధర్మేణ పాలయన్ ।
 చక్రవర్తీ చ బుభుజే చాన్యదేశాధిపానపి ॥ ౨౦-౧౩॥
 స్వకీయవశమాపాద్య స్వవీర్యేణైవ వీర్యవాన్ ।
 రాజ్యం చకార సుమహాదేకలింగప్రసాదజమ్ ॥ ౨౦-౧౪॥
 ప్రతిమాసమథాసాద్య శివరాత్రిదినం చ సః ।
 ఏకలింగం సమభ్యర్చ్య పరైఃహని తు పారణామ్ ॥ ౨౦-౧౫॥
 విధాయ గురుణా సాకం బ్రాహ్మణానపి భోజయన్ ।
 ఉమామహేశ్వరాద్యాశ్చైరిష్టమిత్రైః సబన్ధుభిః ॥ ౨౦-౧౬॥
 బ్రహ్మచారివనస్థైశ్చ యతిభిః సహ భూమిపః ।
 పఞ్చరాత్రవ్రతం కుర్వన్ జ్ఞానవాన్ ప్రతిహారకః ॥ ౨౦-౧౭॥
 భూత్వా ద్వార్యస్థ దేవస్య పార్శ్వే తిష్ఠతి భృత్యవత్ ।
 సువర్ణరత్నఖచితయష్టికాం స్వకరే దధత్ ॥ ౨౦-౧౮॥
 స్వమౌద్ధత్యం విహయాథ వినయేన సమన్వితః ।
 సేవయామాస నృపతిః స రాజ్యం పరిపాలయన్ ॥
 స్వపత్నిపుత్రభృత్యైశ్చ సామాత్యో నృపతిః సదా ॥ ౨౦-౧౯॥
 ఏవం కతిపయైర్వర్షైః కృతం రాజ్యమకణ్ఠకమ్ ।
 గృహే వైఖానసాన్ ధర్మానాచరన్ స్థిరమానసః ॥ ౨౦-౨౦॥
 రాజ్యం దత్వా స్వపుత్రాయ ఆధర్వణముపాగతః ।
 ఖచన్ద్రదిగ్గజాభ్యే చ వర్షే నాగహ్రాదే మునే ॥ ౨౦-౨౧॥
 క్షేత్రే చ భువి విఖ్యానా(తే) స్వగురోర్గురుదర్శనమ్ ।
 చకార స సమిత్పాణిశ్చతుర్థాశ్రమమాశ్రయన్ ॥ ౨౦-౨౨॥
 పరమేష్ఠిగురుః పశ్చాత్తం తథా కామమాదరాత్ ।
 పృష్ఠః సవినయం పుత్ర(త్రః) కిమాగమనకారణమ్ ॥ ౨౦-౨౩॥

సామృతం తవ దేశేఽత్ర నిర్విఘ్నం వర్తతే ఖలు ।
 ప్రజాం సర్వప్రయత్నేన పాస్యనిర్విణ్ణతో యతః ॥ ౨౦-౨౪॥

ఇతి శ్రుత్వా మునేర్వాక్యం బాష్పరాజ ఉవాచ తమ్ ।
 ప్రత్రయాద్విసయేర్నైవ స్తుత్వా నత్వా పునః పునః ॥ ౨౦-౨౫॥

ఆనన్దబాష్పం ముఞ్చన్ స కృతాఞ్జలిపుటస్తథా ।
 బాష్ప ఉవాచ -
 త్వదీయకృపయా బ్రహ్మాన్ సర్వతః సుఖమస్తి హి ।
 రాజ్యం ప్రశాసితం సమ్యగ్ విజ్ఞప్తం కిఞ్చిదాగతః ॥ ౨౦-౨౬॥

రాజ్యాభిషేకం భోజాయ కారయిత్వా విధానతః ।
 తస్మై సమర్ప్య సర్వస్వం చతుర్థాశ్రమకాఙ్గయా ॥ ౨౦-౨౭॥

అత్రాగతో హ్యహం బ్రహ్మాన్ మా విలమ్బం కురు ప్రభో ।
 సంసారః స్వప్నతుల్యో హి హృది జ్ఞాత్వా విచారతః ॥ ౨౦-౨౮॥

భవదన్తికమాయాతః సంసారాదుద్ధర ప్రభో ।
 వాయురువాచ -
 తం తథావిధమాలక్ష్య ప్రోవాచ మునిసత్తమః ॥ ౨౦-౨౯॥

మునిరువాచ -
 బాల్యే వయసి కిం తాత చతుర్థాశ్రమమీహసే ।
 రాజ్యం భుక్ష్వాధునా ప్రాప్తమేకలింగప్రసాదజమ్ ॥ ౨౦-౩౦॥

కిన్తు సామృతమేతద్ధి రాజ్యం భుక్ష్వ సమీహితమ్ ।
 త్వయైవ ప్రార్థితం పూర్వమిత్యుక్త్వా స మహామునిః ॥ ౨౦-౩౧॥

వాయురువాచ -
 ప్రహసన్ తత్పరీక్షార్థం మౌనమాస్థాయ సంస్థితః ।
 తద్వాక్యశ్రవణార్థం తు రాజోవాచ ప్రసన్నధీః ॥ ౨౦-౩౨॥

బాష్ప ఉవాచ -
 హృద్గతం మేఽథ జానన్ వై కిమితిహ విడమ్బనమ్ ।
 త్వత్పాదావేవ నేవే(౨)హమితి నిశ్చిత్వ వై మయా ॥ ౨౦-౩౩॥

సర్వ భుక్తం మయా బ్రహ్మాన్ త్వత్ప్రసాదాదిహైవ హి ।
 స్థాస్యామ్యత్రైవ త్వత్పాదావనుధ్యాయన్ మహామునే ॥ ౨౦-౩౪॥

సూత ఉవాచ -

ఇతి శ్రుత్వా తు తద్వాక్యం బాష్పస్య చ మహాత్మనః ।

తథేతుక్వాన్వై తు మునినా తస్మై సంన్యాసమాదరాత్ ॥ ౨౦-౩౫॥

ఆశ్రమాదాశ్రమం గచ్ఛేదీతి వేదవిదాం వచః ।

హృదీ సఞ్చిన్త్య స మునిః స్వశిష్యం ప్రత్యభాషత ॥ ౨౦-౩౬॥

అథర్వాణ్గిరస ఉవాచ -

వేదమిత్రాస్య బాష్పస్య సన్యాసాధిగతస్య చ ।

అష్టశ్రాద్ధాదికర్మాణి విరజాహోమమేవ చ ॥ ౨౦-౩౭॥

క్రియతాం మమ వాక్యాత్తు మా విలమ్బం కురుష్య హి ।

వాయురువాచ -

తదైవ తేన సుధియా వర్ణినా బ్రహ్మచారిణా ॥ ౨౦-౩౮॥

కృతం తత్తత్త్విధానోక్తం బ్రాహ్మణైః సహ సోఽథ వై ।

అథర్వా తమథాహూయ బాష్పం సంన్యాసమిచ్ఛుకమ్ ॥ ౨౦-౩౯॥

తత్త్వమస్యాదివాక్యేన మునినా తేన బోధితః ।

తతో బాష్పేణ యతినా బహుకాలమిహైవ సః ॥ ౨౦-౪౦॥

అయాచ్యవృత్తిమాలమ్స్య ఆథర్వేణ సహైవ తు ।

ఐకలింగం హృదీ ధ్యాయన్ ధర్మసంరక్షణాయ చ ॥ ౨౦-౪౧॥

అవస్థితిం మఠే చాత్ర వేదాన్తశ్రవణాదినా ।

అకరోన్మతిమాన్ విద్యన్నేతస్మిన్నన్తరే పునః ॥ ౨౦-౪౨॥

రాజా భోజశ్చ తచ్చుత్వా పితుః సంన్యాసకారణమ్ ।

మహాత్యా చిన్తయాఽఽక్రాన్తః పితు దర్శనలాలసః ॥ ౨౦-౪౩॥

సత్వరః స సమాయాత ఏకలింగస్య సన్నిధౌ ।

ఏకలింగం సమభ్యర్చ్య స్తుత్వా నత్వా ప్రహర్షతః ॥ ౨౦-౪౪॥

పితురన్తికమాగత్య తద్గురుం వినయేన చ ।

ప్రణమ్యాశ్రాణి ముఞ్చన్ స పితరం యతిరూపిణమ్ ॥ ౨౦-౪౫॥

కిం కృతం భో మహారాజ చతుర్థాశ్రమమాశ్రితమ్ ।

తదిదం మే మహద్దుఃఖముత్పన్నం సామ్ప్రతం ప్రభో ॥ ౨౦-౪౬॥

కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి యేన మే వఞ్చితః పితా ।

సూత ఉవాచ -

లపన్తమీదృశం బాషుః శనైరాశ్వాస్య చాత్మజమ్ |

వేదాన్తశాస్త్రవిజ్ఞానఫలాకాక్షీ హ్యహం సుత || ౨౦-౪౭||

అతః శివపదం ధ్యాయన్ వ్రజేఽహం శివమాదరాత్ |

బ్రాహ్మణాః ప్రవ్రజన్తితి శ్రుతి(తం) వాక్యం త్వయైవ హి || ౨౦-౪౮||

పారాయణం ప్రకురుతే(షే) తత్కిం విస్మృతవానసి |

స్వధర్మవిద్విశేషేణ మైవం వక్తుమిహార్హసి || ౨౦-౪౯||

ఇతిదృగ్గవచనం శ్రుత్వా తూష్ణీమాస నవిస్మయః |

తతః శ్రీపాదనామ్నాఽథ నిత్యానన్దాశ్రమా ఇతి || ౨౦-౫౦||

ఖ్యాతిరావిరభూత్తస్మాద్భాష్యరాజ ఇతి శ్రుతమ్ |

తతః సోఽథర్షణస్తం తు భోజరాజానమ(థా)బ్రవీత్ || ౨౦-౫౧||

చిన్తయా మ్లానవదనముత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భూమిప |

ఆషాఢీపూర్ణిమాయాం వై సమ్భారానానయ ప్రభో || ౨౦-౫౨||

గురూణాం పూజనం కార్యం వ్యాసబుద్ధయా యతీంస్తథా |

పూజనాద్వర్షపర్వన్తం నిర్విఘ్నం తే భవిష్యతి || ౨౦-౫౩||

ప్రత్యష్టం త్వత్ప్రతాఽప్యత్ర వ్యాసపూజార్థమాదరాత్ |

సమ్భారానానయామాస త్వమప్యేతత్ సమాచర || ౨౦-౫౪||

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా భోజన్తమను పృష్టవాన్ |

భోజ ఉవాచ -

కో గురుః పూజనం కీదృగ్విశేషేణ ప్రశంస మే || ౨౦-౫౫||

తచ్చుత్వాఽహం తథా కుర్యాం యథా శక్త్యా సదేవ హి |

భూతానాం యేఽధిపతయో విశిఖాసః కపర్దినః || ౨౦-౫౬||

శ్రుత్వాఽప్యదాహృతా యస్మాత్ పూజ్యత్వేనైవ దేహినామ్ |

ఆథర్షణ ఉవాచ -

శృణుస్వావహితో రాజన్ యన్మాం త్వం పరిపృచ్ఛసి || ౨౦-౫౭||

తదహం కథయిష్యామి సమాసేన విబుద్ధయే |

గురుః సదాశివత్వాదౌ పశ్చాదీశ్వరసంజ్ఞకః || ౨౦-౫౮||

రుద్రో విష్ణుస్తతో బ్రహ్మ నకులీశాభిధః పరః |

గౌరీశసంజ్ఞకస్తస్మాదత్రీశో మునివన్దితః ॥ ౨౦-౫౯ ॥

మిత్రేశః కపిలాణ్ణశ్చ సిద్ధశాసనసంజ్ఞకః ।

విష్ణాక్షశ్చ మనుష్యశ్చ పుష్పదంతాభిధస్తథా ॥ ౨౦-౬౦ ॥

శస్త్రనోఽగస్తिसంజ్ఞశ్చ దుర్వాసాఖ్యస్తథైవ చ ।

కౌశికోఽన్యస్తతః ప్రోక్తో జైగీశో నామతః పరః ॥ ౨౦-౬౧ ॥

వ్రతాచార్యస్తు కౌణ్డిన్యో భైరవాష్టకసంజ్ఞితః ।

ఓఙ్కారో విశ్వనాథశ్చ తతః సోమేశ్వరాభిధః ॥ ౨౦-౬౨ ॥

వశిష్ఠః శక్తిసంజ్ఞశ్చ తతః పారాశరాభిధః ।

వ్యాసః శుక్రస్తతో గూఢపాదగోవిందసంజ్ఞకః ॥ ౨౦-౬౩ ॥

తతః శ్రీశంకరాచార్యః కలాచార్య ఈరితః ।

తచ్ఛిష్యాశ్చైవ చత్వారః సమ్ప్రదాయప్రవర్తకాః ॥ ౨౦-౬౪ ॥

విశ్వరూపః పద్మపాదస్త్రోటకాచార్య ఏవ చ ।

హస్తామలకసంజ్ఞశ్చ చతుర్థః పరికీర్తితః ॥ ౨౦-౬౫ ॥

మఠస్తు శారదా చేతి ప్రథమః పరికీర్తితః ।

ద్వారకా క్షేత్రమిత్యాహుః పశ్చిమాయాం తథా దిశి ॥ ౨౦-౬౬ ॥

సిద్ధేశ్వరో దేవతాఽత్ర భక్తానాం సిద్ధిదః సదా ।

భద్రకాలీతి తత్రాస్తి గోమతీ సరితాం వరా ॥ ౨౦-౬౭ ॥

తత్ర ఖ్యాతో విశ్వరూపస్తథైవాచార్యతాం గతః ।

తచ్ఛిష్యో ద్వా మహాప్రాణ్ణా తీర్థాశ్రమావీతి స్మృతౌ ॥ ౨౦-౬౮ ॥

సన్దశ్చ బ్రహ్మచారీతి తత్యేవాయాం ప్రకల్పితః ।

సమ్ప్రదాయః కీటవారః ప్రథమం పరికీర్తితః ॥ ౨౦-౬౯ ॥

గోవర్ధనమఠో నామ ద్వితీయః పరికీర్తితః ।

పురుషోత్తమ ఇతి క్షేత్రం పూర్వస్యాం దిశి భూపతే ॥ ౨౦-౭౦ ॥

జగన్నాథో దేవతాఽత్ర దేవీ తు విమలా మతా ।

మహోదధిస్థీర్ధరాజః పద్మపాదస్తథా మునిః ॥ ౨౦-౭౧ ॥

తచ్ఛిష్యో ద్వా వనారణ్యో చైతన్యబ్రహ్మచార్యథ ।

తత్యేవాయాం స్మృతస్తత్ర భోగవార ఇతి స్ఫుటమ్ ॥ ౨౦-౭౨ ॥

తృతీయస్తు మరో జ్యోతిః స్థితం(తత్)చోత్తరతో దిశి ।
 క్షేత్రం వై బదరీ ప్రోక్తం దేవో నారాయణః స్ఫుటః ॥ ౨౦-౭౩॥
 పుణ్యకరీతి దేవీ వాఽలకనన్దా సరిత్ స్మృతా ।
 త్రోటకాచార్యసంజ్ఞశ్చ సమ్ప్రదాయప్రవర్తకః ॥ ౨౦-౭౪॥
 తస్య శిష్యాస్త్రయః ప్రోక్తా గిరిపర్వతసాగరాః ।
 స్వరూపబ్రహ్మచారీతి తత్సేవాయాం ప్రకల్పితః ॥ ౨౦-౭౫॥
 చతుర్థః శ్రీగిరిమరో యామ్యం దిశి తు సంస్థితం(తః) ।
 రామేశ్వరో దేవతాత్ర ఆదివారాహ ఏవ చ ॥ ౨౦-౭౬॥
 కామాక్షీతి మహాదేవీ భక్తానాం సర్వదాయినీ ।
 హస్తామలక ఆచార్య ఆచారస్య ప్రవర్తకః ॥ ౨౦-౭౭॥
 తచ్చిష్యాశ్చ త్రయః ప్రోక్తాః సరస్వతీతి భారతీ ।
 తృతీయస్తు పురీ చేతి బ్రహ్మచార్యపి శ్శృణ్వథ ॥ ౨౦-౭౮॥
 ప్రకాశ ఇతిసంజ్ఞశ్చ బ్రహ్మచర్యప్రవర్తకః ।
 తేషాం శిష్యా ఇతి ప్రోక్తా దశసంజ్ఞా యథాక్రమాత్ ॥ ౨౦-౭౯॥
 చతుర్వ్యగక్రమేణైవ పారమ్పర్యముదాహృతమ్ ।
 యుగభేదేన తే వచ్చి సజ్జిప్య శ్శృణు మద్వచః ॥ ౨౦-౮౦॥
 కృతే జ్ఞానప్రదః సత్యస్త్రేతాయాం దత్త ఏవ చ ।
 ద్వాపరే వ్యాసనామా తు కలీ శక్కురనామధృక్ ॥ ౨౦-౮౧॥
 సత్యో బ్రహ్మ హరిర్దత్తో వ్యాసో రుద్రః ప్రకీర్తితః ।
 శక్కురః సవితా సాక్షాదీశ్వరాః సర్వ ఏవ తే ॥ ౨౦-౮౨॥
 యుగే యుగే ప్రణష్టస్య జ్ఞానస్యోద్ధరణాయ వై ।
 శ్రుతిస్మృత్యర్థబోధాయ పాషణ్డినిధనాయ చ ॥ ౨౦-౮౩॥
 అధ్యాత్మశాస్త్రవిజ్ఞప్త్యై లోకానుగ్రహకారణాత్ ।
 అవతారాంశ్చకారాసావీశ్వరః పరమేశ్వరః ॥ ౨౦-౮౪॥
 సత్యః సుమేధసాద్(సో)బ్రహ్మ పుత్రభావముపాగతః ।
 ఆత్రేర్దత్త శక్తిపుత్రః సుతో వ్యాసః ప్రకీర్తితః ॥ ౨౦-౮౫॥
 విష్ణుతేజాఃసుతః సాక్షాత్ శక్కురః పరికీర్తితః ।

రుద్రో వ్యాస ఇతి ప్రోక్తో యస్మాత్తస్మాన్నుపాత్మజ ॥ ౨౦-౮౬ ॥

రుద్రరూపో గురుః సాక్షాదృక్త్యా పూజాం సమాచర ।

అతః కలౌ విశేషేణ వ్యాసపూజాం బినా భవేత్ ॥ ౨౦-౮౭ ॥

విఘ్నబాహుల్యమేతత్ తే శ్రావితం విఘ్ననాశనమ్ ।

వాయురువోచ -

ఇతి గురువచః శ్రుత్వా భోజో నామ్నా మహీపతిః ॥ ౨౦-౮౮ ॥

తథైవ విధినా పశ్చాత్ సమ్భారానుపగృహ్య చ ।

ఆధర్వణాచార్యపార్శ్వే స్థాప్య పూజాం తథా౭౭చరత్ ॥ ౨౦-౮౯ ॥

తతః స్వపితరం నత్వా సమ్పూజ్య చ విధానతః ।

ప్రత్యష్టం వార్షికీం పూజాం స్వకరేణైవ చాకరోత్ ॥ ౨౦-౯౦ ॥

బాష్పేణ యద్యదాదిష్టం తత్తథైవ సమాచరన్ ।

రాజ్యం చకార స నృపః ప్రజాం సమ్యగనుత్తమామ్ ॥ ౨౦-౯౧ ॥

వర్ధయన్ ధర్మమర్యాదాం బాష్పధర్మాన్ సమాచరన్ ।

సముద్ర ఇవ గామ్భిర్యే ధైర్యేణ హిమవానివ ॥ ౨౦-౯౨ ॥

రామేణ సదృశో వీర్యే విష్ణునా సదృశః స వై ।

సమః సమవిభక్తాః స్నిగ్ధవర్ణః ప్రతాపవాన్ ॥ ౨౦-౯౩ ॥

పీనవక్షో విశాలాక్షో లక్ష్మీవాన్ సమితిజ్ఞయః ।

ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ సత్యవాక్యో జితేంద్రియః ॥ ౨౦-౯౪ ॥

ఆజానుహస్తః సుశిరాః సులలాటః సువిక్రమః ।

ఏవం స బాష్పతనయో భోజనామా౭తివిశ్రుతః ॥ ౨౦-౯౫ ॥

నీతాః శతం సమాస్త్రత్ చిత్రకూటేతిభూధరే ।

వార్ధే వయసి సో౭వ్యేవం యోగమార్గముపాశ్రితః ॥ ౨౦-౯౬ ॥

వేదగర్భమునేః పార్శ్వమవలమ్బ్య సుతోత్తమ ।

రాజ్యం సమర్వ్య విధినా రాజ్యార్హే మునిసత్తమ ॥ ౨౦-౯౭ ॥

ఏకలిజమథాగత్య త్యక్తం స్వీయం కలేవరమ్ ।

ఇతిశ్రీభోజరాజస్య చాఖ్యానం సమ్యగీరితమ్ ।

పఠనాచ్ఛృవణాన్నిత్యం శివలోకమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౦-౯౮ ॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలిఙ్గమాహాత్యే బాష్పాన్వయే విశోఽధ్యాయః
| ౨౦ ||

అధైకవింశోఽధ్యాయః | బాష్పాన్వయమ్ |

21.1 Upon being requested by Nārada నారద about son of Rājā Bhoja రాజా భోజ, Vāyu వాయు says that his name was Suṣamāṇa సుషమాణ and that he too of his own accord gave up his reign, took to Saṃnyāsa సంన్యాస and merged in Ekaliṅga ఏకలిఙ్గ. Saṃnyāsa సంన్యాస is extolled in this chapter.

21.2 Son of Suṣamāṇa సుషమాణ was Govinda గోవింద and he was very Dhārmika అతిధార్మిక and has been hailed as Nārāyaṇa Avatāra నారాయణ అవతార. Govinda గోవింద had received mantra మంత్ర from Ekaliṅga ఏకలిఙ్గ Himself at the age of seven. The Mantra మంత్ర and Dhyāna ధ్యాన are described in detail. Suṣamāṇa సుషమాణ was very pleased with his son's achievement in these terms.

నారద ఉవాచ -

వేదగర్భ ఇతి ప్రోక్తః కోఽసౌ యస్యాశ్రయం గతః |
బాష్పరాజసుతః శ్రీమాన్ రాజా భోజోఽతివిక్రమః || ౨౧-౧ ||

వాయురువాచ -

పూర్వమేవ మయాఖ్యాతం హరీతస్య గురుః స వై |
బ్రహ్మచర్యాశ్రమాదేవ పరివ్రాజక ఇత్యుత || ౨౧-౨ ||

ఏకలిఙ్గం స్మరన్నస్తః స్వధర్మమనుపాలయన్ |
ఆధర్వణస్య శిష్యోఽసౌ గురుసేవాపరః సదా || ౨౧-౩ ||

బ్రహ్మచర్యాశ్రమాదేవ గృహీభూత్వా వనాత్తతః |
ఏకలిఙ్గాభ్యసంజ్ఞాతో హరీతోఽగార్ధివం జవాత్ || ౨౧-౪ ||

సూత ఉవాచ -

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య నారదః పర్య(రి)ప్రప్తవాన్ |
దేవర్షిరపి సర్వం తజ్ఞానంల్లోకార్థమూదరాత్ || ౨౧-౫ ||

నారద ఉవాచ -

భోజస్య రాజ్ఞస్తనయః కథం పృథీవ్యం శశాస హ |
నామ కిం తస్య భూపస్య వర్ణయస్వ సమీరణ || ౨౧-౬ ||

తత్సన్నతిరభూత్ కీదృగితి మే పృచ్ఛతః ప్రభో ।
 సర్వజ్ఞోఽసి తథా తస్య పరాక్రమమతో మహత్ ॥ ౨౧-౭ ॥
 బాష్పస్య ద్విజవర్యస్య శృణ్వంస్తృప్తిం న చాప్పుయామ్ ।
 వాయురువాచ -
 నామకర్మసమారమ్భే తస్య పౌత్రస్య భూపతేః ॥ ౨౧-౮ ॥
 జ్యోతిర్విదస్తథాహలూయ కిం నామాస్య భవిష్యతి ।
 ఇతి బాష్పేణ సమ్ప్రష్టాస్తే సర్వేఽపూయచురాదరాత్ ॥ ౨౧-౯ ॥
 రాజన్ పౌత్రస్య తే నామ సుషమాణ ఇతి స్ఫుటమ్ ।
 ఖ్యాతిమేష్యతి భూయస్తే శోభనశ్చేతి నామతః ॥ ౨౧-౧౦ ॥
 సుషుమా పరమా శోభా శోభనోఽయం చ సర్వతః ।
 వేదవేదాఙ్గసమ్ప్రన్నో ధార్మికః సత్పరాక్రమః ॥ ౨౧-౧౧ ॥
 సముద్రవలయాం పృథ్వీం భోక్షిష్యతి మహాయశాః ।
 తవ వంశాగ్రణీర్భాత్వా పుత్రపౌత్రాదీకైర్ముతః ॥ ౨౧-౧౨ ॥
 వాజి(జ)పేయాదికృదయం యాజ్ఞకః శరదాం శతమ్ ।
 భుక్త్వా రాజ్యం మహారాజన్నేకలింగప్రసాదజమ్ ॥ ౨౧-౧౩ ॥
 త్రికాలజ్ఞానసమ్పన్నః షాత్రధర్మపరాయణః ।
 కాశ్యపానాం కులే జాతో భవాన్తరఫలాన్యదన్ ॥ ౨౧-౧౪ ॥
 ఇహ జన్మని భుక్త్వా తు తతః శివపదం పునః ।
 ప్రాప్నోతిత్యత్ర సద్దేహో న మనాగపి విద్యతే ॥ ౨౧-౧౫ ॥
 ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా బాష్పః పౌత్రస్య హర్షతః ।
 సువర్ణరత్నవాసాంసి గోగజాశ్వాదిమాహిషమ్ ॥ ౨౧-౧౬ ॥
 గ్రామాంశ్చ బ్రాహ్మణార్గ్యేభ్యో దదౌ బన్దిజనాయ చ ।
 చారణాగ్రేసరేభ్యశ్చ రత్నాని వివిధాని చ ॥ ౨౧-౧౭ ॥
 సోఽపి కాలేన శనకైరారాధ్యాశు స్వకం పరమ్ ।
 ఏకలింగం చ సుధియా వేదగర్భస్య సన్నిధౌ ॥ ౨౧-౧౮ ॥
 పితృప్రైతామహాన్ ధర్మాన్ జ్ఞాత్వా వేదోక్తకర్మణా ।
 ఏకపత్నీవ్రతేనైవ గార్హస్థ్యం ధర్మమాచరన్ ॥ ౨౧-౧౯ ॥
 మాసి మాసి సమాగమ్య ఏకలింగం తథా గురుమ్ ।

సమూజ్య స్వయమేవాథ పట్టరాజ్ఞీయుతః ప్రభుః ॥ ౨౧-౨౦॥

పశ్చురాత్రవ్రతం కుర్వన్ భూశాయీ విజితేంద్రియః ।

స్వపుత్రపౌత్రకైర్మకృత్ప్రకాలం ధర్మతత్పరః ॥ ౨౧-౨౧॥

షష్ఠేహని తు సమూజ్య తమాపుచ్ఛ్య చ సద్గురుమ్ ।

ఉపానద్యానహీనోఽసౌ గమనాగమనే సదా ॥ ౨౧-౨౨॥

ఏకలింగసమీపే స రాజా భృత్య ఇవాపరః ।

దూరతశ్చత్రయానాదీనేనాం చ విస్మజన్ సదా ॥ ౨౧-౨౩॥

గురోరగ్రే స్వమౌద్ధత్యం ముక్త్యాయాత్యుపహారధృక్ ।

పుత్రపౌత్రాదిపత్న్యా చ వినయేన మహీపతిః ॥ ౨౧-౨౪॥

ఏకలింగస్య సామీప్యం ముక్త్యా యాతి యదా తదా ।

రాజవిహస్నిన సన్ధార్య వి(వ్య)రాజత్స్వం నికేతనమ్ ॥ ౨౧-౨౫॥

ప్రవిశ్య సర్వదా బ్రహ్మన్ స రాజా పితృశాసనాత్ ।

రాజ్యం ప్రశాన్తి భూపాలో రాజధర్మాననుస్మరన్ ॥ ౨౧-౨౬॥

ఏవం బహుత్వ్య (బహవోఽ)గ(మ)న్వర్షాస్తస్మిన్ శాసతి భూపతౌ ।

తతః సోఽపి విహాయాశు రాజలక్ష్మీం యదృచ్ఛా ॥ ౨౧-౨౭॥

కృచ్చైశ్చాన్యాయణైరన్యైరసక్లేయైర్వ్యతైః శుభైః ।

పత్న్యా సాకం తపః కృత్వా వానప్రస్థాశ్రమోచితమ్ ॥ ౨౧-౨౮॥

బ్రాహ్మణైః సహ ధర్మజ్ఞః స్వధర్మమనుపాలయన్ ।

అగ్నిహోత్రక్రియాం త్యక్త్వా వర్షే ద్వాదశమే గతే ॥ ౨౧-౨౯॥

భార్యాపుత్రాజ్ఞయా చైవ చతుర్థాశ్రమమాప సః ।

తతః స్వల్పేన వయసా ఏకలింగే లయం గతః ॥ ౨౧-౩౦॥

సన్న్యాసమహిమా వక్తుం కో వా జానాతి తత్త్వతః ।

(సన్న్యాసమహిమానం కో వక్తుం జానాతి తత్త్వతః ।)

శ్రుతిరేవం తథా వక్తి న్యాస ఏవాత్పరే(త్మనశ)చయత్ ॥ ౨౧-౩౧॥

యత్ర సాత్త్వికధర్మా యే రాజసాస్తామసా న వై ।

తేషాం ధర్మా మయా సమ్యక్తుభ్యమత్ర ప్రకాశితాః ॥ ౨౧-౩౨॥

సన్న్యస్యంతం ద్విజం దృష్ట్వా స్థానాచ్ఛలతి భాస్కరః ।

అయం మే మణ్డలం భిత్త్వా పరం బ్రహ్మధిగచ్ఛతి || ౨౧-౩౩||

దేవతాప్రతిమాం దృష్టవా యతి దృష్టైవకదణ్డినమ్ |

న నమేదపి కాయేన బ్రహ్మహా స నిగద్యతే || ౨౧-౩౪||

యతీనాం పురతో మోహాదుచ్ఛాసనగతాశ్చ యే |

మహాపాతకినస్తే వై సజ్గం తేషాం న కారయేత్ || ౨౧-౩౫||

ఇతి రాజ్ఞాశ్చ తస్యాథ సుషమాణస్య ధీమతః |

చరిత్రం ద్విజవర్యస్య యః శ్శ్రోతోతి సుభక్తితః || ౨౧-౩౬||

శ్రావయేద్వాఽథ మతిమాన్సర్వకామానవాప్నుయాత్ |

బాష్పస్య రాజధానీ సా విష్ణోరివ యథా శుభా || ౨౧-౩౭||

శ్రవణాత్పఠనాద్వాఽపి శివపార్శ్వత్త్వమాప్నుయాత్ |

ఇతి నారద యత్ప్రప్టం తత్సర్వం కథితం మయా || ౨౧-౩౮||

కిమన్యత్ప్రప్టుకామోఽసి తదిదానీం వదస్వ మే |

తవాజ్ఞాతం తు నాన్వేవ తథాపి లోకహేతవే || ౨౧-౩౯||

పుచ్ఛసీతి చ మే జ్ఞాతం తద్భవాన్వక్తుమర్హసి(తి) |

నారద ఉవాచ -

పితర్యుపరతే వాయో తత్సానుః కిమకారివాన్(వై) || ౨౧-౪౦||

నామ్నా సోఽపి కథం ఖ్యాతస్తద్ధర్మానాశు శంస మే |

సర్వజ్ఞోఽసి మహాబాహో సంశయం భిన్ది మేఽనఘ || ౨౧-౪౧||

వాయురువాచ -

నామ్నా గోవిన్ద ఇత్యాసీద్ద్విజశ్రేష్ఠోఽతిధార్మికః |

దయావాసనసూయశ్చ యజ్ఞక్రుద్ధార్మికాగ్రణీః || ౨౧-౪౨||

పితృపైతామహాన్ ధర్మాన్ సంరక్షన్ పృథివీమిమామ్ |

పాలయాయాస ధర్మాత్మా యథా విష్ణురివాపరః || ౨౧-౪౩||

హర్షార్ధ్యోఽతోలయత్ స్వీయం కలత్రం శిశుభిః సహ |

సువర్ణరత్నవైడూర్యైర్బ్రాహ్మణైర్భ్యో హ్యదాత్తతః || ౨౧-౪౪||

ప్రతివర్షం స భూపాల ఏకలింగస్య సన్నిధౌ |

నిత్యం తథైకలింగస్య ప్రీతయే రత్నకాఞ్చనైః || ౨౧-౪౫||

కుసుమాని వినిర్మాయ పూజయామాస స ప్రభుః |

నవరత్నైర్వినిర్మాయ భూషయామాస భూషణైః ॥ ౨౧-౪౬ ॥

ఏకలింగం తథా దేవీం భక్తితః పర్వతాత్మజామ్ ।
ఉమామహేశ్వరప్రీత్యై దమృతీనపి సర్వదా ॥ ౨౧-౪౭ ॥

మిష్టాన్నైర్భోజయామాస సహస్రం భూరితైజసః ।
బ్రాహ్మణాన్ స నృపో బ్రహ్మాన్ దక్షిణాభిర్విశేషతః ॥ ౨౧-౪౮ ॥

ఏకలింగస్య పురతః సరసీన్ద్రాఖ్యకేఽనిశమ్ ।
నిత్యం వ్రతమిమం తస్య గోవిందస్య చ నారద ॥ ౨౧-౪౯ ॥

బ్రాహ్మణక్షత్రియాదీంశ్చ స్వస్వధర్మే ప్రవర్తయన్ ।
స్వయం తథావిధో భూత్వా బ్రహ్మణ్యో బ్రాహ్మణప్రియః ॥ ౨౧-౫౦ ॥

ధనుర్వేదస్య యద్గుహ్యం ప్రాప్తవాన్ శక్కురాత్ప్రభుః ॥
స యదా యాతి సామీప్యే ఏకలింగస్య పార్థివః ॥ ౨౧-౫౧ ॥

ఆవిర్భూత్వా(య)వచస్తం తు బోధయన్ ప్రీతమానసః ।
దార్షదం లింగమాస్థాయ శివనాభమయం మహత్ ॥ ౨౧-౫౨ ॥

చతురస్రాత్మికాయాం తు వేద్యాం మధ్యేఽగ్రతః స్థితః ।
నో వదత్యేకలింగోఽపి హితాహితమనన్యధీః ॥ ౨౧-౫౩ ॥

నారద ఉవాచ -
కథం స ఏకలింగోఽపి నాన్యేషాం దృష్టిగోచరః ।
గోవిందస్యైవ భవతా విశేషేణేహ గోచరః ॥ ౨౧-౫౪ ॥

ఇత్యుక్తం యత్త్వయా వాయో కారణం తత్ర కథ్యతామ్ ।
గోవిందస్యైకలింగస్య పరస్పరమభూత్మిల ॥ ౨౧-౫౫ ॥

సఖ్యత్వం చాత్ర నాన్యేషాం సేవ్యసేవకయోస్తయోః ।
కింఞ్చ తేనేహ ప్రభుణాఽఽచరితం తచ్చ కథ్యతామ్ ॥ ౨౧-౫౬ ॥

వాయురువాచ -
శ్రూయతాం మునిశార్దూల వక్ష్యమాణం మహాద్భుతమ్ ।
యస్య స్మరణమాత్రేణ జ్ఞానం స్యాదీశజీవయోః ॥ ౨౧-౫౭ ॥

నారాయణోఽథ భగవాన్ ఏకలింగాజ్ఞయా ప్రభుః ।
బాష్పాన్వయే సముత్పన్నో ధర్మసంరక్షణాయ చ ॥ ౨౧-౫౮ ॥

వినాశాయ చ దుష్టానాం సాధూనాం పాలనాయ వై ।
 ఆతోఽత్ర జీవరూపేణ ఏకలిజ్జమపూజయన్ ॥ ౨౧-౫౯ ॥
 స్వప్నలబ్ధమముం మస్త్రం జపన్ సమ్యగ్విధానవితే ।
 శివేన సహ మిత్రత్వమాప నేవాఫలం తదా ॥ ౨౧-౬౦ ॥
 తతః స్వకులమార్గేణ శివే లయమవాప సః ।
 చతుర్థాశ్రమధర్మా యే బ్రాహ్మణానాం యుగే యుగే ॥ ౨౧-౬౧ ॥
 విహితాచారయుక్తః సన్ జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకిల్విషః ।
 ఇతి తే కథితం బ్రహ్మన్ కిమన్యచ్ఛోతుమర్హసి ॥ ౨౧-౬౨ ॥
 నారద ఉవాచ -
 స్వప్నలబ్ధం కథం మస్త్రం జప్తవానిహ సువ్రత ॥
 విధానమపి తత్సర్వం కుతః ప్రాప్త మహీభర్తా ॥ ౨౧-౬౩ ॥
 వాయురువాచ -
 జన్మతః సప్తమే వర్షే మౌఞ్జీబన్ధనకర్మణి ।
 పితృరూపేణ చాగత్య స్వోత్పన్నే వినివేశ్య చ ॥ ౨౧-౬౪ ॥
 ఏకలిజ్జః స భగవాన్ తం శిశుం ప్రత్యభాషత ।
 వత్స గోవిన్ద భూయస్త్యమిమం మస్త్రం ప్రజప్య చ ॥ ౨౧-౬౫ ॥
 పరం ముదమవాప్యోత్ర చిత్రకూటాధిపో భవ ।
 ఇత్యుక్త్వా దక్షకరే తు తారం హంసౌమితీర్య చ ॥ ౨౧-౬౬ ॥
 క ఏ ఇ లే తి సమ్ప్రోచ్య ప్రీమిత్యస్తే తథా హ స(సః) ।
 కహలేతి చ సమ్ప్రోచ్య ప్రీమిత్యస్తే తథైవ చ ॥ ౨౧-౬౭ ॥
 సకలాస్తే చ హృల్లేఖాం నమః శివాయ చేత్యథ ।
 మస్త్రస్య చ ఋషిర్బ్రహ్మ విరాట్ ఛన్ద ఇహోచ్యతే ॥ ౨౧-౬౮ ॥
 దేవతా చాస్య మస్త్రస్య ఏకలిజ్జో నిగద్యతే ।
 సర్వవ్యాపి పరానన్దః ప్రణవో బీజముచ్యతే ॥ ౨౧-౬౯ ॥
 హంసౌ శక్తిరితి ప్రోక్తం రేఫః కీలకమిత్యథ ।
 చతుర్వర్ణాస్తయే చాత్ర వినియోగ ఇతీరితః ॥ ౨౧-౭౦ ॥
 బీజేన చ ద్వివీతీయేన షడజ్జన్యాస ఇత్యపి ।

తారేణ పుటితం కృత్వా సర్వాణ్ణే వ్యాపకం కురు || ౨౧-౨౧||

మన్తధ్యానం ప్రవక్ష్యామి త్రివిధం మునిసత్తమ |

ప్రణవస్య జపం కుర్యాన్మృనిర్మోక్షపరాయణః || ౨౧-౨౨||

హృద్గతం యోగిభిర్ధ్యానగమ్యం దీపశిఖోపమమ్ |

వేద దేవత్రయై(యేఽప్యే)వం సారం చైకం విమోక్షదమ్ || ౨౧-౨౩||

ప్రణవార్గిమబీజస్య ధ్యానం పూర్వం మయేరితమ్ |

పశ్చాక్షరస్య మన్తస్య ధ్యానం సర్వార్థసిద్ధిదమ్ || ౨౧-౨౪||

ప్రవక్ష్యామి తు శైవానాం సర్వస్యం బ్రహ్మపుత్రక |

హిమగిరిశిఖరాభం పద్మసంస్థం త్రినేత్రమ్

సురవరమునిపూజ్యం వ్యాఘ్రకృత్తిం వసానమ్ |

పరశుమృగవరాభీర్ధారయస్తం ప్రసన్నం

నిఖిలభయవినాశం విశ్వకృత్యం చ వక్త్రమ్ || ౨౧-౨౫||

త్రిధేతి ధ్యానమాఖ్యాతం ఋషిపత్న్యగ్రతో హ్యభూత్ |

రూపం పరమనౌపమ్యం కామేశో యత్ర నామకః || ౨౧-౨౬||

వేదాగమపురాణేషు ఖ్యాతః సర్వత్ర వన్దితః |

ఇతి ధ్యాత్వా యథాధ్యానం గురుం మాం చ కుమారక || ౨౧-౨౭||

అష్టోత్తరశతం నిత్యం జపస్వ మమ వల్లభ |

సూత ఉవాచ -

స తథైవాకరోత్ స్వప్నే ప్రబుద్ధ్య చ విధానవిత్ |

పితరున్నికమాగత్య తత్సర్వం కథితం యదా || ౨౧-౨౮||

తదా స రాజరాజోఽపి న మయా కథితం తవ |

ఇత్యుక్తం తద్వచః శ్రుత్వా పునరాహ నృపం ప్రతి || ౨౧-౨౯||

స్వాక్ష్మే నివేశ్య మాం తాత కిం త్వయా కథితం న మే |

మృషైవ తి నేతీతి కిమర్థమిహ భాషనే || ౨౧-౩౦||

తదా రాజా (ప్ర)హర్షేణ పుత్రమాలింగ్య మానతః |

శనైః శనైరువాచేదమేకలింగాచ్చ లబ్ధవాన్ || ౨౧-౩౧||

త్వయేతి చేతి సమ్బాధ్య ఏకలింగాత్ తతః పరమ్ |

తవేస్పితం సకలం భవిష్యతి గురోర్బలాత్ || ౨౧-౩౨||

ఇత్యుక్త్వా విరరామాసౌ స్వసుతం వినయేన తు ।
 తత్పుత్రస్య చ భాగ్యత్వాదితి నిశ్చిత్స్య భూపతిః ॥ ౨౧-౮౩॥
 నారద ఉవాచ -
 తతః కిమకరోద్వాయో రాజా స చ మహామతిః ।
 శ్రోతుమిచ్ఛామి వృత్తాంతం తత్పుత్రస్య చ విస్తరాత్ ॥ ౨౧-౮౪॥
 వాయురువాచ -
 పితుర్వాక్యమితి శ్రుత్వా వవన్దే పితరం తదా ।
 హర్షాదశ్రుణి ముఞ్చన్ స మాతరం ప్రత్యభాషత ॥ ౨౧-౮౫॥
 మాతరోవ్యంహి మే తాత వాక్యం శృణు శుభప్రదమ్ ।
 తథా పప్రచ్ఛ భర్తారం కిం వక్తీతి సుతస్తవ ॥ ౨౧-౮౬॥
 ఇతి పృష్టే తయా సాధ్వస్య రాజా తాం హర్షయన్ తదా ।
 మేఘగమ్భిరగిరయా శ్రోత్వాణాం సుఖదం తదా ॥ ౨౧-౮౭॥
 పుత్రస్య స్వప్నవృత్తాంతం భార్యాయై సర్వమీరితం(తవాన్) ।
 సాపి తద్వృత్తమాకర్ణ్య స్వసుతం ప్రత్యభాషత ॥ ౨౧-౮౮॥
 ధన్యోఽఞ్చ కృతకృత్యోఽసి సఫలం జీవితం సుత ।
 తతః స భూపతిర్వాక్యమూచివానితి పుత్రకమ్ ॥ ౨౧-౮౯॥
 ఏకలింగం వ్రజామ్యాశు పఞ్చరాత్రవ్రతాయ వై ।
 తత్ర తేభ్యః సకాశాత్తు వేదగర్భాశ్రమాత్ క్రమాత్ ॥ ౨౧-౯౦॥
 సర్వ జ్ఞాత్వాఽథ శాస్త్రీయం సాక్షోపాఙ్గముపాసనమ్ ।
 కరిష్యామీతి నిశ్చిత్స్య మాఘస్నానార్థమాదరాత్ ॥ ౨౧-౯౧॥
 ఆగతః పుత్రభార్యద్వైః సహైవావనిపాలకైః ।
 హస్త్యశ్వరథయావైశ్చ పదాతిభిరథావృతః ॥ ౨౧-౯౨॥
 గ్రామాదృప్తిహిః స్వసైన్యం తత్ సంస్థాప్యాథ సమాహితః ॥ ౨౧-౯౩॥
 ఉపహారకరః పశ్చాదాజగామ మునీశ్వరమ్ ।
 సాష్టాశ్లేన నమస్కృత్య సభార్యః ససుతో నృపః ॥ ౨౧-౯౪॥
 కృతాఙ్ఘ్రిపుటో భూత్వా వినయానతకన్ధరః ।
 పురః స్థితస్తదా తేన మునినా సత్కృతో నృపః ॥ ౨౧-౯౫॥
 పప్రచ్ఛ తం నృపవరం స మునిః పర్యనన్దయత్ ।

కుశలం తే మహారాజ సపుత్రపశుబాన్ధవైః || ౨౧-౯౬ ||

కచ్చిత్రే(త్వం) సామృతం రాజ్యం నిర్విఘ్నం పాసి పుత్రక |
వాయురువాచ -

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య రాజా వచనమబ్రవీత్ || ౨౧-౯౭ ||

రాజోవాచ -

స్వామిన్ భవన్తమేవాహమనుస్మృత్య యద్బుచ్చయా |

కరోమి శాసనం సమ్యగ్ యాదృగాజ్ఞా తదైవ చ || ౨౧-౯౮ ||

ఆసముద్రాన్తవలయాం మేదిసిం మునిసత్తమ |

ఏకలింగస్య చారిత్రం సామృతం కిఞ్చిదద్భుతమ్ || ౨౧-౯౯ ||

ప్రష్టమిచ్చామ్యహం బ్రహ్మన్ మత్పుత్రస్య సమీహయా |

తద్విమృశ్య యథాఽస్మాకం సుఖమేఘత తద్వద || ౨౧-౧౦౦ ||

త్వం గతిః సర్వలోకానాం కృపాసిన్ధో మహద్(హా)యతే |

త్వత్తేజసా విశేషేణ కృతకృత్యోఽస్మి సర్వథా || ౨౧-౧౦౧ ||

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా స మునిస్త్విదమబ్రవీత్ |

వేదగర్భ ఉవాచ -

కథ్యతాం నృపశార్దూల యత్రే మనసి వర్తతే || ౨౧-౧౦౨ ||

ఏకలింగస్య చారిత్ర్యం పఠతాం శృణ్వతాం సదా |

చతుర్వర్గప్రదం నృణాం ప్రోక్తం తద్వాయునా పురా || ౨౧-౧౦౩ ||

అతస్త్యమపి జానాసి వర్ణ్యతామనుపూర్వశః || ౨౧-౧౦౪ ||

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే బాష్పాన్వయే ఏకవింశోఽధ్యాయః
| ౨౧ ||

అథ ద్వావింశోఽధ్యాయః | బాష్పాన్వయే ప్రాతఃకృత్యాదికథనమ్ |

22. Suṣamāṇa సుషమాణ requests his Guru Vedagarbha గురు వేదగర్భ to grant him the benefits of Mantra మన్త akin to what his son received. Vedagarbha వేదగర్భ obliges with knowledge of Japa జప, Pūjāvīdhi పూజావిధి and MātrkāNyāsa మాతృకాన్యాస.

సుషమాణ ఉవాచ -

బ్రహ్మన్ మత్పుత్రభాగ్యాత్తు ఏకలింగోఽకరోత్ కృపామ్ |

ఉపదిష్టం యథా స్వప్నే స తథైవావదచ్చ మామ్ ॥ ౨౨-౧॥

తచ్చుత్సావిస్మితశ్చాహం త్వరయాత్ర ప్రశాధి మామ్ ।

గురోః కృపాం వినా బ్రహ్మాన్ కథం జ్ఞానమవాప్నుయామ్ ॥ ౨౨-౨॥

తత్ర యద్యద్రహస్యం స్యాత్తన్మే వక్తుమథార్హసి ।

సూత ఉవాచ -

ఇతి శ్రుత్వా నృపాత్ సోఽపి విస్మయం పరమం గతమ్(తః) ॥ ౨౨-౩॥

బాల్యే వయసి తత్రాపి గాయత్రీగ్రహణే దినే ।

ఉత్సవే చ విశేషేణ ప్రాప్తవాన్ స్వప్నతః కిల ॥ ౨౨-౪॥

అతోఽస్య మహతీ కీర్తిరభవిష్యతి సుతస్య తే ।

సుషుమాణ ఉవాచ -

ఉపదేశవిధానేన పత్న్యో సహ మహామునే ॥ ౨౨-౫॥

అద్వైవ దివసః శ్రేష్ఠో హ్యధునైవోపదిశ్యతామ్ ।

సూత ఉవాచ -

నృపస్యేతి వచః శ్రుత్వా సమ్భరానుపహృత్య చ ॥ ౨౨-౬॥

పూర్ణాభిషేకవిధినా హ్యభిషిచ్య సపత్నికమ్ ।

స్వరానుసారతః స్వస్య తత్కర్ణే కథితం యదా ॥ ౨౨-౭॥

గురుమన్త్రం తథా శైవం కామేశాఖ్యం సవిస్తరమ్ ।

సముఽచ్యవ్ధబీజాదిషడఙ్గాసపూర్వకం ॥ ౨౨-౮॥

తథా తదాత్మజం(జః) సోఽపి పృథక్త్వేనోపదిష్టవాన్ ।

వేదగర్భ ఉవాచ -

మన్తస్యాస్య ప్రభావోఽయం వర్ణితుం కేన శక్యతే ॥ ౨౨-౯॥

మన్తాత్మకస్య దేవస్య పూజయన్ విధినా సదా ।

త్రికాలమేకకాలం వా మస్తీ సద్గతిమాప్నుయాత్ ॥ ౨౨-౧౦॥

జన్మాంతరాధనాచ్చ స మన్తః ప్రాప్యతే పునః ।

యేన యేన నిమిత్తేన సా విద్యా ఫలదా తతః ॥ ౨౨-౧౧॥

అతోఽయమధునా పుత్రః ప్రాప్తవాన్స్తవ భూపతే ।

అస్మిన్నర్థే నృపశ్రేష్ఠ సంశయో మాఽస్తు సర్వథా ॥ ౨౨-౧౨॥

నాయం లోకోఽస్తి న పరో న సుఖం సంశయాత్మనః ।

(భగవద్గీతా ౪/౪౦)

అతో మయా విచార్యైవం కథితం తే సవిస్తరమ్ || ౨౨-౧౩||

ప్రాతఃకృత్యమతో వక్ష్యే సజ్జేపేణ నృపోత్తమ |

బ్రాహ్మ ముహూర్తే చోత్థాయ కృత్వా శౌచాదికం సుధీః || ౨౨-౧౪||

పరిధాయామ్బరం శుద్ధం మస్తస్నానం విధాయ చ |

ప్రవిశ్య దేవతాగారం కుర్యాన్మార్జనలేపనే || ౨౨-౧౫||

మజ్జలారాత్రికం కృత్వా నిర్మాల్యమపసాయం చ |

దద్యాత్పుష్పాంజ్జాలిం దస్తధవనాచమనే తథా || ౨౨-౧౬||

ఆధారాదిపృథివ్యన్తాస్త్ర సమ్పూజ్య దేవతా(తాః) |

ఆసనం తత్ర విన్యస్య చైలాజినకుశోత్తరమ్ || ౨౨-౧౭||

తారమాయాత్తథాధారశక్త్యన్తే కమలాసనః |

ఓం నమశ్చేతి సమ్ప్రోచ్య గన్ధాదినా తతోఽర్చయేత్ || ౨౨-౧౮||

స్వస్తికాదిక్రమేణైవ స్వాసనే ఉపవిశ్య చ |

మూర్ధ్ని స్వస్య గురుంస్మృత్య(త్వా) యథారూపం ప్రసన్నధీః || ౨౨-౧౯||

వరాభయకరం శాన్తం స్మరేత్తం మస్తపూర్వకమ్ |

చిచ్ఛక్త్యా సహ సంసిద్ధ్యై తతః సమ్పూజ్య భక్తితః || ౨౨-౨౦||

మానసైరుపచారైశ్చ తతో యాయాజ్జలాశయమ్ |

దేవస్య గుణనామాని కీర్తయన్ మౌనతః సుధీః || ౨౨-౨౧||

స్వశాఖోక్తవిధానేన స్నాత్వా ఇన్ద్రసరస్యథ |

వాససీ పరిధాయాథ కస్తూర్యగరుకుఙ్కుమైః || ౨౨-౨౨||

చన్ద్రచన్దనసంయుక్తాం విభూతిం ధారయేత్సుధీః |

మాలాం సోదరవక్షస్సు కుర్యాత్ పఞ్చత్రిపుణ్ణికాన్ || ౨౨-౨౩||

క్రమాత్తత్పురుషాఘోరసద్యోవామేనామభిః |

త్రయమ్భకేతి మన్త్రేణ మన్త్రితం భస్మ ధారయేత్ || ౨౨-౨౪||

సన్ధ్యాం చ వైదికీం కృత్వా మస్త్రసన్ధ్యాం తథైవ చ |

కృత్వా చ విధినా పశ్చాత్ స్తుతిం కుర్వన్ శివాలయమ్ || ౨౨-౨౫||

ఆగత్య దూరే సజ్జాల్య పాదౌ హస్తౌ శుచిస్తతః |

ఆచమ్య త్రిస్తథా ప్రాణానాయామ్య విధినా తథా ॥ ౨౨-౨౬ ॥
 పశ్చిమద్వార్యధాగత్య సామాన్యార్ఘ్యమథాచరేత్ |
 అస్త్రేణ పాత్రం సజ్జాల్య సాధారం మణ్డలే న్యసేత్ ॥ ౨౨-౨౭ ॥
 బిన్దుత్రికోణవృతం తచ్ఛతురస్త్రమథాపి చ |
 మణ్డలం చేతి సమ్ప్రోక్షం మస్త్రేణానేన పూజయేత్ ॥ ౨౨-౨౮ ॥
 మాయావ్యాపక ఇత్యుక్త్వా మణ్డలాయ నమస్తథా |
 హృన్మస్త్రేణ జలం పూర్య గన్ధాద్వైరర్చ్య ముద్రయా ॥ ౨౨-౨౯ ॥
 అమృతీకృత్య మస్త్రేణ సకలీకృత్య వై పునః |
 త్రిధాఽభిమన్త్య మూలేన యోన్యా చోద్ధీపయేజ్జలమ్ ॥ ౨౨-౩౦ ॥
 పుష్పేణోద్ధృత్య చాత్మానం పూజోపకరణాని చ |
 ప్రోక్షయేతు తత్తో ద్వారదేశే ద్వారాధిపాను యజేత్ ॥ ౨౨-౩౧ ॥
 ద్వారమస్త్రామ్బుభిః ప్రోక్ష్య భక్త్యా పరమయా పునః |
 విఘ్నం ద్వారోర్ధ్వశాఖాయాం మహాలక్ష్మీం సరస్వతీమ్ ॥ ౨౨-౩౨ ॥
 తతో దక్షిణశాఖాయాం విఘ్నం కేత్రేశమన్యతః |
 తయోః పార్శ్వగతే గణ్ధాయమునే పుష్పకాదిభిః ॥ ౨౨-౩౩ ॥
 ధాతారం చ విధాతారం శఙ్ఖపద్మనిధీంస్తథా |
 దేహాల్యామర్చయేదస్త్రం ప్రతిద్వారమితి క్రమాత్ ॥ ౨౨-౩౪ ॥
 పశ్చిమద్వారమారభ్య దోష్వ ద్వావన్యాన్ ప్రపూజయేత్ |
 నన్దిసంజ్ఞో మహాకాలో గణేశో వృషభస్తథా ॥ ౨౨-౩౫ ॥
 భృగ్గిరీటీస్తథా స్కన్ధ ఉమా చణ్డేశ్వరస్తథా |
 ఇతి సమ్ప్రాజ్య విధినా పశ్చాద్దక్షిణద్వార్యథ ॥ ౨౨-౩౬ ॥
 కల్పవృక్షవనాస్తస్థవేదికాయాం ప్రపూజయేత్ |
 సరత్యా (సరతిం) మన్మథం చాదీ వసన్తం ప్రీతిసంయుతమ్ ॥ ౨౨-౩౭ ॥
 సమ్ప్రాజ్య నృపశార్దూల సర్వమీప్సితమాఘ్నయాత్ |
 ద్వారపూజాం విధాయేత్థం మూలమన్తం పఠన్ధియా ॥ ౨౨-౩౮ ॥
 దివ్యాన్తరిక్షభౌమాంశ్చ సర్వవిఘ్నాన్నివారయేత్ |
 శివాజ్ఞయా ఇతోఽన్యత్ర వ్రజన్తు సర్వ ఏవ హి ॥ ౨౨-౩౯ ॥

ద్వారపా దేవదేవస్య ద్వారాత్రక్షన్తు సర్వతః ।
 వినివార్యాఖిలాన్ విఘ్నానిత్యాజ్ఞా శమ్భునా కృతా ॥ ౨౨-౪౦॥
 పార్ణిఘాతత్రయం హత్వా స్వాఙ్గం సఙ్కోచయజ్ఞునైః ।
 వామశాఖాం స్పృశన్నస్తః ప్రవిశేద్దక్షిణాఙ్గిణా ॥ ౨౨-౪౧॥
 తీక్షణదంష్ట్ర మహాకాయ కల్పాన్తదహనోపమ ।
 భైరవాయ నమస్తుభ్యమనుజ్ఞాం దాతుమర్హసి ॥ ౨౨-౪౨॥
 ఇత్యనుజ్ఞాం గృహీత్వాఽస్య జపస్థానం విశోధయేత్ ।
 నిరీక్ష్య మూలమస్త్రేణ అస్త్రేణ ప్రోక్ష్య చైవ హి ॥ ౨౨-౪౩॥
 తాడయిత్వాఽస్త్రమస్త్రేణ వర్మణాఽభ్యుక్ష్య తాం భువమ్ ।
 చన్దనాగరుగన్ధాద్యైర్ధూపయేదన్తరం తతః ॥ ౨౨-౪౪॥
 ఉక్తేషు చాసనేష్వేకం చైలాజినకుశోత్తరమ్ ।
 వేదికాయాం ప్రవిన్యస్య ప్రోక్షయేత్ సలిలైః శుభైః ॥ ౨౨-౪౫॥
 ఆధారాదిపృథివ్యన్తాస్త్ర సమ్పూజ్య దేవతాః ।
 మేరుపృష్ఠఋషిశ్చన్దః పృథివ్యా(వ్యాః) సుతలం మతమ్ ॥ ౨౨-౪౬॥
 దేవతా కూర్మ ఆఖ్యాతః సంస్మరేద్దృషిపూర్వకాన్ ।
 పృథివీ త్వయా ధృతా లోకా దేవి త్వం విష్ణునా వృతా ॥ ౨౨-౪౭॥
 త్వం చ ధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురు చాసనమ్ ।
 ఇతి మన్తం పఠన్ పీఠే ప్రాఙ్ముఖో వాప్యదఙ్ముఖః ॥ ౨౨-౪౮॥
 స్వస్తికాదిక్రమేణైవం ఋజుకాయో విశేద్బుధః ।
 స్థాపయేద్దక్షిణే భాగే పూజాద్రవ్యాణి చాత్మనః ॥ ౨౨-౪౯॥
 సువాసితామ్బుసమ్పూర్ణం సవ్యే కుమ్భం సుశోభనమ్ ।
 ప్రక్షాలనాయ కరయోః పృష్ఠే పాత్రం విధాపయేత్ ॥ ౨౨-౫౦॥
 ఘృతాదిజ్వలితాన్ దీపాన్ స్థాపయేత్ పరితః శుభాన్ ।
 దర్పణే చామరం ఛత్రం తాలవృన్తం చ పాదుకే ॥ ౨౨-౫౧॥
 ఆదర్శః స తు విజ్ఞేయో దైవ ఆసుర ఏవ వా ।
 దైవతం తం విజాసియాత్ కాన్తిర్యత్ర సమా భవేత్ ॥ ౨౨-౫౨॥
 ఆసురః స తు విజ్ఞేయో ఘోరా యత్ర ప్రభా భవేత్ ।

అతో దైవతసంక్షో య ఆదర్శం సఙ్గ్రహేత్ సదా ॥ ౨౨-౫౩ ॥
 కృతాఙ్గులిపుటో భూత్వా వామదక్షిణపార్శ్వయోః ।
 నత్వా గురుం గణేశం చ పురతః స్వేష్టదైవతమ్ ॥ ౨౨-౪౪ ॥
 రేఫత్రయమథోచ్ఛార్ష్య బిన్దుయుక్తం తథోచ్ఛరేత్ ।
 తేజోఙ్జ్వలత్ప్రకాశాయ నమః స్వపరితః స్మరేత్ ॥ ౨౨-౫౫ ॥
 అగ్నిస్రాకారమస్త్రేణ స్వస్య రక్షాం విధాయ చ ।
 త్రిశూలముద్రయా పూర్వం విదధ్యాత్తద్విధానతః ॥ ౨౨-౫౬ ॥
 సుదర్శనస్య మస్త్రేణ రక్షాం కుర్యాత్ సమన్తతః ।
 ఓం సహస్రారవర్షాస్త్రం సుదర్శనమనుః స్మృతః ॥ ౨౨-౫౭ ॥
 సుగంధపుష్పమర్ధేర్ధేన సురభీకృత్య హస్తకౌ ।
 క్షిపేదుత్తరతః పుష్పం మస్త్రీ నారాచముద్రయా ॥ ౨౨-౫౮ ॥
 భూతశుద్ధిం తతః కుర్యాత్తత్ప్రకారోఽధునోచ్యతే ।
 పాదతో జానుపర్శంతం చతురస్రం సవజ్రకమ్ ॥ ౨౨-౫౯ ॥
 లం యుతం పీతవర్ణం చ భువః స్థానం విచిన్తయేత్ ।
 జానోరానాభిచన్ద్రార్ధనిభం పద్మేన లాఙ్ఘితమ్ ॥ ౨౨-౬౦ ॥
 శుక్లవర్ణం స్వబీజేన యుతం ధ్యాయేదపాం స్థలమ్ ।
 నాభితః కణ్ఠపర్శంతం త్రికోణం రక్తవర్ణకమ్ ॥ ౨౨-౬౧ ॥
 స్వస్వస్తికం స్వబీజేన యుతం వహ్నాస్తు మణ్డలమ్ ।
 కష్ఠాద్భ్రామధ్యపర్శంతం కృష్ణం వాయోస్తు మణ్డలమ్ ॥ ౨౨-౬౨ ॥
 షట్కోణం బిన్దుభిః షడ్భిరుతం బీజేన చిన్తయేత్ ।
 భ్రూమధ్యాద్భ్రాహ్మరన్ధ్రాన్తం వర్తులం ధ్వజలాఙ్ఘితమ్ ॥ ౨౨-౬౩ ॥
 ధూమ్రవర్ణం స్వబీజేన యుక్తం ధ్యాయేన్నభఃస్థలమ్ ।
 ఏవం ధ్యాత్వా పురస్తాని భూతాని ప్రవిలాపయేత్ ॥ ౨౨-౬౪ ॥
 పృథ్వీమపున్ చ తా వహ్నౌ వహ్నినం వాయో సమీరణమ్ ।
 ప్రవిలాప్య తథాకాశేఽథాకాశం ప్రకృతౌ తతః ॥ ౨౨-౬౫ ॥
 పరబ్రహ్మస్వరూపాన్తాం మాయాశక్తిం పరాత్మని ।
 ఇతం సమన్తదేహాదిప్రపఞ్చం పరమాత్మని ॥ ౨౨-౬౬ ॥

ప్రవిలాప్య పరబ్రహ్మరూపస్త్రిష్టేత్కియత్క్షణమ్ ।
 పునరుత్పాదయేద్దేహం పవిత్రం పరమాత్మనః ॥ ౨౨-౬౭ ॥
 శబ్దబ్రహ్మాత్మికా మాయా మాతృకా ప్రకృతిః పరా ।
 అజాయత జగన్మాతురాకాశం నభసోఽనిలః ॥ ౨౨-౬౮ ॥
 సమీరణాదభూద్వహ్నిర్వహ్నో రాపస్తతో మహీ ।
 స్వీయమేభ్యోఽప భూతేభ్యస్తేజోరూపం కలేవరమ్ ॥ ౨౨-౬౯ ॥
 దేవతారాధనే యోగ్యముత్పన్నమితి భావయేత్ ।
 తస్మిన్ దేహే పరాత్మానం సర్వజ్ఞం సర్వశక్తికమ్ ॥ ౨౨-౭౦ ॥
 సమస్తదేవతారూపం సర్వమస్తమయం శుభమ్ ।
 ఆత్మరూపేణ దేహే స్వే బీజభావేన తిష్ఠతి ॥ ౨౨-౭౧ ॥
 ఇత్యేషా భావనా ముఖ్యా భూతశుద్ధిరితీరితా ।
 భూతశుద్ధిపహీనేన కృతా పూజాఽభిచారవత్ ॥ ౨౨-౭౨ ॥
 ఏవరీతం ఫలం దద్యాదభక్త్యా పూజనం యథా ।
 భూతశుద్ధిం విధాయేత్థం తతో వై స్థాపయేదసూన ॥ ౨౨-౭౩ ॥
 పాశాఙ్కుశేన పుటితాం మాయామాదౌ సముద్ధరేత్ ।
 యకారాదిసకారాంతాన్ బిన్దుమస్తకలాఞ్చితాన్ ॥ ౨౨-౭౪ ॥
 తదన్తే చోద్ధరేత్పాఞ్చో వ్యోమసద్మేష్టసంయుతమ్ ।
 తతో హంసపరాత్మానౌ తతోఽముష్య పరం వదేత్ ॥ ౨౨-౭౫ ॥
 ప్రాణా ఇతి వదేత్ పశ్చాదిహ ప్రాణాస్తతః పరమ్ ।
 అముష్య జీవ ఇహతః స్థితోఽముష్య పదం తతః ॥ ౨౨-౭౬ ॥
 సర్వేన్ద్రియాణ్యముష్యాన్తే వాఙ్మనశ్చక్షురస్తతః ।
 శ్రోత్రపూణపదే ప్రాణా ఇహాగత్య సుఖం చిరమ్ ॥ ౨౨-౭౭ ॥
 తిష్ఠన్త్యగ్నివధూపూర్వం ప్రత్యముష్య పదం బుధః ।
 పాశాద్యాని ప్రయోజ్యైవం ప్రాణమస్తం సముద్ధరేత్ ॥ ౨౨-౭౮ ॥
 బ్రహ్మర్షిరస్య ఛన్దస్తు విరాట్ ప్రాణస్తు దేవతా ।
 ప్రణవోఽగ్నివధూ బీజం శక్తిరుక్తా మనీషిభిః ॥ ౨౨-౭౯ ॥
 శిరోవదనహృద్గుహ్యపాదేష్వుష్యాది విన్యసేత్ ।

అముష్యేతి పదస్థానే సాధ్యస్య పదముచ్చరేత్ ॥ ౨౨-౮౦॥

త్రిర్జపేత్ సాధ్యసంస్పర్శే కృత్వా మస్త్రముదారణీః ।

ఏష ప్రాణప్రతిష్ఠాయాః ప్రకారః పరికీర్తితః ॥ ౨౨-౮౧॥

తతస్తు మాతృకాన్యాసం కుర్యాద్విష్యాదిపూర్వకమ్ ।

అథాతః కథయిష్యామి మాతృకాన్యాసముత్తమమ్ ॥ ౨౨-౮౨॥

యత్కృత్వా మస్త్రీణః సర్వే దివ్యభావం ప్రపేదిరే ।

ఋషిర్బ్రహ్మ సముద్దిష్టో గాయత్రం ఛన్ద ఈరితమ్ ॥ ౨౨-౮౩॥

సరస్వతీ సమారవ్యాతా దేవతా మాతృకాభిధా ।

హలః స్వరాః సమారవ్యాతా బీజాని శక్తయః క్రమాత్ ॥ ౨౨-౮౪॥

అవ్యక్తం కీలకం చాస్యాశ్చతుర్వర్గాస్తయే నృణామ్ ।

అక్షీబహ్రాస్వద్ధీర్ఘాన్తర్గతైః షడ్వర్గకైః క్రమాత్ ॥ ౨౨-౮౫॥

అఙ్గుష్ఠాదిష్వఙ్గులీషు న్యసేన్మస్త్రైః సజాతిభిః ।

అస్త్రం చ తలయోర్న్యసేత్ కుర్యాత్తాలత్రయాదికమ్ ॥ ౨౨-౮౬॥

దిశస్సేనైవ బద్ధీయాచ్ఛాటికాభిః సమాహితః ।

హృదయాదిషు విన్యసేదఙ్గుమస్త్రాన్స్త్ర జాతిభిః ॥ ౨౨-౮౭॥

హృదయాయ నమో బ్రూయాచ్ఛిరసే వహ్నివల్లభా ।

శిఖాయై వషడిత్యుక్తం కవచాయ హుమీరితమ్ ॥ ౨౨-౮౮॥

నేత్రత్రయాయ వౌషట్ స్యాదస్త్రాయ ఫడితి క్రమాత్ ।

జాతయః షట్కృమాదేతాః షడఙ్గేషు నియోజయేత్ ॥ ౨౨-౮౯॥

హృదయాయేతి శబ్దేన హృత్తో దేవః సవిగ్రహః ।

నుద్యతే నమసా చైవ జ్ఞానం తదుహృదయం పరమ్ ॥ ౨౨-౯౦॥

శిరః శబ్దో దేవతాయా ఉష్కృష్టత్వాభిధాయకః ।

స్వాహేతి విషయః సర్వో దేవతాయాం సమర్పితః ॥ ౨౨-౯౧॥

శిఖా జ్యోతిః స్వరూపం చ వషడపి తదుచ్యతే ।

దేవస్య వ్యాపకత్వం వై కవచేనాభిధీయతే ॥ ౨౨-౯౨॥

హుమపి వ్యాపకం తేజో దేవతాయాః ప్రకాశ్యతే ।

నేత్రశబ్దేన దేవస్య స్వవేద్యత్వం ప్రకాశ్యతే ॥ ౨౨-౯౩॥

వౌషడపి తదేవోక్తమస్త్రశబ్దేన వారణమ్ ।

అనిష్టస్య ఫలస్యేదం దాహకం తేజ ఉచ్యతే ॥ ౨౨-౯౪॥

జ్ఞాత్వైవమక్లమన్త్రార్థమక్లన్యాసం కరోతి యః ।

కరప్రవేయాస్తస్యార్థాః పూజ్యన్తే త్రిదశైరపి ॥ ౨౨-౯౫॥

అథాస్తర్మాతృకాన్యాసః ప్రోచ్యతే నృపసత్తమ ।

ఆధారే లింగనాభౌ చ హృత్కణ్ఠే హి తథా భ్రువోః ॥ ౨౨-౯౬॥

వాదిసాంతాన్స్యనేదాదౌ వాదిలాంతాన్స్యనేత్తతః ।

కాదిఫాంతాన్స్తథా న్యస్య కాదితాంతాన్స్తథైవ చ ॥ ౨౨-౯౭॥

అకారాదిస్వరాన్ కణ్ఠే హక్షౌ భ్రూమధ్యకే న్యనేత్ ।

ఏవం న్యాసవిధి కృత్వా ధ్యాత్వా వై వేదమాతరమ్ ॥ ౨౨-౯౮॥

పఞ్చోపచారమార్గేణ పూజయిత్వాఽతిభక్తితః ।

మానసైరుపచారైశ్చ స్థిరబుద్ధయా చ సాధకః ॥ ౨౨-౯౯॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే బాష్పాన్వయే ప్రాతఃకృత్యాదికథనం

నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః । ౨౨॥

అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః । మన్తారాధనకథనమ్ ।

23. Vedagarbha వేదగర్భ continues with the JapaPūjāvidhiNirūpaṇa జపపూజావిధినిరూపణ. there is description about the So'ham Hamsaḥ mantra సోఽహం హంసః మన్త processes of Prāṇāyāma ప్రాణాయామ, offerings etc. during Pañcopacāra పఞ్చోపచార etc. Pūjā పూజా and some do-s and don't-s about these.

వేదగర్భ ఉవాచ -

అజపారాధనం వక్ష్యే దృష్టాదృష్టఫలప్రదమ్ ।

యేన విజ్ఞానమాత్రేణ ముక్తః సంసారబన్ధనాత్ ॥ ౨౩-౧॥

విచరేన్నాత్ర సన్దేహో రాజన్ గురుముఖాత్క్రమాత్ ।

అజ్ఞానాన్న విజానన్తి సర్వాక్లం సర్వశక్తికమ్ ॥ ౨౩-౨॥

స్వాత్మానం యే న జానన్తి జ్ఞేయాన్తే చాత్మఘాతకాః ।

ఋషిర్హంసోఽథ గాయత్రీ ఛన్దో హంసపరాఖ్యకః ॥ ౨౩-౩॥

దేవతాఽహం తథా బీజం సః శక్తిః సోఽహమిత్యథ ।

కీలకం వినియోగోఽత్ర చతుర్వర్గాప్తయే తథా ॥ ౨౩-౪ ॥

హాసషడ్ధిర్లుయక్తేన షడఙ్గాని ప్రవిన్యసేత్ ।

బీజేన వ్యాపకం కృత్వా ధ్యాయేద్ధంసం ప్రసన్నఘీః ॥ ౨౩-౫ ॥

అగ్నీషోమగరుద్వయం ప్రణవకం బిన్దుస్త్రినేత్రోఙ్జ్వలం

భాస్వద్రుద్రముఖం శివాఙ్గీయుగలం పార్శ్వస్థసూర్యానలమ్ ।

ఉద్యత్సూర్యసహస్రకోటిసదృశం హంసం జగద్వ్యాపినం

శబ్దం బ్రహ్మమయం హృదమ్బుజకుటీనీడే సదా సంస్మరే(త్) ॥ ౨౩-౬ ॥

ఆధారో మతిసంయుతం గణపతిం షట్పత్రకే గీర్యుతం

బ్రహ్మీణం మణిపూరకే హరిరమాయుక్తం స్మరే(ద్)ద్వాదశే ।

పార్వత్యా సహ రుద్రమీశ్వరమనోన్మన్యా యుతం షోడశే

ద్వే పత్రే తు పరా సదాశివయుతం మూర్ధ్న్యమ్బుజే శ్రీగురుమ్ ॥ ౨౩-౭ ॥

చిచ్ఛక్త్యా సహ సర్వదా విమలధీర్ధ్యాయన్ జపన్నర్చయన్

సమ్ప్రాప్నోతి పరాం సుసిద్ధిమతులాం వేదాన్తవిజ్ఞానదామ్ ।

బ్రహ్మద్వైరపి సేవితాం శివయుతామానన్తకన్ధాభిధాం

విద్యుత్పుష్పానమప్రభాం మునిజనేరారాధితాం తాం శివామ్ ॥ ౨౩-౮ ॥

షట్పతం తు గణేశాయ షట్సహస్రం ప్రజాపతేః ।

షట్సహస్రం గదాపాణేః షట్సహస్రం పినాకినే ॥ ౨౩-౯ ॥

ఈశ్వరస్య సహస్రం తు సహస్రం పరమాత్మనే ।

సహస్రం గురవే దద్యాదజపావినియోగతః ॥ ౨౩-౧౦ ॥

హంసో గణేశో విధిరత్ర హంసో హంసో హరిశ్చైవ హరశ్చ హంసః ।

జీవోఽపి హంసః పరమాత్మహంసో హంసో గురుశ్చైవ తథాహ్యహం సః ॥ ౨౩-౧౧ ॥

నమో గురుభ్యో గురుపాదుకాభ్యో నమః పరేభ్యః పరపాదుకాభ్యః ।

ఆచార్యజాగేశ్వరపాదుకాభ్యో నమోఽస్తు లక్ష్మీపతిపాదుకాభ్యః ॥ ౨౩-౧౨ ॥

ఇతి నత్వా తతో దివ్యైర్మానసేరుపచారకైః ।

యజేద్దేవాన్ జపేన్మన్తాన్ యజేద్గిమ్మనన్యధీః ॥ ౨౩-౧౩ ॥

తతో విశేషకలోక్తన్యాసానన్యాన్ సమాచరేత్ ।

యో న్యాసకవచచ్ఛన్నో మన్తం నిత్యం జపేత్ సుధీః ॥ ౨౩-౧౪ ॥

స యాతి పరమం స్థానం యత్సురైరపి దుర్లభమ్ ।

యథా హి వైష్ణవే తస్మ తత్త్వన్యాసం విదుర్బుధాః ॥ ౨౩-౧౫ ॥

ఇతి కృతేఽధికృతో భవతి ద్రువం సకలదైవతమస్త్రజపాదిషు ।

పవనసంయమనం త్వమునాచరేద్యమిహ జప్తుమసౌ మనుమిచ్ఛతి ॥ ౨౩-౧౬ ॥

అథవా సాధకః కుర్యాత్ ప్రణవేనాశు సంయమమ్ ।

స్త్రీభిః శూద్రైశ్చ కర్తవ్యో లౌకికేనాశు సంయమః ॥ ౨౩-౧౭ ॥

న వైదికం జపేచ్ఛార్ద్రః స్త్రియశ్చైవ కదాచన ।

ఏతదఘ్రిజజాతీనాం జానీహి నృపసత్తమ ॥ ౨౩-౧౮ ॥

యథాఽధికారః శ్రోతేయో యోషితాం కర్మసు స్మృతః ।

ఏవమేవానుమన్యస్వ బ్రహ్మణి బ్రహ్మవాదినీమ్ ॥ ౨౩-౧౯ ॥

ప్రాణాయామానతః కుర్యాత్ తత్ప్రకారోఽధునోఽచ్యుతే ।

అతస్త్రయాత్మక(కః) ప్రోక్షః పూరకుమ్భకరేచక్రైః ॥ ౨౩-౨౦ ॥

బాహ్యోదాపూరణం వాయోరుదరే పూరకో హి సః ।

సమ్పూర్ణకుమ్భవద్వాయోర్ధారణం కుమ్భకో మతః ।

బహిర్యద్రేచనం వాయోరుదరాద్రేచకో మతః ॥ ౨౩-౨౧ ॥

ఇడయా కర్షయేద్వాయుం బాహ్యం షోడశమాత్రయా ।

ధారయేత్ పూరితం మస్త్రీ చతుఃషష్ట్యా తుం మాత్రయా ॥ ౨౩-౨౨ ॥

సుషుష్ణామధ్యగం సమ్యగ్ద్వాత్రింశన్నానతః శనైః ।

నాడ్యా పిఙ్గలయా చైనం రేచయేన్నృపసత్తమ ॥ ౨౩-౨౩ ॥

యేనైవ సంత్యజేత్తేన పూరయేద్ధారయేత్తతః ।

రేచయేచ్ఛ తతోఽన్యేన శనరేపం పునః పునః ॥ ౨౩-౨౪ ॥

యుక్తం యుక్తం పిబేద్వాయుం యుక్తం యుక్తం చ ధారయేత్ ।

యుక్తం యుక్తం త్యజేదేనమేవం సిద్ధిమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౩-౨౫ ॥

యథా సింహో గజో వ్యాప్రో భవేద్ధార్యః శనైః శనైః ।

తద్దైవ లభతే వాయురన్యథా హన్తి సాధకమ్ ॥ ౨౩-౨౬ ॥

ప్రాణాయామేన యుక్తేన సర్వపాపక్షయో భవేత్ ।

అయుక్తాభ్యాసయోగేన సర్వరోగసముదృఢః ॥ ౨౩-౨౭ ॥

హిక్మా శ్వాసశ్చ కాసశ్చ శిరఃకర్ణాక్షివేదనా ।

భవన్తి వివిధా రోగాః ప్రాణాయామవ్యతిక్రమాత్ || ౨౩-౨౮ ||

తతః శాస్త్రోక్తమార్గేణ ప్రాణాయామాన్సమాచరేత్ |

త్రిషడ్వాదశవారం వా పురతః పరతో జపాత్ || ౨౩-౨౯ ||

జ్ఞేయం ద్విజాతివర్ణానాం ప్రాణాయామక్రమం శుభమ్ || ౨౩-౩౦ ||

శుచిః ప్రాణాయామాన్ ప్రణవసహితాన్ షోడశ వశీ

ప్రభాతే సాయం చ ప్రతిదివసమేవం వితనుతే |

ద్విజో యస్తం భ్రూణప్రహరణకృతాంహోఽభికలితం

పున్నే తం మాసాదిహ దురితతూలౌఘదహనాః || ౨౩-౩౧ ||

త్రాయస్త్యమీ షడ్భిరపీహ మాసైర్జన్మాస్తరోపార్జితపాపపుణ్ణాన్ |

సంవత్సరాద్భృహ్మపదం తదేకం ప్రకాశయత్యేవ యదమ్యతాఖ్యమ్ || ౨౩-౩౨ ||

ప్రాణాయామాన్ విధాయేత్థం యోగపీఠం స్వకే తనౌ |

న్యసేదాధారశక్తి చ ప్రకృతిం కమఠం తథా || ౨౩-౩౩ ||

శేషం ధరాం సుధాసిన్ధుం రత్నద్వీప మనోరమమ్ |

మాణేయం మణ్డపం దివ్యం కల్పవృక్షాంశ్చ వేదికామ్ || ౨౩-౩౪ ||

రత్నసింహాసనం న్యస్యేదేతద్ద్వదయపఙ్కజే |

అంసోరుయుగ్మయోశ్చైవ ప్రాదక్షిణ్యేన సాధకః || ౨౩-౩౫ ||

ధర్మం జ్ఞానం చ వైరాగ్యమైశ్వర్యం న్యస్య చ క్రమాత్ |

ముఖపార్శ్వనాభిపార్శ్వేష్వధర్మాదీన్ ప్రకల్పయేత్ || ౨౩-౩౬ ||

రక్తశ్యామహరిద్రేన్ద్రనీలవర్ణవిరాజితాన్ |

వృషకేసరిభూతేభరూపాన్ ధర్మాధికాన్న్యసేత్ || ౨౩-౩౭ ||

ధర్మాద్యధర్మాది చ పాదగాత్రచతుష్టయం హృద్యథ శేషమబ్జమ్ |

సూర్యేన్ద్రవహ్నిన్ ప్రణవాంశయుక్తాన్ స్వాద్యక్షరైః సత్త్వరజస్తమాంసి || ౨౩-౩౮ ||

ఆత్మాదిత్రయమాత్మబీజసహితం వ్యోమాగ్నిమాయాలవై-

ర్ణానాత్మానమథాష్టదిక్షు పరితో మధ్యే చ శక్తీర్నవ |

న్యస్యేత్పిఠమనుం చ తత్ర విధివత్ తత్కర్ణికామధ్యగం

శమ్భోః కల్పవిధానబోధితతనుం సఞ్చిన్తయేద్ధామ తత్ || ౨౩-౩౯ ||

రాజోవాచ -

భగవా(వ)న్న(వ)శక్తీనాం సంజ్ఞాం తాసాం వదస్వ మే |

కేన క్రమేణ తాః పూజ్యాః సంశయం చిన్తి మేఽధునా || ౨౩-౪౦||

రశి(ఋషి)రువాచ -

వామా జ్యేష్ఠా తథా రౌద్రీ కాశీ కలపదాదికా |

వికరిణ్యాహ్వాయా ప్రోక్తా బలాద్యా వికరిణ్యథ || ౨౩-౪౧||

బలప్రమాథినీ పశ్చాత్సర్వభూతదమిన్యథ |

మనోన్మసీతి సమ్ప్రోక్తాః శైవపీఠస్య శక్తయః || ౨౩-౪౨||

పూర్వాదిక్రమతః పూజ్యాస్తథాఽష్టదలకేసరే |

తతో హ్యుపాస్యమత్రస్య న్యాసాన్మష్యాదికాంశ్చరేత్ || ౨౩-౪౩||

జపతర్పణహోమారాచః సిద్ధమస్త్రకృతా ఆపి |

అఙ్గాన్యాసాదిభిర్ద్దీనా న దాస్యన్తి ఫలాన్యమూః || ౨౩-౪౪||

తతో మస్త్రపుటైర్వర్ణైః మాతృకార్ణైః సభిన్దుకైః |

విన్యసేన్మస్త్రవిత్సమ్యక్ శాస్త్రదృష్టేన వర్తనా || ౨౩-౪౫||

లలాటముఖవృత్తాక్షిశ్రుతిపూణేషు గణయోః |

ఓష్ఠదంతోత్తమాఙ్గాన్య దోఃపత్సన్ధ్యయకేషు చ || ౨౩-౪౬||

పార్శ్వయోః పృష్ఠతో నాభౌ జఠరే హృదయేఽసకే |

కకుద్భ్యసే చ హృత్పూర్వం పాణిపాదయుగే తతః || ౨౩-౪౭||

జఠరాననయోర్మూర్ఖస్యైన్మాతృకార్ణాన్ యథాక్రమాత్ |

ధ్యానం కుర్యాత్ తతో విద్వాన్ యథాజ్ఞానం సమాహితః || ౨౩-౪౮||

ధ్యానమాత్మేష్టదేవస్య వేదనం మనసా మతమ్ |

తదపి ద్విగుణం(విధం) ప్రోక్తం సగుణం నిర్గుణం తథా || ౨౩-౪౯||

యజ్ఞివబ్రహ్మణోరైక్యం సోఽహం స్యామితి వేదనమ్ |

తదేవ నిర్గుణం ధ్యానమితి వేదవిదో విదుః || ౨౩-౫౦||

ఆత్మనా హృదయామ్భోజం కర్ణికాకేసరాన్వితమ్ |

ప్రఫుల్లం సోమసూర్యాగ్నిమణ్డలేన విరాజితమ్ || ౨౩-౫౧||

స్వీయేష్టదేవతాం తత్ర ధ్యాయేద్వేదోక్తమార్గతః |

ఏవం యద్వేదనం తద్ధి సగుణం ధ్యానముచ్యతే || ౨౩-౫౨||

ధ్యాత్వా యజేచ్ఛన్తనాద్వైర్మానసైరోభజనాన్తకైః |

భోజనావసరే చాన్తర్వైశ్వదేవం సమాచరేత్ || ౨౩-౫౩||

మూలాధారతే కుణ్డే దేవతాగ్నిసముజ్జ్వలే ।
 ధర్మాధిర్మైధితే త్ర్యస్తే మూలమస్తపురఃసరమ్ ॥ ౨౩-౫౪ ॥
 అమూం జహోమి స్వాహేతి ప్రత్యేకం జహుయాత్ సుధీః ।
 అహంతాఽసత్యపైశున్యకామక్రోధాదికం హవిః ॥ ౨౩-౫౫ ॥
 మన ఏవ స్తువః ప్రోక్తం సుషుష్టుః స్తగుదీరితా ।
 తదస్తే తన్మయో భూత్వా జవేదిచ్ఛానురూపతః ॥ ౨౩-౫౬ ॥
 తం జపం సర్వసమ్పత్త్యై దేవతాయై నివేదయేత్ ।
 గుహ్యోతిగుహ్యోగోష్టా త్వం గృహోణాస్మత్కృతం జపమ్ ॥ ౨౩-౫౭ ॥
 సిద్ధిర్భవతు మే దేవ త్వత్ప్రసాదేన శఙ్కర ।
 ఇత్యుక్త్వా దక్షిణే పాణౌ దేవస్య చ సమర్పయేత్ ॥ ౨౩-౫౮ ॥
 తతస్తు దేవతారూపో భూత్వా తిష్ఠేత్ కియత్క్షణమ్ ।
 ఇత్యేవమాన్తరం యాగం కృత్వా బాహ్య ప్రపూజయేత్ ॥ ౨౩-౫౯ ॥
 ఆత్మాగ్రతశ్చతుష్కోణం షడస్రం చ త్రికోణకమ్ ।
 స(సం)మాన్యాయజ్ఞులేర్మైవ కృత్వాఙ్గాని ప్రపూజయేత్ ॥ ౨౩-౬౦ ॥
 ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు హృదాద్యఙ్గచతుష్టయమ్ ।
 నేత్రమధ్యే దిక్షు చాత్రం తస్మిన్ మూలేన జాలితమ్ ॥ ౨౩-౬౧ ॥
 త్రిపాదికాం ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేన్మనునాఽమునా ।
 మమ(మా)గ్నిమణ్డలాయేతి తథా దశకలాత్మనే ॥ ౨౩-౬౨ ॥
 నమోఽస్రం(స్ర)జాలితం చార్ధ్యపాత్రం స్థాప్య చ పూజయేత్ ।
 అమ(మా)ర్కమణ్డలాయేత్యమునా ద్విషడ(ట్)కలాత్మనే ॥ ౨౩-౬౩ ॥
 నమః సుధామయైస్తోయైర్మూలాస్తే మాతృకాం పఠన్ ।
 విలోమాం పూరయేత్ తస్మిన్ పూజయేన్మనునాఽమునా ॥ ౨౩-౬౪ ॥
 సం సోమమణ్డలాయేతి అష్టయుగ్మకలాత్మనే ।
 నమోఽర్కమణ్డలాతిర్థమావాహ్యోఙ్కశముద్రయా ॥ ౨౩-౬౫ ॥
 తీర్థమస్త్రేణ విధివన్మన్తస్వత్ప్రైవ కథ్యతే ।
 గణ్డే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి ॥ ౨౩-౬౬ ॥

నర్మదే సిన్ధు కావేరీ(రి) జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు ।
 ధేన్వాఖ్యయాఽమృతీకృత్య చిన్త్య తత్రేష్టదేవతామ్ ॥ ౨౩-౬౭॥
 అఙ్గన్యాసేన సకలీకృత్యాస్త్రేణ దిశో దశ ।
 కలయేన్నేత్రమస్త్రేణ నిరీక్ష్య శఙ్ఖముద్రయా ॥ ౨౩-౬౮॥
 అవష్టభ్య తథోద్దీప్య ముద్రయా యోనిసంజ్ఞయా ।
 గన్ధపుష్పాదిభిస్తత్ర పూజయేదిష్టదేవతామ్ ॥ ౨౩-౬౯॥
 అష్టకృతోఽ జపేన్మూలమాచ్ఛాద్య మత్యముద్రయా ।
 తజ్జలం ప్రోక్షీపాత్రే కృత్వాత్మానం త్రివారతః ॥ ౨౩-౭౦॥
 ఆత్మతత్త్వాత్మనే నమో విద్యాతత్త్వాత్మనే నమః ।
 శివతత్త్వాత్మనే నమః ఇత్యేతైర్మనుభిస్త్రిమిః ॥ ౨౩-౭౧॥
 ప్రోక్ష్య పుష్పాదికం చాపి మణ్డలం విధివత్సుధీః ।
 తతః సమ్పూజయేద్దేవం గన్ధాద్యౌర్మూలముచ్ఛరన్ ॥ ౨౩-౭౨॥
 పఞ్చాకృత్యః పునః కుర్యాత్ పుష్పాఙ్జలిమనన్యధీః ।
 ఉత్తమాఙ్గహృదాధారపాదసర్వాఙ్కే క్రమాత్ ॥ ౨౩-౭౩॥
 ఆదౌ లిఖేద్యస్త్రరాజం తత్ప్రకారమిహోఽచ్యతే ।
 షట్కోణతం కుర్యాదష్టపత్రం మనోహరమ్ ॥ ౨౩-౭౪॥
 చతుర్ధ్వారసమోపేతం చతురస్రాత్మవిగ్రహే ।
 కామక్రోధాదినిఃశేషమనోమాలిన్యయస్త్రణాత్ ॥ ౨౩-౭౫॥
 యస్త్రమిత్యాహురేతస్మిన్ దేవః ప్రీణాతి పూజితః ।
 అష్టగన్ధేన సంలిఖ్య మస్త్రరాజమనుత్తమమ్ ॥ ౨౩-౭౬॥
 సౌవర్ణే రాజతే తామ్రే పీఠే భూర్ణే పఠీ భువి ।
 శాలగ్రామేఽథవా లిక్ణే మూర్తే వా సంలిఖేన్నృప ॥ ౨౩-౭౭॥
 బినా యస్త్రేణ చేత్పూజా దేవతా న ప్రసీదతి ।
 పీఠన్యాసవిధానేన పీఠం సమ్పూజ్య పూర్వవత్ ॥ ౨౩-౭౮॥
 పఞ్చోపచారమార్గేణ భక్త్యా చైవ నృపోత్తమ ।
 పాద్యార్థ్యాచమనార్థం చ మధుపర్కార్థమప్యత ॥ ౨౩-౭౯॥
 పాత్రాణ్యాధారయుక్తాని స్వర్ణాదిరచితాని చ ।
 స్థాపయేత్పరతస్తాని పూరయేత్పూర్వవన్నృప ॥ ౨౩-౮౦॥

పాద్యేశ్యామాకదూర్వాబ్జవిష్ణుక్రాంతాం(న్) తథైవ చ |
 అర్ఘ్యే పుష్పాక్షతయవకుశాగ్రతలసర్వపైః || ౨౩-౮౧||
 గంధూర్వాఙ్కురైః ప్రోక్తం తతశ్చాచమనీయకమ్ |
 జాతీఫలం చ కఙ్కోలం లవణం సజలం త్విదమ్ || ౨౩-౮౨||
 ఆఙ్గ్యం దధిమధూన్మిత్రం మధుపర్కః సమీరితః |
 ఏకస్మిన్నథవా పాత్రే పాద్యాదీని ప్రకల్పయేత్ || ౨౩-౮౩||
 సర్వోపచారవస్తూనామభావే భావయేద్ధియా |
 ఏవమాసాద్య పాత్రాణి తత్ర పీఠం నిధాయ చ || ౨౩-౮౪||
 మూలేన మూర్తి సఙ్కల్ప్య ధ్యాత్వా దేవం యథోదితమ్ |
 ఆవాహ్య పూజయేత్తస్యాం పరివారగణైః సహ || ౨౩-౮౫||
 శాలగ్రామే స్థావరే చ నావాహనవిసర్జనే |
 ఖణ్డితే సుప్తితే భ్రష్టే దగ్ధే మానర్వివర్జితే || ౨౩-౮౬||
 యాగహినేఽథవోచ్ఛిష్టే పతితే దుష్టభూమిషు |
 అన్యమస్తూర్చితే చైవ పతితస్పర్శదూషితే || ౨౩-౮౭||
 దశస్వతేషు నో చక్రః సన్నిధానం దివోకసః |
 ఇతి సర్వగతః శమ్భుః పరిభాషాం చకార హ || ౨౩-౮౮||
 ఖణ్డితాదినిషిద్ధాం యత్ప్రతిమాం సర్వథా బుధః |
 విక్షిపేద్దారుజామగ్నౌ తథాన్యామప్పు నిక్షిపేత్ || ౨౩-౮౯||
 ఏకాహపూజావిహతౌ కుర్యాద్ద్విగుణమర్చనమ్ |
 ద్విరాత్రే తు మహాపూజాం సమ్ప్రోక్షణమతః పరమ్ || ౨౩-౯౦||
 మాసాదూర్ధ్వమనేకాహపూజా యది విహన్యతే |
 ప్రతిష్ఠైవేష్యతే కైశ్చిత్ కైశ్చిత్ సమ్ప్రోక్షణక్రమః || ౨౩-౯౧||
 ఇతి శ్రీనాయుపురాణే శ్రీమదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే మన్తరాధనకథనం నామ
 త్రయోవింశోఽధ్యాయః | ౨౩||

అథ చతుర్వింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయే పఞ్చవక్త్రపూజాకథనమ్ ।

24. There is continuation about the descriptions further to those mentioned in the preceding chapter.

రాజోవాచ -

ప్రతిష్ఠా కీదృశీ బ్రహ్మన్ కీదృక్ సమ్ప్రోక్షణం తథా ।
కథ్యతాం కృపయా మేఽత్ర యేనాహం సుఖమాప్నుయామ్ ॥ ౨౪-౧॥

ఋషిరువాచ -

అగ్న్యైత్తారణమస్త్రేణ వైదికేన సమాసతః ।
అథోచ్యరేదశ్మన్నార్ణమృత్యాది వైదికీ(కీం) ఋచా(మ్) ॥ ౨౪-౨॥

అనేన మస్త్రరాజేన అగ్న్యైత్తారణమష్టథా ।
కృత్యాఽథ సప్తమృత్యాం చ స్నాపయేద్భక్తితో నృపః ॥ ౨౪-౩॥

అశ్వస్థానాద్గజస్థానాద్వశ్మీకాత్పంజమాద్ధృదాత్ ।
గోశ్చృక్లాచాచరాచైవ మృత్తికాః సప్తకీర్తితాః ॥ ౨౪-౪॥

తతః సప్తకషాయైశ్చ అభిషేకం సమాచరేత్ ।
ఆస్మై జమ్బూస్తథా ధాత్రీ ప్లక్షశ్చైవ చతుర్థకః ॥ ౨౪-౫॥

అశ్వత్థోదుమ్బరవటాః కషాయాః సప్త కీర్తితాః ।
పల్లవైః పఞ్చకైశ్చైవ అభిషేకం తతశ్చరేత్ ॥ ౨౪-౬॥

అశ్వత్థోదుమ్బరప్లక్షచూతన్యగ్రోధపల్లవాః ।
పఞ్చభగ్గౌ ఇతి ప్రోక్తాః సర్వకర్మసు శోభనాః ॥ ౨౪-౭॥

తతః పఞ్చామృతైశ్చైవ స్నాపనం విధినా చరేత్ ।
పఞ్చామృతం దధి క్షీరం సితా మధు ఘృతం య(త)థా ॥ ౨౪-౮॥

గాయత్ర్యాశైవయా చైవ త్రిధా సమభిమన్త్య చ ।
హృదయాన్నిర్గతం తేజో దీపాదీపాన్తరం యథా ॥ ౨౪-౯॥

సుషుష్ణావర్తనా దే(చై)వం నాసికారన్ధ్రనిర్గతమ్ ।
కరస్థాం మాతృకాం భోజే (?) నిత్యానన్దగుణోదయమ్ ॥ ౨౪-౧౦॥

మూలమస్త్రం సముచ్చార్య సాఙ్గం సమ్బోధ్య దైవతమ్ ।
ఏహ్యేహీతి చ మద్ధస్తే పాదుకాభ్యాం దయానిధే ॥ ౨౪-౧౧॥

ఆసనం కల్పయామీదమాస్యతాం పద్మముద్రయా ।
 కల్పితే చాసనే విద్వానావాహనాఖ్యముద్రయా ॥ ౨౪-౧౨ ॥
 ఆవాహ్య స్థాపయేత్సమ్యక్స్థాపనాఖ్యముద్రయా ।
 పశ్చాత్తం సన్నిధీకృత్య సన్నిధాపనముద్రయా ॥ ౨౪-౧౩ ॥
 సన్నిరుధ్య నిరోధిన్యా సమ్మఖీకృత్య ముద్రయా ।
 సమ్మఖీకరణం పశ్చాత్ సకలీకృత్య సాధకః ॥ ౨౪-౧౪ ॥
 సకలీకరణాత్పశ్చాదవగుణ్ణనముద్రయా ।
 అవగుణ్యామృతీకృత్యామృతీకరణముద్రయా ॥ ౨౪-౧౫ ॥
 ముద్రయా పరమీకర్ణ్యా పరమీకృత్య సాధకః ।
 ప్రాణప్రతిష్ఠామస్త్రేణ ప్రాణాన్ సంస్థాప్య వైదికః ॥ ౨౪-౧౬ ॥
 తదస్తు మిత్రావరుణా ఇతి ఋగ్వేదమస్తతః ।
 మనోజాతిరితి యజుః వాఙ్మనఃప్రాణసామ చ ॥ ౨౪-౧౭ ॥
 ప్రాణాగా(నా) హున్ ... తథాథర్వైశ్చక్షురుత్వాదయేత్తతః ।
 చక్షుషః పితేతి ఋచా తథాలిక్ష్ణాభిమర్శనమ్ ॥ ౨౪-౧౮ ॥
 అథేశానాత్సమారభ్య క్రమతః సర్వరాశయః ।
 సప్తధాన్వైస్తు సమ్పూర్వ దేవస్య పరితః సుధీః ॥ ౨౪-౧౯ ॥
 ఉదగ్భాగం స్వశక్త్యా చ రాశిః కార్యస్త్రిధాతునా ।
 తాసు దిక్పతయః పూజ్యాస్తథా సర్వోపచారకైః(కైః) ॥ ౨౪-౨౦ ॥
 మధ్యే దేవం చ సమ్పూజ్య షోడశైరుపచారకైః ।
 తతో హోమవిధానేన తథాష్టోత్తరశతాహుతీః ॥ ౨౪-౨౧ ॥
 మూలేన సుధియా రాజన్ తతః పూర్ణాహుతిం చరేత్ ।
 దిక్పతిభ్యో బలిం దత్వా గురుం సమ్పూజ్య భక్తితః ॥ ౨౪-౨౨ ॥
 వస్త్రాలంకారయానాద్వైర్బ్రాహ్మణానపి పూజయేత్ ।
 దక్షిణాభిస్తథాన్వైశ్చ తోషయేద్దేవతాధియా ॥ ౨౪-౨౩ ॥
 యవహోమేన చాయుష్యం ఘృతేన సర్వసమ్పదః ।
 సర్వదుఃఖక్షయార్థం చ మధునాకైః సతన్దులైః ॥ ౨౪-౨౪ ॥
 తిలైర్వా యవసమ్మిశ్రైర్మహాసౌభాగ్యమాపుయాత్ ।
 మహోత్సవం తతః కుర్యాద్దినత్రయమనన్యధీః ॥ ౨౪-౨౫ ॥

ఏవం యః కురుతే మూర్తిప్రతిష్ఠాం విధినా తతః |
 త్రైలోక్యం పూజితం తేన సఫలం తస్య జీవితమ్ || ౨౪-౨౬ ||
 అథ సమ్ప్రోక్షణం వక్ష్యే మూర్తిసంశుద్ధిహేతవే |
 సమ్ప్రోక్షణం తు దేవస్య దేవముద్వాస్య పూర్వవత్ || ౨౪-౨౭ ||
 ఉత్తిష్ఠ దేవదేవేశ పునరాగమనాయ చ |
 ప్రసీద శ్రీమహాదేవ ఏకలింగ జగత్ప్రభో || ౨౪-౨౮ ||
 ఇత్యుద్వాస్య చ మూలేన సంహరిణ్యా చ ముద్రయా |
 పఞ్చపఞ్చక్రమేక్షైవ స్నాపయిత్వా మృదమ్భసా || ౨౪-౨౯ ||
 గవాం ర్షైశ్చ సంస్నాప్య దర్భతోయైర్విశోధ్య చ |
 ప్రోక్షయేత్ప్రోక్షణీతోయైర్మూలేనాష్టోత్తరం శతమ్ || ౨౪-౩౦ ||
 సముష్యం సకుశం పాణిం న్యస్య దేవస్య మస్తకే |
 పఞ్చవారం జపేన్మూలం చాష్టోత్తరశతావధి || ౨౪-౩౧ ||
 తతో మూలేన మూర్ధాది పీఠాంతం సంస్పృశేదపి |
 తత్సన్యాసం లిపిన్యాసం మస్త్రన్యాసం చ విన్యసేత్ || ౨౪-౩౨ ||
 ప్రాణప్రతిష్ఠామస్త్రేణ ప్రతిష్ఠాపనమాచరేత్ |
 పూజాం చ మహతీం కుర్యాత్ స్వతన్త్రోక్తాం యథావిధి || ౨౪-౩౩ ||
 యాగహీనాదిషు ప్రాయః సమ్ప్రోక్షణవిధిః స్మృతః |
 ఖణ్డితాదినిషిద్ధేషు ప్రతిష్ఠా పూర్వమీరితా || ౨౪-౩౪ ||
 రాజోవాచ -
 ద్విరష్టైరుపచారైస్తు పూజయేదితి సూచితమ్ |
 తదహం శ్రోతుమిచ్ఛామి కథ్యతాం మునిసత్తమ || ౨౪-౩౫ ||
 వేదగర్భ ఉవాచ -
 అథోపచారాన్ కుర్వీత మస్త్రవిత్ స్వాగతాదికాన్ |
 స్వాగతం కుశలప్రశ్నం కృత్వా పుష్పాంజులి తతః || ౨౪-౩౬ ||
 మూలాన్తే సాయుధాయాది (?) సర్వాత్మన్ భగవన్ పదే |
 జే (?) తం చైవేష్టదేవస్య నామ తాదృగుదీరయేత్ || ౨౪-౩౭ ||
 తతః పాద్యం పదే బ్రూయాత్ పర్శ్వే కల్పయామి చ |

ఉక్తౌ తదన్తే హృదయం పాద్యమస్తోఽయమీరితః ॥ ౨౪-౩౮ ॥

పాద్యం పాదామ్బుజే దద్యాదనేన మనునా తతః ।

ఉపచారమిమం తుభ్యం దదామి పరమేశ్వర ॥ ౨౪-౩౯ ॥

మూలాన్తే సాయుధాయాది శక్త్యస్తమనునాఽమునా ।

దద్యాత్పుష్పాఙ్గాలిం తస్మై పాద్యాన్తే సాధకోత్తమః ॥ ౨౪-౪౦ ॥

పాద్యస్థానే త్వర్వశబ్దం నతిస్థానే ద్విరం ? వదేత్ ।

తదా మస్త్రీ తదన్తే చ శిరస్స్వర్వం వినిర్దిశేత్ ॥ ౨౪-౪౧ ॥

తతః పుష్పాఙ్గాలిం దత్వా పూర్వోక్తమనునా సుధీః ।

అర్ధశబ్దం పరిత్యజ్య రాజన్నాచమనం వదేత్ ॥ ౨౪-౪౨ ॥

స్వాహాస్థానే స్వధాం బ్రూయాదనేనాచమనం ముఖే ।

తతః పుష్పాఙ్గాలిం దత్వా త్యజేదాచమనం పదే ॥ ౨౪-౪౩ ॥

మధుపర్కం ప్రయుజ్జీత తద్దద్యాద్వదనే బుధః ।

పుష్పాఙ్గాలిం విధాయాథ దద్యాదాచమనం పునః ॥ ౨౪-౪౪ ॥

తేనైవ మనునా తత్ర దద్యాత్పుష్పాఙ్గాలిం తతః ।

పాదుకే పరిధాయాథ భగవన్ రత్ననిర్మితే ॥ ౨౪-౪౫ ॥

స్నానమణ్డపమాయాహి స్నానాయ తీశ దిగ్గతమ్ ।

సమ్ర్పర్థ్య చ ప్రయత్నేన స్నానవస్త్రం సుశోభనమ్ ॥ ౨౪-౪౬ ॥

అభ్యఙ్గోద్వర్తనం కుర్యాన్మహారాజోపచారవత్ ।

క్షీరదధ్యాజ్యమధుభిః ఖణ్డేనోష్ణోదకేన చ ॥ ౨౪-౪౭ ॥

గంధాద్భిః కారయేత్స్నానం దద్యాదాచమనీయకమ్ ।

కేశాఙ్గమార్జనం వస్త్రం దత్వా సూక్ష్మే దుకూలకే ॥ ౨౪-౪౮ ॥

యజ్ఞసూత్రం తతో దద్యాద్దద్యాదాచమనం పునః ।

పాదుకే పరిధాయాథ భగవన్ రత్ననిర్మితే ॥ ౨౪-౪౯ ॥

ఆగచ్ఛ నిర్మితం యామ్యమలఙ్కారాయ మణ్డపమ్ ।

ప్రార్థనాపూర్వకం చేష్టదేవతాం మణ్డపం నయేత్ ॥ ౨౪-౫౦ ॥

సంస్థాప్య మణ్డపే యామ్యే దివ్యమాల్యానులేపనైః ।

అన్వైరాభరణైర్దివ్యైర్నానారత్నసమన్వితైః ॥ ౨౪-౫౧ ॥

అలక్ష్మత్య తతశ్చత్రచామరాదర్శపూర్వకమ్ |
 పాదుకాయుగమారుహ్య పంచపాద్యపురఃసరమ్ || ౨౪-౫౨ ||
 యాగమణ్ణపమాయాహి పరివారగణైః సహ |
 ప్రార్థనాపూర్వకం చేత్థం యోగపీఠం నయేత్సుధీః || ౨౪-౫౩ ||
 తత్రోపవేశ్య గన్ధాద్వైరుపచారైః సమర్చయేత్ |
 యష్టరభిముఖో దేవో దేవాభిముఖతో దిశా || ౨౪-౫౪ ||
 ప్రాచ్యాదిహరితో జ్ఞేయా పూజాహోమాదికర్మణి |
 న్యాసక్రమేణ మనునా పుష్టితైర్మాతృకాక్షరైః |
 అభ్యర్చ్యం దేవం గన్ధాద్వైరజ్ఞాదీన్ పునరర్చయేత్ || ౨౪-౫౫ ||
 మూలమస్త్రం సముచ్ఛార్య సమోభ్యస్య సేష్టదేవతామ్ |
 నమస్తే దేవదేవేశ సర్వతృప్తికరం పరమ్ || ౨౪-౫౬ ||
 అన్యానివేదితం శుద్ధం ప్రకృతిస్థం సుశీతలమ్ |
 అమృతానన్దసమ్పూర్ణం గృహోణ జలముత్తమమ్ || ౨౪-౫౭ ||
 చన్దనం మలయోత్పన్నమనాఘ్రాతం సుశీతలమ్ |
 కర్పూరాగరుకస్తూరీహిమామ్బుజోదితం శుభమ్ || ౨౪-౫౮ ||
 సకాశ్మీరం సబైల్వం తద్యక్షకర్ణమముత్తమమ్ |
 పరమానన్దసౌరభ్యపరిపూర్ణదిగన్తరమ్ || ౨౪-౫౯ ||
 గృహోణ పరమం గన్ధం కృపయా పరమేశ్వర |
 అనన్యార్పితపూతం చాచ్ఛిద్రం పూజ్యం నవం శుభమ్ || ౨౪-౬౦ ||
 గుణవధే(ద్ధే)మసమ్భూతం నానాగన్ధమనోహరమ్ |
 ఆనన్దసౌరభం పుష్పం గృహోణ పరమేశ్వర ! || ౨౪-౬౧ ||
 సారాక్షారైర్భ్రతవిలులిత్తైర్జర్జరైః సంవికీరైః
 కర్పూరాద్వైర్ఘ్ననపరిమలైర్ధూపమాపాద్య మస్త్రీ |
 దద్యాస్మిచైరసురమథనాయాపరేణాథ దోర్నా(షా) |
 ఘణ్ణాం గన్ధాక్షతకుసుమకైరర్చితాం వాదయన్ సః || ౨౪-౬౨ ||
 వనస్పతిరసో దివ్యో గన్ధాఢ్యో గన్ధ ఉత్తమః |
 ఆప్రేయః సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౨౪-౬౩ ||
 ఇత్థం ధూపం ప్రకుర్వీత తామ్రకాంస్యాదినిర్మితే |

భాజనే ద్విపదే భుగ్గునాలే పద్మాకృతౌ శుభే || ౨౪-౬౪ ||

సారాఙ్గారవినిక్షిప్తైర్గులాగరువృక్షజైః |

నిర్యాసాదుత్థితైర్గర్భవైరథోదితైః || ౨౪-౬౫ ||

అనన్యార్పితధూపోఽయం శస్యతేఽర్చనకర్మణి |

వర్త్యా కర్పూరగర్భిణ్యా సర్పిషా తిలజేన వా || ౨౪-౬౬ ||

ఆరోప్య దర్శయేద్దీపానువైః సారభశాలినః |

స్వప్రాశో మహాన్ దీపః సర్వతస్త్రిమిరాపహః || ౨౪-౬౭ ||

సబాహ్యోభ్యన్తరం జ్యోతిర్దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ |

దోషోఽప ధూపవర్త్యాదిపద్మాకారవినిర్మితే || ౨౪-౬౮ ||

ప్రతిపత్రం ప్రదీపశ్చ వర్త్యా గవ్యఘృతాక్షయా |

తతో వైవేద్యతామ్బూలముఖవాసాది చార్వ్య చ || ౨౪-౬౯ ||

అన్యానివేదితా పూజా కాల ఏవ ప్రశస్యతే |

అభ్యర్చ్యేవం చ తస్యాఙ్గాం గృహీత్వాఽఙ్గాని పూజయేత్ || ౨౪-౭౦ ||

ప్రాయః ప్రథమతస్తేషాం క్వచిదేవాన్యథా భవేత్ |

దేవతాయాశ్చాభిముఖ్యమారభ్యాఙ్గాది కల్పయేత్ || ౨౪-౭౧ ||

రుద్రానేకాదశానర్చేత్ క్రమాత్ పూర్వాదితః సుధీః |

అథ ఊర్ధ్వం తథా మధ్యే రాజన్ సమ్పూజ్య భక్తితః || ౨౪-౭౨ ||

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి తేషాం నామాని చ బ్రువే |

అఘోరః పశుపః శరోఽవిరూపో విశ్వరూపకః || ౨౪-౭౩ ||

త్ర్యమ్బకశ్చ కపర్దీ చ ఛైరవః శూలపాణికః |

ఈశానోఽథ మహేశశ్చ దేవస్య పరితో నృప || ౨౪-౭౪ ||

అభ్యర్చ్య చార్హ్యతో యేన పూజాం దేవే సమర్చ్య తు |

పుష్పాంజ్జాలిం సమర్ప్యాథ సద్యోజాతమథార్చయేత్ || ౨౪-౭౫ ||

శివస్య పశ్చిమే వక్త్రే భావయన్ బ్రహ్మదైవతమ్ |

సద్యోజాతం ప్రపద్యామీత్యాదిమన్త్రేణ పూజ్య చ || ౨౪-౭౬ ||

మన్త్రం జపేత్ తతో రాజన్ ఋష్యాదిస్మృతిపూర్వకమ్ |

ఋషిః సద్యోఽస్య మన్తస్య గాయత్రీ ఛన్ద ఉచ్యతే || ౨౪-౭౭ ||

బ్రహ్మ చ దేవతా ప్రోక్తా లం బీజం శ్వేతవర్ణకమ్ |
 హంసారూఢః సృష్టికర్తా సృష్ట్యర్థే వినియోజనమ్ || ౨౪-౭౦ ||
 ఇతి జ్ఞాత్వా తతస్తస్య కలాః సమ్పూజయేత్ క్రమాత్ |
 ఋద్ధిః సిద్ధిర్భృతిర్లక్ష్మీర్మేధా కాన్తిః స్తుతిః ప్రభా || ౨౪-౭౧ ||
 సద్యోజాతకలా హ్యేతా అష్టా చ పరికీర్తితాః |
 శ్వేతాక్షతైః శ్వేతపుష్పైః పూజయేద్ధంసవాహనమ్ || ౨౪-౮౦ ||
 ప్రాలేయామలమిన్దుకున్దుధవలం గోక్షీరఫేనప్రభం
 భస్మాభ్యుజ్జమనజ్గదేహదమనం జ్వాలావలీలోచనమ్ |
 బ్రహ్మన్ద్రాదిమరుద్గణైః స్తుతిపరైరభ్యర్చితం యోగిభి-
 ర్వస్తేఽహం సకలం కలఙ్కరహితం స్థాణోర్ముఖం పశ్చిమమ్ || ౨౪-౮౧ ||
 ఇతి పుష్పాంజులిం దత్వా వామదేవం తతో(ఘో)త్తరే |
 వామదేవస్య మన్త్రేణ వామదేవాయ చేతి చ || ౨౪-౮౨ ||
 మన్తస్య వామదేవస్య వామదేవ ఋషిః స్మృతః |
 జగతీ ఛన్ద ఇత్యత్ర దేవో విష్ణుః సనాతనః || ౨౪-౮౩ ||
 నం బీజం గౌరకాశ్మీరవర్ణముక్తం మనీషిభిః |
 ఆపస్తత్త్వం స్థితివిధౌ వినియోగః ప్రకీర్తితః || ౨౪-౮౪ ||
 గన్ధాదినా సమభ్యర్చ్య కలాః సమ్పూజయేత్తతః |
 రజసీ చ తథా రజ్జా రతీ(తిః) పాలీ చ కామికా || ౨౪-౮౫ ||
 సజ్జీవినీ ప్రియా ఋద్ధిః క్రియాధాత్రీ చ భ్రామరీ |
 మోహినీ హి జరా చైవ పూజయేత్ పురతః క్రమాత్ || ౨౪-౮౬ ||
 వామదేవకలా హ్యేతాస్త్రయోదశ వరాననే |
 తులసీశతపత్రైశ్చ యజేద్గరుడవాహనమ్ || ౨౪-౮౭ ||
 గౌరం కుఙ్కుమపిఞ్జారం సుతిలకం వ్యాపాణ్ణుగణ్ణస్థలం
 భ్రూవిక్షేపకటాక్షవీక్షణలసత్సంసక్తకర్ణోత్పలమ్ |
 యాజుర్వేదమయం సదా ప్రహసితం నీలాలకాలంజ్ఞృతం
 వామం సిద్ధసురాసురేన్ద్రనమితం వక్త్రం హరస్యోత్తరమ్ || ౨౪-౮౮ ||
 శివస్య దక్షిణే వక్త్రే రుద్రం తం పూజయేత్ తతః |
 అఘోరేతి చ మన్తస్య అఘోర ఋషిరీరితః || ౨౪-౮౯ ||

ఛన్దోఽనుష్టుబ్ధేవతాఽత్ర రుద్రో బీజం తు రేఫకమ్ |
 సీలవర్ణో వృషారూఢః సంహారే వినియోజనమ్ || ౨౪-౯౦ ||
 అఘోరస్య కలాః పూజ్యాస్తామసీ మోహమీ(సీ)క్షయా |
 తృష్ణా వ్యాఘ్రీ మృతా చాపి క్షుధా చైవ తృషా తథా || ౨౪-౯౧ ||
 అఘోరస్య కలా హ్యేతా అష్టా చ పరికీర్తితాః |
 సీలోత్పలైః కరవీరైః పూజయేద్వృషవాహనమ్ || ౨౪-౯౨ ||
 కాలాభ్రభ్రమరాఙ్గానాచలనిభం వ్యావర్తపిక్షేక్షణం
 భాలేన్దద్య తికోటిదంష్ట్రయుగలం ప్రోద్భాసిబిమాభధరమ్ |
 సర్వోత్కృష్టఫలాసహస్రమణిభిః కాపాలమాలాధరం
 ఘోరం దక్షిణమీశ్వరస్య వదనం భ్రూభక్తరౌద్రం చ యత్ || ౨౪-౯౩ ||
 తతః పూర్వముఖం శమ్భోః సూర్యరూపం మహాద్యుతిమ్ |
 తత్పురుషస్య మన్తస్య పురుషో(ష) ఋషిరీరితః || ౨౪-౯౪ ||
 గాయత్రీ ఛన్ద ఆఖ్యాతం దేవతా సూర్య ఉచ్యతే |
 యం బీజం పితవర్ణశ్చ రథారూఢో నిగద్యతే || ౨౪-౯౫ ||
 సంస్కృష్టిస్థితిసంహారపిధానకృతరూపిణే |
 నత్వా కలా యజేత్ పశ్చాత్పూర్వాదిక్రమతః సుధీః || ౨౪-౯౬ ||
 నివృత్తిశ్చ ప్రతిష్ఠా చ విద్యాశాన్తిస్తథైవ చ |
 తత్పురుషకలా హ్యేతాశ్చతస్రః పరికీర్తితాః || ౨౪-౯౭ ||
 దూర్వాఙ్కరైరర్కపుష్పైః పూజయేద్ద్రథవాహనమ్ |
 ఆయుష్యం వర్ధయేత్తస్య ధ్యాయేత్సర్వార్థసిద్ధయే || ౨౪-౯౮ ||
 సంవర్తాగ్నితడిత్ప్రృతప్తకనకం సంస్పర్ధితేజోమయం
 గమ్భోరస్వరసామవేదముదితం ప్రోద్భాసితామ్రాధరమ్ |
 గఙ్గోత్కృష్టతరఙ్గపిఙ్గలజటాభాలేన్దసనేత్రత్రయం
 వక్త్రం తత్పురుషం సురేన్ద్రసమితం పూర్వం ముఖం శూలినః || ౨౪-౯౯ ||
 అథోర్ధ్వముఖమీశానమన్తస్య ఋషిరీరితః |
 ఈశానస్త్రిష్ఠుబిత్కుక్తం దేవతా శ్రీసదాశివః || ౨౪-౧౦౦ ||
 హం బీజం హి సశక్తిశ్చ ప్రణవః కీలకం పరమ్ |
 జమ్బూపకవ్యఫలాభాసో వినియోగార్థసిద్ధయే || ౨౪-౧౦౧ ||

తత ఈశానమస్త్రేణ తమీశానం ప్రపూజ్య చ ।
తతః కలా యజ్ఞేత్తస్య పరితః పూర్వతః క్రమాత్ ॥ ౨౪-౧౦౨॥

శశినీ చాఙ్గాదా రిష్టా మరీచిజ్ఞానదా తథా ।
ఈశానస్య కలాః పఞ్చ నిరజ్ఞానపదానుగాః ॥ ౨౪-౧౦౩॥

హంసో హంసేతి యో బ్రూయాత్ హంసో నామ సదాశివః ।
బిల్వైః కనకపుష్పైశ్చ పూజయేత్ సింహపీఠగే ॥ ౨౪-౧౦౪॥

వ్యక్తావ్యక్తగుణోత్తరం చ విమలం షట్త్రింశతత్వాత్మకం
వేదాద్యక్షరమస్త్రశాస్త్రనిలయం ధ్యేయం సదా యోగిభిః ।
సర్వజ్ఞత్వమతీశ్వరత్వమవలం సూక్ష్మాతినూక్ష్మం పరం
శాస్త్రం పఞ్చమమీశ్వరస్య వదనం ఖంవ్యాపి తేజోమయమ్ ॥ ౨౪-౧౦౫॥

ఇతి పుష్పాఙ్గాలిం దత్వా అర్ఘ్యోదకమనన్యధీః ।
దేవస్య దక్షిణే హస్తే సపర్యాం తాం నివేదయేత్ ॥ ౨౪-౧౦౬॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే బాష్పాన్వయే పఞ్చవక్త్రపూజాకథనం
నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః । ౨౪॥

అథ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః । బాష్పాన్వయే పూజాకథనమ్ ।

25. There is continuation about Pūjā పూజా especially about the Pañcamukha Śiva
పఞ్చముఖ శివ.

తతః షట్కోణమధ్యే తు షడఙ్గావరణం యజేత్ ।
కేసరేష్వగ్నికోణాది హృదయాదీని పూజయేత్ ॥ ౨౫-౧॥

నేత్రమధ్యే దిక్షు చాస్త్రమఙ్గమస్త్రైర్నమోఽన్తకైః ।
తుషారస్ఫటికశ్యామనీలకృష్ణారుణార్చిషః ॥ ౨౫-౨॥

వరదాభయధారిణ్యః ప్రధానతనవః స్త్రియః ।
ధాతవ్యా విదుషాఽనేన క్రమేణైవాఙ్గదేవతాః ॥ ౨౫-౩॥

జ్వాలయిత్వా తతః పాణిమాదాయ సుమనోఽఙ్గాలిమ్ ।
అభీష్టసిద్ధిం మే దేహి శరణాగతవత్సల ॥ ౨౫-౪॥

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం ప్రథమావరణార్చనమ్ ।
ఇత్యుచ్చార్యం ఊవేతుష్పం దేవతామూర్ధ్ని సాధకః ॥ ౨౫-౫॥

ప్రత్యావృత్తిం బుధః కుర్యాదిత్థమావరణార్చనమ్ |
 తతః పూర్వాదిపత్రస్థకేసరేషు క్రమేణ చ || ౨౫-౬ ||
 ఉమా దేవీ తతః పూజ్యా పూజ్యా వై శక్కురప్రియా |
 గౌరీ చ పార్వతీ కాశీ కోటరీ విశ్వధారిణీ || ౨౫-౭ ||
 అష్టమీ పార్వతీ జ్ఞేయా సపర్యాం ప్రాగ్వదర్పయేత్ |
 అభీష్టసిద్ధిం మే దేహి శరణాగతవత్సల(లే) || ౨౫-౮ ||
 భక్త్యా సమర్పయే తుల్యం ద్వితీయావరణార్చనమ్ |
 పత్రమధ్యే గణపతిం క్షేత్రపాలం కుమారకమ్ || ౨౫-౯ ||
 స్వామిపూర్వం పుష్పదంతం తథైవ చ కపర్దినమ్ |
 నన్దికేశం మహాకాలం భృగ్గిరీట(టి)మితి క్రమాత్ || ౨౫-౧౦ ||
 పూర్వాదితః సమభ్యర్చ్య సపర్యాం ప్రాగ్వదర్పయేత్ |
 ఆదిత్యం పూర్వతోఽభ్యర్చ్య సోమమగ్నౌ చ భూమిజమ్ || ౨౫-౧౧ ||
 దక్షిణే నిర్వతే సౌమ్యం పశ్చిమే చ బృహస్పతిమ్ |
 వాయవ్యే శుక్రమభ్యర్చ్య శనిముత్తరతో యజేత్ || ౨౫-౧౨ ||
 ఈశాన్యాం రాహుకేతుభ్యాం సపర్యాం ప్రాగ్వదర్పయేత్ |
 నన్దిం చ మహాకాలం భృగ్గిరీటం(టిం) వృషం తథా || ౨౫-౧౩ ||
 స్కన్ధం కపర్దినం చైవ ఋషిదేవం తథా పునః |
 మహాదేవం తతోఽభ్యర్చ్య సర్పయాం ప్రాగ్వదర్పయేత్ || ౨౫-౧౪ ||
 పూర్వే హేతుకపీఠం తు ఆగ్నేయాం త్రిపురాస్తకమ్ |
 వేతాలం దక్షిణే భాగే నిర్వృతాత్వాసపత్రకమ్ || ౨౫-౧౫ ||
 పశ్చిమే వారుణం పీఠం వాయవ్యే చ కులాస్తకమ్ |
 ఉత్తరే యక్షపీఠం తు ఈశాన్యాం భీమపీఠకమ్ || ౨౫-౧౬ ||
 ఇతి క్రమేణ సమ్పూజ్య సపర్యాం ప్రాగ్వదర్పయేత్ |
 చతురస్రత్తిరేఖాయాం ఇన్ద్రియదీనర్పయేత్ క్రమాత్ || ౨౫-౧౭ ||
 ఇన్ద్రియం వై పూర్వదిగ్భాగే అగ్నిమాగ్నేయదిశ్యథ |
 దక్షిణే యమరాజానం నైర్వృతౌ నిర్వృతిం యజేత్ || ౨౫-౧౮ ||
 పశ్చిమే వరుణం వాయౌ వాయుముత్తరతో యజేత్ |
 కుబేరమీశదిగ్భాగే ఈశానం సమ్యగర్పయేత్ || ౨౫-౧౯ ||

ఊర్ధ్వం బ్రహ్మౌపస్య(ణమ) ధోనన్తమితి రాజన్ తతోఽర్చయేత్ |
 జాతు తోయపయోమధ్యేనన్తం పూర్వేశయోస్తు కమ్ || ౨౫-౨౦||
 ఇతి సమ్యగథాభ్యర్చ్య సపర్యాం ప్రాగ్వదర్పయేత్ |
 ఇన్ద్రాదిపురతః పశ్చాత్ తేషామస్త్రాణి పూజయేత్ || ౨౫-౨౧||
 వజ్రం శక్తిం తథా దణ్డం ఖడ్గం పాశమథాఙ్కశమ్ |
 తతః సమ్యగథాభ్యర్చేద్ధదాం శూలం కమణ్డలుమ్ || ౨౫-౨౨||
 చక్రం సమ్పూజ్య రాజేన్ద్ర సపర్యాం ప్రాగ్వదర్పయేత్ |
 వాహనాని యజేత్ పశ్చాత్ తేషామగ్రత ఏవ హి || ౨౫-౨౩||
 ఐరావతం తథా మేషం మహిషం ప్రేతమేవ చ |
 మకరం చ మృగాశ్వం హి వృషభం హంసకూర్మకమ్ || ౨౫-౨౪||
 ఇతి సమ్పూజ్య సమ్పూర్ణ్యం కుసుమాఙ్గాలిమర్పయేత్ |
 ఆభీష్టసిద్ధిం మే దేహి శరణాగతవత్సల || ౨౫-౨౫||
 భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం నవమావరణార్చనమ్ |
 ఇత్యావరణపూజాం తు కృత్వా ప్రజ్ఞాల్య హస్తకౌ || ౨౫-౨౬||
 ధూపపాత్రస్థితాఙ్గారే ఊప్త్యాగరుశిరా(లా)దికమ్ |
 పాత్రమస్త్రేణ సమ్ప్రోక్ష్య హృదా పుష్పం సమర్పయేత్ || ౨౫-౨౭||
 సంస్పృశ్య వామతర్జన్యా మూలం శ్లోకం చ సమృతేత్ |
 వనస్పతిరసోపేతో గన్ధాఢ్యో గన్ధ ఉత్తమః || ౨౫-౨౮||
 ఆఘ్రేయః సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ |
 సాఙ్గాయ సపరీత్యన్తే వారాయ డేన్త దేవతా (?) || ౨౫-౨౯||
 ధూపం సమర్పయామీతి నమోఽన్తం మన్తముచ్చరన్ |
 అర్ఘ్యామ్బు ప్రక్షిపేద్భూమా తతో ఘణ్ణాం ప్రపూజయేత్ || ౨౫-౩౦||
 గజధ్వనిమన్తమా(మ)తః స్వాహాస్తఙ్గా దశాక్షరః(రమ్) |
 వాదయన్ వామహస్తే తాం కీర్తయన్ దేవతాగణాన్ || ౨౫-౩౧||
 ధూపయేద(ద్ద)క్షహస్తే దేవతాం నాభిదేశతః |
 దీపదానం తతః కుర్యాత్ పూర్వమేవ మయేరితమ్ || ౨౫-౩౨||

స్వర్ణాదిభాజనే సాజ్యశర్కరం పయసాదికమ్ |
 పరివేష్య యథాశక్తి ప్రోక్షేత్కైర(?)స్త్రమన్వితః || ౨౫-౩౩||
 అస్త్రేణ పాత్రం పరితః పరిషిచ్య యథావిధి |
 చక్రముద్రామథారచ్య ప్రోక్షేత్కైర్మన్వితైర్బలైః || ౨౫-౩౪||
 వాయుబీజేనార్కవారం తతస్తజ్జాతమారుతైః |
 నైవేద్యదోషం సంశోష్య(ధ్య)చిత(స్త్ర)యేద్దక్షిణే కరే || ౨౫-౩౫||
 అగ్నిబీజం తస్య పృష్ఠే వామం కరతలం న్యనేత్ |
 తం దర్శయిత్వా నైవేద్యం తదుత్థేనాగ్నినాఖిలమ్ || ౨౫-౩౬||
 నైవేద్యదోషం సన్దహ్య ధ్యాయేద్వామకరేఽమృతమ్ |
 తత్పృష్ఠే దక్షిణం హస్తం కృత్వా తత్ర ప్రదర్శయేత్ || ౨౫-౩౭||
 ముద్రాం చ సౌరభీం పశ్చాద్గన్ధస్థపుష్పైస్తమర్చయేత్ |
 దక్షహస్తే జలం ధృత్వా మూలం శ్లోకం చ సమృతేత్ || ౨౫-౩౮||
 సాక్షాయాది పదం ప్రోక్త్వా(చ్య) నైవేద్యపదముచ్చరేత్ |
 పర్శ్వస్త్రే కల్పయామితి చులుకోదకమర్చయేత్ || ౨౫-౩౯||
 అథామృతోపస్తరణమసీత్యాది నయేత్తతః |
 గ్రాసముద్రాం వామదోష్టా(షా) వికచోత్పలసన్నిభామ్ || ౨౫-౪౦||
 ప్రదర్శయేద్దక్షిణేన ప్రాణాదీని ప్రదర్శయేత్ |
 ప్రాణాగ్నితోత్రే పృ(ప్ర)థితాస్తాంస్తు వజ్ఞామి భూషతే || ౨౫-౪౧||
 స్పృశేత్కనిష్ఠోపకనిష్ఠకే ద్వే స్వాఙ్గుష్ఠమూర్ధ్నా ప్రథమే తు ముద్రా |
 తథాఽపరా తర్జనిమధ్యమే స్యాత్ అనామికా మధ్యమికే తృతీయా || ౨౫-౪౨||
 అనామికా తర్జని మధ్యమా స్యాత్ తద్వచ్చతుర్థీ సకనిష్ఠికాస్తాః |
 స్యాత్పంచమీ తద్వదితి ప్రదిష్ఠా ప్రాణాదిముద్రా నిజమన్తయుక్తాః || ౨౫-౪౩||
 ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానాస్తారపూర్వికాః |
 చతుర్థ్యగ్నివధూయుక్తాః ప్రాణాద్యాః కథితా అమీ || ౨౫-౪౪||
 తతో నివేద్య ముద్రికాం ప్రధానయా కరద్వయే |
 స్పృశన్ననామికాం నిజాం మనుం జపన్ ప్రదర్శయేత్ || ౨౫-౪౫||
 మూలమన్తం పఠిత్వాస్య సమ్బోధనపురఃసరమ్ |

సత్పాత్రం సద్ధవిః సౌఖ్యం వివిధానేకభక్షణమ్ || ౨౫-౪౬ ||

నివేదయామి భవతే సానుగాయ జుషాణ తత్ |

ఇతి పుష్పాంజులిం కుర్యాదస్త్రేణ కల్పయేద్ధిశః || ౨౫-౪౭ ||

బ్రహ్మశాస్త్రైః ససుఖమభితః సూపవిష్టై సమేతో

దేవ్యా సింజుద్వలయకలయా సాదరం వీజ్యమానః |

నర్మక్రీడాప్రహసనపరో హాసయన్ పఙ్క్తిభోక్త్రాన్

భుక్త్వై పాత్రే కనకఘటితే షడ్రసానేకలిఙ్గః || ౨౫-౪౮ ||

శాలీభక్తం సుభక్తం శశికరసనితం పాయసాపూపసూపం

లేహ్యం పేయం చ చోష్యం సితమమృతఫలం ఘౌరికాద్యం సఖాద్యమ్ |

ఆజ్యం ప్రాచ్యం సమృజ్యం నయనరుచికరం రాజికైలామరీచి-

స్వాదీయః శాకరాజీ పరికరమమృతాహారజోషం జుషస్య || ౨౫-౪౯ ||

ధ్యాత్వేవం విధివద్విద్వన్ వైశ్వదేవం సమాచరేత్ |

దీర్ఘవిస్తారితో హస్తం చతురఙ్గులమ(ము)చ్చిత్తమ్ || ౨౫-౫౦ ||

దక్షిణే స్థణ్ణీలం కృత్వా తత్రాధాయ హుతాశనమ్ |

సంస్కృత్య తం యథాన్యాయం సాధకో దేవతాధియా || ౨౫-౫౧ ||

తత్ర సమ్పూజ్య గన్ధాద్వైర్దేవతాముక్తవిగ్రహమ్ |

తారవ్యాహృతిభిర్ద్వైత్వా మూలమస్త్రేణ మస్త్రవిత్ || ౨౫-౫౨ ||

సర్పిషా వా తిలైర్వాపి భక్షేత్త్రైర్వార్యా పాయసేన వా |

జహుయాత్ సాధకశ్రేష్ఠః పఞ్చావింశతినఙ్గయాయా || ౨౫-౫౩ ||

పశ్చాద్వాహృతిభిర్ద్వైత్వా గన్ధాద్వైః పునరర్చయేత్ |

దేవతాం యోజయేత్పితరమూర్తం వహ్ని విసర్జయేత్ || ౨౫-౫౪ ||

అవశిష్టేన హవిషా గన్ధపుష్పాక్షతాన్వితమ్ |

దేవతాయాః పార్షదేభ్యో బలిం దద్యాద్విచక్షణః || ౨౫-౫౫ ||

యే రౌద్రాఃస్థానపా యే చ భైరవాశ్చ వినాయకాః |

యోగినోఽప్యుగ్రరూపాశ్చ గణానామధిపాశ్చ యే || ౨౫-౫౬ ||

విఘ్నభూతాస్తథా చాన్యే దిగ్విదిక్షు సమాశ్రితాః |

సర్వే తే ప్రీతమనసః ప్రతిగృణన్విమం బలిమ్ || ౨౫-౫౭ ||

ఇత్యష్టదిక్షు దత్వా తు కరో సజ్జాలయేత్తతః ।
 చులుకోదకమమృతాపిధానమసి వద్వయమ్ (మాపిబ స్వయమ్) ॥ ౨౫-౫౮ ॥
 అనేన దేవతాహస్తే దత్వా చాథ విచిన్తయేత్ ।
 ఉచ్ఛిష్టభోజనం స్వీయదేవతాయా నిదేశితమ్ ॥ ౨౫-౫౯ ॥
 గతసారం తు నైవేద్యం తతశ్చైనం సముద్ధరేత్ ।
 ఉచ్ఛిష్టం తద్భుజే దత్వా కిఞ్చిత్త్సానం విశోధయేత్ ॥ ౨౫-౬౦ ॥
 చణ్డేశం చ నమస్కృత్య గణ్ణాషాది నివేదయేత్ ।
 తామ్బూలం చ తతో దత్వా ముఖవాసాదిసంయుతమ్ ॥ ౨౫-౬౧ ॥
 పూగీచూర్ణం సకర్పూరం నాగవల్లిదలైర్యుతమ్ ।
 ఏలాలవఙ్గఖదిరైస్తామ్బూలమితి కీర్తితమ్ ॥ ౨౫-౬౨ ॥
 పూగీఫలాని నిర్భిద్య మధ్యే కీటాదివర్జితమ్ ।
 సుచిక్కణనిపక్వాని యోజ్యాని వినివేదయేత్ ॥ ౨౫-౬౩ ॥
 హేటా(అధౌతా)న్యబాష్పితాన్యత్ర వర్జయేత్ పూజనం(నే) సదా ।
 సుధౌతాని సుపక్వాని చన్ద్రబిమ్బసమాని చ ॥ ౨౫-౬౪ ॥
 సుగంధీని మనోజ్ఞాని నాగవల్లిదలాని చ ।
 సుతీజ్ఞాని నివేద్యాని జీర్ణాని పరివర్జయేత్ ॥ ౨౫-౬౫ ॥
 మ్లానాని చైవ శుష్కాణి నాత్యన్తసుతలాని చ ।
 మౌక్తికైర్నిర్మితం చూర్ణం ప్రశస్తం వినివేదయేత్ ॥ ౨౫-౬౬ ॥
 పాషాణజం తు మధ్యం స్యాచ్ఛర్కరం చాథమం స్మృతమ్ ।
 శుక్తికాసమ్భవం నైవ తామ్బూలే వినివేదయేత్ ॥ ౨౫-౬౭ ॥
 ఆరూకం తతోఽభ్యర్చ్య క్రమాన్నిరాజయేచ్ఛ తమ్ ।
 ఘణ్ణం వామకరేణాథ వాదయన్ సాధకోత్తమః ॥ ౨౫-౬౮ ॥
 చతుష్టయం పాదతలే నిరాజనం ద్వా నాభిదేశే ముఖమణ్డలైకమ్ ।
 సర్వాఙ్గదేశేషు చ సప్తవారానారూకం భక్తజనాశ్చ కురుః ॥ ౨౫-౬౯ ॥
 పుష్పాఙ్గాలిం తతః కృత్వా ఛత్రమాదర్శచామరాన్ ।
 సంవీజ్య వ్యజనేనాథ నృత్యవాద్యాదిభిస్తథా ॥ ౨౫-౭౦ ॥
 సంతోష్య దేవం స్తుత్వా చ ప్రదక్షిణమథాచరేత్ ।

నస్తిశక్కురయోర్మధ్యే యోఽన్తరాయం వ్రజన్ చరేత్ |
 ప్రదక్షిణామతో రాజన్ సర్వే నిరయగామినః || ౨౫-౭౧||
 యథాశక్తి జపం కృత్వా ఋష్యాదిన్యాసపూర్వకమ్ |
 తం జపం దేవతాహస్తే దత్వా సమూజ్య పూర్వవత్ || ౨౫-౭౨||
 స్తుత్వా తు వివిధైః స్తోత్రైః సాష్టాశ్శ్చైః ప్రణిపత్య చ || ౨౫-౭౩||
 శిష్టం గన్ధమర్ఘ్యతోయే విలోడ్య పాణౌ కృత్వా దక్షిణే మూలమస్త్రమ్ |
 సప్తావృత్త్యా సజ్జపేత్ సర్వతీర్థీభూతం ధ్యాత్వా ప్రోక్షయేదాత్మనోఽఙ్గమ్ || ౨౫-౭౪||
 దేవతాచా(ర్చా) వశిష్టం యత్ సలిలం చార్ఘ్యమధ్యగమ్ |
 అజలగ్నం మనష్యాణాం బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహతి || ౨౫-౭౫||
 పుష్పాదిశిష్టం యద్వస్తు దత్వా తత్పరిచారి(ర)కే |
 స్వయం స్వీకృత్య భక్త్యా వై స్తుత్వా నత్యా పునః పునః || ౨౫-౭౬||
 ఆత్మార్పణవిధానేన స్వాత్మానం సమ్యగర్పయేత్ |
 శరీరమర్థసమ్ప్రాప్తిమేకలింగాయ చార్పయేత్ |
 ఆత్మదారాదికం చైవ సద్గురుభ్యో నివేదయేత్ || ౨౫-౭౭||
 కృమికీటకభస్మాదివిష్టాదుర్గన్ధమూత్రకమ్ |
 శ్లేష్మరక్తత్వచాచర్మ న వాచాపి నృపోత్తమ || ౨౫-౭౮||
 పుష్పాంజ్జాలిం పునర్దత్వా తన్మూర్తావుపసంహరేత్ || ౨౫-౭౯||
 పరివారణం సర్వముపసంహారముద్రయా |
 క్షమస్వేతి వదన్ మూలమస్త్రేణ వ్యాపకం త్రిధా || ౨౫-౮౦||
 విధాయ దేవతాం పశ్చాత్ స్వీయహృత్సరసీరుహే |
 సుషుష్టువావర్తమా పుష్పమాపూయోద్వర్తయేత్సుధోః || ౨౫-౮౧||
 గన్ధాద్యైర్జానసైరిష్ట్యా ఋష్యాదిన్యాసపూర్వకమ్ |
 ధ్యాత్యేష్టదేవతారూపమాత్మానం ప్రజపేన్మనుమ్ || ౨౫-౮౨||
 శాస్త్రదృష్టేణ(న) విధినా భక్తిమాన్ స్థిరమానసః |
 సజ్ఞ్యాపూర్తౌ పునః కుర్యాత్ ఋష్యాదిప్రాణసంయమాన్ || ౨౫-౮౩||
 తతో జపదశాంశేన హోమం కుర్యాద్దినే దినే |
 అథవా లక్షసజ్ఞాయాం పూర్ణాయాం హోమమాచరేత్ || ౨౫-౮౪||

హోమాద్ధశాంశతః కుర్యాత్ తర్పణం దేవతాముఖే |
 తర్పణస్య దశాంశేన మార్జయేదాత్మమూర్ధని || ౨౫-౮౫ ||
 మార్జనస్య దశాంశేన కుర్యాద్బ్రాహ్మణభోజనమ్ |
 హోమాశక్తౌ జపం కుర్యుర్హోమసంఖ్యోచతుర్గుణమ్ || ౨౫-౮౬ ||
 పద్మణం చాష్టగుణితం యథాసంఖ్యం ద్విజాతయః |
 ద్విజస్త్రీణాం తు విజ్ఞేయో ద్విజాతీనాం సమో జపః || ౨౫-౮౭ ||
 స్వామిన్యక్తో జపః శూద్రే కేచిదాపచరితోఽఅన్యథా |
 హోమాశక్తౌ చతుర్పిత్రసంఖ్యం సర్వో జపేన్మనుమ్ || ౨౫-౮౮ ||
 యస్మింశ్చ నిగదేనైవ జపసంఖ్యో విధీయతే |
 తత్ర సర్వత్ర మన్త్రాణాం సంఖ్యోవృత్తిర్యుగక్రమాత్ || ౨౫-౮౯ ||
 కల్పోక్తైర్వక్త్రతే సంఖ్యో త్రేతాయాం ద్విగుణా స్మృతా |
 ద్వాపరే ద్వి(త్రి)గుణా జ్ఞేయా కలౌ ప్రోక్తా చతుర్గుణా || ౨౫-౯౦ ||
 ఏవం యః పూజయేన్నిత్యం స శైవపదపీం వ్రజేత్ |
 సూత ఉవాచ -
 ఇతి తే కథితం సమ్యగ్యథాక్రమమనుత్తమమ్ || ౨౫-౯౧ ||
 యః పఠేన్నియతో భక్త్యా శ్రృణుయాద్వా సమాహితః |
 పూజాఫలమవాప్నోతి శివస్యానుచరో భవేత్ || ౨౫-౯౨ ||
 శివపూజావిహీనో యః స నరో నరకే పచేత్ || ౨౫-౯౩ ||
 ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలిజమాహాత్యే బాష్పాన్వయే పూజాకథనం
 నామ పంచవింశోఽధ్యాయః | ౨౫ ||

అథ షడ్వింశోఽధ్యాయః | బాష్పాన్వయమ్ |

26.1 Upon being requested by Śaunaka శౌనక, Sūta సూత describes about the Gururupinī Pādūkā గురురూపిణీ పాదుకా.

26.2 Overview of the Royal Lineage are given, in which each King handed over his kingdom to his successor son and accepted Saṃnyāsa సంన్యాస.

26.3 The Kings were Suṣumāṇa సుషుమాణ, Govinda గోవింద, Ālu ఆలు Viśvanātha విశ్వనాథ, Kāla కాల, Śālivāhana శాలివాహన, Naravāha నరవాహ, Kīrtivarmā కీర్తివర్మ,

Naravarmā నరవర్మా, Karṇa karNa Sahasrākṣa సహస్రాక్ష, Śrīpuṅja శ్రీపుంజా, Karṇa కర్ణ, Caranāmalla చరణమల్ల, Khaṅgāra ఖంజోర, Kṣetrapa క్షేత్రప, Karṇa కర్ణ, Tejasimha తేజసింహ, Amara అమర, Subāhu సుబాహు, Ratnasimha ratnasiMha Jayasimha జయసింహ, Lakṣmīsīṃha లక్ష్మీసింహ, Hammīra హమ్మీర, Kṣetrapa క్షేత్రప, Mokala మోకల, Kumbhakarṇa (Mahārāṇā Kumbhā) కుంభకర్ణ (మహారాణా కుంభా).

26.4 Sons of Kumbhakarṇa (Mahārāṇā Kumbhā) కుంభకర్ణ (మహారాణా కుంభా), due to their actions became susceptible to atrocities caused by mleccchāḥ మ్లేచ్ఛాః; and therefore, approached the disciple of Hārīta హారీత, who advised them to worship Pārvatī పార్వతీ and Ekaliṅga ఏకలింగ. Their leader was Rājamalla రాజమల్ల. Ekaliṅga ఏకలింగ accepted their worship and arranged for Rāṣṭrasenā రాష్ట్రసేనా to assist them. Rāṣṭrasenā రాష్ట్రసేనా established them in Citrakuṭa చిత్రకూట. Thereafter, whenever their ŚivaBhakti శివభక్తి declined, they would fall susceptible to the mleccchāḥ మ్లేచ్ఛాః.

26.5 The disciple of Hārīta హారీత was known as Vidyācārya విద్యాచార్య who was very learned and was an asset to the Nāgahraḍa kṣetra నాగహ్రాద క్షేత్ర. Eventually, he too took to Saṃnyāsa సంన్యాస. His disciples ran the Maṭha మఠ for some time based on the due knowledge and procedures; until KaliYuga కలియుగ commenced and the kingdom eventually became subject to disorder and chaos. The miffed Guru-s గురవః departed for Kāśī కాశీ. War with mleccchāḥ మ్లేచ్ఛాః continued.

26.6 Anticipated was the arrival of a righteous and majestic king who would follow the path of his ancestors, restore the Glory of Ekaliṅga ఏకలింగ, bring back the disciples of the upset Guru-s and re-establish the Worshipping process.

శౌనక ఉవాచ -

పాదుకామస్త్రమారవ్యాతం పూర్వం తత్ప్రకటికురు |
ఇదానీం శ్రోతుమిచ్ఛామి సాజ్ఞమృష్యాదిపూర్వకమ్ || ౨౬-౧ ||

సూత ఉవాచ -

శ్రూయతాం మునిశార్దూల పాదుకాం గురురూపిణీమ్ |
యాం జ్ఞాత్వా మునయః సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః || ౨౬-౨ ||

సుషుమాణోఽప్యథ బ్రహ్మాన్ వినయేన సమన్వితః |

వేదగర్భాత్తు యాం ప్రాప్య సర్వసౌభాగ్యవానభూత్ || ౨౬-౩ ||

వాఙ్మాయా కమలా(లాః) ప్రాంతే హసఖిప్తేం హసాం తథా |

ఆనన్దభైరవౌ ప్రోక్తౌ తథా పల్లవవర్జితౌ ॥ ౨౬-౪॥

సహఖప్రేమతోచ్ఛార్య స్వగురుత్రయనామకమ్ ।

సిద్ధః శ్రీహ్యముకానన్దనాథ(శ్)చిచ్ఛక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౨౬-౫॥

దేవ్యం శ్రీపదం ప్రోచ్య సాఘకో దుఃఖనాశినిమ్ ।

పాదుకాం పూజయామీతి సర్వదా భక్తిమాంశ్చరేత్ ॥ ౨౬-౬॥

నత్యన్తాం సంస్మరేన్మస్త్రీ స్వీయమూర్ధ్ని ఫలప్రదామ్ ।

పాదుకాయా ఋషిర్భ్రహ్మ గాయత్రీ ఛన్ద ఉచ్యతే ॥ ౨౬-౭॥

వాఙ్మాయాబీజశక్తి చ చతుర్థం కీలకం స్మృతమ్ ।

చతుర్వర్గాస్తయే ప్రోక్తం ఋషిణా నృపతిం సదా ॥ ౨౬-౮॥

త్రిరాద్వై(ద్వైః) పునరేకైకమేకైకేన షడఙ్గకమ్ ।

బీజైర్యథావిధిం కృత్వా ధ్యాయేన్మూర్ధ్నామ్బుజే గురుమ్ ॥ ౨౬-౯॥

శివరూపం స్వప్రకాశమానన్దం పరమవ్యయమ్ ।

మనుష్యో నాట్యసంరమ్భం ద్వినేత్రం ద్విభుజం సదా ॥ ౨౬-౧౦॥

మాన్సైరుపచారైశ్చ సమ్పూజ్య గురుమాత్మనః ।

ఆదౌ త్రికాలమేవం హి సంస్మృత్యాన్యత్ సమాచరేత్ ॥ ౨౬-౧౧॥

ద్వికాలమేకకాలం వా సంనేవేత్ సాధకోత్తమః ।

ఇతి తే కథితం బ్రహ్మన్ కిమన్యత్ శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౨౬-౧౨॥

శౌనక ఉవాచ -

సూత సూత మహాభాగ సుషుమాణస్య ధీమతః ।

తత్పుత్రస్య చ యదప్రత్యం తత్సర్వం కథయస్య మే ॥ ౨౬-౧౩॥

సూత ఉవాచ -

మన్తస్య గ్రహణాద్దేవం(వః) పూజనాదపి తత్క్షణాత్ ।

ఆవిర్భూత్వా(య) దృషన్మూర్తౌ తత్క్షణాద్వరదోఽభవత్ ॥ ౨౬-౧౪॥

యథా ధ్యాతం తథా తేన రూపం కృత్వాఽబ్రవీదిదమ్ ।

సుషుమాణ మహాప్రాజ్ఞ యత్యే మనసి వర్తతే ॥ ౨౬-౧౫॥

తదద్యౌ ప్రార్థయిత్వాశు ప్రసన్నోఽస్మి సదా త్వయి ।

భక్తోఽసి ధర్మశీలోఽసి తదప్రణుష్య సమీహితమ్ ॥ ౨౬-౧౬॥

రాజోవాచ -

భగవంస్త్యత్ప్రసాదేన త్రికాలం జ్ఞానమాప్పుయామ్ ।

యేనాహం దుఃఖసంసారాత్ ముక్త్యా సద్గతిమాప్పుయామ్ ॥ ౨౬-౧౭॥

తప పాదామ్బుజే దేవ భక్తిరస్తు సదా మమ ।

యథాఽధునా దృశ(ష)న్మూర్తావావిభూత్వా(య) ప్రసన్నతః (?) ॥ ౨౬-౧౮॥

వరదోఽసి తథా నాథ సర్వదా మే కృపాం కురు ।

ఏతావదేవ యాచేఽహం కిమన్యద్భక్తవత్సల ॥ ౨౬-౧౯॥

శ్రీమదేకలింగ ఉవాచ -

వత్స తుభ్యం మయా దత్తం యదద్య ప్రార్థితం త్విహా ।

గోవింద త్వం తథా మత్తో వృణీష్యావహితో వరమ్ ॥ ౨౬-౨౦॥

గోవింద ఉవాచ -

మత్ప్రీత్రా యాచితం యద్యత్తత్సర్వం దీయతాం మమ ।

మజ్జనన్యాస్తథా స్వామిన్ సర్వాన్ కామాన్ ప్రపూరయ ॥ ౨౬-౨౧॥

హృద్గతం త్వం విజానాసి సర్వదృక్సర్వసాక్షసి ।

కిమన్యద్భవభోక్షేన కృపాం కురు జగత్పుభో ॥ ౨౬-౨౨॥

శ్రీమదేకలింగ ఉవాచ -

భర్వాద్భుశ్చిన్వితం చిత్తే తత్సర్వం సమ్భవిష్యతి ।

ఆత్మారో సంశయో మాస్తు సత్యమేతద్భ్రువీమి వః ॥ ౨౬-౨౩॥

వాయురువాచ -

ఇత్యేతత్ శ్రుతవాన్ రాజా ఏకలింగాజ్జగత్ప్రతేః ।

స్వం స్వం సుతం కలత్రం చ వరదానేన తోషితమ్ ॥ ౨౬-౨౪॥

హర్షాదశ్రూణి ముఞ్చన్ సో స) వినయేన వవన్త చ ।

ఏకలింగ తథా దేవీం స్తుత్వా నత్వా వినిర్యయౌ ॥ ౨౬-౨౫॥

గురుణా జ్ఞాపితః శీఘ్రం గతో గచ్ఛన్నిజాలయమ్ ।

గోవిందోఽపి తథా బాల్యాదారభ్యారాధయన్ శివమ్ ॥ ౨౬-౨౬॥

బుభుజే వివిధాన్ భోగాన్ గార్హస్థస్యాశ్రమోచితామ్ ।

యు(యా)వరాజ్యేఽథ సంస్థాయ పితరం పర్యసేవయత్ ॥ ౨౬-౨౭॥

ఏవం కతిపయైర్వర్షైః కృతం రాజ్యమకణ్ణకమ్ ।

స రాజా సుషుమాణోఽపి భుక్త్వా భోగాన్ యదృచ్ఛయా ॥ ౨౬-౨౮ ॥

రాజధానీం స్వపుత్రాయ సమర్ప్య త్వరయా హ్యగాత్ ।

గురుపాదౌ స్మరన్నత్ర త్వక్తం స్వీయం కలేవరమ్ ॥ ౨౬-౨౯ ॥

యోగమార్గస్య విధినా ఏకలింగస్య సన్నిధౌ ।

గోవిందోఽపి తదన్వేషిం కృత్వా పృథీవీం శశాస హ ॥ ౨౬-౩౦ ॥

షాత్రధర్మేణ ధర్మజ్ఞస్త్రాయన్నన్యాన్ స భూమిపాన్ ।

స్వీయాన్సుష్టంస్తదా సోఽపి కాలేన మహతా పునః ॥ ౨౬-౩౧ ॥

సోఽపి స్వరాజ్యే సంస్థాప్య ఆలునామానకం సుతమ్ ।

తస్మాదభూద్విశ్వనాథో విశ్వస్య స్థితహేతవే ॥ ౨౬-౩౨ ॥

సంస్థాప్య తం విశ్వనాథం యోగమార్గమవాప్తవాన్ ।

చతుర్థాశ్రమధర్మజ్ఞః సత్యవాదీ జితేంద్రియః ॥ ౨౬-౩౩ ॥

ఏకలింగస్య చాభ్యురే కాలనామా నృపోత్తమః ।

విశ్వనాథః స్వరాజ్యే తం కుమారం శక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౨౬-౩౪ ॥

సంస్థాప్య విగ్రహే సోఽపి శస్త్రపూతో దివం యయౌ ।

తస్మాదభూన్సుపశ్రేష్ఠః శాలివాహనసంజ్ఞకః ॥ ౨౬-౩౫ ॥

తత్పుత్రో నరవాహశ్చ జాతః సర్వత్ర విశ్రుతః ।

కీర్తివర్మేతి తత్పుత్రస్తత్పుత్రో నరవర్మకః ॥ ౨౬-౩౬ ॥

తత్పుత్రః కర్ణనామాఽభూత్ రాజా కర్ణ ఇవాపరః ।

తస్మాదభూత్సహస్రాక్షః శ్రీపుణ్ణస్తస్య నన్దనః ॥ ౨౬-౩౭ ॥

శ్రీపుణ్ణాదథ కర్ణోఽభూత్కర్ణోచ్చరణమల్లకః ।

తస్మాదభూచ్ఛ ఖణ్ణారః ఖణ్ణారాత్ షేత్రపో హ్యభూత్ ॥ ౨౬-౩౮ ॥

షేత్రపాదథ కర్ణోఽభూత్కర్ణాజ్జాతా బహుప్రజాః ।

తేషాం ధురన్ధరః శ్రీమాన్ తేజసింహ ఇతి ప్రభుః ॥ ౨౬-౩౯ ॥

తదాత్మజోఽమరః ప్రోక్తః సింహస్యేవ పరాక్రమీ ।

తస్మాదభూత్స(సు)బాహుర్యః స్వబాహుబలవిక్రమః ॥ ౨౬-౪౦ ॥

తస్మాదభూద్దత్ససింహో రత్నాకర ఇవాపరః ।

తత్పుత్రో జయసింహశ్చ శాస్త్రాగ్నిదగ్ధకీల్బిషః ॥ ౨౬-౪౧ ॥

లక్ష్మీసింహశ్చ తత్పుత్రస్తతుత్రోఽతిపరాక్రమీ |
 హమ్మీరసంజ్ఞకో భూపః పాలయన్ పృథివీమిమామ్ || ౨౬-౪౨||
 తత్సూనుః క్షేత్రపో నామ మోకలస్తు తదాత్మజః |
 తత్సూనుః కుమ్భకర్ణోఽభూత్ కుమ్భకర్ణాత్పరాక్రమీ || ౨౬-౪౩||
 తస్యైవం శాసతః పృథీవీం బహుకాలమగాత్ తదా |
 వేదవేదాఙ్గతత్త్వజ్ఞో ధనుర్వేదవిదాంవరః || ౨౬-౪౪||
 యోగమార్గేణ స్వం దేహం త్యక్త్వా సాయుజ్యమాప్తవాన్ |
 తతస్తత్తమజా జాతాః పరస్పరవిరోధినః || ౨౬-౪౫||
 స్పర్ధయా నీచసంసర్గాచ్ఛూద్రాచారపరా (అ)భవన్ |
 అ(స్వ)ధర్మాచ్ఛ చ్యుతాస్తే వై భవాన్యాః శాపకారణాత్ || ౨౬-౪౬||
 బ్రాహ్మణాన్ క్లేశయన్ సర్వాన్ దత్తదానాపహారకాః |
 దేవస్వమపి హర్తారః క్రూరాశ్చౌరాశ్చ తేఽభవన్ || ౨౬-౪౭||
 ఏతస్మిన్నస్తరే బ్రహ్మాన్ మ్లేచ్చైరాగత్య క్లేశితాః |
 పరస్పరమభూతేషాం విగ్రహశ్చాతిదారుణః || ౨౬-౪౮||
 ఏవం కతిపయైర్వర్తైరతే(త్రైన్)తం మునిసత్తమ |
 హారీతస్య చ శిష్యం తే వినయేనాభివాద్య చ || ౨౬-౪౯||
 మ్లేచ్చైరాక్రమితాం పృథీవీం శాధ్యస్మాన్ యేన ప్రాప్నుమః |
 భ్రష్టరాజ్యాన్ కృపాసిన్తో స్వరాజ్యే సన్నివేశయ || ౨౬-౫౦||
 త్రాహి త్రాహ్యశితాన్ భక్తాన్ బ్రహ్మన్న గతిరన్యథా |
 సూత ఉవాచ -
 ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా క్షణమాత్మని చింతయన్ || ౨౬-౫౧||
 భవాన్యా వచనాజ్ఞాతమితి నిశ్చిత్త్య వై హృది |
 శివాం తథైకలింగం చ పూజయధ్వం యథావిధి || ౨౬-౫౨||
 గురోః పరమృరాయాతం త్యక్త్వాఽన్యపథగామినః |
 అథశ్చైతాదృశం జ్ఞాతం దేశోపద్రవజం భయమ్ || ౨౬-౫౩||
 తస్మాదత్త్రైవ సంస్థాయ పూజయధ్వం సదాశివమ్ |
 ఇతి శ్రుత్వా తదా తే వై శూద్రాచారైరపూజయన్ || ౨౬-౫౪||

తేషాం ధురన్ధరో జాతో రాజమల్ల ఇతి ప్రభుః ।
 ఏకలిఙ్గోఽపి తాం పూజామగ్నీకృత్య ప్రసన్నతః (ప్రసాదితః) ॥ ౨౬-౫౫ ॥
 రాష్ట్రనేనామథాహూయ ఏకలిఙ్గోఽబ్రవీదిదమ్ ।
 శ్యేనే(నేనే) సహాయమేతేషాం కురు శిషుం మమాజ్ఞయా ॥ ౨౬-౫౬ ॥
 ఇతి శ్రుత్వా తు సా దేవీ తేషాం సాహాయ్యమాచరత్ ।
 చిత్రకూటే పునస్తేషాం సంస్థాప్యాత్రాగతాఽథ సా ॥ ౨౬-౫౭ ॥
 తదారభ్య తు తే సర్వే శూద్రాచారపరాయణాః ।
 రాజ్యం చక్రర్యథాపూర్వం ఙాత్రాభాసాశ్చ తే పునః ॥ ౨౬-౫౮ ॥
 యదా యదా శివే భక్తిం న కుర్వన్తి తదా తదా ।
 ఏవమేవోపద్రవైశ్చ మ్లేచ్ఛాచ్ఛానా భవన్తి హి ॥ ౨౬-౫౯ ॥
 శౌనక ఉవాచ -
 హారీతస్య చ శిష్యోఽసౌ కింనామ్నా ఖ్యాతిమాగతాః(తః) ।
 ఏతస్మై సంశయం సూత నిరాకర్తుమిహోర్హసి ॥ ౨౬-౬౦ ॥
 సూత ఉవాచ -
 విద్యాచార్య ఇతి ఖ్యాతో వేదవేదాఙ్గపారగః ।
 సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో నిగ్రహానుగ్రహక్షమః ॥ ౨౬-౬౧ ॥
 దయావాననసూయశ్చ ఏకలిఙ్గం చ పూజయన్ ।
 తపశ్చచార సుమహల్లోకానుగ్రహకారణాత్ ।
 తత్తేజసా చ శుశుభే క్షేత్రం నాగహ్రాదం పరమ్ ॥ ౨౬-౬౨ ॥
 ఏకలిఙ్గోఽథ భగవాంస్తస్యైవ వశమాయయా ।
 తథా స విస్థ్యావాసాపి పాతి పుత్రమివౌరసమ్ ॥ ౨౬-౬౩ ॥
 తపసా స్వీయవశగాం కృత్వాఽత్రైవ స్థితః స హి ।
 తయో రూపమనుధ్యాయన్ బ్రహ్మచర్యాశ్రమాగ్రణీః ॥ ౨౬-౬౪ ॥
 యస్య దర్శనమాత్రేణ నృణాం సర్వార్థసిద్ధయే (యః) ।
 భవన్తి చ తథాభూతః సత్యధర్మపరాయణః ॥ ౨౬-౬౫ ॥
 శిష్యప్రశిష్యైః సహితో మఠే తత్ర వ్యవస్థితః ।
 బ్రాహ్మణాన్ పాఠయన్నిత్యం తదా క్షత్రవిశానపి ॥ ౨౬-౬౬ ॥
 కుమ్భాదయో నృపా హ్యసన్ తదాఙ్గాపరిపాలకాః ।

యష్టిం పాణౌ గృహీత్వా తే స్వమౌద్ధత్యం విహాయ చ || ౨౬-౬౭||

ప్రతీహార ఇవ ద్వారి పూర్వజ్ఞాననియన్త్రితాః |

స్వరాజధానీం సమ్ప్రాప్య రాజచిహ్నాని(న్య) ధారయన్ || ౨౬-౬౮||

ఏకలింగస్య తస్యాపి (ఐక్యం సమవగమ్య) చ |

సోఽపి తాన్స్వర్ధయన్నాశీర్వాదేనాభివివృ(వర్)ద్ధయ చ || ౨౬-౬౯||

తతః సోఽపి మహాధీమాన్ చతుర్థాశ్రమమగ్రహీత్ |

శివాన్దాశ్రమాభ్యర్థే కాలేన నిధనం గతః || ౨౬-౭౦||

తస్య శిష్యప్రశిష్యాశ్చ బహవస్తన్మరే కిల |

విద్యాః ప్రవర్తయన్ దేశే చతుర్థశాఖ్యకాస్తతః || ౨౬-౭౧||

ఆచరన్ స్వయమాచారాన్ శ్రుతిస్మృత్యుదితాన్ స్వకాన్ |

ప్రేరయన్ బ్రాహ్మణాదీంశ్చ స్వస్వధర్మే విశేషతః |

ఏకలింగజ్ఞాయా బ్రహ్మాన్ శుశుభుస్తే తపస్వినః || ౨౬-౭౨||

ఏవం బహుసమా నీతాః స్వధర్మం పరిపాలయన్ |

ఏతస్మిన్నంతరే చైవ కలిరావిర్భూతా హ || ౨౬-౭౩||

స తస్య భూపహృదయే ప్రవిశ్య మతిమన్యథా |

కరేణ కారయామాస చైకలింగస్య సన్నిధౌ || ౨౬-౭౪||

శమ్భునారాయణో నామ సంస్కరన్ శివమేత్య చ |

తముద్దశ్యోపహాస్యేన యత్కించ్చల్లపితో(తవాన్) నృపః || ౨౬-౭౫||

శమ్భుర్నివారయామాస మైవం వద నృపోత్తమ |

తథాపి తేన హాస్యేన పూర్వవల్లపితం పునః || ౨౬-౭౬||

సోఽపి తాపసవర్యస్తు క్రోధరక్తేక్షణోఽవదత్ |

భ్రష్టరాజ్యో భవాశు త్వం యతో రాజ్యమదేన హి || ౨౬-౭౭||

భాషనే గురుముద్దిశ్య గచ్ఛ దుష్ట నృపాధమ |

ఏవముక్త్వా గతః సోఽపి దేశం త్యక్త్వా త్వరాన్వితః || ౨౬-౭౮||

నృపోఽపి చిన్తయాక్రాన్తః సాన్త్యయామాస తం గురుమ్ |

గతే నైవ గతః సోఽపి సశిష్యః ఖిన్నమానసః || ౨౬-౭౯||

కాశ్యాం నివాసమకరోన్నిగ్రహానుగ్రహక్షమః |

ఏతస్మిన్నంతరే విప్ర షణ్మాసాభ్యన్తరే మహత్ || ౨౬-౮౦||

ష్టేభ్యైః సహ విరోధేన యుద్ధముగ్రమభూత్తదా ।

వర్షద్వాదశపర్యంతం న సుఖం లేభిరే పునః ॥ ౨౬-౮౧॥

సఖ్యం చక్రుశ్చ తైః సాకం నేవయా వినయేన చ ।

ఏవం కతిపయైర్వరైర్గతే(తైః) త (స్త)త్సంతతౌ పునః ॥ ౨౬-౮౨॥

భవిష్యతి నృపః కోఽపి ధర్మనిష్ఠః ప్రతాపవాన్ ।

పితృపైతామహాదీనాం రాజ్యం సమ్పాలయిష్యతి ॥ ౨౬-౮౩॥

చక్రవర్తీవ శుశుభన్ (?) ష్టేచ్ఛాదీంస్త్రాసయన్ పునః ।

స్వవీర్యబలకోశేన స్వరాజ్యం స కరిష్యతి ॥ ౨౬-౮౪॥

తతః పరమ్పరాయాతో(తా) గురుమార్గానుగామినః ।

తతః సమ్మాన్య తానత్ర స్థాపయిష్యతి తన్మరే ॥ ౨౬-౮౫॥

శమ్భునారాయణస్యాథ శిష్యానాహూయ భక్తితః ।

యథాపూర్వం చ మహతీ పూజాఽగ్రేఽపి భవిష్యతి ॥ ౨౬-౮౬॥

ఏకలిఙ్గస్య విధినా జీర్ణోద్ధారక్రమేణ హి ।

కారయిష్యన్తి తచ్చిష్యా యథాశాస్త్రం తథా తతః ॥ ౨౬-౮౭॥

వాయురువాచ -

ఇతి బాష్పస్య వృత్తాంతం కథితం తే మహామునే ।

అన్వయం చాపి భూతస్య బాష్పస్య చ మహాత్మనః ॥ ౨౬-౮౮॥

య ఇదం కీర్తయేన్నిత్యం బాష్పాన్వయమనుత్తమమ్ ।

శృణుయాద్వా ప్రయత్నేన ఏకలిఙ్గస్య సన్నిధౌ ॥ ౨౬-౮౯॥

గృహ్లోష్ఠవనారామనదీనగసురాలయే ।

సమీపే వా గురోః సిద్ధిః శిష్యుం స్యాదుత్తరోత్తరమ్ ॥ ౨౬-౯౦॥

స దుఃఖౌఘాద్వినిర్ముక్తః సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ।

అశ్వమేధసహస్రాణి వాజి(జ)పేయశతాని చ ॥ ౨౬-౯౧॥

కోటికన్యాప్రదానేన యత్ఫలం ప్రాప్యతే నరైః ।

తత్ఫలం ప్రాప్యతే హ్యస్మిన్ వంశశ్రవణకీర్తనాత్ ॥ ౨౬-౯౨॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలిఙ్గమాహాత్మ్యే బాష్పాన్వయే షడ్వింశోఽధ్యాయః

। ౨౬॥

అథ సప్తవింశోఽధ్యాయః | శ్రీనారాయణప్రాదుర్భావః |

27. Upon being requested by Nārada నారద, Vāyu వాయు describes about the AṣṭaTīrtha అష్టతీర్థ in proximity of Ekalinga ఏకలింగా, and about the PūjaVidhi పూజావిధి.

నారద ఉవాచ -

అష్ట తీర్థాని యాసీహ ప్రథితాని సమీరణ |

తాన్యహం శ్రోతుమిచ్ఛామి నామతో వ్యక్తితః క్రమాత్ || ౨౭-౧||

మాహాత్యమపి తేషాం యత్రద్వర్ణయ విస్తరాత్ |

సర్వే దేవాః సఙ్గుషయో యత్ర స్నాత్వా సుభక్తితః || ౨౭-౨||

స్వం స్వమాసాద్య కామాని (కామం తు) చైత్రే మాసి విశేషతః |

యాత్రార్థినో విశేషేణ తీర్థయాత్రాం చరన్తి హః(హి) || ౨౭-౩||

వాయురువాచ -

యదా కామదుఢా యాతా గోలోకాదిహ నారద |

శఙ్కరం ద్రష్టుకామా సా తదా కైలాసపర్వతాత్ || ౨౭-౪||

భైరవోఽపి స్వయం హర్షాదిహాయాతో మహాబలః |

శివస్య దర్శనాకాఙ్క్షీ వియోగాదృహుకాలతః || ౨౭-౫||

సగణః సహ యోగీన్యా భూతవైతాలసంవృతః |

చతుర్భుజస్త్రినయనో బాలార్కాయుతసన్నిభః || ౨౭-౬||

శూలం కపాలం డమరుం ఖట్వాఙ్గమపి ధారయన్ |

రక్తమాల్యాఘ్నరథరో రక్తమాల్యానులేపనః || ౨౭-౭||

త్రికూటాచలమధ్యే తు పశ్చిమాయాం తథా దిశి |

స్వాలయం స వినిర్మాయా(య) వాపికా(కాం) కారితా(కృతవాన్) పునః || ౨౭-౮||

సర్వతీర్థాన్యథాసీయ సూర్యమణ్డలతః ప్రభుః |

ప్రతిష్ఠాం కారయిత్వాస్యా వేదాగమవిధానతః || ౨౭-౯||

తత్ర స్వయం సుసంస్నాతో హర్షేణ శివమాదరాత్ |

ధ్యాయన్ శివాం చ తత్రైవ శివస్యావిర్భవోత్సవే || ౨౭-౧౦||

తదారభ్యాదితీర్థం తత్ సర్వతీర్థమితి శ్రుతమ్ |

తస్మింస్తీర్థే నరో యస్తు స్నాత్వా భైరవమర్చయేత్ |

స సర్వతీర్థస్నానస్య ఫలం ప్రాప్నోత్యసంశయమ్ || ౨౭-౧౧||

చైత్రకృష్ణచతుర్దశ్యాం కార్తికస్యాపి ఖైరవమ్ |

భక్త్యా యే పూజయిష్యన్తి బ్రాహ్మణానపి నారద || ౨౭-౧౨||

ఖైరవః సర్వదస్తేషాం సర్వదా సుప్రసన్నదృక్ |

యాత్రార్థినోఽప్యథాదౌ హి ఖైరవం సమ్యగర్థ్య చ || ౨౭-౧౩||

తీక్షణదంష్ట్ర మహాకాయ కల్పాన్తదహనోపమ |

ఖైరవాయ నమస్తుభ్యమనుజ్ఞాం దాతుమర్హసి || ౨౭-౧౪||

ఇత్యనేన చ మన్త్రేణ సమ్యుర్థ్య ప్రథమం తతః |

ఏకలింగం సమభ్యర్చేదన్యథా నిషులం భవేత్ || ౨౭-౧౫||

నారద ఉవాచ -

ఏకలింగస్య పూజాయాం కాని కాని హా (కిం కిమత్ర హి) చోదీతమ్ |

పత్రపుష్పఫలాదీనాం ఫలం త్వం వక్తుమర్హసి || ౨౭-౧౬||

వాయురువాచ -

అథావరణపూజాదౌ యథాలాభం సుభక్తితః || ౨౭-౧౭||

మాల్యాని తు తతో దద్యాత్ సుగన్తైః కుసుమైస్తథా |

నిర్మితాని మనోజ్ఞాని పత్త్రైర్మరుబకోద్భవైః || ౨౭-౧౮||

తులసీపత్రికాపత్త్రైర్బర్బరీం తు వివర్జయేత్ |

మత్కుణీం బాకుచీం చైవ తథా శ్వేతతులస్యపి || ౨౭-౧౯||

కరవీరాణి యోజ్యాని శ్వేతరక్తభవాని చ |

నీలరక్తోత్పలైః శ్వేతైః కమలాని సదా దదేత్ || ౨౭-౨౦||

కల్వారాణి తథా శస్తమే (శస్తాన్యే) కలిఙ్గార్చనే సదా |

కుముదాని తు యోజ్యాని చమ్పకాని (చ) మాలతీ || ౨౭-౨౧||

మల్లికా వై కురబకం బకులం బన్ధజీవకమ్ |

నాగపుష్పం కేసరజం కుఙ్కుమోద్భవమేవ చ || ౨౭-౨౨||

శతపత్రి తథా శ్రేష్ఠా కేతకీం వర్జయేత్ సదా |

దేవ్యై తు సర్వదా యోజ్యా కేతకీ తు విశేషతః || ౨౭-౨౩||

శివే మాధవికా శస్తా శివాం చాపి విశేషతః |

కరుణాకుసుమాని స్యుః కున్దాశోకభవాని చ || ౨౭-౨౪||

హ్రీవేరం చ తథా శ్రేష్ఠం నన్దావర్తభవం తథా |

కాఞ్చనారభవం పుష్పం కర్ణికారజమేవ చ || ౨౭-౨౫||

శివమల్లీ తథా శ్రేష్ఠా పాటలీ ద్వివిధా భవేత్ |

భూతపత్రాణి తత్పుష్పం కోమలాః పల్లవాః శుభాః || ౨౭-౨౬||

శాలమాలతమాలాదిపల్లవాః పరికీర్తితాః |

కింశుకం పారిభద్రం స్యాదతిముక్తకమేవ చ || ౨౭-౨౭||

ధత్తూరార్కభవం పుష్పమపామార్గస్య పల్లవాః |

పత్రం నాగబలాయాశ్చ తత్పుష్పాణి చ యోజయేత్ || ౨౭-౨౮||

అగస్త్యపుష్పం తత్పత్రం పూజనే శ్రేష్ఠమిష్యతే |

భృంగరాజస్య పత్రాణి ముణ్డీ గాన్ధారికా తథా || ౨౭-౨౯||

ఆమ్రాతకస్య పత్రాణి తథా దూర్వాఙ్కరా మతాః |

కుశపష్పాణి యోజ్యాని జలజమ్బూభవాని చ || ౨౭-౩౦||

బిల్వపత్రం సదా యోజ్యం హరితం శుష్కమేవ చ |

చూర్ణిభూతమధాపి స్యాత్ సర్వతః శ్రేష్ఠముచ్యతే || ౨౭-౩౧||

తులస్యపి తథైవ స్యాదేకలిఙ్గార్చనే సదా |

ఆహరేదధ పుష్పాణి స్వయమేవ విచక్షణః || ౨౭-౩౨||

అన్యాహృతేషు పుష్పేషు ఫలం స్వల్పం తథా భవేత్ |

క్రయక్రీతే తథా పాదం యాచితే నిష్ఫలం భవేత్ || ౨౭-౩౩||

చోరితే మహదేనం(నః) స్యాత్తతస్తం(తత్) పరివర్జయేత్ |

పుష్పాధ్యాయోక్తముష్పాణి పత్రాణి వివిధాని చ || ౨౭-౩౪||

స్వయం నిష్పాద్య యత్నేన జ్ఞాలయిత్వా జలైస్తతః |

ఉక్తస్థానే చ సంస్థాప్య నిర్మాల్యాని విసర్జయేత్ || ౨౭-౩౫||

సావర్ణాని చ పుష్పాణి నిర్మాల్యాని కదాచన |

మూక్తికాదీని రత్నాని యోజయేచ్ఛ పునః పునః || ౨౭-౩౬||

నూతనం వస్త్రయుగ్మం స్యాత్ నిత్యం సజ్జాల్య చార్పయేత్ |

సచ్ఛిద్రం మలినం జీర్ణం త్యజేత్ తైలాదిదూషితమ్ || ౨౭-౩౭||

నిర్గన్ధకేళికీటాదిదూషితం చోగ్రగన్ధకమ్ |
 మలినం తత్తు సంస్పృష్టమాస్మాతం ఖ(త్వ) వికాశితమ్ || ౨౭-౩౮||
 అశుద్ధభాజనానీతం స్వా (హృ) త్వానీతం చ యాచితమ్ |
 కదాపి న సపర్యార్థమాహరేచ్ఛ విచక్షణః || ౨౭-౩౯||
 చమకం కమలం త్యక్త్వా కలికామపి వర్జయేత్ |
 పత్రం పుష్పం ఫలం దేవే న ప్రదద్యాదధోముఖమ్ || ౨౭-౪౦||
 పుష్పాంశులౌ న తద్దోషస్తథా సర్వత్ర భూపతే |
 జమ్బూదాడిమజమ్పిరతిన్తిణీబీజ పూరికాః || ౨౭-౪౧||
 రమ్భా ధాత్రీ చ బదరీ రసాలః పనసోఽపి చ |
 యేషాం ఫలైర్యజేద్దేవమేకలిజ్గాఖ్యమవ్యయమ్ || ౨౭-౪౨||
 యద్యద్వాఞ్చుతి భృత్యో యస్తత్తదస్మాదవాప్నుయాత్ |
 ఇతి భైరవమాహాత్యం యే శ్శృణ్వన్తి పఠన్తి చ || ౨౭-౪౩||
 సర్వతీర్థస్య మాహాత్యం ప్రాప్నువన్త్యతిభక్తీతః |
 భైరవస్తు సహాయః స్వాత్మేషాం నాస్యత్ర సంశయః || ౨౭-౪౪||
 వేదాగమపురాణేషు ప్రథితో భైరవస్తథా |
 తస్య నిత్యం విశేషేణ పూజయేద్యోఽతిభక్తీతః |
 యం యం కామయతే కామం తం తం ప్రాప్నోతి నిశ్చింతమ్ || ౨౭-౪౫||
 నారద ఉవాచ -
 అన్యాని కథమత్రాసన్ తీర్థాని హి సమీరణ || ౨౭-౪౬||
 శ్శృణ్వన్న మే మనస్తుష్టిముపయాతి కుతూహలాత్ |
 వాయురువాచ -
 విన్ధ్యవాసా యదాయాతా స(స్వ)సఖీభిః సమన్వితా |
 కైలాసాదిహ తం ద్రష్టుం శక్కురం లోకశక్కురమ్ || ౨౭-౪౭||
 స్థానం దృష్ట్వాఽతిరమ్యం చ హర్షేణ మహతా పునః |
 విశ్వకర్మాణమాహూయ వాటికా కారితా శుభా |
 సర్వతుర్భలపుష్పాఢ్యా నానాద్రుమలతాన్వితా || ౨౭-౪౮||
 తస్యాం సా క్రీడయామాస సఖీభిః సహ నారద |
 ఏతస్మిన్నన్తరే తస్యాం భైరవః స సమాగతః || ౨౭-౪౯||

విన్ధ్యవాసాం నమస్కృత్య వినయేన సమన్వితః ।
 అమాబైహం తృప్తితోఽస్మృత్ర జలం మే దేహి సత్వరమ్ ॥ ౨౭-౫౦॥
 తచ్ఛుభ్రత్వా సాఽతిహర్షేణ కథయామాస తం పునః ॥ ౨౭-౫౧॥
 వత్స శూలార్గభాగేణ పాతాలాజ్జలమానయ ।
 తవ నామ్నా భవత్వత్ర వాపికా సర్వంకామదా ॥ ౨౭-౫౨॥
 ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య స తథైవాకరోత్ పునః ।
 పపౌ సోఽపి జలం తత్ర తస్యాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౨౭-౫౩॥
 తదారభ్యాథ సా వాపీ ఖ్యాతా భైరవసంజ్ఞికా ।
 తస్యా వాప్యాస్తు తోయేన ఉద్భృతేన సమాహితః ॥ ౨౭-౫౪॥
 స్నాత్వా చ విన్ధ్యవాసాం తామభ్యర్చ్య సవిధానతః ।
 స్తుత్వా నత్వా చ యో మర్త్యః స సర్వఫలభాగ్భవేత్ ॥ ౨౭-౫౫॥
 ఇతి భైరవవాప్యాస్తు ఉత్పత్తిం శృణుయాత్తు యః ।
 స విధూయేహ పాపాని దేవీసాయుజ్యమాప్పుయాత్ ॥ ౨౭-౫౬॥
 నారద ఉవాచ -
 త్వన్ముఖాదష్టతీర్థాని శ్రుతాని చ మయానఘ ।
 నారాయణస్య మాహాత్మ్యం సలక్ష్మీకస్య కథ్యతామ్ ॥ ౨౭-౫౭॥
 వాయురువాచ -
 యదా దేవ్యా తు క్రోధేన శప్తాః సర్వే దివౌకసః ।
 తదా స దేవదేవోఽపి ఏకలింగస్య సన్నిధౌ ॥ ౨౭-౫౮॥
 ప్రాకారాస్తర్గతే రమ్యే రత్నమణ్ణపమధ్యగే ।
 రత్నసింహాసనే తత్ర శుశుభే స మహామునే ॥ ౨౭-౫౯॥
 లక్ష్మ్యో సహారవిన్దాక్షః సగణః స గరుత్మతా ।
 శఙ్ఖచక్రగదాపద్మపీతామ్బరధరో విభుః ॥ ౨౭-౬౦॥
 కిరీటకుణ్డలధరో వనమాలావిభూషితః ।
 స్వర్ణరత్నాజ్ఞదాదీని శ్రీవత్సాజ్కీతవిగ్రహః ॥ ౨౭-౬౧॥
 ఆతసీపుష్పసంజ్కాశో విద్యుదాభాం రమాం దధత్ ।
 రక్తవస్త్రపరీధానాం నీలకణ్బుకివక్షసమ్ ॥ ౨౭-౬౨॥

నాసామూక్తికశోభాఢ్యాం రత్నతాటజ్జమణ్ణీతామ్ |
 కోమలాక్షీం విశాలాక్షీం నవయావనగర్వితామ్ || ౨౭-౬౩||
 కజ్జణాదివిభూషాఢ్యాం రత్నోపలకరామ్బుజామ్ |
 నూపురావ(రా)వసుభగాం పీనోన్నతపయోధరామ్ || ౨౭-౬౪||
 మన్దహాసాం ప్రముదితామన్యోన్యాలిజ్జనోత్సుకామ్ |
 తామాలిజ్జ్య ప్రియాం సోఽపి నారాయణోఽవసత్తథా || ౨౭-౬౫||
 చక్రేణ సితధారేణాకరోత్పుష్కరిణీం తదా |
 నిజమణ్ణపప్యృఽథ కమలాకులితామృరామ్ || ౨౭-౬౬||
 తామాలోక్త్యైకలిజ్జోఽపి సాధు సాధ్వతి చాబ్రువన్(చాబ్రవీత్) |
 చక్రపుష్కరిణీనామ్నా ఖ్యాతిమేష్యతి మాధవ || ౨౭-౬౭||
 యోఽస్యాం స్నాతి సదా భక్త్యా చోద్ధృతేన జలేన హి |
 తమాశు వరదో భూత్వా ప్రసీదామి న సంశయః || ౨౭-౬౮||
 మాఘఫాల్గునవైత్రే చ అస్యాం యో ధర్మమాచరేత్ |
 స యాతి పరమం స్థానం యత్సురైరపి దుర్లభమ్ || ౨౭-౬౯||
 చక్రపుష్కరిణీతోయే నారాయణం చ యోఽర్చయేత్ |
 లక్ష్మ్యో సహైవ సో(స) యాతి వైష్ణవం పదముత్తమమ్ || ౨౭-౭౦||
 నారాయణస్య మాహాత్యం యః శృణోతీహ భక్తితః |
 పఠేద్వా యః ప్రయత్నేన స తస్య గతిమాప్పుయాత్ || ౨౭-౭౧||
 అణ్ణజాశోచ్ఛిజ్జా వాపి స్వేదజాశ్చ జరాయుజాః |
 సర్వే తే సద్గతిం యాన్తి చక్రపుష్కరిణీజలాత్ |
 అథ వా తత్సమీరేణ స్పర్శతో మోక్షమాప్పుయాత్ || ౨౭-౭౨||
 ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలిజ్జమాహాత్యే శ్రీనారాయణప్రాదుర్భావో
 నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః | ౨౭||

అథాష్టావింశోఽధ్యాయః | తీర్థక్రమవర్ణనమ్ |

28. Vayu వాయు responds to request from Nārada నారద about procedures related to AṣṭaTirtha అష్టతీర్థ.

నారద ఉవాచ -

యేన క్రమేణ స మునిః స్నానం చక్రే యథావిధి ।
 కుటిలాద్యష్టతీర్థేషు తస్మై బ్రూహి సమీరణ ॥ ౨౮-౧॥
 వాయురువాచ -
 భైరవం తు నమస్కృత్య తదాజ్ఞాం పరిగృహ్య చ ।
 తీక్షణదంష్ట్రేతి మస్త్రేణ శివశర్మా ద్విజోత్తమః ॥ ౨౮-౨॥
 కుటిలోద్భవకుణ్డే తు స్నాత్వా సమ్పూజ్య శఙ్కరమ్ ।
 దానం దత్వాఽఽహ్నికం కృత్వా పుత్రపౌత్రాదిభిః సహ ॥ ౨౮-౩॥
 తపస్వినో మహాసిద్ధా యోగినో నియతవ్రతాః ।
 కణభక్షా నిరాహారా వాయుభక్షా జితేన్ద్రియాః ॥ ౨౮-౪॥
 అమ్బుపర్ణాశినః కేచిత్ కేచిన్మూలఫలాశినః ।
 సింహవ్యాఘ్రాదిభిః కీర్తైర్నివసన్తి మనస్వినః ॥ ౨౮-౫॥
 ఖగా మృగాశ్చ గవయా వారాహో వృక్ష్విడాలకాః ।
 నివసన్తి మునిశ్లేష్ఠ పక్షిణః ప్రమదానుగాః ॥
 పూర్వసంస్కారభావం హి భజమానా మహాశయాః ॥ ౨౮-౬॥
 గర్భర్వసిద్ధమునికిన్నరగుహ్యకాద్యైః
 సంసేవ్యమానమనిశం సరసిరుహాః ।
 శ్రీసుందరీవలయసింహితమజ్ఞిభాగే
 సృత్యన్మయూరమణిమణ్డితవేదిమధ్యే ॥ ౨౮-౭॥
 ఆధారేశో మహేశస్తు వర్తతే యత్ర నారద ।
 తస్య దర్శనమాత్రేణ మహాపాతకకోటయః ॥ ౨౮-౮॥
 తక్షణాద్విలయం యాన్తి సఞ్చితాః పూర్వజన్మభిః ।
 తతస్తు దక్షిణే భాగే తక్షకేశో మహేశ్వరః ॥ ౨౮-౯॥
 తక్షకేణ పురా బ్రహ్మాన్ స్వస్య సంస్థితహేతవే ।
 స్థాపితస్తత్రై వై చక్రే స్వనామ్నా తీర్థముత్తమమ్ ॥ ౨౮-౧౦॥
 తతః ప్రభృతి క్షేత్రేఽస్మిన్ నాస్తి నాగభయం మహాత్ ।
 స్నానాత్ సర్వప్రయత్నేన నో నాగకులజం భయమ్ ॥ ౨౮-౧౧॥
 తత్ర స్నాత్వా నమస్కృత్య తక్షకేశం మహేశ్వరమ్ ।
 నాగసూక్తేన స మునిః పూజాం చక్రే విధానతః ॥ ౨౮-౧౨॥

పునస్తు బైరవేణాథ సర్వతీర్థమయం చ యత్ |
 తీర్థం సమ్పాదితం పూర్వం || ౨౮-౧౩||
 సర్వతీర్థేషు గదితం యత్ఫలం మునిపుణ్యవైః |
 తత్ఫలం లభతే జన్తుర్దర్శనాన్మజ్జనాత్కీము || ౨౮-౧౪||
 భూతప్రేతపిశాచానాం న భయం తత్ర నారద |
 డాకిన్యః క్షేత్రపాలాశ్చ యజ్ఞాః కిమ్పురుషాస్తథా || ౨౮-౧౫||
 తం నరం పశ్య (దృష్ట్వా) భీతాః స్యుః పలాయన్తి దిశో దశ |
 భూతప్రేతాదిభీతశ్చేత్త్ర స్నానం సమాచరేత్ || ౨౮-౧౬||
 తదా ప్రభృతి నో భూతప్రేతాదిగణజం భయమ్ |
 సత్యం సత్యం మునిశ్రేష్ఠ మదుక్తమవధారయ || ౨౮-౧౭||
 తతస్తు కరణే కుణ్ఠే స్నాత్వా దేవీం ప్రపూజ్య చ |
 వేదోక్తవిధినా తత్ర నిత్యం కర్మ సమాప్యతే || ౨౮-౧౮||
 తత్రస్థానాం మునీనాం తు దర్శనం శివభావినామ్ |
 మహాపాతకరాశీనాం నాశనం కలినాశనమ్ || ౨౮-౧౯||
 తతస్తు మునిశార్దూల చక్రపుష్కరిణీం శుభామ్ |
 విష్ణునా చక్రవర్త్యేణ నిర్మితాం పాపనాశినీమ్ || ౨౮-౨౦||
 మృత్యుశాసపి సజ్జుహ్య హస్తే పాదాదికం సుధీః |
 ప్రక్షాల్యాచమ్య విధివత్సాన్సత్వా విష్ణుం ప్రపూజ్య చ || ౨౮-౨౧||
 లక్ష్మీం పద్మాసనాం తత్ర వక్షఃస్థలనివాసినీమ్ |
 పుష్పగంధాదిభిః పూజ్య నమస్కృత్య విధానతః || ౨౮-౨౨||
 తత ఉత్తరదిగ్భాగే సర్వసౌభాగ్యదాయినీ |
 సర్వేషాం మనుజానాం తు విన్ద్యవాసేతి విశ్రుతా || ౨౮-౨౩||
 ఏకలింగస్య భక్తానాం ప్రథమం హి ఫలప్రదా |
 ధేనుహారీతనాగాద్వైస్తథేన్నేణాపి వజ్రణా || ౨౮-౨౪||
 సేవితా ఫలదా దేవీ మయా దృష్టా పురా కిల |
 తతస్మిపే తు మహతీ వాటికా గహ్వరే వనే || ౨౮-౨౫||
 ఆనునిమ్బకదమ్బద్వైర్బిజపూరైః సదాడిమైః |

పనసైర్నాలికేరైశ్చ పున్నాగైర్నాగకేసరైః ॥ ౨౮-౨౬ ॥
 తాలైస్తమాల్వైర్నాల్వైః పాటల్వైర్జాతిచమ్మకైః ।
 కుటజైః కర్ణికారైశ్చ జమ్బూప్లక్షవిభీతకైః(కైః) ॥ ౨౮-౨౭ ॥
 జమ్పిరైః కరవీరైశ్చ నారిజైః కదలీవటైః ।
 పలాశైః ఖాదీరైర్వంశైస్తథోదుమ్బరబిల్వకైః(కైః) ॥ ౨౮-౨౮ ॥
 నానాద్రుమలతాకీర్ణం నానాపక్షిగణావృతమ్ ।
 మునిచారణసిద్ధైశ్చ కిన్నరైర్మృగపతీవృత్తైః ॥ ౨౮-౨౯ ॥
 నృత్యవాదిత్రగీతైశ్చ వయోభిశ్చ నినాదితా ।
 తత్రాస్తే సుమహాత్తిర్థం భైరవేణ పురాకృతమ్ ॥ ౨౮-౩౦ ॥
 రత్నవైడూర్యమణిభిర్వేదికోపవనే తథా ।
 తత్ర స్నాత్వా మునివరో విన్ధ్యవాసాం ప్రపూజ్య చ ॥ ౨౮-౩౧ ॥
 తత్రాహ్నం కర్మవిధివత్ సమాద్య ద్విజసత్తమః ।
 తతస్తు మునిశార్దూల తీర్థానాం పరమం శుభమ్ ॥ ౨౮-౩౨ ॥
 ఉత్తరస్యాం దిశి స్థితం జానీహి కుటిలాతపే ।
 ఖగైర్మృగైస్తథా వ్యాఘ్రైః పక్షిభిర్వినినాదితమ్ ॥ ౨౮-౩౩ ॥
 కేదారసంజ్ఞకం తీర్థం తన్నామానం మహేశ్వరమ్ ।
 తత్ర స్నానవిధిం చక్రే విధివద్విధిదర్శకః ॥ ౨౮-౩౪ ॥
 తతస్తు పూర్వదిగ్భాగే కేదారక్షేత్రతోఽమలమ్ ।
 అమృతాఖ్యం మహాతీర్థం సిద్ధోఘమునిసేవితమ్ ॥ ౨౮-౩౫ ॥
 సర్వతీర్థాధికం ప్రోక్తం మోక్షదం సర్వదేహినామ్ ।
 యస్య సస్థర్శనాదేవ సృణాం భవతి వాఙ్మతమ్ ॥ ౨౮-౩౬ ॥
 తత్ర స్నానం ప్రకురుతే లభతే వాఙ్మతం ఫలమ్ ।
 సర్వపాపాపపాపానాం నాశనం కామద పరమ్ ॥ ౨౮-౩౭ ॥
 తత్రస్థా మునయః సర్వే అమృతత్వం ప్రపేదిరే ।
 మయా దృష్టా మునిశ్రేష్ఠ యోషితః పశుపాలకాః ॥ ౨౮-౩౮ ॥
 పక్షిణశ్చ పతక్లశ్చ యే చాన్యే దుష్టజాతయః ।
 స్వేచ్ఛయైవామృతం తత్ర లేభిరే ముక్తకల్మషాః ॥ ౨౮-౩౯ ॥

తత ఇత్యష్టతీర్థేషు స్నాత్వా వైన్యం సరో యయా ।
 హంసకారణవాకీర్ణం సారసైశ్చ బకైస్తథా ॥ ౨౮-౪౦॥
 జలజైః స్థలజైశ్చైవ కమలైరుపశోభితమ్ ।
 నానాపక్షిగణాకీర్ణం నానాద్రుమలతావృతమ్ ॥ ౨౮-౪౧॥
 చతుర్దిక్షు విశేషేణ శుద్ధాత్మానస్తపస్వినః ।
 నివసన్తి మహాత్మానః సర్వభూతహితే రతాః ॥ ౨౮-౪౨॥
 కేచిత్ పఠన్తి సుధియః కేచిద్ధ్యాయన్తి యోగినః ।
 కేచిచ్ఛ్యాన్ మహాప్రాజ్ఞాన్ పాఠయన్తి ద్విజోత్తమాః ॥ ౨౮-౪౩॥
 కేచిజ్జపన్తి విధివత్స్నాత్వా ధ్యాత్వా కృతాహ్నికాః ।
 కేచిత్పురాణనిపుణాః శ్రావయన్తి జనాన్ బహూన్ ॥ ౨౮-౪౪॥
 సంన్యాసినో జితక్రోధాస్త్యాగినః పరమార్థినః ।
 భిల్లైశ్చ వివిధాకారైర్వృతం పరమధార్మికైః ॥ ౨౮-౪౫॥
 శివభక్తిరత్నైర్వైరైర్భూతహింసాదివర్జితైః ।
 దివ్యరూపవిభూషాభిః సురకన్యాభిరావృతమ్ ॥ ౨౮-౪౬॥
 మునిచారణగన్ధర్వకిన్నరైః పరిపూరితమ్ ।
 ఋషిభిః సప్తభిః సార్థం నివసన్తి మహర్షయః ॥ ౨౮-౪౭॥
 తత్ర స్నాత్వా మునివరః శివశర్మా విధానవిత్ ।
 తత్రాహ్నికీం క్రియాం కృత్వా దత్వా హుత్వాభిపూజ్య చ ॥ ౨౮-౪౮॥
 పుత్రపౌత్రాదిభిః సార్థమేకలింగం మహేశ్వరమ్ ।
 అభిపూజ్య పునస్తత్ర కం కం (కిం కిం) ధామ యయా మునిః ॥ ౨౮-౪౯॥
 ఇతి తే కథితం బ్రహ్మాన్ తీర్థానాముత్తమః క్రమః ।
 సర్వపాపప్రశమనం సర్వవిఘ్నవినాశనమ్ ।
 సర్వసిద్ధికరం సాక్షాన్మహాపాతకనాశనమ్ ॥ ౨౮-౫౦॥
 యః పఠేత్ ప్రాతరుత్థాయ సాధకః స్థిరమానసః ।
 స యాతి పరమం స్థానం యత్సురైరపి దుర్లభమ్ ॥ ౨౮-౫౧॥
 అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపేయశతాని చ ।
 కృతాని తేన చాన్యాని సుకృతాని మహీతలే ॥ ౨౮-౫౨॥

తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన శృణుయాత్ సుకృతీ నరః ॥ ౨౮-౫౩॥

యే శృణున్తి పఠన్తి భక్తినిరతా దృష్టైకలింగం శివం

సర్వాభీష్టఫలప్రదం మునివరైరారాధితం సువ్రతైః ।

యోగి(గ)ధ్యానరతైర్వశికృతమనోవ్యతైః సురై రాజితం

సర్వాభిః సురకన్యకాభిరనిశం సంసేవ్యమానం పరమ్ ॥ ౨౮-౫౪॥

పఞ్చక్రోశమితే సమస్తసుఖదే నాగహ్రదాఖ్యే పరే

క్షేత్రే యే నివసన్తి ముక్తిసులభాస్తైరావృతం సుప్రభైః ।

గాజ్గేయం సకలం జలం సురతరుప్రాయః పరం తద్వనం

శైవాస్తే మనుజా భవన్తి సతతం సిద్ధిం లభన్తే పరామ్ ॥ ౨౮-౫౫॥

ఇతి శ్రోవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే తీర్థక్రమవర్ణనం నామ

అష్టావింశోఽధ్యాయః । ౨౮॥

అథ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః । రాష్ట్రశ్యేనాపూజావిధిః ।

29. Vayu వాయు responds to request from Nārada నారద about Rāṣṭraśyenī రాష్ట్రశ్యేనీ (Rāṣṭrasenā రాష్ట్రసేనా). Vedagarbha వేదగర్భ addresses Suṣumāṇa సుషుమాణ.

నారద ఉవాచ -

రాష్ట్రశ్యేనీ పురా ప్రోక్తా యా దేవీ రిపునాశినీ ।

తస్యాః పూజావిధిం బ్రూహి బాష్పాణాం కులదైవతమ్ ॥ ౨౯-౧॥

కేన క్రమేణ స మునిః పూజాం చక్రే విధానతః ।

తత్సమాసేన మే వాయో సంశయం భేత్తుమర్హసి ॥ ౨౯-౨॥

వాయురువాచ -

శృణు నారద యత్నేన వక్ష్యమాణం శుభప్రదమ్ ।

యస్య సంశ్రవణాదేవ సద్యో ముచ్యేత కిల్విషాత్ ॥ ౨౯-౩॥

కుటిలాద్యష్టతీర్థేషు స్నాత్వా ఇన్ద్రనరస్యథ ।

పుత్రపౌత్రాదిభిః సార్ధం రాష్ట్రశ్యే నాం సమాయయౌ ॥ ౨౯-౪॥

తత్రస్థం భైరవం తత్ర ప్రథమం ప్రతిపూజ్య చ ।

అన్యాసపి గణాన్తత్ర సమూజ్య మునిసత్తమ ॥ ౨౯-౫॥

మణివైడూర్యఖచితే స్నాటితే(కే) స్వర్ణభూషితే ।

రక్తవస్త్రావృతాం దేవీం గౌరాక్షీం స్వర్ణభూషణామ్ || ౨౯-౬ ||

కోటిసూర్యప్రతీకాశాం చంద్రకోటిసుశీతలామ్ |

పద్మపత్రవిశాలాక్షీం సునాసాం పికభాషిణీమ్ || ౨౯-౭ ||

ముక్తావిద్రుమహారాధ్యాం పీనోన్నతపయోధరామ్ |

ఖడ్గచర్మధరాం వీరాం ధనుర్పాణోపశోభితామ్ || ౨౯-౮ ||

సదా ప్రసన్నవదనాం శరచ్చంద్రనిభాననామ్ |

చతుర్భుజాం మహాదేవీం బాహ్యోదియువతీవృతామ్ || ౨౯-౯ ||

కిన్నరైశ్చ మునిశ్రేష్ఠ గన్ధర్వైరుపసేవితామ్ |

దదర్శ మునిశార్ధూలః స్వయం భక్త్యా ననామ చ || ౨౯-౧౦ ||

ఆగమోక్తేన విధినా ధూపగన్ధాదిభిః సహ |

నానాఫలైశ్చ నైవేద్యైః క్షీరఖణ్డాజ్యమిశ్రితమ్ || ౨౯-౧౧ ||

తామ్బూలాది సమప్యార్థ ఆరార్తి(త్రి)కమథాచరేత్ |

మూలమస్త్రం మునిశ్రేష్ఠ కృతాజ్ఞన్యాసపూర్వకమ్ || ౨౯-౧౨ ||

యథా శక్త్యా ప్రజప్యార్థ పునః స్తుత్వా ఉవాచ హ |

(శివశర్మోవాచ -)

మాతర్మ దీయతామాజ్ఞా మి(త్వి)హ స్థాతుం సదానఘే || ౨౯-౧౩ ||

నిర్విఘ్నం త్వత్ప్రసాదేన భవత్వితి ననామ చ |

తదారభ్య చ తీర్థేఽస్మిన్ వాసం చక్రే మహామునిః || ౨౯-౧౪ ||

శివశర్మా సహైవాథ అథర్వాణ్గీరసస్తథా |

శిష్యప్రశ్నైః సహితమేకలిజం హృది స్మరన్ || ౨౯-౧౫ ||

నారద ఉవాచ -

సాజ్ఞం విధి చ మే వాయో త్వం సమ్యగ్వక్తుమర్హసి |

సమస్తన్యాసమస్యాస్తు మహాభయనివృత్తయే || ౨౯-౧౬ ||

వాయురువాచ -

హారీతాద్యైశ్చ మునిభిస్తక్షేన్ద్రాదిభిస్తథా |

సేవితా పరమా శక్తో రాష్ట్రశ్యేనేతి విశ్రుతా || ౨౯-౧౭ ||

తస్యా మస్త్రం ప్రవక్ష్యామి సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ |

రమలాన్తం వర ఇతి యూకారం బిన్దుసంయుతమ్ || ౨౯-౧౮ ||

తతస్తు మస్త్రవిద్రాష్ట్రశ్యేనాం తం(తాం) సముద్ధరేత్ |
 సమఃపదం(రః) సముచ్చార్యే(ర్యో) హ్యష్టవర్ణాత్మకో మనుః || ౨౯-౧౯ ||
 ఏకలక్షం జపేన్మస్త్రం పాయసైస్తద్దశాంశతః |
 జహుయాదర్చితే వహ్నౌ దేవీసన్తోషహేతవే || ౨౯-౨౦ ||
 ఋషిర్బ్రహ్మ సముద్దిష్టో గాయత్రీఘన ఉచ్యతే |
 దేవతా రాష్ట్రశ్యేనేతి రం వీజం యూం చ శక్తికమ్ || ౨౯-౨౧ ||
 కీలకం వ్యజనం ప్రోక్తం చతుర్వర్గార్థసిద్ధయే |
 వినియోగస్తు కథితో రాద్యజైరఙ్గకల్పనా || ౨౯-౨౨ ||
 మాతృకాన్యాసపూర్వం తు షడఙ్గం పరికల్ప్య చ |
 భూతశుద్ధిం విధాయాథ ప్రాణస్థాపనమాచరేత్ || ౨౯-౨౩ ||
 తతః శుద్ధతనూ మస్త్రీ దేవతాం భక్తితో యజేత్ |
 పశ్చోచచారమార్గేణ విత్తశాత్యవివరితః || ౨౯-౨౪ ||
 నైవేద్యాదిషు సర్వేషు స్యాదాదావమృతీక్రియా |
 మూలమస్త్రేణ పశ్చాత్తు కవచేనావగుణనమ్ ||
 ఆస్త్రేణ రక్షణం ప్రోక్తం సర్వత్రైతన్న విస్మరేత్ || ౨౯-౨౫ ||
 అర్ఘ్యాదకేన తద్దేవ్యై మూలమస్త్రం సముచ్చరన్ |
 స్వాహేతి కల్పయేద్దేవ్యై న మమేత్యన్తతో వదేత్ || ౨౯-౨౬ ||
 ఆచామం(చ) తతో దద్యాత్తామ్బూలం వినివేదయేత్ |
 అనులేపం తతో దద్యాన్మాత్యుని వివిధాని చ || ౨౯-౨౭ ||
 నిర్మితాని మనోజ్ఞాని దత్వా పుష్పాష్టజ్జాలిం ఊపేత్ |
 తతోఽఙ్గాద్యావృతీనాం చ పూజనం సమ్యగాచరేత్ || ౨౯-౨౮ ||
 షట్కోణగర్భితం కుర్యాత్ అష్టపత్రం మనోహరమ్ |
 చతుర్ద్వారసమోపేతం చతురస్రం తథా లిఖేత్ || ౨౯-౨౯ ||
 మాతృకాయాః పీఠశక్తిస్త్ర సమ్పూజ్య సాధకః |
 షట్కోణేషు షడఙ్గాని బ్రాహ్మ్యోద్యాశ్చష్టపత్రకే || ౨౯-౩౦ ||
 చతురస్రాస్రరేఖాసు ఇన్ద్రాద్యాయుధవాహనామ్ |
 పశ్చాప్వరణసంయుక్తాం దేవీం సమ్పూజ్య భక్తితః || ౨౯-౩౧ ||

పునః ప్రపూజ్య విధివద్విససర్జ మునీశ్వరః ।

ఇతి తే కథితం (తో) బ్రహ్మాన్ పూజావిధిరనుత్తమః ॥ ౨౯-౩౨॥

ఏవం యః పూజయేద్భక్త్యా స యాతి పరమం పదమ్ ।

రణే వాదే తథాఽరణ్యే భయం తస్య న జాయతే ॥ ౨౯-౩౩॥

ఏవం యః శృణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వా సమాహితః ।

తయోస్తు వరదా దేవీ సద్య ఏవ న సంశయః ॥ ౨౯-౩౪॥

తత్రస్థా యే ప్రకుర్వన్తి జపహోమార్చనాదికమ్ ।

శ్రద్ధయాఽశ్రద్ధయా వాపి సర్వం తత్సంకతాం వ్రజేత్ ॥ ౨౯-౩౫॥

నవరాత్రం యతాహారో మునిర్ధ్యానపరాయణః ।

..... ॥ ౨౯-౩౬॥

సూత ఉవాచ -

ఇతి(తీ)దం వాయునా ప్రోక్తం పురాణం పరమార్థదమ్ ।

బ్రహ్మపుత్రస్తథా శ్రుత్వా పూజాం కృత్వా దివం యయా ॥ ౨౯-౩౭॥

త్రికాలం పూజయేద్భక్త్యా తస్యాసాధ్యం న కిञ్చన ॥ ౨౯-౩౮॥

కుమారీపూజనం తద్వద్యే కుర్వన్తి నరోత్తమాః ।

యద్యద్వాఞ్చతి(న్తి) తత్సర్వం దదాతి పరమేశ్వరీ ॥ ౨౯-౩౯॥

మహాభయే మహోత్పాతే బలిం తత్ర విధానతః ।

రాజానో యే ప్రకుర్వన్తి తేషాం శత్రుభయం న హి ॥ ౨౯-౪౦॥

రణే క్రూరాదికార్యేషు వజ్రహస్తాం చ పక్షిణీమ్ ।

స్మరేత్సర్వప్రయత్నేన సౌమ్యరూపాం చ సౌమ్యకే ॥ ౨౯-౪౧॥

జన్మకోటిసహస్రైస్తు వక్త్రకోటిశతైరపి ।

శారదాఽపి చ నో వక్తుం శక్నోతి తద్గుణార్ణవమ్ ॥ ౨౯-౪౨॥

మదుక్తం తత్సమాసేన బ్రహ్మపుత్రావధారయ ।

మయాఽపి శక్యతే నైవ వక్తుం తద్గుణవైభవమ్ ॥ ౨౯-౪౩॥

ధన్యోఽసి కృతకృత్యోఽసి సర్వజ్ఞోఽసి విశేషతః ।

అజ్ఞవత్పుచ్ఛ్యతే యస్మాదేకలింగస్య వైభవమ్ ॥ ౨౯-౪౪॥

స్మారితం విస్మృతం విద్వన్ లోకానాం హితకామ్యయా ।

మమాపి జన్మసాఫల్యం జాతం జాతం మునీశ్వర ॥ ౨౯-౪౫॥

వేదగర్భ ఉవాచ -

సుషుమాణ మహాప్రాజ్ఞ మదుక్తమవధార్యం చ ।

గణర్ప పూర్వమభ్యర్చ్య సాంజమృష్యాదిపూర్వకమ్ ॥ ౨౯-౪౬॥

దేవానామధిదేవో యః పూజితః స ఫలప్రదః ।

త్వమేవం కురు తే విఘ్నం న భవిష్యతి సర్వథా ॥ ౨౯-౪౭॥

ఇతి శ్రీవాఘ్నేశ్వరగణేశ మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే రాష్ట్రశ్యేనాపూజావిధిర్నామైకోనవింశోఽ
| ౨౯॥

అథ త్రింశోఽధ్యాయః । గణేశమన్తకథనమ్ ।

30. Vedagarbha వేదగర్భ responds to query by Suṣumāṇa సుషుమాణ about overcoming obstacles, by detailing about the Gaṇeśa Śaḍakṣara Mantrarāja గణేశ షడక్షర మన్తరాజ and Gaṇapati StutiPūjā గణపతి స్తుతిపూజా that was transmitted to the Devāḥ దేవాః by Rṣi Atharvan ఋషి అథర్వణ.

సుషుమాణ ఉవాచ -

భగవన్ భవతా పూర్వం నిర్విఘ్నం తే భవిష్యతి ।

ఇతి యత్కథితం తచ్చ ఇదానీం వక్తుమర్హసి ॥ ౩౦-౧॥

వేదగర్భ ఉవాచ -

వజ్ర్యామి పరమం గుహ్యం సర్వసిద్ధికరం నృణామ్ ।

విनाయకస్య మాహాత్మ్యం యథాథర్వా(?)చ్ఛృతం మయా ॥ ౩౦-౨॥

తచ్ఛృత్వా త్వం సమాసేన విధిబోధితవర్తనా ।

కురుష్య శీఘ్రం విపేన్ద్ర మదుక్తం గోప్యమాదరాత్ ॥ ౩౦-౩॥

ఏకలింగస్య మాహాత్మ్యం సర్వదేవోత్తమస్య చ ।

నా శిష్యాయ ప్రదాతవ్యం నాభక్తాయ కదాచన ।

న చాశుశ్రూషవే వాచ్యం యది(దీ)చ్ఛేదాత్మనః సుఖమ్ ॥ ౩౦-౪॥

య (?) ఇమం పరమం గుహ్యం శ్రుత్వా గురుముఖాత్తతః ।

సర్వాసనభీషితాన్ సద్యః ప్రాప్నుయాన్నాత్త సంశయః ॥ ౩౦-౫॥

పురా కృతయుగే విప్రాః కల్పే వైవస్వతే యుగే ।

మునయః కలిదోషేణ భాగ్యహీనాః సుదుఃఖితాః ॥ 30-౬ ॥

రాజానశ్చ మహాత్మానో హీనసత్త్వాః సువిహ్వలాః ।

సదారాః సాగ్నిహోత్రాశ్చాధర్వాణం శరణం యయుః ॥ 30-౭ ॥

ఏకలింగం సమీపస్థం సురాసురనమస్కృతమ్ ।

తత్రాధర్వాణమాసాద్య మునయో మునిపుంగవమ్ ॥ 30-౮ ॥

ఊచుః ప్రాజ్ఞలయః సర్వే ధ్యాయంతం శివమవ్యయమ్ ।

భగవన్ కలిదోషేణ హీనసత్త్వాః సుదుఃఖితాః ॥ 30-౯ ॥

శ్రియా బహిఃకృతాః సర్వే తపఃసిద్ధివివర్జితాః ।

ప్రత్యుపాయమపశ్యంతస్తావద్య శరణం గతాః ॥ 30-౧౦ ॥

యథా న తపసో హానిః స్వాధ్యాయస్య శ్రుతస్య చ ।

న భవేచ్ఛాగ్నిహోత్రస్య తథోపాయం వదస్య నః ॥ 30-౧౧ ॥

ఏవముక్తో మునివరో అథర్వ(ర్వా) వేదవిత్తమః ।

చిన్తయామాస యుక్తాత్మా ప్రత్యుపాయం తపస్వినామ్ ॥ 30-౧౨ ॥

చిరం చిన్తయతస్తస్య మహర్షేర్భావితాత్మనః ।

ప్రాదుర్భూతావ మనసా మన్తరాజః షడక్షరః ॥ 30-౧౩ ॥

తప్తచామీకరప్రవోః వక్రతుణ్ణాయ హూమితి ।

చిన్త్యమానస్య తస్యాప్యాధర్వణస్య (?) చ భూపతే ॥ 30-౧౪ ॥

షడక్షరస్య జపతో మన్తరాజస్య తస్య చ ।

షడఙ్గాని క్రమేజైవ ప్రాదురాసీన్మునీశ్వరే ॥ 30-౧౫ ॥

హృదయే వై నమస్కారం స్వాహాకారం చ మూర్ధని ।

శిఖాయాం చ వషట్కారం బాహ్వోస్తు కవచం తథా ॥ 30-౧౬ ॥

వౌషట్కారస్తు నేత్రాభ్యాం ఫట్కారోఽస్త్రేణ సంయుతమ్ ॥ 30-౧౭ ॥

స లభ్య్వా తు మహామన్తం సషడఙ్గం షడక్షరమ్ ।

సహస్రకృత్వో మతిమాన్ జజాప స మహామునిః ॥ 30-౧౮ ॥

జపంజైవ సదాఽపశ్యద్గజవక్త్రం చతుర్భుజమ్ ।

లంబోదరం త్రినయనం పాశాఙ్కశధరం పరమ్ ॥ 30-౧౯ ॥

వరదాభయహస్తం చ సర్వాభరణసంయుతమ్ ।

తం దృష్ట్వా వరదం దేవమేకలింగస్య సన్నిధౌ || 30-౨౦||

వాయవ్యాం దిశి సంస్థం తం సౌమ్యం సౌమ్యగణావృతమ్ |

తుష్టావ పరయా భక్త్యా వేదమస్తైస్తదా నృప || 30-౨౧||

తేన స్తవేన సస్తుష్టః ప్రోవాచ చ గజాననః |

ప్రీతోఽస్మి సామృతం బ్రహ్మాన్ స్తవేనానేన సువ్రత || 30-౨౨||

వరం వరయ భద్రం తే యత్రే మనసి వర్తతే |

తస్యర్వం ప్రార్థయస్వాశు మా విలమ్బం కురుష్వ చ || 30-౨3||

అథర్వాణ్గీరస ఉవాచ -

మస్తస్యాస్య విధానం మే యథావదనువర్ణయ |

యేనానుష్ఠితమాత్రేణ సర్వసౌభాగ్యమాప్పుయామ్ || 30-౨౪||

గణేశ ఉవాచ -

ఋషిం చ దేవం చ షడక్షరస్య ఛన్దశ్చ శక్తిం చ శృణుష్వ చైవ |

ఋషిం చ శుక్రం త్వభిధేయభావాన్మాం విద్ధి దేవం వరదం గణేశమ్ |

అనుష్ఠభం శాస్త్రికపౌష్టికాద్యైరాథర్వణం మస్తమిమం పఠన్తి || 30-౨౫||

రాయస్యోషస్య దాతా చ నిధిదానాన్నదో మతః |

రక్షహణో బలగహనో మస్తరాజః షడక్షరః || 30-౨౬||

రాజోవాచ -

భగవన్ కృపయా మహ్యాం స్తుతి తచ్చాప్నవయాశు మామ్ |

యేన స్తవేన సస్తుష్టో గజాస్యః ఫలదో హ్యభూత్ || 30-౨౭||

వేదగర్భ ఉవాచ -

గజాననం సిద్ధగణాదినేవితం కపిత్థజమ్బూఫలసారభక్షితమ్ |

ఉమాసుతం శోకవినాశకారణం నమామి విఘ్నేశ్వరపాదపఙ్కజమ్ || 30-౨౮||

మూషకోత్తమమారుహ్య దేవాసురమహాహవే |

యోద్ధకామం మహావీర్యం వందేఽహం గణనాయకమ్ || 30-౨౯||

సూత ఉవాచ -

చిత్రవస్త్రవిచిత్రాఙ్గచిత్రమాలావిభూషితమ్ |

కామరూపధరం దేవం వందేఽహం గణనాయకమ్ || 30-3౦||

ఇతి స్తుత్వా తు నత్వా చ కృతాఙ్జలిపుటస్తతః |

మానమాస్థాయ పురతః స్థితో (తం) బ్రహ్మార్షిణా తదా ॥ 30-30॥

గణేశస్తు పునస్తం తు బోధయామాస భూపతే ।

గణేశ ఉవాచ -

య ఏతేన చతుర్థీషు పక్షయోరుభయోరపి ॥ 30-31॥

శతం జహోత్యపూపానాం వత్సరాల్లభతే ధనమ్ ।

ఇత్యామ్నాతం మహామన్తం గురోర్లభ్యా సమాహితః ॥ 30-33॥

బ్రహ్మచర్యపరో దాన్తః సత్యవాగ్గురుపూజకః ।

బ్రహ్మధ్యయనసంయుక్తో హవిరశ్చన్మమాగ్రతః ॥ 30-34॥

జపేద్ద్వాదశసాహస్రం తత్పురశ్చరణం భవేత్ ।

అఙ్గరకదినే ప్రాప్తే చతుర్థ్యాం తు సమాహితః ॥ 30-35॥

అభ్యర్చ్య గన్ధపుష్పాద్వైర్లవ్విషా పాయసేన మామ్ ।

భోజయేత్కార్యసిద్ధ్యర్థం మన్తప్రవరదం గురుమ్ ॥ 30-36॥

అతఃపరం కిం బహునోదితేన బ్రవీమి మత్ప్రాప్తికరం హ్యుపాయమ్ ।

బద్ధాసనం స్వస్తికపఙ్కజం చ సుఖాసనం ధ్యానగతం విచిన్త్య ॥ 30-37॥

మణ్ణుకాదీని విన్యస్య పరతత్త్వాన్తమాదితః ।

తత్ర ఇక్షురసాబ్ధిం చ ఉపర్యుపరిభావతః ॥ 30-38॥

తత్కర్ణికాయాముదితప్రకాశం మదీయమన్తప్రవరం తు భూయః ।

షడక్షరం బిందుసుఖాసనాధ్యం ధ్యాయేద్దలేష్వప్తసు చాష్టశక్తిః ॥ 30-39॥

పూర్వాదిక(క్ర)మతో జ్ఞేయాస్తాసాం నామాని తే బ్రువే ।

అణిమాం మహిమా వైవ లఘిమా గరిమా తథా ॥ 30-40॥

ఈశిత్యం చ వశిత్యం చ ప్రాప్తిః ప్రాకామ్యమేవ చ ।

ఇత్యష్టసిద్ధయః ప్రోక్తాః శక్తయోఽష్టాఽథ సమ్బ్రువే ॥ 30-41॥

రుచిరాఽవ్యాహతా కామాఽమోఘా శక్తా వరప్రదా ।

బుభుక్షా జీర్ణికేత్యష్టౌ గణనాథస్య శక్తయః ॥ 30-42॥

భద్రో మానీ వరో నామ ఇత్యేతే శక్తిచారకాః ।

ఏవం స్వనాభౌ హృదయే గలే వా ఆస్యే భ్రువోరన్తయోర్లలాటే ।

సమస్తదేహాస్వథవా శిఖాగ్రే విచిన్తయేన్మామభిపూజయేచ్ఛ ॥ 30-43॥

ఏవం హి యుజ్ఞాన్ వినిహన్త్యహౌఘాన్ మానేన నిర్వాణముపైతి యోగీ ।

ఇమం చ మస్త్రప్రవరం మహార్హం బ్రవీమి తే తుష్టికరం ద్వితీయమ్ || 30-౪౪||

షడక్షరం గుహ్యతమం నమోఽస్తమాధ్యం కలీ సిద్ధికరం నరాణామ్ |

ఏతేన మాం మఙ్కణకో మహర్షిరతోషయత్సాగరతీరభూమౌ || 30-౪౫||

తస్మాద్బృషిం మఙ్కణకో తమేవ షడక్షరస్యాస్య సమామనన్తి |

అఙ్గాని పఞ్చైవ సమామనన్తి అన్యత్సమం త్వస్య సమానభావాత్ || 30-౪౬||

ఏతావుభౌ మస్త్రవరౌ సగుహ్యౌ మమ ప్రియో వేదరహస్యజాతౌ |

సాఙ్గా సకల్ౌ సగురూపదేశౌ కల్పేన యో వేద స వేద వేదాన్ || 30-౪౭||

మనోగతం వా సకలం వదామి మస్త్రప్రసాదేన జగద్ధితాయ |

మస్త్రస్య మాహాత్యమపీహ వక్తుం న శక్యతేఽథర్వణ సత్యమేతత్ || 30-౪౮||

వేదగర్భ (సూత) ఉవాచ -

ప్రదాయ మస్త్రప్రవరం మాహాత్యమా(మహాత్మనా)థర్వణే చార్థవిదే తదా ముదా |

సంస్తూయమానో దివి సిద్ధసంక్షేరన్తర్థధే కుఙ్జారరాజవక్త్రః || 30-౪౯||

వేదగర్భ ఉవాచ -

బ్రహ్మన్ పూజావిధానం మే సమ్యగ్భోధిత(తు)మర్హథ(సి) |

సఙ్గహణేహ కథితం న మయా విదితం ప్రభో || 30-౫0||

(అథర్వాఙ్గీరస ఉవాచ) -

అగ్ని(గ్నీ)శాసురవాయవ్యకోణేషు హృదయాదికమ్ |

నేత్రం మధ్యే దిక్షు చాస్త్రం సమ్పూజ్య పత్రమూలకే || 30-౫1||

అణిమాద్యా ద్వితీయం తు ఇన్ద్రాద్వాత్సైవ భు(భూ)పురే |

తృతీయావరణం ప్రోక్తం వజ్రాద్యాశ్చ చతుర్థకమ్ || 30-౫౨||

పఞ్చామావరణే చాథ వాహనాని ప్రపూజ్య చ |

పునర్గన్ధాదినా యష్టావ తామ్బూలం వినివేద్య చ || 30-౫3||

ఆత్మార్పణవిధానేన ఆత్మానం వినివేద్య చ |

పరివారగణం సర్వముపసంహారముద్రయా || 30-౫౪||

దేవే లీనాని సమ్భావ్య స్వీయహృత్సరసీరుహే |

విసృజ్య చ పునర్వష్టావ ననామ చ ముహుర్ముహుః || 30-౫౫||

అథర్వా గణపం తోష్య గణేశాల్లబ్ధవైభవః |

సర్వానాహూయ తత్రస్థాన్ పార్శ్వస్థానభిపూజ్య చ || 30-౫౬||

గణేశస్య చ వృత్తాస్తం సర్వం తేషాం న్యవేదయత్ |

మస్తదానక్రమేణైవ ఆశీర్దత్తా పునస్తదా || 30-౫౭||

తే తు తద్విధినా గ్రాహ్య(హ్యం) సుఖం ప్రాప్తుం పరం ముదా |

అతస్త్వమపి రాజేన్ద్ర ! గణపం పూర్వమయం చ || 30-౫౮||

అనేన విధినా భక్త్యా పశ్చాత్తాం మాతరం భజ |

విన్ధ్యాద్రివాసినీం సమ్యగేకలింగ పునర్యజ || 30-౫౯||

ఏవం చ తత్ర నిర్విఘ్నం భవిష్యతి న సంశయః |

గణేశస్య చ మాహాత్మ్యం యే శృణ్వన్తి పఠన్తి చ ||

తేషాం శివః సహాయః స్యాదుమాస్కన్దనగాణపైః || 30-౬౦||

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే గణేశమస్త్రకథనం నామ
త్రింశోఽధ్యాయః | 30||

అథ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః | బాష్పాన్వయమ్ |

31. Suṣumāṇa సుషుమాణ asks about Vindhyavāsā Pūjā విన్ధ్యవాసా పూజా, to which Vedagarbha వేదగర్భ responds in detail, including Pañcamukha Śiva Mantra-s పంచముఖశివమన్త్రాః.

సుషుమాణ ఉవాచ -

కథం సా విన్ధ్యవాసా వై పూజ్యా మే వద సామృతమ్ |

అసో భాగ్యేన లోకోఽయం దారిద్ర్యేణ చ పీడితః || 30-౧||

యేన సౌభాగ్యమతులం మహదైశ్వర్యసమ్భవమ్ |

శాస్త్రజ్ఞానం కవిత్వం చ యశస్యం లభతే నరః || 30-౨||

వేదగర్భ ఉవాచ -

సాధు పృష్టం త్వయా రాజన్ వక్ష్యామి సకలం తవ |

బ్రహ్మణా కథితం పూర్వమగ్గీరాయ (?) మహాత్మనే || 30-3||

అగ్గీరోఽపి స్వశిష్యాయాథర్వణాయ (?) దదౌ స చ |

హారీతాయ స్వశిష్యాయ సోఽపి మహ్యం దదౌ పునః || 30-౪||

మయాఽప్యత్రైవ విధినా జపహోమార్చనాదిభిః |

సాధితం చ విశేషేణ జప్యతేఽద్యాపి వై మయా || 30-౫||

ఇతః పూర్వం మయా ప్రోక్తో మన్తరాజో న కస్యచిత్ |
 ఏవం పరమ్పరాప్రాప్తం మన్తం భక్త్యా శ్రేణుష్య మే || 30-౬||

అయోగ్యాయ న దాతవ్యో మన్త్రో వై నృపసత్తమ |
 యత్నేన గోపయ త్వం చ రహస్యం శీఘ్రసిద్ధిదమ్ || 30-౭||

అలసం మలినం కష్టం దమ్భులోభసమన్వితమ్ |
 దరిద్రం రోగిణం క్రుద్ధం కృపణం భోగలాలసమ్ || 30-౮||

అసూయామత్సరగ్రస్తం శతం పరుషవాదినమ్ |
 అన్యాయేనారితధనం పరదారాపరం సదా || 30-౯||

విదుషాం వైరిణం నిత్యం హ్యజ్ఞం పణ్ణితమానినమ్ |
 భ్రష్టవ్రతం కష్టవృత్తిం పిశునం దుష్టమానసమ్ || 30-౧౦||

వహ్విశినం క్రూరచేష్టగ్రగణ్యం దురాత్మనామ్ |
 ఏవమాద్యగుణైర్మూల్యం శిష్యత్వేన పరిగ్రహాత్ || 30-౧౧||

గృప్టీ(?)యాద్యది తద్దోషః ప్రాయో గురుమపి స్పృశేత్ |
 అమాత్యదోషో రాజానం జాయాదోషః పతిం యథా ||

తథా శిష్యకృతో దోషో గురుం ప్రాప్నోతి నిశ్చితమ్ || 30-౧౨||
 తస్మాత్ శిష్యం గురుర్నిత్యం పరీక్ష్య తు పరిగ్రహాత్ || 30-౧౩||

కాయేన మనసా వాచా గురుశుశ్రూషణే రతమ్ |
 అన్వేయవృత్తిమాస్తిక్యం సదా ధర్మకృతోద్యమమ్ || 30-౧౪||

బ్రహ్మచర్యరతం నిత్యం సత్యవ్రతమకల్మషమ్ |
 ప్రసన్నహృదయం శుద్ధమశతం విమలాశయమ్ || 30-౧౫||

పరోపకారనిరతం పరార్థవిగతస్పృహమ్ |
 స్వవిత్తవిత్తదేహైశ్చ పరతోషకరం గురోః || 30-౧౬||

ఈదృగ్విధాయ శిష్యాయ మన్తం దద్యాత్తు నాన్యథా |
 యద(ద్య)న్యథా వదేత్తస్మిన్ దేవతాశాప ఆపతేత్ || 30-౧౭||

మాధవే యస్య యా భక్తిర్మహాదేవే చ యా పరా |
 మాతాపిత్రోశ్చ యా భక్తిస్తథా కార్యా నిజే గురౌ || 30-౧౮||

అథ మస్త్రం ప్రవక్ష్యామి విన్యవాసాస్వరూపదమ్ ।

ఉపదేశవిధానేన గృహాణ నృపసత్తమ ॥ 30-01 ॥

సర్వసౌభాగ్యజనకం సర్వలోకవశజ్కరమ్ ।

విద్యాత్ సిద్ధిప్రదం నృణాం మహదాజ్ఞాకరం మనుమ్ ॥ 30-02 ॥

ఉత్తిష్ట పురుష(షే)త్యుక్త్వా కిం స్వపిషీతి చోచ్చరేత్ ।

భయం మే సముపేత్యన్తే (?) స్థితం పదం సముచ్చరేత్ ॥ 30-03 ॥

యది శక్యమశక్యం వా తన్నే భగవతీతి (?) చ ।

శమయాగ్నివధూయుక్తం సప్తత్రింశాక్షరాత్మకః (?) ॥ 30-04 ॥

బృహదారణ్యకో నామ ఋషిరస్య ప్రకీర్తితః ।

అన్త్యానుష్టుప్ తథా చోక్తం ఛన్దో మస్త్రస్య దేవతా ॥ 30-05 ॥

విన్యవాసా పరానన్దస్వరూపా నృపసత్తమ ।

ఓంఙ్కారం బిన్దసంయుక్తం వీజం ప్రోక్తం సమృద్ధిదమ్ ॥ 30-06 ॥

స్వాహాశక్తిరిహ ప్రోక్తా వా తన్నే (?) ఇతి కీలకమ్ ।

చతుర్వర్ణస్తయే ప్రోక్తం వినియోగోఽత్ర వై నృణామ్ ॥ 30-07 ॥

షడ్భిశ్చతుభిరష్టాభిరష్టభిః షడ్భిరిన్ద్రియైః ।

మన్తారైరణ్కృప్తిః స్యాజ్జాతియుక్తైర్వ్యథాక్రమమ్ ॥ 30-08 ॥

సౌవర్ణముజుమధ్యగాం త్రినయనాం సౌదామినీసన్నిభాం

చక్రం శఙ్ఖవరాభయానిదదతీమిన్దోః కలాం బిభ్రతీమ్ ।

గ్రైవేయాఙ్గదహారకుణ్డలధరామాఖణ్డలాద్యైః స్తుతాం

ధ్యాయే విన్యనివాసినీం శశిముఖీం పార్శ్వస్థపఞ్చాననామ్ ॥ 30-09 ॥

ఏవం ధ్యాత్వా జపేల్లక్షచతుష్కం తద్దశాంశతః ।

జహుయాద్ధవిషా మస్త్రీ శాలిభిః సర్పిషా తిలైః ॥ 30-10 ॥

పీఠమిత్యం యజేత్సమ్యక్ నవశక్తిసమన్వితమ్ ।

ప్రభా మాయా జయా సూక్ష్మా విశుద్ధా నన్దినీ పునః ॥ 30-11 ॥

సుప్రభావో(వా) జయా(పా) సర్వసిద్ధిదా నవశక్తయః ।

పూర్వాదిక్రమతోఽభ్యర్చ్య తత్రావాహ్యార్చయేత్పరామ్ ॥ 30-12 ॥

పఞ్చోపచారమార్గేణ పశ్చాదావృత్తయో(తిమ)ర్చయేత్ ।

షట్కోణేషు షడఙ్గం స్యాత్ ప్రథమావరణార్చనమ్ ॥ 30-13 ॥

అగ్నిశాసురవాయవ్యమధ్యే దిక్ష్యజ్గపూజనమ్ |

ఏవం ఏడజ్గమారాధ్య దలమూలేష్విమాః పునః || 30-32 ||

ఆర్యా దుర్గా తథా భద్రా భద్రకాలీ తథామ్బికా |

క్షేమాన్యా వేదగర్భా చ క్షేమజ్కౌ(జ్కౌ)ర్యష్టశక్తయః || 30-33 ||

అస్త్రాణి పత్రమధ్యేషు చక్రశక్త్యాసిఖేటకాన్ |

బాణకోదణ్ణశూలాని కపాలాంతాని పూజయేత్ || 30-34 ||

బ్రాహ్మ్యోద్యాః స్యుర్దలాగ్రేషు లోకపాలాస్తతః పరమ్ |

తతస్తేషామథాస్త్రాణి వాహనాని విధానతః || 30-35 ||

చతురస్రః సమభ్యర్చ్య పునర్గన్ధాదినా యజేత్ |

సంపూజ్య భక్త్యా విధివత్ నైవేద్యం పరికల్పయేత్ || 30-36 ||

రాజోపచారానఖిలాన్ దర్శయిత్వా నృపోత్తమ |

స్తుత్వా యథావత్ ప్రణభేద్భక్తియుక్తస్తు సాధకః || 30-37 ||

తతః సముద్ధరేద్దేవీం పరివారసమన్వితామ్ |

సంహారముద్రయా రాజన్ స్వీయహృత్పరసీరుహే || 30-38 ||

ఆసీయ చ పునర్యష్టా మానసైరుపచారకైః |

ఆత్మదైవతయోరైక్యం సమ్భావ్య విధిపూర్వకమ్ |

గురుం చైవ తథాభ్యర్చ్య తతః పూజాం సమాపయేత్ || 30-39 ||

ఏవం ప్రతిదినం కుర్వన్ కృతకృత్యో భవేద్ధృగవమ్ |

విన్ద్యవాసాప్రసాదాత్తు శివ ఏవ భవేద్ధృగవమ్ || 30-40 ||

రాజోవాచ-

భగవన్ భవతా పూర్వం బీజమస్త్రస్య విస్తరాత్ |

విధానం సమ్యగాఖ్యాతం శ్రుతం చైవ మయాఽప్యత || 30-41 ||

ధన్యోఽస్మి కృతకృత్యోఽస్మి సఫలం జీవితం మమ |

త్వత్కృపాలేశసమృద్ధాత్ సత్యమేతద్వదామ్యహమ్ || 30-42 ||

నామమస్త్రస్య మాహాత్మ్యం విధానమపి తస్య చ |

శ్రోతుమిచ్ఛామ్యహం బ్రహ్మాన్ యథావద్వక్తుమర్హసి || 30-43 ||

భక్తోఽస్మి తవ దాసోఽస్మి త్వమేవ శరణం మమ || 30-44 ||

వేదగర్భ ఉవాచ -

నామమన్తస్య మాహాత్మ్యం నిరుక్తిర(మ)పి వచ్చి తే ।
యేన విజ్ఞాన(త)మాత్రేణ భవామ్భోధో న మజ్జసే ॥ 30-4x॥

ఏకారేణోదితా మాయా కకారేణోచ్యతే శివః ।
లిమిత్యాశ్లేషవాచ్యత్వాత్తయోరాశ్లేషకారణాత్ ॥ 30-4x॥

(గో)గతిః సర్వత్రేతి యదేకలింగ ఇతి స్మృతః ।
ఇత్యేకలింగ ఇతి యత్స్విప్రకాశోఽత్ర వర్ణ్యతే ॥ 30-4x॥

ఏక ఏవ హి భూతాత్మా భూతే భూతే వ్యవస్థితః ।
ఏకథా బహుథా చాపి దృశ్యతే జలచంద్రవత్ ॥ 30-4x॥

(బ్రహ్మబిన్నూపనిషద్ ౧౨।)

ఏకమేవాద్వితీయం యన్నేహ నానాస్తి కిञ్చన ।
ఇతి యత్పర్యతే వేదే తదేవావిరభూదిహ ॥ 30-4x॥

ఇతి తే నామమాహాత్మ్యం దిఙ్మాత్రేణ ప్రకాశితమ్ ।
కో వా (కేన) విస్తరతో వక్తుం శక్యతే బాషపవంశజ ॥ 30-4x॥

రాజోవాచ -

నామమన్తస్య యద్గోప్యం(పో) మహిమానం(యం) శ్రుతం(తో) మయా ।
త్వత్ప్రసాదాదహం(థో) బ్రహ్మన్ విధానం చాస్య కథ్యతామ్ ॥ 30-4x॥

ఏకలింగకలిగ్గేతి యే జపన్త్యతిభక్తితః ।
తేషాం పురః సమాగత్య క్రిడతే స జగత్పుభుః ॥ 30-4x॥

వర్ణాన్తరసమాయోగాన్మన్తశ్చాష్టాక్షరో భవేత్ ।
తదహం తే ప్రవక్ష్యామి హితాయ సకలస్య చ ॥ 30-4x॥

పరా ప్రాసాదబీజం తు నామాదీ యోజ్య సజ్జాపేత్ ।
తదే(దీ)శానాఖ్యదేవస్య రూపం భవతి భూపతే ॥ 30-4x॥

నామాన్తే స చతుర్థ్యన్తం(న్తః)నత్యన్తం(న్తః) చ తథా స్మృతం(తః) ।
అష్టాక్షరో భవేన్మన్తః సర్వసౌభాగ్యదాయకః ॥ 30-4x॥

ప్రణవాద్యో యదా జప్యస్తదా తత్పురుషస్య తు ।
స్వరూపం తద్విజానీయాత్ సర్వకామార్థసిద్ధయే ॥ 30-4x॥

హ్రీమాదౌ తు తథా యోజ్య జప్యతై వై యదా తదా ।
 అఘోరస్య స్వరూపం తజ్జానీహి భువి దుర్లభమ్ ॥ 30-౫౭॥
 వాగాదౌ తు యదా ధ్యాయేత్ సద్యోజాతస్య ధామ తత్ ।
 శ్రీబీజమాదౌ సంయోజ్య యదా సజ్జాప్యతే తదా ॥ 30-౫౮॥
 వామదేవస్తథా(దా) ధ్యేయః సర్వతః సుఖమిచ్ఛతా ।
 పఞ్చానామపి మన్తాణామృషిర్భ్రహ్మా సమీరితః ॥ 30-౫౯॥
 ఛన్దో గాయత్రమాఖ్యాతం దేవః స్యాదేకలింగకః ।
 అకారో బీజమిత్యక్తో మకారః శక్తిరీరితా ॥ 30-౬౦॥
 ఉకారః కీలకం ప్రోక్తం వినియోగోఽత్ర ఉచ్యతే ।
 చతుర్వర్ణాస్తయే చైవ యథావదనుపూర్వకమ్ ॥ 30-౬౧॥
 ప్రణవాంశ్చైర్ద్విరావృత్యా షడంగన్యాసమాచరేత్ ।
 ఏవం తు ప్రణవాద్యస్య మన్తస్య విధిరీరితః ॥ 30-౬౨॥
 తత్పురుషమథో ధ్యాయేత్సర్వసమ్మత్తిహేతవే ।
 మాయాద్యస్య చ మన్తస్య హం బీజం శక్తిరీమితి ॥ 30-౬౩॥
 రేఫస్తు కీలకం ప్రోక్తమన్యత్ పూర్వవదేవ హి ।
 సద్యోజాతస్య మన్తస్య ప్రణవాంశ్చైః షడంశకమ్ ॥ 30-౬౪॥
 కుర్యాద్యథావిధిః(ధి) పూర్వం వామదేవస్య చ బ్రువే ।
 శకారో బీజమిత్యక్తమీకారః శక్తిరుచ్యతే ॥ 30-౬౫॥
 రేఫః కీలకసంజ్ఞః స్యాదన్యాన్ పూర్వవదాచరేత్ ।
 అధేశానస్య మన్తస్య బీజస్యైవం విధిః స్మృతః ॥ 30-౬౬॥
 ఏవం గురుముఖాత్ ప్రాప్య యో జపేన్మన్తనాయకమ్ ।
 స ఏవ పూజ్యః సర్వేషాం బ్రహ్మాదీనాం న సంశయః ॥ 30-౬౭॥
 మయాప్యేవం ప్రతిదినం జప్యతే నృపసత్తమ ।
 మన్తస్యాస్య ప్రభావేన త్రికాలజ్ఞానమాప్య చ ।
 స్వం స్వం పదమనాయాసాత్(గతాః) శక్రాదయః సురాః ॥ 30-౬౮॥
 త్వమప్యేవం నృపశ్రేష్ఠ మదుక్తమవధార్య చ ।
 ఏకలింగం సమారాధ్య భుజ్వి భోగాన్ యదృచ్ఛయా ॥ 30-౬౯॥

రాజోవాచ -

భగవన్ భవతా పూర్వమృష్యాదివినియోజనమ్ ।
కథితం తత్ర బీజాది వివిచ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ 30-20 ॥

ఋషిరువాచ -

ఈశ్వరో జగతాం బీజం శక్తిర్గుణమయీ త్వజా ।
పరమాత్మా తథా బుద్ధిర్వాయుః కుణ్డలిసీతి చ ॥ 30-21 ॥

చతుర్విధే బీజశక్తి సర్వమస్త్రేషు చిన్తయేత్ ।
జ్ఞాతవ్యాం(వ్యే) సర్వమస్త్రేషు బీజశక్తి తతో నిజే ॥ 30-22 ॥

అన్యథా సిద్ధిరోధః స్యాత్(న్) నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ 30-23 ॥

ఏవం సఞ్చిన్త్య సుధియా పురశ్చర్యాం సమాచరేత్ ।
తతో హోమం తర్పణం చ పూజాజాం బ్రాహ్మణభోజనమ్ ।
ఏకలక్షం జపేన్మన్తం పురశ్చరణకృద్భవేత్ ॥ 30-24 ॥

నాధ్యాతో నార్చితో మన్తః సుసిద్ధోఽపి ప్రసీదతి ।
నాజప్తః సిద్ధిదానేదు(పు)ర్నాహుతః ఫలదో భవేత్ ॥ 30-25 ॥

పూజాహోమజపం ధ్యానం తస్మాత్కర్మచతుష్టయమ్ ।
ప్రత్యహం సాధకః కుర్యాత్ స్వయం చేత్ సిద్ధిమిచ్ఛతి ॥ 30-26 ॥

వృథా న కాలం గమయేన్ నిద్రాలస్యాదినా తథా ।
షడ్వతుప్రసవైర్ద్యవైర్యథావదనుపూజయేత్ ॥ 30-27 ॥

అనిర్మాల్యం సనిర్మాల్యమర్చనం ద్వివిధం స్మృతమ్ ॥ 30-28 ॥

దివ్యైర్మనోభవైర్ద్యవైర్గర్హస్థపృష్ఠైః స్రగాదిభిః ।
యదర్చనమనిర్మాల్యం దివ్యభోగాపవర్గదమ్ ॥ 30-29 ॥

గ్రామ్యారణ్యాదిసమ్భూతైర్వ్యాగర్హస్థైర్మనోరఘైః ।
భక్తైర్వృత్ క్రియతే సమ్యక్ సనిర్మాల్యం తదర్చనమ్ ॥ 30-30 ॥

జాతమాత్రాణి పుష్పాణి పూతాన్వేవ నిసర్గతః ।
పంచమిశ్రమహాభూతైర్భానునా శశినా తథా ॥ 30-31 ॥

ప్రాణిభిశ్చ ద్విరేషాద్వై పౌష్ఠిరేవ న సంశయః ।
పూతపుష్పాత్ఫలం సిద్ధ్యేదల్ప(ల్పం) నో మానసో(సే) తథా ॥ 30-32 ॥

తస్మాదపరిహార్యత్వాదన్యథా చానుపాయతః ।

అల్పబుద్ధితో నృణాం బాహ్యపుష్పైర్భవేత్క్రియా ॥ 30-౮3॥

సా క్రియా త్రివిధా జ్ఞేయా ఫలనిష్పత్తిహేతవే ।

శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి సర్వం యద్య(ద)నుపూర్వశః ॥ 30-౮౪॥

యాగోపకరణైః సర్వైః క్రియమాణోత్తమా మతా ।

యథాలభ్యైర్వినిష్పాద్యా దృష్టైః పూజా తు మధ్యమా ॥ 30-౮౫॥

మస్త్రప్రశాప్త నిష్పాద్యా పూజా చాధమసంజ్ఞితా ।

ఇత్యధికారిభేదేన త్రివిధా పరికీర్తితా ॥ 30-౮౬॥

ఇత్యేతత్ కథితం దివ్యం రహస్యం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

యః పఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి భక్త్యా నిత్యం ప్రపూజ్య చ ।

న తస్య విద్యతే కిञ్చిద్దుర్లభం భువనత్రయే ॥ 30-౮౭॥

క్షీణాయుః ప్రాప్తమృత్యుర్వా మహారోగహతోఽపి వా ।

సద్యః సుఖమవాప్నోతి దీర్ఘమాయుశ్చ విన్దతి ॥ 30-౮౮॥

త్వమపి శ్రద్ధయా వత్స పూజనం శైవముత్తమమ్ ।

కురుష్వ త్వం మయా దత్తం సద్యః శ్రేయో హ్యవాప్స్యసి ॥ 30-౮౯॥

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్యే బాష్పాన్వయో నామ

ఏకత్రింశోఽధ్యాయః । 30॥

అథ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః । యాత్రావిధిమహోత్సవవర్ణనమ్ ।

32. Upon being asked by Śaunaka శౌనక about who the unrighteous and cruel king in the lineage of Kumbhakarna (Mahārāṇa Kumbhā) కుమ్భకర్ణ (మహారాణా కుమ్భా) was, Sūta సూత reveals him to be Yoga(Bhoja)raja యోగ(భోజ)రాజ. The latter's son Raṇavīra రణవీర reinstated the annual Ekaliṅga Yātrā (Utsava) ఏకలింగ యాత్రా (ఉత్సవ). Sūta సూత responds to queries by Śaunaka శౌనక about the Ekaliṅga Yātrā (Utsava) ఏకలింగ యాత్రా (ఉత్సవ).

శౌనక ఉవాచ -

కోఽసౌ రాజాఽభవత్తస్య కుమ్భకర్ణస్య చాన్వయే ।

విరుద్ధధర్మా క్రూరాత్మా విస్తరేణ వదస్వ మే ॥ 3౨-౧॥

సూత ఉవాచ -

యోగరాజ ఇతి ఖ్యాతః క్రూరనక్షత్రయోగతః ।
 భవాన్యాః శాపయోగేన కలేశ్చాపి ప్రభావతః ॥ ౩౨-౨॥
 దుష్టభావం సమాసాద్య దేవాన్ విప్రాన్ మునీశ్వరాన్ ।
 మిథ్యాభిశాపతః కేషాం కేషాంశ్చిచ్ఛిష్టయా రుషా ॥ ౩౨-౩॥
 త్రాసయామాస దుర్బుధ్ధిః శూద్రాచారపరాయణః ।
 వృత్తిలోపశ్చ దేవానాం బ్రాహ్మణానాం చకార హ ॥ ౩౨-౪॥
 విరోధీ సర్వలోకానాం దుష్టానాం ప్రతిపాలకః ।
 మద్యపానపరో నిత్యం వేశ్యాకీడనకౌతుకీ ॥ ౩౨-౫॥
 ద్యూతకీడా తథా చౌర్యం కులస్త్రీణాం చ ధర్షణమ్ ।
 ఆభేటనం వా ప్రాణీనాం ఘాతనం తస్య భూపతేః ॥ ౩౨-౬॥
 ఏవం దుర్వృత్తతస్రస్య మ్లేచ్చైః సహ విరోధతః ।
 ఆక్రామితః సర్వదేశో యుద్ధం చాపి మహద్ధ్యభూత్ ॥ ౩౨-౭॥
 తస్య వాపప్రభావేణ స్వపుత్రేణ నిపాతితః ।
 రణవీరేతి నామ్నాఽసౌ ధర్మాత్మా సత్యసంకరః ।
 దేవతా గురుభక్తశ్చ శ్రద్ధావాన్ శివపూజకః ॥ ౩౨-౮॥
 హితైషీ ప్రియవాగ్దాతా శూద్రాచారపరో జయీ ।
 దేవానాం బ్రాహ్మణానాం చ దదౌ వృత్తిం చ సంస్కృతామ్ ॥ ౩౨-౯॥
 ప్రతివర్షమేకలింగే యాత్రాం శివమహోత్సవే ।
 కృత్వా పునః స్వరాష్ట్రే ఏ చ శశాస పృథివీమిమామ్ ॥ ౩౨-౧౦॥
 శౌనక ఉవాచ -
 కోఽసో మహోత్సవః శభోభిః కథం కస్మి(స్మి)న్వృతౌ దినే ॥ ౩౨-౧౧॥
 కిం ఫలం తస్య మాహాత్యం విధినా కేన వా భవేత్ ।
 సూత ఉవాచ -
 సాధు పృష్టం త్వయా బ్రహ్మీన్ శివస్య చరితం మహత్ ॥ ౩౨-౧౨॥
 సర్వపాపప్రశమనం సర్వసమ్మత్తివర్ధనమ్ ।
 నరనారీన్మపాణాం చ మనోరథఫలప్రదమ్ ॥ ౩౨-౧౩॥
 వ్రతం పాశుపతం నామ శివలోకగతిప్రదమ్ ।
 శివభక్తైః సదా కార్యమేకలింగస్య సన్నిధౌ ॥ ౩౨-౧౪॥

వసన్తరై మఘాః కృష్ణే ప్రతిపద్యాం(ది) రవౌ కరే ।

ధేన్వా సంస్మారితో దేవ ఏకలింగసముద్భవః ॥ 39-౧౫॥

త్రదా దేవాః సమాజగుర్భ్రహ్మేన్ద్రాద్యా మహర్షయః ।

గర్ధాస్పరసః సిద్ధాః కిన్నరా యక్షపన్నగాః ॥ 39-౧౬॥

దివ్యదున్దభయో నేదుః పుష్పవృష్టిరివాకిరన్ ।

బహుకాలవియోగేన దర్శనం తస్య చాభవత్ ॥ 39-౧౭॥

శమ్భుం దృష్ట్వా తతో దేవా హర్షనిర్భరమానసాః ।

పూజాం చక్రుర్యథాన్యాయం స్తుత్వా దివ్యైః స్తవైర్విభుమ్ ॥ 39-౧౮॥

తదా మహోత్సవం చక్రు(క్రూ) రాత్రౌ జాగరణేన చ ।

గీతవాద్యాదిభిః శభుం తోషయన్ము(న్తో) ముహుర్మునే ॥ 39-౧౯॥

ప్రతిపద్యా(దా)దితిథిషు పూజాం చక్రుర్దివౌకసః ।

యస్యాం యస్యాం తిథౌ యేన యేన శమ్భుః ప్రతోషితః ॥

తస్యాస్తస్యాస్తిథీశత్వం దదౌ తేషాం సదాశివః ॥ 39-౨౦॥

చతుర్దశ్యాం స్వయం దేవో మహోత్సవమథాకరోత్ ।

హర్షయామాస తాన్ దేవాన్ ముముదే శిరసా(శివయా) సహ ॥ 39-౨౧॥

శౌనక ఉవాచ -

శమ్భునా స్థాపితా యేత్ర తిథీశాస్తాన్ వదస్వం మే ।

యేషాం విజ్ఞానతః సూత ఫలమాప్నోతి మానవః ॥ 39-౨౨॥

సూత ఉవాచ -

అగ్నిర్భ్రహ్మ తథా గౌరీ గణేశః పన్నగేశ్వరః ।

స్కన్ధో(న్దో)రవిర్భైరవశ్చ దుర్గా ధర్మోఽథ విశ్వభృత్ ॥ 39-౨౩॥

విష్ణుర్మన్మథశమ్భుశ్చ చన్ద్రశ్చ పితరస్తథా ।

ప్రతిపద్యాద్యమాన్తం (?) తు తిథీశాః పరికీర్తితాః ॥ 39-౨౪॥

తాసు తేషాం పూజనాచ్చ ఏకలింగః ప్రసీదతి ।

సంవత్సరఫలం పూర్ణం ప్రాప్నువన్తి నరోత్తమాః ॥

తస్య వ్రతవిధిం వక్ష్యే పక్షైకోత్సవవర్తనే ॥ 39-౨౬॥

ప్రతిపద్యా(దా)దిసర్వాసు తీథీశు(తిషు) క్రమతో యజేత్ ।

సమ్భారం సర్వమాసాద్య యాత్రాయాశ్చ శివస్య చ ॥ 39-౨౭॥

పూర్వేద్యుః స్నానశౌచాదీన్ కృత్వా రాత్రౌ హవిష్యభుక్ |
 బ్రహ్మచారీ భూమిశాయీ యజ్ఞాగ్రతమనుస్మరన్ || 32-28 ||
 ప్రాతరుత్థాయ గుర్వాదీన్ నత్వాహ్నికం సమాచరేత్ |
 పుణ్యాహం వాచయిత్వా చ స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ || 32-29 ||
 గణేశాదీంశ్చ సమ్పూజ్య కులదేవాంస్తథా ద్విజాన్ |
 సువాసినీః కుమారీశ్చ సన్తోష్య దత్తదక్షిణః || 32-30 ||
 సజ్కుల్పం కారయేద్భక్త్యా అద్యేత్యాది (?) ప్రయోగతః |
 నియమం కింశ్చదాలమ్బ్య యాత్రాం కుర్యాత్ ప్రసన్నధీ(ధీః) || 32-31 ||
 జయ శంఖా మహాదేవ పార్వతీశ జగత్పతే |
 ఏకలింగ కృపాసింధో త్రాహి మాం శరణాగతామ్(తమ్) || 32-32 ||
 ఇత్యుచ్ఛార్వ్య శనైర్మార్గ గచ్ఛన్నౌద్ధత్యవర్జితః |
 దయావాన్నకృతద్రోహో వాద్యాద్వైస్తోషయన్ శివమ్ || 32-33 ||
 రాశ్రీ జాగరణం కుర్వన్ గీతనృత్యాదిభిర్ముదా |
 పారాశైర్వా కథాలాపైర్భక్తిభావసమన్వితైః || 32-34 ||
 ప్రాప్య నాగహృదం క్షేత్రముపవాసం చరేన్నుదా |
 ప్రాతరుత్థాయ శ్రద్ధావాన్ ప్రాతఃకృత్యాదికాః క్రియాః || 32-35 ||
 కృత్యేన్ద్రసరసి స్నానం విధినా భస్మధారణమ్ |
 రుద్రాక్షాంశ్చ తథా శీరే కర్ణయోర్వక్షసీ(సి) భుజే || 32-36 ||
 ప్రాణాయామాది సన్ధ్యా(న్ధ్యాం) చ కుర్యాత్తర్పణమేవ చ |
 శ్రాద్ధం కృత్వా యథాశక్త్యా దానం దద్యాత్సుభక్తితః || 32-37 ||
 తత్రేన్ద్రేశం సమభ్యర్చ్య భైరవాదీన్ తతో యజేత్ |
 విన్ధ్యవాసాం చైకలింగం షోడశైరుపచారకైః || 32-38 ||
 సన్తోష్య గీతనృత్యాద్వైః స్తుత్యా నత్వాభినన్ద్య చ |
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాత్ పాయసాద్వైః సుసంస్కృతైః || 32-39 ||
 గోభూహిరణ్యదానాని దత్వా నత్వాఽభినన్దయేత్ |
 స్వకుటుమ్బసమాయుక్తః పారణం చ సమాచరేత్ || 32-40 ||
 రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాచ్ఛివసజ్కీర్తనాదిభిః |

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా న విష్ణైః పరిభూయతే || 32-40||

ధనధాన్యసమృద్ధైశ్చ స్వజనైః సహ మోదతే |

తతః ప్రతిపదాయాస్తు ప్రాతరుత్థాయ దైహికమ్ || 32-41||

ఆవశ్యకం చ కృత్వాఽథ స్నాయాదిన్ద్రసరోవరే |

ఆహ్నికం చ నివృత్త్యాథ (నిర్వర్త్యాథ) ఏకలింగం సముచ్చరేత్ || 32-43||

ఏకలింగస్య చాగ్నేయామగ్నీశ్వరమథార్చయేత్ |

అగ్నినా పూజితః శమ్భుః ప్రాదుర్భూతస్తదగ్రతః || 32-44||

వరం వరయ భద్రం తే యత్రే మనసి వర్తతే |

శివస్య వచనం శ్రుత్వా ప్రణమ్యాగ్నిరువాచ హ || 32-45||

ఓజస్తేజో బలం జ్ఞానం యజ్ఞాదికర్మసాధనమ్ |

త్వత్పాదపూజనం చాస్తు సాన్నిధ్యం తేఽస్తు మే సదా || 32-46||

శివ ఉవాచ -

తథాఽస్తు తవ నామ్నాఽహం స్థాస్యామ్యత్రైవ పావక |

అగ్నీశ్వరేతి మాం భక్త్యా పూజాం కుర్వన్తి యే నరాః || 32-48||

తేషాం సౌఖ్యం ధనం ధాన్యమారోగ్యం చాఙ్గపాటవమ్ |

నాగ్నిజం చ భయం తేషాం పాపరోగాన్ది కీఞ్చన || 32-49||

మమాగ్రే శ్రాద్ధదానాది జపహోమాదికాః క్రియాః |

విధినా యే ప్రకుర్వన్తి లభతే(న్తే) వాఙ్మితం ఫలమ్ || 32-50||

సూత ఉవాచ -

ఇత్యుక్త్వా లింగరూపేణ స్థితస్తత్రైవ శక్కురః |

ప్రతిపద్యాం(ది)మధోః పూజాం విశేషేణ సమాచరేత్ || 32-51||

రాశ్రీ జాగరణం గీతవాద్యాద్యైస్తోషయేచ్ఛివమ్ |

ఏవం యః పూజయేద్భక్త్యా సర్వాన్ కామాన్ సమశ్నుతే || 32-52||

ద్వితీయాయాం విశేషేణ కృత్వాహ్నికవిధానతః |

ఏకలింగచ్చ ఈశాన్యాం బ్రహ్మేశ్వరమథార్చయేత్ || 32-53||

స్వయమ్భువా పురారాధ్య(ద్ధో) రుద్రపారాదిభిః శివః |

ప్రసన్నవరదః శమ్భురావిర్భూతస్తదగ్రతః || 32-54||

తత్ర శ్రాద్ధం జపో హోమో విద్యాదానాదికం కృతమ్ |
 తదక్షయఫలం యాతి బ్రహ్మేశస్య ప్రసాదతః || 3౨-౫౪||
 రాశ్రీ జాగరణం కుర్యాత్ తూ(తో) యన్త్రికయుతో ముదా |
 పారాయణం వా వేదస్య పురాణశ్రవణాదిభిః || 3౨-౫౫||
 భుక్త్వా భోగ్యాన్ యథాకామాన్ శివలోకే మహీయతే |
 తృతీయాయాం విన్ధ్యవాసాం పూజయేద్భుక్తిముక్తిదామ్ || 3౨-౫౬||
 ఆగమోక్తేన విధినా షోడశైరుపచారకైః |
 సువాసినీః కుమారీశ్చ పూజయేద్దేవతాధీయా || 3౨-౫౭||
 భూషణైః పట్టకూలైశ్చ దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్ |
 గీతనృత్యాదినా రాత్రౌ మహోత్సవం సమాచరేత్ || 3౨-౫౮||
 సౌభాగ్యం వర్ధతే తస్య పుత్రపౌత్రాదిసమ్పదః |
 ఆవైధవ్యం చ నారీణాం సర్వమాఙ్గల్యవర్ధనమ్ || 3౨-౫౯||
 శతచణ్డ్యాదికం కర్మ జపహోమాదికం కృతమ్ |
 విన్ధ్యవాసాప్రసాదేన తదక్షయఫలం లభేత్ || 3౨-౬౦||
 చతుర్థ్యాం తు గణేశస్య పూజనం విధివచ్ఛరేత్ |
 దూర్వాఙ్కరై రక్షపుష్పైః సిన్ధూరైమోదకైః ఫలైః || 3౨-౬౧||
 నాలికేరైః పానకైశ్చ తర్పయేద్విఘ్ననాయకమ్ |
 సగ్గీతాద్యైశ్చ సస్తోష్య స్తుత్యాద్యైశ్చ సుభక్తితః || 3౨-౬౨||
 నిర్విఘ్నం జాయతే తస్య సర్వకార్యేషు సర్వదా |
 పఞ్చమ్యాం తక్షకేశస్య పూజనం కారయేద్బుధః || 3౨-౬౩||
 కుణ్డే తక్షకకే స్నాత్వా శ్రాద్ధం కృత్వా విధానతః |
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాత్ పాయసాద్యైశ్చ షడ్రస్యైః || 3౨-౬౪||
 గీతం తుర్యాదిభిస్తత్ర జాగరం కారయేన్నిశి |
 నాగానాం వాఽథ సర్పాణాం భీతిస్తస్య న జాయతే || 3౨-౬౫||
 సౌభాగ్యం ధనధాన్యాది రత్నాని వివిధాని చ |
 లభతే వాఞ్ఛితం సర్వమేకలిఙ్గప్రసాదతః || 3౨-౬౬||
 తతః షష్ఠ్యాం కుమారస్య పూజా కార్యా విశేషతః |

తత్ర శ్రాద్ధాదికం కర్మ దానాని వివిధాని చ || 39-౬౭||

దత్తమక్షయతాం యాతి శివలోకే మహీయతే |

తస్య చౌరభయం నాస్తి వ్యాఘ్రాదిభ్యశ్చ కర్ణిచిత్ || 39-౬౮||

శత్రుతో న భయం తస్య సజ్జామే విజయీ భవేత్ |

వ్యవహారే రణే దుర్గే సర్వత్రైవ జయీ భవేత్ || 39-౬౯||

సప్తమ్యాం భాస్కరం భక్త్యా పూజనం విధివచ్చరేత్ |

రక్తచందనదూర్వాభిః పుష్పై రక్తాశ్వమారజైః || 39-౭౦||

అర్ఘ్యైః ప్రీణాతి సవితా సమన్త మణ్డలాదిభిః |

జపాదికం కృతం తత్ర తత్సర్వం సఫలం భవేత్ || 39-౭౧||

అష్టమ్యాం భైరవేశస్య పూజా కార్యా విశేషతః |

ఆగమోక్తేన విధినా బలిదానాదిభిస్తథా || 39-౭౨||

రాత్రౌ చ గీతనృత్యాద్యైర్మహోత్సవం సమాచరేత్ |

సంతోష్య భైరవం భక్త్యా సర్వాన్ కామాన్ సమశ్నుతే || 39-౭౩||

సర్వాపదోభ్య విముచ్యేత సర్వత్ర విజయీ భవేత్ |

భూతప్రేతపిశాచాద్యైర్నివిఘ్నైః పరిభూయతే || 39-౭౪||

నవమ్యాం పూజయేద్దుర్గాం శుచిః ప్రయతమానసః |

షోడశైరుపచారైస్తు బలిదానాదిభిర్బుధా || 39-౭౫||

హోమం కుర్యాచ్చ విధివచ్చతచణ్డ్యాదిమాన్త్రికమ్ |

జపాదికం కృతం తత్ర తదక్షయఫలం భవేత్ || 39-౭౬||

దశమ్యాం పూజయేద్భక్త్యా ధర్మేశ్వరం ద్విజోత్తమ |

దక్షిణే వైకలింగస్య ధర్మేశ్వారాధితః పురా || 39-౭౭||

తస్య పూజనమాత్రేణ యమభీతిర్న జాయతే |

న పాపేషు భవేద్బుద్ధిః సదా ధర్మ మతిర్భవేత్ || 39-౭౮||

ఏకాదశ్యాం విశేషేణ విష్ణోరారాధనం చరేత్ |

పఞ్చామృతైః సుగంధైశ్చ తులసీశతపత్రకైః || 39-౭౯||

నానాభూషణవస్త్రాద్యైర్ధూపదీపైః సుభక్తితః |

నైవేద్యైః పక్షసోపేతైః పాయసైర్మధురాన్వితైః || 39-౮౦||

నీరాజనాదిభిః కృత్వా ఉపవాసం సమాచరేత్ |
 రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాద్గీతవాద్యాదిభిర్ముదా || 32-10 ||
 శ్రాద్ధం దానం జపో హోమః కృతం తదక్షయం భవేత్ |
 ద్వాదశ్యాం పూజయేద్భక్త్యా లక్ష్మీనారాయణం హరిమ్ || 32-11 ||
 షోడశైరుపచారైస్తు సమ్పూజ్య స్తవనాదిభిః |
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్భక్త్యా పాయసాద్యైర్మన్నోరఘైః || 32-13 ||
 దీనాననాథాన్ సస్తోష్య పారణం చ సమాచరేత్ |
 సక్లేతవిధినా రాత్రౌ జాగరం కారయేన్నరః |
 సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకే మహీయతే || 32-14 ||
 త్రయోదశ్యాం తు కామేశం పూజయేత్ససమాహితః || 32-15 ||
 పూర్వత్యైకలింగస్య కుమారస్య చ దక్షిణే |
 కామేనారాధితః శమ్భుస్తన్నామ్నాఽభూన్మహేశ్వరః || 32-16 ||
 పూజయేత్తం విధానేన రాత్రౌ జాగరణాదిభిః |
 మహోత్సవం గీతనృత్యైరితిహాసకథానకైః || 32-17 ||
 సుఖసోభాగ్యసౌందర్యం సౌజన్యం లభతే నరః |
 ప్రియత్వం సర్వలోకేషు కౌశల్యం స్యాత్కలాసు చ || 32-18 ||
 తత్ర దానాదికం కర్మ శివాప్రియకరం భవేత్ |
 యం యం చిన్తయతే కామం తం తం ప్రాప్నోతి వై నరః || 32-19 ||
 చతుర్థశ్యాం విశేషేణ ఏకలింగం సమా(మ)ర్చయేత్ |
 పఞ్చశుద్ధిం విధాయాదౌ తతో యజనమాచరేత్ || 32-20 ||
 శౌనక ఉవాచ -
 పఞ్చశుద్ధిః కథం కుర్యాద్యేన పూజాఫలం లభేత్ |
 విధానం తస్య మే బ్రూహి సర్వజ్ఞోఽసి మతో మమ || 32-21 ||
 సూత ఉవాచ -
 ఆత్మస్థానం ద్రవ్యమస్త్రం దేవశుద్ధిశ్చ పఞ్చమీ |
 యావన్న కురుతే బ్రహ్మన్ తావద్దేవార్చనం కుతః || 32-22 ||
 స్నానభూతేన సంశుద్ధిః ప్రాణాయామాదిభిస్తథా |
 పడఙ్గాద్యఖిలైర్నాస్తిసైరాత్మశుద్ధిరుదీరితా || 32-23 ||

సన్మార్జనాఽనులేపాద్వైర్ధర్పణోదరవత్ కృతమ్ |
 వితానధూపదీపాద్వైః పుష్పమాలాదిశోభితమ్ || 32-౯౪||
 పంచవర్ణరజశ్చిత్రం స్థానశుద్ధిరీతీతా |
 పూజాద్రవ్యాణి సమ్ప్రోక్ష్య మూలమస్తైర్విధానవిత్ || 32-౯౫||
 దర్శయేద్దేనుముద్రాం వై ద్రవ్యశుద్ధిరుదీరితా |
 గ్రథితా మాతృకావర్జైర్ము(ర్మా)లమన్త్రాక్షరాణి చ || 32-౯౬||
 క్రమోక్త్యమత్తిరావృత్తిర్మన్తశుద్ధిరుదీరితా |
 పీఠే దేవం ప్రతిష్ఠాప్య సకలీకృత్య మన్తవిత్ || 32-౯౭||
 మూలమస్త్రేణ దీపిన్యా మాలిన్యాఽర్థోదకేన చ |
 త్రివారం ప్రోక్షయేద్విద్వాన్ దేవశుద్ధిరీతీరితా || 32-౯౮||
 పంచశుద్ధిం విధాయేత్థం పశ్చాద్యజనమాచరేత్ |
 సా పూజా సఫలా జ్ఞేయా చాన్యథా నిష్ఫలా భవేత్ || 32-౯౯||
 షోడశైరుపచారైశ్చ రుద్రపాదాదిసూక్తైః |
 పశ్చామ్నైః సుగంధాద్భిర్వస్త్రాలంకారభూషణైః || 32-౧౦౦||
 సుగంధైః కుంజుమాద్వైశ్చ పుష్పైర్నానావిధైః శుభైః |
 ధూపైర్దివ్యైశ్చ దీపైశ్చ పక్షానైః పాయసాదిభిః || 32-౧౦౧||
 పానీయైర్దివ్యతామ్బూలైస్తోషయేజ్జగదీశ్వరమ్ |
 నీరాజనం చ కర్పూరైర్దివ్యవాదిత్రసంయుతమ్ || 32-౧౦౨||
 ఛత్రం చ చామరే చార్చ్య వ్యజనం దర్పణం తథా |
 సగ్గీతం నటనాట్యం చ పురాణశ్రవణాదికమ్ || 32-౧౦౩||
 రాత్రౌ జాగరణం కార్యం మహోత్సవవిధానతః |
 స్వయం సంహర్షయన్ దేవాన్ శమ్భునాఽపి యతః కృతమ్ || 32-౧౦౪||
 దేవైః సమ్పూజితః శమ్భుః ప్రసన్నో భక్తవత్సలః |
 తోషయామాస దేవాదీన్ యథాయోగ్యవిధానతః || 32-౧౦౫||
 పూజితాస్తర్పితాః సర్వే స్థాపితాః స్వసమన్తతః |
 ఉవాచ పరయా ప్రీత్యా తోకానాం హితకామ్యయా || 32-౧౦౬||

శముభరువాచ -

అద్యప్రభృతి భో దేవా వార్షికీయం మహాత్సవమ్ |

యే కరిష్యన్తి మద్భక్త్యా తేషాం పుణ్యోదయో భవేత్ || 32-102 ||

సర్వాన్ కామాన్ పూరయధ్వం నిజభక్తాన్ ప్రసన్నతః

(సర్వాన్ కామాన్ పూరయధ్వం స్వభక్తానాం ప్రసాదతః) || 32-103 ||

చతుర్థశ్యాం సదా పూజా(జాం) యే కరిష్యన్తి భత్పరాః |

ఐశ్వర్యం విజయం రాజ్యమారోగ్యం ప్రాప్నువన్తి తే |

భుక్త్యా భోగాన్ యథాకామాన్ శివలోకే మహీయతే || 32-104 ||

సూత ఉవాచ -

ఇత్యుక్త్యాథ సురాన్ దేవః స్థితస్తత్రైవ తోషయ(షితః) |

అమావస్యాం పౌర్ణమాస్యాం సోమనాథం ప్రపూజయేత్ || 32-105 ||

తత్ర శ్రాద్ధాదికం కార్యమనన్తఫలదం భవేత్ |

రాత్రీ జాగరణం కుర్యాచ్ఛివభక్తిపరాయణః || 32-106 ||

శివధ్యానపరో నిత్యం శివనామానుకీర్తయన్ |

సర్వం శివమయం పశ్యన్ భుక్తిముక్త్యోశ్చ భాజనః(నమ్) || 32-107 ||

విధినా వా మిషేణాపి వ్యాసక్లౌద్ధా ప్రయత్నతః |

కుర్వన్తి వార్షికీం యాత్రామేకలింగస్య సన్నిధౌ || 32-108 ||

సర్వపాపైర్వినిర్ముక్తా యాన్తి శమ్భోః పరం పదమ్ |

పక్షమాత్రం చ మే(యే) భక్త్యా శివపూజాం విధానతః || 32-109 ||

కరిష్యన్తి మహాత్మాన ఏకలింగస్య సన్నిధౌ |

సర్వయజ్ఞఫలం తే వై లభన్తే భువి మానవాః || 32-110 ||

పక్షార్థం వా ప్రకుర్వన్తి హ్యేకలింగమహాత్సవమ్ |

సర్వతీర్థకృతం పుణ్యం శివసాయుజ్యదం భవేత్ || 32-111 ||

ఏకాదశ్యాదిదర్శాన్తం మహాత్పుణ్యఫలప్రదమ్ |

పచ్చురాత్రం విశేషేణ భక్త్యా మహాత్సవం చరేత్ || 32-112 ||

ప్రీణాతి శక్కురః సాక్షాద్భవతానామభయప్రదః |

బహునా కిమిహోక్తేన శివసాయుజ్యదాయకమ్ || 32-113 ||

వాయునా కథితం పూర్వం నారదాయ మహాత్మనే |

ఏకలింగస్య మాహాత్మ్యం తవగ్రే కథితం మయా || 32-౧౧౯ ||

యే శృణ్వన్తి సమాహితాః శివకథాం పాపౌఘవిధ్వంసినీం

పాఠం శుద్ధమనాః కరోతి మనుజః సంసారసిన్ధుప్లవమ్ |

తే సౌఖ్యం ధనధాన్యబంధుసుజన్వైర్భుక్త్యా యథేష్టాన్ సుఖాన్

ప్రాప్నోన్తే శివలోకమక్షయసుఖం సాయుజ్యతాం శామ్భవాః || 32-౧౨౦ ||

యాత్రాభంగం యే కరిష్యన్తి మూఢాః శమ్భోర్ద్వేషం సజ్జనానాం చ దుష్టాః

యే(తే) పచ్యన్తే కుమ్భిపాకాదిఘోరే నానాయోనీర్భ్రామ్యమాణాధమాస్తే

శమ్భోర్భ్రాత్రాం యత్నతఃకారయన్తి సాహాయ్యం వా కాయవాగ్నిః(భిః) ప్రకుర్యాత్(ర్యుః)

మార్గే క్షేత్రే చాన్నదానం ప్రపాది కుర్వన్తే యే ప్రీతతాం యాతి శమ్భుః || 32-౧౨౧ ||

సద్యో వామస్త్యఘోరః పురుష ఇతి ముఖైరీశ్వరోఽపీస్త్వకాష్టా-

వాచీ పూర్వోర్ధ్వగైః సత్కుజలశుచిమరుత్తైర్విధాతా రమేశః |

రుద్రశ్చేశః సదాదిః శివ ఇతి జగత్సుష్టిసంస్థాననాశా-

స్తర్థానానుగ్రహైశ్చ ప్రణవమయగురుశ్చైకలిజ్గోఽవతాద్యః || 32-౧౨౩ ||

ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే శ్రీమదేకలింగమాహాత్మ్యే యాత్రావిధిమహాత్మ్యవవర్ణనం

నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః | 32 ||

|| ఇతి శ్రీవాయుపురాణే మేదపాటీయే ఏకలింగమాహాత్మ్యం (పౌరాణికం) సమ్పూర్ణమ్ ||

Notes:

EkalingaMāhātmyam ఏకలింగమాహాత్మ్యమ్, that constitutes a SthalaPurāṇa స్థలపురాణ and SthalaMāhātmyam స్థలమాహాత్మ్యమ్, has been composed in two styles - Paurāṇika పౌరాణిక and Kāvyaṃyaya కావ్యమయ. It includes the descriptions about the manifestation of the Ekalinga Śiva Kṣetra ఏకలింగ శివ క్షేత్ర in relation to the story of the duo - Baṣpa Rājā బాష్ప రాజు - Hārīta Muni హారీత ముని, and the lineage of kings of Citrakūṭa చిత్రకూట (now k.a. Cittaurāgaṛha చిత్రైఙ్గఱ్ఱ) and Medapāṭa మేదపాట (now k.a. Mevāṛa mevA.Da) including Mahārāṇā Kumbhā మహారాణా కుమ్భా.

Baṣpa Rājā బాష్ప రాజు is now popularly known as Bappā Rāvala బప్పా రావల.

The Vāyupurāṇam వాయుపురాణమ్ has been attributed to be the source composition of EkalingaMāhātmyam ఏకలింగమాహాత్మ్యమ్ as the main narrator of the same is Vāyuvāy. వాయు.

EkalingaMāhātmyam - Paurāṇika ఏకలిఙ్గమాహాత్మ్యమ్ - పౌరాణిక is composed in 32 chapters that are given on this page with a brief summary of each chapter.

Shloka/Line formatting and numbering from 8-66 to 8-69 in the source text, seems to require some editing.

Verse 121 of chapter 32 is either missing or the numbering after verse 120 is incorrect.

Proofread and summary by Ruma Dewan

Ekalingamahatmyam

pdf was typeset on October 20, 2025

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

